Täysistunto

Tiistai 8.11.2016 klo 13.59—21.55

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 21.55.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (13.59—15.49 ja 19.58—21.55), toinen varapuhemies Arto Satonen (15.49—18.00) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (18.00—19.58).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 27.10.2016 antanut hallituksen esityksen HE 221/2016 vp, joka on esitys vuoden 2016 kolmanneksi lisätalousarvioksi.

2.2. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 3.11.2016 antanut hallituksen esitykset HE 228-232/2016 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 199/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 22/2016 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Siirrytään keskusteluun. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Pyydän nyt edustajia asettautumaan paikoilleen.

Keskustelu

14.00 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen mukaan kaikkien työnantajien sosiaaliturvamaksua alennetaan vuosina 2017—2019 noin 1 prosenttiyksiköllä kunakin vuonna. Lisäksi ehdotetaan, että pienituloisten palkansaajien ja yrittäjien päivä-

rahamaksuun tehdään 63 miljoonan euron määrää vastaava alennus hyvittämään heille kilpailukykysopimuksen mukaisista maksukorotuksista aiheutuvaa nettotulojen alenemaa. Tämä esitys on osa kilpailukykysopimusta, ja sillä arvioidaan saavutettavan yhteensä 35 000 uutta työpaikkaa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta, josta tämä mietintö tulee, kannattaa maksurasituksen hyvittämistä erillisellä ratkaisulla myös niille palkansaajille ja yrittäjille, jotka eivät maksa tuloistaan valtion- tai kunnallisveroa eivätkä siten saa kompensaatiota verotuksen avulla. Verotuksen sijasta hyvitys tehdään sairausvakuutuksen puolella, jolloin työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen korotukset eivät pienennä pientä työ- tai yrittäjätuloa saavien nettotuloja. Mainittavaa on, että hyvityksen vaatimaa valtionosuutta ei ole tarkoitus rahoittaa enää sosiaaliturvaan kohdistettavilla uusilla leikkauksilla.

14.02 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten edustaja Juvonen äsken totesi, hallitus esittää nyt, että alle 14 000 euroa vuodessa ansaitsevilta ei peritä sairausvakuutuksen päivärahamaksua. Arvioiden mukaan näin kompensoidaan kilpailukykysopimuksesta aiheutuvan alle 14 000 euroa vuodessa ansaitsevien maksurasituksen nousu.

Nyt on kuitenkin todettu monella eri taholla, myös eduskunnan tietopalvelussa, että tämä kompensaatio ei riitä kaikkien osalta alle 1 000 euroa kuukausituloa ansaitsevien palkansaajien ostovoimaan. Siltä osin arvioidaan, että tämä tulee jopa heidän osaltaan heikkenemään. Vastaavasti ostovoiman kasvu on prosentuaalisesti suurinta, kun kuukausitulot ylittävät 7 500 euroa kuukaudessa. Tältä osin hallitus luo jälleen kerran eriarvostavaa politiikkaa ja tuo palkansaajat tältäkin osin eriarvoiseen asemaan. (Anne Kalmari: Kannatatteko kilpailukykysopimusta?)

Tästä syytä esitämme vastalauseen lausumaehdotuksen, joka kuuluu seuraavasti:

"Eduskunta edellyttää, että kilpailukykysopimukseen perustuvien sosiaaliturvamaksujen muutosten ja hallituksen kompensaatioesitysten vaikutukset pienituloisten palkansaajien ostovoimaan arvioidaan uudelleen viimeistään vuoden 2017 alussa ja esitetään tarvittavat muutokset, jotta myös pienituloisten palkansaajien ostovoimaa voidaan parantaa."

14.03 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto esitti sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön jättämässäni vastalauseessa, että kilpailukykysopimuksesta johtuvat säädökset maksumuutoksiksi poistetaan tästä lakiehdotuksesta ja työnantajien sekä palkansaajien sairausvakuutusmaksut pidetään vuonna 2017 tämän vuoden tasolla.

Vasemmistoliitto kannattaa esitystä pienituloisten palkansaajien ja yrittäjien alle 14 000 euron vuosituloa saavien päivärahamaksun poistamisesta. Nyt ehdotetussa mallissa marginaaliveroaste on kuitenkin kohtuuttoman suuri tulojen ylittäessä 14 000 euroa, koska tässä esityksessä ehdotettujen päivärahamuutosten johdosta työtulon marginaaliveroaste nousee noin 160 prosenttiin tulojen noustessa yli 14 000 euron ja päivärahamaksun noustessa 0 prosentista 1,58 prosenttiin.

Arvoisa puhemies! Tämän vuoksi ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 1 mukaisen lausuman.

14.05 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva esitys on kannatettava. Todellakin työnantajien maksurasituksen vähentäminen pienentää työn yksikkökustannuksia, madaltaa työllistämiskynnystä. On erinomaista, että hallitus on tehnyt kilpailukykysopimusta oikeudenmukaisemman ratkaisun. On todellakin hyvä, että niille palkansaa-

jille ja yrittäjille, jotka eivät maksa tuloistaan kunnallisveroa eivätkä saa siten kompensaatiota verotuksen avulla, hallitus on luonut järjestelmän, jotta hekin saavat hyvityksen. Todellakin tuo hyvitys tehdään siten, että sairausvakuutuksen puolella alle 14 000 euroa vuodessa ansaitsevat vapautetaan kokonaan sairausvakuutuksen päivärahamaksun maksamisesta. Tämä osoittaa, että hallituksella on lämmin sydän.

Mutta tässä esityksessä, joka on aika monimutkainen, on hyvä huomata se, että täällä on kannustinloukku 14 000 euron vuositulojen kohdalla. Näissä pitää olla tarkka, ettei luoda lisää kannustinloukkuja. Myöskin on hyvä todeta se, että tähän sisältyy ristiriitaa maksujen ja etuuksien vastaavuutta koskevan vakuutusperiaatteen kanssa ja myöskin sen kanssa, että tämä progressiivisuus tulee tähän maksuun. Nämä ovat asioita, joista toivon, että ministeri kirjaa ne ylös, ja katsotaan, että nämä eivät kertaudu eivätkä aiheuta ongelmia meidän sosiaaliturvan maksuun eivätkä siihen, että työ aina kannattaa.

14.06 **Tuula Haatainen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Kiljusen esittämää lausumaa.

Kiky ja tämä esitys sinänsä ovat perusteltuja, mutta kun katsotaan tätä koko kokonaiskuvaa siitä, mitä pienituloisille ja suurituloisille maassa tapahtuu, niin tässä on tapahtumassa niin, että tuloerot kasvavat, ja se johtuu talouspolitiikasta ja veroratkaisuista kaiken kaikkiaan plus sitten niistä leikkauksista ja päätöksistä, jotka kohdistuvat hyvin kielteisellä tavalla pienituloisiin ihmisiin. Siitä syystä koko tämän talouspolitiikan perustetta ja verotusratkaisuja pitäisi katsoa uudelleen. Sosialidemokraateilta on tulossa varjobudjettiesitys, ja se esitellään huomenna. Siinä tulemme kertomaan sen, miten me nämä asiat olisimme hoitaneet niin, että tällaisia tilanteita ei pääsisi syntymään. (Timo Heinonen: Neljä vuotta yritetty!)

14.07 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Vihreä eduskuntaryhmä sinänsä kannattaa tätä käsillä olevaa lakiesitystä sen vuoksi, että se kompensoi kilpailukykysopimuksen vaikutuksia palkansaajille. Ongelmaksi kuitenkin jää se, että hallitus leikkaa myös kaikkein pienimpiä sosiaalietuuksia saavien etuuksia, mutta tätä ei oteta huomioon hallituksen kokonaispolitiikassa ja esityksissä. Sen vuoksi me vihreät esitämme, että kaikkein pienituloisimmat kansalaiset huomioitaisiin lisäksi sillä tavalla, että heidän verotustaan kevennettäisiin kunnallisverotuksessa. Elikkä me esitämme omassa vaihtoehdossamme, että kunnallisveron perusvähennyksen alarajaa nostettaisiin ylemmäs, mikä auttaisi kaikkein pienituloisimpia etuuksien saajia ja eläkkeensaajia.

14.08 **Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Nostaisin tässä ennen kaikkea sen hyvän teon, jonka hallitus teki, eli alkuperäisessä esityksessä lähdettiin 30 miljoonan hyvityksestä, ja nyt uudessa esityksessä tulee täydentävä summa: voi sanoa, että kaksinkertaistetaan se hyvitys 63 miljoonaan euroon. Se kertoo siitä vahvasta otteesta, jossa nähdään pienituloisten asema ja se, että sitä ei heikennetä. Siltä osin voi kiittää hallitusta tästä teosta. Toivoakseni myös oppositio arvostaa tätä elettä, joka on annettu pienituloisten hyväksi. Siltä osin voi todeta, että se raha, joka siellä annetaan hyvityksenä, todennäköisesti kulkeutuu takaisin meidän kansantalouteen kulutuksena ja sitä myötä sillä on myöskin positiivisia vaikutuksia.

Toteutusmallin suhteen tietenkin voi aina kysyä, mikä on oikea tapa toteuttaa. Tässäkin kohdin tietenkin voi sanoa, että ei täysin ongelmaton toteutustapa tässäkään ole. Edellisis-

sä puheenvuoroissa on nostettu esille asioita — nostan esille ne kaksi asiaa, jotka tulivat jo muun muassa edustaja Sarkomaan puheenvuorossa: Ensinnäkin 14 000 euron kohdalla on erittäin vahva, voi sanoa, kannustinongelma. Toinen kysymys liittyy tähän toteutusmalliin, kun me menemme sairausvakuutusmaksun osalta tekemään progressiota, ja se on aivan uusi elementti tässä meidän järjestelmässä, ja sillä on myöskin vaikutuksia, kun lähdetään sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusjärjestelmiä jatkossa kehittämään.

14.10 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelin sosialidemokraattien äskeisiä puheenvuoroja, niin hieman ihmettelen sitä, että kaivetaan aina tällaisia kammottavia duubioita erilaisista asioista. Tässä ollaan tekemässä käytäntöön kilpailukykysopimusta, joka auttaa suomalaisia eteenpäin ja ennen kaikkea siinä päämäärässä, että saadaan tähän maahan vihdoin ja viimein töitä. Ainoa tapa, jolla me ihmisiä voimme tässä maassa auttaa, on saada heille töitä ja sitä kautta palkkaa ja sitä kautta eläketurvaa. En jaksa ymmärtää sitä, että jokaisessa asiassa, kun joku pieni... Kilpailukykysopimuksen täytäntöönpano on iso asia. Se menee moneen yksityiskohtaan, ja kaikista niistä yksityiskohdista voidaan sanoa täällä, että tämä menee väärin. Minä nyt voisin demareilta kysyä: kannatatteko te kilpailukykysopimusta? Kun teidän puheenvuorojanne kuuntelen, niin minä en oikein saa selvää tästä teidän kannanotostanne, kun tuntuu välillä olevan kannatusta tai vastustusta. Mutta tehkää nyt asia kerralla selväksi, niin minäkin sen tiedän sitten. — Kiitos.

14.11 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kannatamme kilpailukykysopimusta (Hannu Hoskonen: Hienoa!) ja tuemme myös hallituksen esitystä siltä osin, että tässä kompensoidaan alle 14 000 ansaitseville palkansaajille ja yrittäjille helpotusta. Mutta tämä ei kuitenkaan huomioi alle 1 000 euroa ansaitsevia, vaan heidän osaltaan ostovoima tulee edelleen heikkenemään.

Alun perin tämän kompensaation piti olla 30 miljoonaa, ja tämä 30 miljoonaa kummitteli tässä salissa useaan otteeseen siltä osin, että hallituspuolueen edustajat kuvasivat, että hallitus aikoo kohdistaa 30 miljoonaa euroa kaikkein pienituloisimmille ihmisille, työttömille, eläkkeensaajille, sairauspäivärahalla oleville ihmisille. Nyt tämä kompensaatio kohdistetaan pienituloisille palkansaajille ja yrittäjille. Nyt kysyisinkin hallituksen edustajilta: onko teiltä tulossa vielä lisää rahaa, mahdollisesti 30 miljoonaa tai enemmän, työttömille ja eläkkeensaajille, vai oletteko mahdollisesti perumassa tehtyjä leikkauksia? Jotta me saisimme tämän asian käytyä loppuun, niin odotan teiltä myös vastausta tähän.

14.12 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Tässähän on kysymys sellaisesta esityksestä, mitä me oppositiossa odotimme kuin kuuta nousevaa, ja tämä siksi, että koko kesän ja syksyn alun luvattiin, että kyllä meillä tulee sitten tämä kompensaatio kaikkein pienituloisimmille. Välillä täällä kysyttiin, tuleeko se koskemaan työttömiä ja eläkkeensaajia, koskeeko se vain palkansaajia, mikä tämä on, mutta hyvä, että tulee. No, pieni epäilys oli, mahtaako tämä luvattu raha riittää pienituloisimpien kompensaatioon, ja pettymys oli suuri: kun esitys tuli, tietopalvelu laski, niin niinpä kävi, että itse asiassa alle 1 000 euroa tienaavien ostovoima jopa laskee, jää miinukselle palkansaajillakin, puhumattakaan siitä, että tämä raha ei nyt koske eläkkeensaajia, ei pienituloisimpia, työttömiä.

Kysymys on oikeudenmukaisuudesta ja kokonaisvaltaisesta politiikasta tulonjaollisesti ja reiluuden nimissä. Siihen nähden tietenkin on hyvä, että SDP:ltä on juuri tänään julkaistu vaihtoehtobudjetti Kaikki mukaan, jonka ideana on juuri se, että tekisimme eri tavalla

veropolitiikkaa. Tekisimme sitä siten, että aidosti pieni- ja keskituloiset palkansaajat ja eläkkeensaajat saavat enemmän ja hyvätuloiset vähemmän. (Jukka Gustafsson: Mites, Rossi, tässä näin pääsi käymään?)

14.13 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Oli loistava suoritus tältä hallitukselta ja järjestöiltä, että kilpailukykysopimus saatiin aikaiseksi. Kun siinä on sovittu, että verotus alenee kaikilta niiltä, jotka valtion verotukseen osallisia ovat, se tietysti tarkoittaa, kun se on prosenttialennus, sitä, että kellä on isommat tulot, se alennus on euromääräisesti isompi. Ja niiltä ihmisiltä, jotka täällä salissa kritisoivat tätä, haluaisin kysyä: Haluatteko luopua tästä prosentuaalisesta verojärjestelmästä? Esimerkiksi seuraavan kerran, kun veronkorotuksia tulee, pitäisikö niidenkin olla teidän mielestänne tasaeuromääräisiä vai haluatteko silloin, että pysytään prosenteissa? Ja kun prosenteissa nyt tämä kilpailusopimus syntyi, niin minusta on ensiarvoisen tärkeää, että kaikki se, mitä hallitus omilla toimillaan pystyi laittamaan till, kohdennettiin vähän tai ei lainkaan veroja maksaville henkilöille. Minusta se on oleellisin asia tässä. Totta kai aina voitaisiin toivoa vielä enemmän ja voitaisiin toivoa, että pienituloinen saisi euromääräisesti samat hyvitykset, mutta jokainen meistä tietää, että ihan siihen eivät rahkeet riitä.

14.15 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Pekosen tekemää esitystä.

14.15 **Tuula Haatainen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hoskoselle totean vain, että kertaus on opintojen äiti. Kyllä, kannatamme tätä esitystä. Tämä on hyvä esitys tältä osin. (Hannu Hoskonen: Hienoa, erinomaista!) Mutta kuten edustaja Viitanen täällä moneen otteeseen on todennut, täällä salissa on käyty sellaista keskustelua, että ikään kuin tällä rahasummalla — silloin puhuttiin 30 miljoonasta, nythän tähän menee yli 60 miljoonaa euroa — olisi korjattu nyt sitä eriarvoisuuden kasvua, joka on syntynyt pienituloisten ja suurituloisten välille. Tämä mielikuva ei ole totta, vaan päinvastoin meillä on tosiasia se, että tuloerot ovat kasvaneet ja pienituloiset ovat ostovoimassaan häviämässä. Ja siihen liittyy se, että veroratkaisut ovat olleet sitä, mitä ovat. Suurituloisille annetaan ja samalla pienituloisilta viedään sosiaaliturvan etuisuuksien leikkauksilla, ja tässä on lopputulos. Tähän haluamme korjausta ja siitä keskustelemme huomenna, kun sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetti on täällä käsittelyssä.

14.16 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Kuten tässä on todettu, sosialidemokraatit kannattavat kilpailukykysopimusta, niin niitä ikäviä asioita, mitä siinä on, kuin myös niitä hyviä asioita, koska se kokonaisuus kuitenkin vie eteenpäin. Mutta jos tavoitteena on ollut se, että kaikkein pienituloisimpien ihmisten ostovoima säilyisi, niin selvästi käy ilmi eduskunnan tietopalvelun tekemässä selvityksessä, että alle 1 000 euroa ansaitsevien ostovoima heikkenee. Mielestäni on kohtuullista, että eduskunta silloin on valmis arvioimaan, että mitä tästä seuraa. Verotus ei ole se paras väline, jolla kaikkein pienituloisimpia tuetaan, koska kaikkein pienituloisimmat eivät veroja maksa. Kaikki eivät maksa edes niitä kuntaveroja, jolloin on etsittävä niitä välineitä, jotka kohdentuvat tähän ryhmään oikein. Ja sen vuoksi tämä ponsiesitys on tehty, että etsitään niitä välineitä, joilla ihan oikeasti alle 500 euroa ja alle 1 000 euroa omaavien ihmisten ostovoima voisi kasvaa. En usko, että se on lillukanvarsi edes Hoskoselle, vaikka hän meitä lillukanvarsiin puuttumisesta syytti.

14.17 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Tuohon edustaja Filatovin sinänsä hyvään puheenvuoroon lisään kuitenkin sen, että kunnallisveron perusvähennys on juuri oikea täsmäkeino auttaa taloudellisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevia kansalaisia sen vuoksi, että perusvähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen, minkä vuoksi se kohdistuu palkkatulojen lisäksi etuuksiin ja eläkkeisiin. Ja kuten sanottu, tässä on kyse yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta, siitä, että tehdään kokonaisuudessaan mahdollisimman oikeudenmukaista politiikkaa.

Sinänsä tämä esitys, jolla kompensoidaan kilpailukykysopimuksen vaikutuksia pieni- ja keskituloisiin, on hyvä. Mutta on tässä todettu, että se ei auta nimenomaan niitä henkilöitä, joilla ei ole palkkatuloja, eli sen vuoksi oikeudenmukaisen hallituksen olisi pitänyt korottaa enemmän lisäksi kunnallisveron perusvähennystä.

Olisin kuitenkin kysynyt, koska pidän erittäin hyvänä edustaja Kiljusen esittämää kysymystä siitä, miten tämä sopimus rahoitetaan: kun alun perin hallitus puhui elokuussa 30 miljoonasta, sittemmin on ilmennyt, että tämä maksaa 60 miljoonaa, niin meillä on nyt kova huoli siitä, että ettehän te aio leikata enää kaikkein pienituloisimpien etuuksia tai indeksejä, koska siihen ei todellakaan ole inhimillisestä näkökulmasta missään tapauksessa varaa.

14.19 **Antti Lindtman sd:** Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että maahan saatiin työmarkkinaratkaisu, vaikka siinä nyt sitten yli vuosi kuluikin. On tärkeää, että päättäjät hallituksessa ja täällä eduskunnassa pitävät kiinni niistä lupauksista, joita sopimusosapuolille on annettu.

Se on totta, että nämä sopimuksessa tehdyt maksujen muutokset vaikuttavat eri tavalla eri tulonsaajaryhmiin. Totuus on kuitenkin se, että tässä salissa päätetään viime kädessä se, kuinka paljon palkansaajille ja eläkkeensaajille jää palkan ja eläkkeen jälkeen käteen tilille kuukaudessa.

Nyt SDP on esittänyt mallin, vaihtoehdon, joka on kilpailukykysopimuksen, työmarkkinaratkaisun mukainen mutta joka on reilumpi ja oikeudenmukaisempi suurimmalle osalle suomalaisista. Olemme esittäneet mallin, jossa 95 prosentille suomalaisista jää palkasta ja eläkkeestä käteen enemmän kuin hallituksen mallissa. 95 prosenttia palkansaajista ja eläkkeensaajista hyötyy siitä esityksestä, jonka SDP on tehnyt: palkasta ja eläkkeestä enemmän käteen. Ahkerat suomalaiset palkansaajat ja työnsä jo tehneet eläkkeensaajat tässä taloudellisesti vaikeassa tilanteessa tämän ansaitsevat.

Toisin kuin täällä hallitus on koko syksyn ajan puhunut — on kerrottu, että kilpailukykysopimuksen vaikutukset kompensoidaan — niin nythän tämä esitys, joka meillä on täällä pöydällä, osoittaa, että ei hallituksen paketti riitä kasvattamaan alle 1 000 euroa ansaitsevien ostovoimaa.

Kysymys kuuluu: SDP on esittänyt vaihtoehdon, ja nyt olisi hyvä kuulla hallitukselta, kelpaako malli, jossa maamme ahkerat pieni- ja keskituloiset palkansaajat sekä tavalliset eläkkeensaajat saisivat palkasta ja eläkkeestä (Puhemies koputtaa) enemmän käteen. Käykö tämä vai ei?

14.21 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä oli erittäin hyvä kysymys, minkä edustaja Lindtman juuri esitti, ja toivon, että hallituspuolueet voisivat nyt katsoa sitä esitystä ja todeta, että kyllä kelpaa, koska kyllä se on juuri niin kuin täällä äsken todettiin, että ne ahkerat palkansaajat, eläkkeensaajat varmasti ansaitsisivat lisää ostovoimaa.

Puhemies! Kuten äsken sanoin, oli suuri pettymys se, että kun odotettiin paljon, että tulee kompensaatio pienituloisille, niin kävi täysin päinvastoin. Ostovoima jää miinusmerkkiseksi, ja eläkkeensaajille ja muille pienituloisille ei käytännössä tullut mitään kompensaatiota. Tämä on iso asia, koska jälleen kerran kävi niin, ministeri Mattila, että sanat ja teot jäivät todella ristiriitaisiksi. Siksi SDP tarjoaa nyt sitä oikeudenmukaisempaa mallia, mihin kernaasti hallitus voisi tarttua.

Kyse on, kuten sanoin, oikeudenmukaisuudesta, kokonaisuudesta, ja sen kokonaisuuden tulisi olla sellainen, että sille pienituloisimmallekin jää lompakkoon muutakin kuin reikä. Eihän se niin voi olla, että hyväosaiset saavat veronkevennyksiä, itse asiassa jopa sen kaltaisia, jotka eivät tuo uusia työpaikkoja, mutta kunhan vain kevennetään hyväosaisimpien verotusta, ja samaan aikaan ne pienituloiset, joiden veronkevennykset lisäisivät ostovoimaa, eivät niitä saa, vaan päinvastoin ostovoima niukkenee.

Haluaisin, ministeri Mattila, kysyä teiltä vastausta siihen, näettekö te tämän oikeudenmukaisena. Onko tämä oikein? Onko tämä linjassa niiden puheiden kanssa, mitä te puhuitte niin loppukesästä kuin alkusyksystäkin aina tämän esityksen ilmestymiseen asti, että nyt sitä kompensaatiota tulee? Se ei ole riittävä, ja siksi SDP tässäkin esittää, että puuttuisimme asiaan ja kerta kaikkiaan etsisimme yhteisvoimin mallin, jossa pienituloinen ihminen jäisi plussalle.

Se, mikä tässä, puhemies, on pahinta — tähän lopetan — on, että tehän vain leikkaatte näiltä pienituloisilta: indeksejä leikataan, sosiaaliturvaetuuksia leikataan, (Puhemies koputtaa) työttömyysturvaa leikataan. Tässäkö se vastaus oli?

14.23 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Ymmärrän sen, että tämä kilpailukykysopimus aiheuttaa hallitukselle päänvaivaa. Se on itsessään regressiivinen eli kohtelee erityisesti pienituloisia huonommin kuin suurituloisia ja siinä mielessä varmasti aiheuttaa päänvaivaa suhteessa siihen, miten näitä maksumuutoksia sitten kompensoidaan. Mutta kyllä se kertoo hallituksen politiikasta kaiken, että tuodaan esille suurena oikeudenmukaisuussaavutuksena se, että kaikista pienituloisimpien palkansaajien verotus ei kiristy. Siitähän tässä on käytännössä kyse. Kuten on todettu, pienituloisten palkansaajien ostovoima ei kasva, kuten on luvattu. Ei kasva myöskään julkisen sektorin työntekijöiden ostovoima ensi vuonna johtuen siitä, että ylimääräistä lomarahojen leikkausta ei heille hallituksen veronkevennyksillä kompensoida, eikä kasva myöskään perusturvan varassa tai kansaneläkkeen varassa elävien suomalaisten pienituloisten ostovoima ensi vuonna.

Mutta haluaisin kysyä ministeriltä, kun te pohditte keinoja parantaa nimenomaan alle 1 000 euroa kuussa tienaavien pienituloisten palkansaajien asemaa, miten te huomioitte nämä perusturvaan kohdistuvat leikkaukset ja niiden vaikutukset pienipalkkaisten pätkätyöläisten ostovoimaan. Moni pätkätyöläinen joutuu myöskin kompensoimaan liian pientä palkkatuloa sosiaaliturvaetuuksilla, joten se, että oltaisiin jätetty tekemättä nämä perusturvaan kohdistuvat leikkaukset, olisi hyvinkin voinut auttaa nimenomaan tämän pienipalkkaisten pätkätyöläisten ryhmän asemaa.

Lopuksi tässä on esitetty äärimmäisen hyvä kysymys siitä, mikä tämä kilpailukykysopimuksen hinta koko julkistaloudelle lopuksi tulee olemaan, kun otetaan huomioon kaikki nämä sosiaaliturvamaksumuutokset ja niiden vaikutukset niin kuntien kuin valtionkin tuloihin, kun otetaan huomioon nämä verokompensaatiot, joihin hallitus on sitoutunut. Yhden laskelman mukaan, jonka vasemmistoliitto on saanut, (Puhemies koputtaa) puhutaan jopa 2 miljardin euron laskusta koko julkistaloudelle.

14.25 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa puhemies! On todella hyvä todeta, että taas on eduskunnan käsittelyssä esitys, jolla madalletaan työllistämiskynnystä, esitys, jolla tavoitellaan lisää työpaikkoja. Kaikkein heikoimmassa asemassa oleville on kaikkein keskeisintä se, että Suomeen syntyy lisää työtä. Sitä kautta tulee verotuloja ja ihmisille mahdollisuus saada työn syrjästä kiinni. Mitä enemmän näitä esityksiä tulee, sitä kovempaa näyttää vasemmisto huutavan. Toivon, että jos ette hallituspuolueita kuuntele, niin kuunnelkaa SAK:ta. SAK toteaa asiantuntijalausunnossaan: "Tässä esitetty ratkaisu on pienituloiselle edullisempi kuin aiemmin esillä ollut pienempi kompensaatio. Tämä on oikeudenmukaisempi kuin kilpailukykysopimus." Voitteko tämän tässä myöntää?

Täällä vasemmisto voisi päättää välillä, mitä te haluatte. Huudatte samaan aikaan "liian pieni kompensaatio", samaan aikaan valitatte siitä, että 30 miljoonaa euroa kasvoi 63 miljoonaksi euroksi. Se kasvoi sen takia — ministeri Mattila voi todeta — että haluttiin, että tämä kompensaatio on kattava ja toimii. Sen voi tässä varmasti sanoa, että mitään lisäleikkauksia tämän asian osalta hallitus ei varmasti eduskuntaan tule tuomaan, mutta miten tämä kokonaisuudessaan budjettiin loksahtaa, se tulee sitten täydentävässä budjetissa, ja tähän varmaan tarkemmin ministeri sitten vastaa, mutta on hyvä nähdä tämä mittaluokka, mistä tässä puhutaan.

14.27 **Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaa käytti erinomaisen puheenvuoron, ja jollain tavalla tässä pitää muistaa, että hallituksen esitys puuttuu juuri täsmätoimin siihen, että pienituloiset eivät hyödy verotaulukkoihin tehdyistä alennuksista, jolloin on pitänyt etsiä keino, jolla pystytään kohdentamaan täsmällisesti eräällä tavalla nämä työnantajilta siirtyvät sote-maksut työntekijöille. Siltä osin, kun miettii, miten hallitus on tässä toiminut, niin jos lähtökohtana oli 30 miljoonan täsmätoimi juuri näille pienituloisille ansiotuloa saaville henkilöille ja se on nyt 63 miljoonaa euroa, niin se kertoo siitä, että hallitus kantaa vastuuta, että kenenkään verotus ei kiky-sopimuksen myötä lähde muuttumaan.

14.28 **Antti Lindtman sd:** Arvoisa rouva puhemies! Se suurin ongelma, johon hallituspuolueet eivät täällä vastaa, on se, että tämä esitys, joka täällä nyt on käsittelyssä, ei vastaa niitä puheita, joita ministerit tässä salissa tuosta aitiosta koko syksyn meille lupasivat.

Me totesimme, että suurin ongelma tässä hallituksen veroprofiilissa on se, että yli 7 500 euroa kuussa ansaitsevat voittavat näistä hallituksen ratkaisuista ja tästä kokonaisuudesta sekä euromääräisesti että myös suhteellisesti enemmän — myös suhteellisesti enemmän kaikkein suurituloisimmat hyötyvät hallituksen päätöksistä. Ja kolikon toisella puolella: tämä paketti, joka tänne on tuotu, ei edes riitä korjaamaan alle 1 000 euroa ansaitsevien ostovoimaa lähellekään sitä tasoa, jolla se paranee täällä kaikkein suurituloisimpien luokassa. Sen takia nyt se kysymys, joka täällä on ilmassa ja joka on jäänyt vaille vastausta, on se, että SDP on nyt esittänyt mallin, jossa 95 prosenttia suomalaisista palkansaajista ja eläkkeensaajista hyötyy, heille jää enemmän käteen rahaa palkasta ja eläkkeestä, ja nyt olisi tärkeää tietää, että kun täällä opposition sitoutumista työmarkkinaratkaisuun kysellään ja kun tiedetään, että itse asiassa kovin kritiikki tätä sopimusta kohtaan on esitetty hallituspuolue kokoomuksen riveistä, niin onko kokoomus yksimielisesti tukemassa tätä työmarkkinaratkaisua. Ja aivan olennainen kysymys on se, kelpaako kokoomukselle malli, jossa palkansaajalle ja eläkkeensaajalle jäisi verojen ja maksujen jälkeen enemmän rahaa tilille. Haluatteko edistää mallia, jossa palkansaajalle ja eläkkeensaajalle jää enemmän rahaa (Pu-

hemies koputtaa) palkan ja eläkkeen jälkeen tilille verojen maksun jälkeen, vai pidättekö kiinni hallituksen mallista, jossa rahaa tulee vähemmän?

14.30 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on jo useampaan kertaan todettu, tämä hallituksen esitys sinällään on hyvä, koska se tukee alle 14 000 ansaitsevien palkansaajien toimeentuloa. Ongelmana on se, että tässäkin tilanteessa alle 1 000 euroa ansaitsevien ostovoima tulee heikkenemään.

Nyt kun meillä on ministeri täällä aitiossa ja paikalla ja tämä pienituloisten toimeentulo on hänen vastuullaan, niin toteaisin nyt teille, ministeri Mattila, että kun tämä kompensaatio kokonaisuudessaan on 63 miljoonaa euroa ja nyt hallituksen alkuperäisestä budjetista puuttuu 33 miljoonaa euroa, niin valiokunnassa me kannamme suurta huolta siitä, ettei tätä puuttuvaa rahoitusta rahoiteta muiden sosiaaliturvaleikkauksilla. Nyt kysyn teiltä: tuletteko te vakuuttamaan sen, että enää ei hallitus tule toteuttamaan lisäleikkauksia vaan aidosti hakee pikemminkin parannuksia pienituloisten ja keskituloisten sosiaaliturvaan?

Sitten toteaisin myös, että kun täällä on tuotu monta kertaa esille tämä 30 miljoonan euron rahoituksen pohja, josta ennen kaikkea kokoomuslaiset ovat puhuneet, elikkä se, että 30 miljoonaa euroa kohdistettaisiin pienituloisille ihmisille, niin nyt kyllä toivoisin, että esimerkiksi edustaja Sarkomaa tai edustaja Lauslahti, jotka ovat alan asiantuntijoita, kertoisi, miten kokoomus aikoo parantaa pienituloisten eläkkeensaajien, työttömyysturvalla olevien ja sairauspäivärahalla olevien ihmisten toimeentuloa ja parantaa heidän etuuksiaan tällä hallituskaudella, kuten teidän puolueenne puheista on saanut sellaisen mielikuvan.

14.32 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkällä tähtäimellä kokoomuksen tavoitteena on ehdottomasti vahvistaa ostovoimaa kaikilla tulotasoilla. Lisäksi tavoitteena hallituksellakin on — jos katsotaan, mitä tapahtuu vuoden kuluttua — se, että takuueläkkeet nousevat. En muista tarkkaa summaa... (Vasemmalta: 10 miljoonaa!) — 10 miljoonalla. — Se tarkoittaa sitä, että se on selkeä ojennus niille kaikista heikoimmin toimeentuleville eläkeläisille.

Sitten jos otetaan tämä, että millä tavalla tämä vaikuttaa sitten siihen, tuleeko sosiaaliturvaan leikkauksia, niin me saimme VM:stä selkeän kuvan, että tämä ei tule olemaan sosiaaliturvaan liittyvä vaan tämä on kehyksissä tehtävä korjaus.

14.33 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fakta on se, että nämä hallituksen budjettiesityksen tulonjakovaikutuksethan on selvitetty. Ja lopputulos on se, että rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät. Itse ajattelen niin, että tätä voi kritisoida ja pitääkin kritisoida mutta samalla pitää esittää vaihtoehto, ja me olemme nyt esittäneet vaihtoehdon. Jos ministeri ei suostu vastaamaan, niin kysyisin, olisiko edustaja Lauslahti tai edustaja Sarkomaa valmis vastaamaan kysymykseen, kelpaako kokoomukselle sellainen malli, jossa 95 prosentille suomalaisista palkansaajista — siis 19 palkansaajaa 20:stä — jäisi verojen ja maksujen jälkeen enemmän käteen rahaa kuukausittaisesta tilistä. Haluatteko, että ahkerat suomalaiset palkansaajat saavat enemmän rahaa vai vähemmän rahaa? Nyt olisi tärkeää saada tähän vastaus.

14.33 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä hallituksen ja kokoomuksen kanta on se, että työnteon pitää aina kannattaa. Ja siksi ihmettelen-

kin, kannatatteko te itse teidän varjobudjettianne, joka todella kovalla kädellä kohtelee suomalaisia ahkeria yrittäjiä ja työntekijöitä.

Täällä nostettiin esille se, miten kokoomus tai hallitus haluaa huolehtia siitä, että pienituloisten ostovoima turvataan. Totean vielä, että on hienoa, että näin tiukkoina taloudellisina aikoina takuueläkkeeseen tulee 10 miljoonaa euroa, (Pia Viitanen: Ja indeksileikkaukset vie sen!) ja sen takia juuri nämä kilpailukykysopimuksen toimet tehdään, että Suomeen syntyisi lisää työtä, jotta meillä olisi riittävästi voimavaroja sitten huolehtia siitä, että meillä on hyvät palvelut, hyvä sosiaaliturva, eikä pitäisi tehdä niitä erittäin vaikeita ja kipeitä leikkauksia, joita olemme joutuneet tekemään, esimerkiksi nämä indeksien leikkaukset. Siksi me kannatamme esimerkiksi tätä kilpailukykysopimusta, jotta me saamme talouden tasapainoon ja voimme huolehtia kattavasta sosiaaliturvasta ja hyvistä palveluista. Pidän erinomaisena arvovalintana, (Puhemies koputtaa) että omaishoidon tukeen ja kotipalveluihin tulee rahaa.

14.35 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä nyt kuitenkin äsken todettiin, että kokoomus haluaa nostaa ostovoimaa kaikilla tulotasoilla, niin onhan se, puhemies, kuitenkin aika hämmentävää, että ihan totta te olette nyt tehneet sellaisen ratkaisun, jossa kaiken kaikkiaan palkansaajien osalta kaikkein pienituloisimpien ostovoima tippuu, eläkkeensaajien ostovoima tippuu teidän ratkaisujenne toimesta. Kuinka tämä nyt voi olla sitä kokoomuksen kannattamaa politiikkaa, joka kuulosti äsken päinvastaiselta, kun se teko tuntuu olevan aivan toisen suuntainen? Tarvitaanko täällä nyt, hyvänen aika, joku kokoomus—Suomi-sanakirja, että mitä se aina silloin tarkoittaa, kun kokoomus sanoo, että tätä kannatamme, ja sitten kuitenkin toimitaan täysin päinvastoin? Rupeaa vähän pelottavasti tuntumaan siltä eräältä toiselta hallituspuolueelta, miltä olemme tottuneetkin jo tähän eräänlaiseen sanakirjataktiikkaan.

Mutta, puhemies, edelleen on valitettavasti vastaus saamatta: eli kun te haluatte, kokoomus, nyt tätä ostovoimaa kaikilla parantaa, niin kelpaako tämä (Puhemies koputtaa) SDP:n malli?

14.36 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksessa on hyvin linjakasta politiikkaa tehty vuosien varrella. Osoituksena on tämänkin hallituskauden aikana tehdyt teot, joilla veronalennuksia on kohdennettu juuri sinne, missä työtä tehdään ja työnteon kannusteita halutaan lisätä. Tämä on kokoomuksen linja. Työnteon kannusteiden tulee olla vahvat, ja toivoakseni me tulemme vuodet tästä eteenpäin tekemäänkin näin.

Toinen asia liittyy pienituloisiin eläkeläisiin. Kuten aikaisemmin totesin, meillä on takuueläkettä korotettu, sitä tullaan korottamaan, ja kokoomuksen kanta on se, että meidän tulee huolehtia jatkossakin takuueläkettä saavien toimeentulosta.

14.36 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan siitä, mihin edellinen puhuja jäi, nostan tämä takuueläkkeen esiin. Se voi tuntua pieneltä asialta, mutta se on kuitenkin merkittävä, ja se on myös yksi niistä asioista, joita YK:n kestävän kehityksen tavoitteissa on mainittu, ja se on yksi Suomen kanta ja toimenpide siihen, että köyhyyttä yritetään vähentää. Emme me pysty köyhyyttä poistamaan, eikä varmasti niitä tuloloukkujakaan ole niin helppo ratkaista, mutta tämä on yksi askel.

Toimeentulotuen siirtyminen Kelaan poistaa esteitä hakea tai löytää mahdollisuus päästä toimeentulotuen piiriin, elikkä on tarkoitus purkaa esteitä.

Sähköisen asioinnin kehittäminen ei myöskään saa tarkoittaa sitä, etteivätkö ne ihmiset, joilla ei ole mahdollisuuksia sähköiseen toimintaan, saisi apua, puhelinpalvelut toimivat edelleen.

Nämä ovat pieniä asioita, pieniä askeleita, mutta merkittäviä kuitenkin.

14.38 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lauslahti puhui tässä kokoomuksen linjakkuudesta ja oli edellisessä puheenvuorossaan linjannut, että kokoomus kannattaa kaikkien ostovoiman parantamista. Joten luettelen nyt uudestaan kaikkia niitä väestöryhmiä, joiden ostovoima ei parane ensi vuonna. (Antti Lindtman: Tai heikkenee!) — Tai heikkenee. — Kuten tässä on todettu, puhutaan pienituloisista eläkeläisistä, kansaneläkkeellä elävistä. Ensimmäistä kertaa suomalaisen eläkejärjestelmän historiassa tehdään suoria tasoleikkauksia kansaneläkkeeseen. Kaikki perusturvan varassa elävät, puhutaan pienituloisista työttömistä, pitkäaikaistyöttömistä. Kaikki julkisen sektorin työntekijät käytännössä, paitsi kunnanjohtajat, eli jos on oikein suuret tulot ja on julkisella sektorilla töissä, niin silloin ostovoima ensi vuonna nousee, kaikkien muiden kohdalla se ei tee sitä. Ja sitten kaikki alle 1 000 euroa kuussa tienaavat pätkätyöläiset — kuten todettua, heidän ostovoimansa ei myöskään ensi vuonna parane. Miten se on linjassa (Puhemies koputtaa) tämän kokoomuksen tavoitteen kanssa?

14.39 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä mainittiin pienituloiset ja yrittäjät samassa lauseessa, joten puhutaan pienituloisista yrittäjistä. Apteekkarivähennyksen sijaan SDP esittää, että arvonlisävelvollisuuden alaraja nostetaan 10 000 eurosta 30 000 euroon — täsmätoimi kaikkein pienituloisimmille yrittäjille. Yksinyrittäjille esitämme vaihtoehtobudjetissamme ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän vähennystä, enintään 20 000 euroa. Nämä ovat täsmätoimia kaikkein pienituloisimmille yrittäjille, ja sitä he ovat eniten toivoneet. Me olemme kuunnelleet heitä, te olette kuunnelleet suurituloisia ja siksi tarjoilette täällä kolmea lakiesitystä, joilla ei ole mitään työllisyys- ja kasvuvaikutuksia. Yrittäjävähennys, perintö- ja lahjaveron alennus ja metsälahjavähennys — nämä kolme lakiesitystä, 200 miljoonaa euroa, ovat kolme iloista rosvoa tässä teidän kaverikapitalismissanne.

14.40 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harakka, me keskustelemme juuri tällä hetkellä hallituksen esityksestä, jossa tehdään täsmätoimi juuri sinne pienituloisille ansiotuloa saaville. Tässäkin kohdin voidaan todeta, että hallitus oli alun perin 30 miljoonan täsmätoimella liikenteessä ja kun totesi, että se ei riitä, niin tuplasi sen 63 miljoonaan euroon. (Antti Lindtman: Eihän sekään riitä!) Antakaa tälle arvoa ja kehukaa mieluummin kuin arvostelette.

14.40 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehua annetaan silloin, kun sen paikka on. Esimerkiksi on hyvä, että hallitus perui kokoomusministerin ajaman päivähoitomaksujen korotuksen. Se oli hyvä, että siinä tultiin toisiin aatoksiin, ja siinä on kehun paikka. Mutta tämä paketti ei vastaa yhtään niitä puheita, joita te olette täällä puhuneet. Kun Lauslahti sanoi, että kokoomus on toiminut linjakkaasti tässä työnteon kannustamisessa, niin ilmeisesti on tulkittava niin, että kokoomus on linjakas siinä, että kaik-

kein suurituloisimpia kannustetaan suurilla verokevennyksillä ja kaikkein pienituloisimpia kannustetaan kepillä, indeksileikkauksilla ja kepillä. Tätä voi vääntää ja kääntää täällä mitenpäin tahansa, mutta kun tämän esityksen tai koko budjetin vaikutukset tutkitaan, niin tilanne on se, että köyhille keppiä, rikkaille porkkanaa.

Edelleen on kysymys vailla vastausta. Edustaja Lauslahti, kelpaako teille malli, jossa 95 prosenttia ahkerista suomalaisista palkansaajista saa palkastaan enemmän käteen? (Puhemies koputtaa) Kelpaako se vai ei?

14.41 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkällä tähtäimellä ehdottomasti meidän tulee tehdä toimia työnteon kannusteiden eteen, se on pitkäaikainen kokoomuksen tavoite, ja kysymys on se, että jo tähän asti työnteon kannusteita on lisätty ja työnteon verotusta on alennettu ja siltä osin on toimittu erittäin linjakkaasti.

Palaisin edelleen tähän hallituksen esitykseen, jota me käsittelemme, ja tässä kohdin me teemme juuri sitä vastuullista välittävää politiikkaa, jossa täsmätoimin kohdennetaan 63 miljoonaa euroa. Voi sanoa, että osaltaan myöskin vähän on kritisoitu sitä mekanismia, mutta tässä on esitetty pienituloiselle edullisempi malli kuin aikaisemmin ollut harjoitelma, jota yritettiin. Voi sanoa, että täällä on SAK:kin nostanut tämän esille, että tässä on toteutusmalli erinomainen.

14.42 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan ostovoimasta ja tärkeästä kotimarkkinakysynnästä, jonka varaan Suomen pieni ja jopa orastava talouskasvu nojaa, on tärkeää puhua siitä ostovoiman lisäyksen osasta, joka realisoituu kotimarkkinakysyntään. Euro sinne kymppitulodesiiliin ei tule takaisin kansantalouteen lisääntyneenä työllisyytenä tai lisääntyneenä kulutuksena, mutta sinne alempiin tulodesiileihin annettu euro palautuu kansantalouteen. Siksi vihreät tekivät arvovalinnan omassa vaihtoehtobudjetissaan. Me kevennämme tuloeroja, vähennämme köyhyyttä ja parannamme tasa-arvoa, koska eurojen ohjaaminen pienituloisille tasakevennysten sijaan tulee tutkitusti takaisin kasvavina verotuloina ja työllisyyden parantumisena.

14.43 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt varmaan on turha enää kysyä, mitä kokoomus tekee, kun vastaus on, että olemme vastuullisesti tehneet sitä ja tätä ja nytkin teemme sitä vastuullisesti. Mutta se "pitkän tähtäimen" ja "pitkällä tähtäimellä" jäi kyllä soimaan korvaan. Onko tulkintani väärä, jos ajattelen, että edustaja Lauslahti tarkoitti, että kokoomuslaisessa politiikassa "pitkällä tähtäimellä" tarkoittaa sitä, että vastuu testamentataan lapsenlapsille, jotka tulevat sitten tässä salissa toteuttamaan sitä "pitkällä tähtäimellä" olevaa vastuullista politiikkaa niin, että kaikissa luokissa todellakin ostovoima lisääntyy? Nyt väistetään tästä keskustelusta ja todellakin tässä salissa on moneen kertaan kysytty — ministeri jo lähti, emme voi häntä huutaa apuun — mutta minäkin nyt sitten kuitenkin lankean tähän samaan. Kysyn: onko niin, että tässä salissa esitetty malli kelpaa kokoomukselle?

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi vastauspuheenvuoro, ja sitten mennään listalle taas.

14.44 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri se, mitä me olemme tekemässä tänä päivänä, on askeleita oikeaan suuntaan. Maailmaa ei voida heti

muuttaa hetkessä, ja kysymys on siitä, ovatko ne oikeaan suuntaan meneviä askeleita. Siltä osin voi todeta: kyllä ovat.

Tässä hallituksen esityksessä — voi sanoa, että tämä on erinomainen — otetaan esille se, että kenenkään verotus ei kiristy kiky-sopimuksen vuoksi. Juuri tämä esitys on siihen tehty täsmätoimi. Tämä on myöskin vastuullisesti haettu malli, jossa pystytään rakentamaan malli, jossa pienituloisille tulee edullisempi ratkaisutapa. Siltä osin tämä on erinomainen hallituksen esitys. Kun vielä lisätään, että 30 miljoonasta ollaan siirrytty 63 miljoonan kompensaatioon, niin sanoisin, että tämä on ansiokkaasti rakennettu hallituksen esitys.

14.45 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Jäi tuossa aiemmin hieman epäselväksi, minkä listan edustaja Lindtman tällä kertaa eduskunnalle esitti näiden lukuisten listojen ohella, mutta nythän se selvisikin: käytiin puhumaan SDP:n vaihtoehtobudjetista, joka oikeastaan kyllä on käsittelyssä vasta huomenna muiden vaihtoehtobudjettien ohella.

Poimin kuitenkin SDP:n vaihtoehdosta jo yhden, mielestäni hieman koomisen, yksityiskohdan. Siellä on taas se 355 miljoonaa Sitran myynnistä. Säästöpossu rikki, kuten viime vuonnakin. Millä te aiotte rahoittaa näitä menoja sitten, kun tästä maasta ovat Sitrat loppu?

14.46 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että ihmetyttää se, että sanotaan, että tämä nytten auttaisi pienituloisia. Sitä tämä ei todellakaan tee. Ikävää, että ministeri lähti, mutta haluan muistuttaa teille muutamasta luvusta.

Tässä maassa on noin 700 000 pienituloista ihmistä. 25 prosenttia kotitalouksista ilmoittaa, että heillä on toimeentulo-ongelmia tällä hetkellä. Meillä on 120 000 köyhää lasta. Ja kun me tähän lisäämme sen, että sairausmatkojen omavastuu on 300 euroa vuodessa, lääkekatto 620 euroa vuodessa, missä on se apu näille ihmisille? Missä on apu niille ihmisille, jotka tienaavat sen 1 140 euroa kuukaudessa ja joiden on kuitenkin tultava toimeen näiden maksujen ja näiden menojen kanssa? Vai luuleeko hallitus todella, että köyhät ihmiset, oikeasti pienituloiset ihmiset eivät sairasta? Jos hallitus luulee, niin hallitus on väärässä.

Nyt kannattaa vähän kysellä, mikä se tilanne tuolla maailmassa on. Kannattaisi mennä tästä graniittitalosta, tai tällä hetkellä Sibelius-Akatemiasta, vähän ulos, mennä ihan sinne omaan vaalipiiriin, ihan vaikkapa torille, ja jutella ihmisten kanssa, kysyä: "Miten menee? Miten teillä menee? Saatteko lääkkeet, saatteko ruuat? Me olemme tehneet nyt kaikkemme, me annamme tämmöisiä alennuksia, kuten esimerkiksi apteekkareille 5 prosenttia heidän tuloistaan — kaipa apteekkarit nyt antavat teille sitten halvemmalla lääkkeitä?" Minä suosittelen, että kysytte tätä. Kannattaa miettiä sitä, miten saadaan pienituloisille lisää rahaa, miten saadaan pienituloisille palkansaajille lisää rahaa. Ja myöskin yksi tärkeä asia: miten saadaan tasa-arvon nimissä myöskin naisten euro samalle tasolle kuin miesten euro on?

14.48 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Jos puhutaan tästä yksittäisestä esityksestä, joka nyt on käsittelyssä, niin siinä on oikeastaan kaksi ongelmaa.

Ensimmäinen niistä on kilpailukykysopimus itsessään, joka, kuten totesin, on regressiivinen, eli se kohtelee pienituloisia palkansaajia epäedullisemmin kuin suurituloisia palkansaajia. Tämä on yksi syy sille, minkä takia vasemmistoliitto ei ole pitänyt tätä sopimusta perusteltuna.

Toinen ongelma tässä on se, että toisin kuin hallitus on luvannut, tämä 63 miljoonan kompensaatio ei riitä pienipalkkaisten pätkätyöläisten ostovoiman kasvattamiseksi. Se,

mitä tässä on kysytty ja mihin olisi toivonut ministerin vastausta, on se, selvittikö hallitus keinoja parantaa pätkätyöläisten asemaa, parantaa näiden alle 1 000 euroa kuussa tienaavien ostovoimaa esimerkiksi perusturvan kautta.

Kun sitten tarkastellaan tätä hallituksen veropolitiikkaa kokonaisuudessaan, niin silloin tämä hallituksen päälinja tulee harvinaisen selväksi: Se on tuloeroja ja eriarvoisuutta kasvattava. Suurimmat hyötyjät ovat yli 7 000 euroa kuussa tienaavat sekä suuripalkkaiset kunnanjohtajat. Häviäjät, kuten tiedämme, ovat Suomen pienituloiset eläkeläiset, perusturvan varassa elävät työttömät, julkisen sektorin työntekijät ja pienipalkkaiset pätkätyöntekijät.

Tässä on kyse arvovalinnoista. Hallituksen olisi ollut mahdollista näin halutessaan tehdä muunlaisia arvovalintoja myöskin hallituksen esittämien budjettiraamien sisällä. Olisi ollut mahdollista olla toteuttamatta tätä hyvätuloisille yrittäjille suuntautuvaa verovähennystä. Olisi ollut mahdollista olla keventämättä perintö- ja lahjaveroa tällaisessa taloudellisessa tilanteessa. Olisi ollut mahdollista olla toteuttamatta näitä perusturvaan kohdistuvia leikkauksia. Ja sen vasemmistoliitto osoittaa myös omassa vaihtoehtobudjetissaan, jossa tuloerot kapenevat, (Puhemies koputtaa) pienituloisten ostovoima kasvaa ja pääomaverotusta kiristetään.

14.50 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvin sääli, että ministeri lähti vastaamatta niihin keskeisiin kysymyksiin, jotka täällä on esitetty. Minusta kaikkein tärkein kysymys, joka täällä ilmassa on ollut, on se, miten hallitus vähentää köyhyyttä ja oikaisee tulonjakoa ja kaventaa tuloeroja. Siihen ei saatu minkäänlaista vastausta.

Se keskeinen kysymys, josta tässä nyt on keskusteltu tai jota on yritetty tuoda esille ministerille — joka siis poistui — on se, että kun hallitus on meille luvannut ja väittänyt, että hallitus tulee parantamaan kaikkein pienituloisimpien asemaa, niin nyt kun on ilmennyt, esimerkiksi eduskunnan tietopalvelu on laskenut, että näin ei tehdäkään, niin miten hallitus aikoo korjata politiikkansa suunnan. Tähän ei saatu vastausta.

Ei saatu vastausta myöskään siihen, mistä hallitus kaivaa sen 30 miljoonaa euroa, jota hallitus ei aikaisemmin ollut ottanut huomioon puhuessaan tästä kompensaatiosta, jota nyt käsitellään. Ministeri ei vastannut siihen, mitä täällä moneen kertaan on kysytty, eli että eihän tätä rahasummaa nyt oteta enää sosiaalietuuksista, joihin on jo kajottu.

Eilen julkistettiin Kuluttajaliiton tutkimus, joka osoitti sen, että kaikkein pienituloisimmat ja eniten sairastavat suomalaiset ovat merkittävästi kärsineet näistä leikkauksista, joita hallitus on tehnyt lääke- ja matkakustannusten korvaamiseen, ja samoin näistä asiakasmaksujen korotuksista, joita hallitus on tehnyt. On ilmennyt, että yli 40 prosenttia näistä vastanneista on joutunut tinkimään lääkkeistään näiden päätösten vuoksi, joita tämä istuva hallitus on tehnyt. Tästä on kysymys. On kyse nimenomaan siitä, että hallitus leikkaa kaikkein vaikeimmassa asemassa olevilta suomalaisilta, ja juuri heidän asemaansa hallitus ei välitä millään tavalla, (Puhemies koputtaa) esimerkiksi veropolitiikan kautta, korjata.

Puhemies Maria Lohela: Vastauspuheenvuoro, edustaja Lindtman. — Anteeksi, puhujalistalta, edustaja Lindtman.

14.52 **Antti Lindtman sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Huomasin, että nimeni oli ensimmäisenä tuolla listalla.

Arvoisa puhemies! On erinomaista, että tämä SDP:n vaihtoehto kiinnostaa, ja edustaja Mäkelälle sanoisin, että täältä sivulta 53 alkaen löytyy semmoinen lista, johon edustajan kyllä kannattaa tutustua. Nimittäin siellä esitetään konkreettisina numeroina se vaihtoehto, joka on oikeudenmukaisempi ja työllistävämpi ja reilumpi suurimmalle osalle, 95 prosentille, suomalaisista. Kannattaa tutustua, koska sen sijaan, että jatketaan tällä hallituksen epäonnistuneeksi osoitetulla politiikalla — jota voisi luonnehtia niin, että periaatteena on se, että jokainen on oman onnensa seppä ja suurituloisille kavereille eniten rahaa — me olemme esittäneet sille vaihtoehdon. Se vaihtoehto on se, että otetaan kaikki mukaan.

Arvoisa puhemies! Herää kysymys, että mistä rahat. Minulla on tähänkin hyviä uutisia: Muuttamalla tätä hallituksen vero- ja maksulinjaa oikeudenmukaisemmaksi pystytään varmistamaan se, että 95 prosentille suomalaisista palkansaajista, eläkkeensaajista jää enemmän rahaa käteen palkasta ja eläkkeestä, mutta sen lisäksi se tulee valtiontaloudelle paljon edullisemmaksi. Siis tavallisille suomalaisille palkansaajille, eläkkeensaajille, myös pienituloisimmille enemmän käteen palkasta ja eläkkeestä, ja se on valtiontaloudelle edullisempaa.

Huomaan, että seuraavana listalla olisi edustaja Lauslahti, mutta kun huomaan, että hän ei ole enää salissa, niin en kysy neljättä kertaa enää — ehkä saamme huomenna vastauksen, kun tämän vaihtoehdon kunnolla esittelemme — mutta nyt voi todeta, että tälle välttämättömyydellä perustellulle politiikalle, jossa rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät, on olemassa vaihtoehto. Se on oikeudenmukaisempi, ja se on valtiontalouden ja työllisyyden kannalta järkevämpi. Nyt on kansalaisten aika arvioida, (Puhemies koputtaa) kumpi vaihtoehto on parempi.

Puhemies Maria Lohela: Kuten äskeisessäkin huomattiin, edustaja Lauslahti on poissa, joten seuraavaksi edustaja Viitanen.

14.55 **Pia Viitanen sd:** Niin, arvoisa rouva puhemies, ja niinpä näyttää olevan poissa melkein koko kokoomuksen eduskuntaryhmä. Ilmeisesti nämä kysymykset sitten ovat tällä erää hieman liian vaikeita vastattaviksi. Kiitos niille urheille, ketkä siellä vielä istuvat. (Antti Lindtman: On siellä!)

Nyt on todellakin mahdollisuus jo tänään ja muutenkin ottaa kantaa. Kun kerran sanotaan, että kokoomus haluaa nostaa ostovoimaa — no, vastaus kuului sitten myöhemmin, että pitkällä tähtäimellä haluamme nostaa ostovoimaa — niin herää kysymys, että kuinka pitkä tähtäin se mahtaa sitten olla, millä tähtäimellä kokoomus on myös valmis tosiasiassa lunastamaan nämä sanansa. Tarvitseeko odottaa niinkin pitkä tähtäin, että on sosialidemokraattinen hallitus, vai voisiko olla viisasta tarttua tähän sosialidemokraattiseen vaihtoehtoon tässä ja nyt? (Antti Lindtman: Tässä ja nyt!) — Tässä ja nyt. — Se on täällä, kuten sanottu, ja me tarjoamme vaihtoehdon, joka todellakin vastaa niihin kokoomuksen vaateisiin ostovoiman kasvusta, ja tässä nimenomaan hyötyvät pieni- ja keskituloiset palkansaajat, itse asiassa 95 prosenttia kaikista palkansaajista, eläkkeensaajista. Tässä olisi se malli nyt, ei tarvitsisi odottaa sitä kuuluisaa pitkää tähtäintä. Siksipä toivon, että tähän todella nyt perehdytte, ja toivon myös tietenkin vastauksia niihin kysymyksiin — nyt kun näin, että edustaja Sarkomaakin saapui saliin, niin ehkä saamme sitten häneltä vastauksen tähän minusta aika tärkeään kysymykseen.

Mitä tulee siihen, kun täällä aiemmin puhuttiin, että eläkkeensaajille — hienoa — tulee takuueläkkeen nosto, niin pettymys on tietenkin suuri, kun se sulaa pois näiden indeksileik-

kausten johdosta ja juuri siksi eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan eläkkeensaajien ostovoima jää miinusmerkkiseksi — miinusmerkkiseksi, täysin toisinpäin kuin mitä puheet osoittavat. Me vaihtoehdossamme haluamme, että kaikille pieni- ja keskituloisille eläkkeensaajille, palkansaajille jää rahapussiin muuta kuin reikä, ja minä uskoin (Puhemies koputtaa) puheesta, että kokoomuskin haluaa tätä. Tartutteko tähän vaihtoehtoon?

14.57 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En kannata sosialidemokraattien varjobudjettia enkä usko, että hallituskaan sitä kannattaa. (Sosialidemokraattien ryhmästä: Lukematta huono!) Me tiedämme, ketkä olemme sen lukeneet: katteettomia lupauksia kestämättömällä pohjalla. Vastuuntunnotonta, jos ajatellaan tulevia sukupolvia tai tässä ja nyt eläviä aikuisia ihmisiä. Emme kannata, en kannata sosialidemokraattien vaihtoehtoa. Huomenna keskustelemme lisää teidän vaihtoehtobudjetistanne, mutta muistamme hyvin kaikki jo viime vuodelta erityisesti edustaja Lindtmanin puheet. Ette pystyneet kertomaan yhtään esimerkkiä siitä, millä te tasapainotatte valtiontalouden. Te esitätte vain lisää kaikille, ja se kuulostaa hyvältä, mutta se ei ole hyvä asia yhdellekään suomalaiselle ihmiselle. Valtiontalouden on oltava tasapainossa, sen on oltava sosiaalisesti oikeudenmukaista, ja se on tämän hallituksen tavoite. On erittäin hyvä, että kilpailukykysopimusta (Puhemies koputtaa) oikeudenmukaisempi ratkaisu on tullut (Puhemies: Aika täynnä!) tässä hallituksen esityksessä, ja kannatan sitä.

Puhemies Maria Lohela: Listaan.

14.58 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! On todella valitettavaa, edustaja Sarkomaa, että lukematta, näkemättä sosialidemokraattien vaihtoehtobudjettia te teilaatte sen jo ja sanotte, että sillä ei ole mitään merkitystä. Teillä ei ole mitään tahtotilaa edes hakea erilaisia vaihtoehtoja, joilla parannettaisiin suomalaista työllisyyttä ja suomalaista kansantaloutta.

Mutta kyse on arvovalinnoista, kuten täällä on jo useaan otteeseen todettu. Hallitus on tehnyt arvovalintansa. Hallitus parantaa yli 7 500 euroa kuukaudessa ansaitsevien ihmisten toimeentuloa ja ostovoimaa mutta samanaikaisesti heikentää kaikkein pienituloisimpien ihmisten toimeentuloa ja ostovoimaa. Se on arvovalinta, jota myös kokoomus tukee.

Täytyy sanoa, että nostan hattua kokoomukselle siitä, että se on ollut yksin puolustamassa hallituksen esitystä täällä. Keskusta ja perussuomalaiset ehkä edustaja Mäkelää lukuun ottamatta, ja Juvonen on muutaman sanan sanonut, ovat olleet täysin hiljaa. Ehkä keskustakin toteaa sen, että tämä linja näitten kaikkein pienituloisimpien ihmisten osalta ei ole se paras mahdollinen.

Mutta kokoomus on tuonut myös esille sen, että nämä esitykset kannustavat pienituloisia työttömiä hakemaan töitä. Samalla kuitenkin hallitus on leikannut ansiosidonnaista työttömyysturvaa 200 miljoonalla eurolla, se lyhentää sen kestoa 100 päivällä, omavastuuaikaa pidennetään kahdella päivällä, pitkän työhistorian jälkeinen korotusosa poistuu, ja aktiivikorotuksia leikataan. Elikkä niitä elementtejä, joilla aidosti tuettaisiin työttömien ihmisten kannusteita olla työelämässä, hallitus leikkaa. Minun on vähän vaikea ymmärtää, mikä on se hallituksen kannustin, jolla se tukee työttömien ihmisten työllistymistä.

15.00 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaa on kyllä todella nopea lukija. SDP:n vaihtoehtobudjetti nyt kuitenkin on tämmöiset 60 aika tiheää sivua, ja tässä voisi melkein arvella, että ollaan päästy lähes Paavo Väyrysen lukunopeuteen.

Mutta kun nopeasti lukee, niin tulee virheitä muillekin. Ettei nyt jää täysin harhaista kuvaa eduskunnan pöytäkirjoihin, että SDP olisi muka myymässä Suomen itsenäisyyden juhlarahastoa, niin ainoa koominen asia oli edustaja Mäkelän tällainen väite. Tässä vaikeassa tilanteessa, jossa köyhimmiltä suomalaisilta on muka pakko leikata, ei ole perusteltua, että yksittäinen rahasto kasvattaa tasettaan tasolle, joka on suurempi kuin lukuisilla pörssiyhtiöillä. Sitra tekee arvokasta työtä ja voi uuden kumppanuusohjelman myötä olla johtamassa niitä investointiohjelmia, joita tästä taseesta SDP:n vaihtoehtobudjetissa rahoitetaan Suomen kestävän kasvun takaamiseksi.

On kyllä myös irvokasta puhua siitä, että kenenkään veroaste ei muka nouse, kun työttömyysturvaan tehdään merkittäviä leikkauksia ja kun Kela-indeksiä leikataan. Kyllä nämä tulonmenetykset, jotka köyhiin osuvat varsin kipeästi, vastaavat veronkorotuksia. Tälle tuloeroja kasvattavalle politiikalle on vaihtoehto, joka lisää käteenjäävää tuloa 95 prosentilla palkansaajista ja eläkeläisistä. On siis vaihtoehtoja kaksi: voittajana on joko 5 prosenttia tai 95 prosenttia — ja nyt eikä pitkällä tähtäimellä, sillä kuten J. M. Keynes kuuluisasti sanoi, "pitkällä tähtäimellä olemme kaikki kuolleet". Vähäosaisilla suomalaisilla ei ole aikaa odottaa.

15.02 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Hyvät uutiset: minä kommentoin SDP:n varjobudjettia sen lukeneena ja nähneenä. Juurikin se lista kiinnosti, missä kerrotaan, mistä rahat otetaan, eikä se vakuuttanut. Tuo, mitä edustaja Harakka sanoi äsken, ei muuttanut mitään. Kyse on siitä, että tase laitetaan liikkeelle valtion budjetin katteeksi käyttömenon peitteeksi. Siitä on kysymys.

Mutta kun pitkästä tähtäimestä puhutaan, hallituksen linja hyvinvointivaltion pelastamiseksi on selvä. Se on niin, että ainoastaan työnteolla voidaan tulonsiirrot rahoittaa. Hallitus panostaa työpaikkojen luontiin, jotta tulonsiirtoja voidaan maksaa jatkossakin, ettei käy niin, että meidän puolestamme tulevat IMF ja EKP päättämään näistä menoleikkauksista.

15.03 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Kyllä totuus on se, että hallitus unohtaa budjetissaan kaikkein heikko-osaisimmat suomalaiset. Heiltä leikataan esimerkiksi indeksien leikkausten ja jäädytysten kautta 200 miljoonaa euroa, mutta esimerkiksi kunnallisveron perusvähennystä ei käytetä sellaisena työkaluna, joka parantaisi pelkkien etuuksien ja eläkkeiden varassa olevien asemaa. Tämä on tosiasia.

Pidän erittäin arveluttavana sitä — tai itse asiassa hyvin odotettavaahan se on — että kokoomuksen edustaja täällä salissa sanoo, että mitään muita mahdollisuuksia ei ole. Kyllä on. Esimerkiksi vihreiden vaihtoehtobudjetissa pysyvien tulojen ja menojen loppusumma on sama kuin hallituksella, mutta me teemme oikeudenmukaista politiikkaa. Me helpotamme kaikkein pienituloisimpien asemaa emmekä toimi niin kuin hallitus, joka helpottaa kaikkein rikkaimpien ja hyvätuloisimpien asemaa ja leikkaa kaikkein köyhimmiltä. Se on vastuutonta politiikkaa. Esimerkkinä voin mainita, että vihreiden vaihtoehtobudjetissa panostetaan kunnallisveron perusvähennyksen alarajan nostoon 260 miljoonaa euroa ja se raha otetaan saman budjetin sisältä, samojen raamien sisältä, kiristämällä osinkotulojen verotusta. Tämä on oikeudenmukainen ratkaisu. Se kaventaa tuloeroja, mutta ei ylitä budjettia.

15.04 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Jotta nyt ei pöytäkirjoihin jäisi virheellistä väittämää, niin todettakoon, että sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetissa kaikki kertaluontoiset tulot käytetään kertaluontoisten menojen kattamiseen, ja piste.

Mikä jäi vielä korvaan edustaja Sarkomaan puheesta, oli se, että jäin sellaiseen vaikutelmaan, että hänen mielestään valtiontalous on tasapainossa. Me juuri valtiovarainvaliokunnassa tänään käsittelimme tämän vuoden kolmatta lisäbudjettia, joka lisää valtion nettovelkaantumisen reippaasti yli 6 miljardiin euroon. Ei olla lähelläkään tasapainoa, edustaja Sarkomaa. Sen sijaan sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetti vähentää valtion velkaantumista — toistan: vähentää valtion velkaantumista.

15.05 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa rouva puhemies! Totean tässä edustaja Harakalle, että varsin hyvin tiedän, että valtiontalous ei ole tasapainossa. Mutta kun tässä luen tätä SDP:n vaihtoehtobudjettia, niin herää kysymys, ymmärtääkö SDP, mikä taloudellinen tilanne on. Huomenna käymme keskustelua vaihtoehtobudjetista. Kun tätä nyt katsoo nopeasti ja on vähän syvällisemminkin katsonut, niin samalla pohjalla tämä on kuin viime vuonna. Ja heikolta näyttää, höttöistä on. Mutta tästä huomenna enemmän.

Vielä tässä sanon, arvoisa rouva puhemies, että siksi näitä toimia hallitus tekee — esimerkiksi tämän kilpailukykysopimukseen liittyvän lakiesityksen, joka muuten on oikeudenmukaisempi kuin kilpailukykysopimus — että työllistämisen kynnys alenee, että saamme Suomeen työtä ja sitä kautta voimme pelastaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan. Työn linja on todellakin hallituksen linja, ja kannatan hallituksen esitystä. Piste.

15.06 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Voisin oikeastaan edellisen puhujan sanoin todeta: heikolta näyttää. Heikolta näyttää toden totta tänään jaettu lisätalousarvio, mihin edustaja Harakka juuri viittasi. Täysin vastoin puheita velkaantumisen hillitsemisestä täällä velanotoksi vuonna 2016 arvioidaan 5,96 miljardia — paljon enemmän kuin vielä vähän aikaa sitten arvioitiin.

Heikolta näyttää. Ja tiedättekö, miksi se näyttää heikolta? Se näyttää siksi heikolta, että te olette koko ajan yrittäneet vakuuttaa, että velkaa vähentääkseen pitää leikata, ja samaan aikaan, kun te leikkaatte heikommilta, heikennätte ostovoimaa, te ette tee toimia, jotka lisäävät työpaikkoja, ja talous käpristyy ja kurjistuu entisestään, ja koko ajan velkaannutaan lisää, täysin päinvastoin.

Hämmästyttävää tässä tilanteessa on, että mihin ne rahat sitten menevät, jotka pieniltä ihmisiltä leikataan. No, ne menevät sille kaverille tässä kaverikapitalismissa. Tässä edustaja Harakka juuri kuvasi varsin anteliaita hyväosaisille suunnattuja uusia veronkevennyksiä — samaan aikaan, kun kaikki asiantuntijat sanovat, että ne eivät itse asiassa tuo työpaikkoja. Kuinka ihmeessä on varaa kymmeniä, kymmeniä, kymmeniä, satoja miljoonia pistää sellaisiin veronkevennyksiin, jotka eivät edes työllistä ja jotka suuntautuvat kaikkein suurituloisimmille?

Kuten sanoin, puhemies, tuossa alussa, nyt on kysymys kokonaisuudesta ja siitä, miten reilu ja oikeudenmukainen ja työllistävä verolinja on, ja hallituksen verolinja valitettavasti on epäoikeudenmukainen, eikä se edes työllistä. Pääasia, että kansan pussista saadaan sitten kaikkein hyväosaisimmille tulonsiirtoja, ja sitten samaan aikaan me luemme näitä papereita, missä edelleen velkaannumme lisää ja lisää tässä Suomenmaassa.

SDP:n vaihtoehto lähtee siitä, että velkaa otetaan vähemmän ja palkansaajista ja eläkkeensaajista 95 prosenttia silti hyötyy niin, että käteen jää tuloa (Puhemies koputtaa) ja ostovoimaa enemmän.

15.08 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! En valitettavasti kuullut kokonaan edustaja Pia Viitasen jeremiadia mutta sen lopun kuulin ja sen perusteella sanon kuitenkin sen, että varmaan edustaja Pia Viitaselta on jäänyt huomaamatta se, että talouden suunta on pikkuhiljaa kääntymässä. Se on selvä asia, että iso laiva ei käänny nopeasti, mutta se on kuitenkin kääntymässä. 20 000—30 000 uutta työpaikkaa on saatu syntymään. Kasvusta on selviä merkkejä: laivatilauksia tulee, metallifirmat ilmoittavat, että on tapahtunut selviä investointitarpeita ja uusia tuotteita on saatu markkinoille. Että kasvua on tapahtunut. Teidän hallitusaikananne tuli 100 000 työtöntä lisää, ja te nyt näette mustana peikkona sen, että pari—kolmekymmentätuhatta ihmistä on saanut työtä lisää. Vaikea kuvitella teidän logiikkaanne; varmaan siellä jokin on, mutta minä en ymmärrä sitä.

Joka tapauksessa, arvoisa rouva puhemies, on tärkeää, että kun kilpailukykysopimus on nyt tehty ja linja on valittu, niin sillä pysytään. On selvää, että kilpailijamaamme ovat vielä meitä kilpailukykyisempiä, jotka samoilla markkinoilla toimivat, mutta meidän on tällä linjalla jatkettava, että pidämme kustannukset kurissa ja luomme uutta työtä rauhallisesti ja sitkeästi tekemällä työtä. Jos me poukkoilemme sinne sun tänne, se johtaa tulokseen, jossa me itse asiassa nyt olemme. Linjan pitää pysyä.

Jos tähän edustaja Viitasen jeremiadiin haluaisin yhtyä, niin kyllä se on totta, että meillä on yhteiskunnassa ongelmia, meillä on velkaongelmia ja monta muuta ongelmaa, mutta ei se sillä parane, että me voivottelemme ja huudamme toisillemme, että tuo asia on väärin ja tämä asia on väärin. Kun tilanne on heikko, pitää tehdä toimenpiteitä ja uskoa niiden toimenpiteiden vaikutuksiin. Ensimmäiset merkit ovat jo näkyvissä, nyt pitää vain jatkaa ja lopettaa turha valittaminen.

15.10 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! On kyllä hyvin ikävää, jos keskustassa tai hallituspuolueissa, kokoomuksessa uskotaan, että nyt on sitten talouskin aivan kunnossa ja kaikki hyvin. (Hannu Hoskonen: Enhän minä niin sanonut! — Timo Heinonen: Ei kukaan niin ole sanonut!) Nimittäin mitä enemmän kuuntelee ennusteita, sen enemmän ollaan huolissaan siitä, ja kaikki asiantuntijat sanovat, että hallitus ei tule valitettavasti saavuttamaan omaa työllisyystavoitettaan, hallitus ei tule saavuttamaan omaa tavoitettaan velkaantumisen hillitsemisestä. Ja kaikki kunnossa, niinkö? Niinkö te sanotte? (Välihuutoja keskustan ja kokoomuksen ryhmistä)

Ja kun samaan aikaan te sanotte, että me vain valitamme ja voivottelemme, niin tässähän me olemme, hyvänen aika, juuri tarjoamassa vaihtoehtoa, sellaista vaihtoehtoa, joka työllistää enemmän, ottaa velkaa vähemmän ja jakaa tuloja oikeudenmukaisemmin, koska me sosialidemokraatit emme usko, toisin kuin hallitus, että tämän maailman pelastaa se, että käydään pieniosaisten kukkarolla, tehdään rajuja leikkauksia koulutukseen, osaamiseen, sosiaaliturvaan, työttömyysturvaan ja samaan aikaan annetaan anteliaita veronkevennyksiä kavereille. Siksi me olemme tehneet oman vaihtoehdon, koska haluamme tarttua asiaan, ja siksi tämä vaihtoehto on sellainen, mikä työllistää. Ja muun muassa, todellakin — sanon vielä kerran, edustajat kokoomuksessa — tämä tarjoaa 95 prosentille palkansaajista ja eläkkeensaajista enemmän käteen, ja siksi on hämmästyttävää, että kokoomus il-

moittaa haluavansa tarttua ostovoimaongelmaan korkeintaan pitkällä tähtäimellä silloin joskus tulevaisuudessa, kun te voisitte tarttua siihen tässä ja nyt.

Toisin kävi, kuten tässä alussa todettiin. Oli suuri pettymys, kun lupasitte pitkin syksyä, että te tulette kompensoimaan pienituloisimmille nämä niin sanotut kiky-vaikutukset, ja totuus on se, että edelleen se ostovoima on miinusmerkkinen. On hämmentävää, että samaan aikaan sanotaan, että ostovoimaa pitää parantaa, mutta itse asiassa heikoimmilta sitä leikataan ja eläkkeensaajilla jää ostovoima miinukselle. Se ei ole oikein, puhemies.

15.12 **Ville Vähämäki ps:** Kunnioitettu puhemies! Hyvä, että edustaja Viitasen puheessa tulivat sekä tämä ostovoima-asia että SDP:n vaihtoehtobudjetti hyvin sanottua.

Itse asiassa se, mitä minä tässä keskustelussa eniten ihmettelen, on se, kuinka te voitte tietää, mikä on ensi vuoden inflaatiolukema, koska sehän vaikuttaa siihen ostovoiman kehitykseen. Kun katsotaan tämän kilpailukykysopimuksen voittajia ja häviäjiä, niin itse asiassa kaikkien yksityisellä puolella olevien sekä eläkeläisten nettotulot kasvavat — nämä kompensaatiot olivat niin isoja — joten miten voidaan väittää, että ostovoima sitten heikkenee?

Sitten taasen kun katsotaan tätä SDP:n vaihtoehtoa, niin tehän annatte kaikkein eniten 40 000—60 000 tienaaville. Heille te annatte kaikista eniten, mutta alta kymppitonnin tienaaville te annatte vain vitosen kuukaudessa. Siis se teidän vaihtoehtonne on yli 3 500—5 000 kuussa ansaitseville, heille te annatte kaikista eniten. Kuinka tämä näin voi olla?

Mutta tähän ostovoimakysymykseen minä haluaisin vastauksen kyllä. Tätä minä olen hämmästellyt aika pitkään jo.

15.14 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on jo hivenen käyty keskustelua tämän viikon myöhemmistäkin aiheista, ja jännityksellä kyllä odotan, kun kovasti työn puolesta puhuva sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä esittelee tänä vuonna oman vaihtoehtobudjettinsa, onko se tänä vuonna sentään painettu Suomessa. Muistan, kuinka tässä salissa jaettiin hetki sitten vaihtoehtobudjettia, joka oli painettu aivan toisessa maassa, Virossa, halvemman työnteon maassa. Se oli kyllä... (Välihuutoja) — Teidän vaihtoehtobudjettinne oli, kysyin... Kun tämän vuoden ei olla vielä nähty, (Sari Sarkomaa: Onko sama painos?) niin ei voida siitä sanoa. Täytyy puhua siitä, mikä oli aiemmin.

Edustaja Viitanen totesi, että kaikki kunnossa. On helppo todeta, että ei ollut kunnossa sen jälkeen, kun teidän puolueella oli valtiovarainministerin salkku, ja sen takia nyt on pakko laittaa asioita kuntoon. Kilpailukykysopimus on tässä merkittävä. Sen ovat tehneet työntekijät ja työnantajat yhdessä, ja hallitus on sitä omilla toimillaan ollut tukemassa. Myönteistä on se, että me olemme menossa parempaan suuntaan. Yritysbarometri kertoo siitä, että meillä on paremmat tunnelmat yrityksissä, ne hakevat jo kasvua, pystyvät työllistämään.

Työttömyys on hienoisesti laskenut tämän hallituksen ensimmäisen toimintavuoden aikana, ja nyt työn verotusta kevennetään, on tehty yrittäjävähennys ja on tasattu vanhemmuuden kustannuksia niiden yritysten osalta, jotka työllistävät naisia. Tämmöistä ei koskaan sosialidemokraattien aikana ole tehty. On tullut myös maksuperusteinen arvonlisävero, joka myös tulee merkittävällä tavalla lisäämään yritysten mahdollisuuksia työllistää. Niin kuin edustaja Sarkomaa on monta kertaa tuonut esille, tässä nimenomaan haetaan niitä toimenpiteitä, joilla tähän maahan saadaan lisää työtä, (Puhemies koputtaa) yritteliäisyyttä, sillä lopulta työ on parasta sosiaaliturvaa.

15.16 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Se, mitä minä aina ihmettelen tässä salissa, on se, että täällä halutaan katsoa taaksepäin, kun pitäisi katsoa eteenpäin. Mutta sen verran voin sanoa, kun hallituskin on tässä sanonut, että nämä toimet, mitä hallitus nyt tekee, näkyvät vasta joskus tulevaisuudessa. No, ne toimet, mitä tehtiin aikaisemmin, eivät myöskään tietenkään näy siinä ja nyt heti poksahtaen vaan hetkisen kuluttua, mutta sillehän te ette antaneet aikaa, vaan te halusitte ottaa lisää niiltä, joilta oikeasti ei ole enää otettavaa.

Nyt hehkutetaan sitä, että työn verotusta on kevennetty, mutta kun meillä on ihmisiä, jotka eivät yllä palkkatuloissaan valtionverotuksen tasolle, silloin heiltä ei ole kevennetty yhtään mitään. Meillä on ihmisiä, joilla on muita tuloja kuin työtuloja. Heiltä ei ole kevennetty yhtään mitään. Silti he joutuvat maksumiehiksi lääkkeissä, he joutuvat maksumiehiksi sairaankuljetuksissa, sieltä ei ole kevennetty mitään. Ne maksavat ihmisille aivan saman, myöskin niille, jotka tienaavat alle 1 000 euroa kuukaudessa, kuin niille, jotka tienaavat 3 000 euroa kuukaudessa tai 4 000 euroa kuukaudessa tai sen summan, mitä nyt virheellisesti sanotaan, että keskitulot Suomessa ovat: 3 500. Eivät ole. Tai tietysti ovat, kun otetaan kaikki tulot huomioon. Silloin päästään siihen, mutta se kertoo vain sen, että meillä on aivan järkyttävän suuret tuloerot tässä maassa, aivan järkyttävän suuret, koska suurin osa suomalaisista tienaa alle 2 000 euroa kuukaudessa, ja tämä olisi myöskin hallituksen syytä ottaa huomioon omissa toimissaan. Jos me katsomme pelkästään sen, että me laskemme kaikki palkkatulot yhteen ja otamme siitä keskiarvon, se on huomattavasti, huomattavasti korkeampi kuin se määrä, millä suomalaisten on tultava toimeen.

15.18 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Nyt kun täällä otettiin esiin nämä tuloerot, niin muutama päivä sitten luin erään vasemmistolaisen tiedemiehen näkemyksen siitä, että tuloerot eivät ole juurikaan kasvaneet reaalisesti 2000-luvulla. Eli mielipiteitä on näköjään moneen lähtöön.

Täällä toistuvasti vedotaan eduskunnan tietopalvelun tekemiin laskelmiin, vähän sama kuin yleisesti ottaen vedotaan asiantuntijoihin näissä asioissa. Jäin pohtimaan, onko auktoriteettilisä nyt tässä aito vai pelkästään retorinen tehokeino. Eli tarkasteltaisiin hieman niitä lähtökohtia ja lukuja, joista näitä laskelmia on esitetty tehtäväksi. Ovatko ne luvut sellaisia, jotka oppositio on halunnut esittää saadakseen haluamiaan tuloksia?

Nyt tästä varsinaisesta asiasta, jota käsitellään, on menty jo varsin pitkälle. Toivon, että edettäisiin, toteutettaisiin kilpailukykysopimusta ja mentäisiin asian käsittelyssä eteenpäin.

15.19 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä nyt näitä lukuja kysytään, niin se on tietenkin vähän outoa, että niitä täällä näin kyseenalaistetaan, sillä kysymyshän näissä tietopalvelun laskelmissa on siitä, että niissä arvioidaan hallituksen esitysten ja toisaalta meidän esitystemme tulonjakovaikutuksia. Kyllä se on kummallista, että nyt sitten viime kädessä, hädissään ilmeisesti, kun huomataan, että oho, tulipa tehtyä hieman epäreilua politiikkaa, ruvetaan selittelemään jotain lukuja, että nyt eduskunnan tietopalvelu ei toimisikaan oikealla tavalla tai ehkä se syy löytyykin sieltä. Eivätkö perussuomalaiset tai hallitus suostu edes sitä myöntämään, että nyt on käynyt niin, hupsista vaan, toisin kuin vaalien alla puhuttiin? Hupsista vaan, nyt kävi niinpäin, että se hyväosainen saa anteliaat veronkevennykset ja pieniosainen saa hyvin vaatimattomat, jos ollenkaan. Ostovoima eläkkeensaajilla jää miinukselle, ostovoima alta 1 000 euroa tienaavalla jää miinukselle, ja se on se tosiasia, minkä tietopalvelun laskelmat näyttävät.

Tietenkin olisi minun mielestäni kohtuullista, että tämä voitaisiin kuitenkin myöntää ja sitten ehkä yhdessä lähteä pohtimaan, onko se oikein. Meidän mielestämme se ei ole. Siksi me olemme tehneet oman vaihtoehtomme ja tarjonneet sitä teille käyttöön. Uskoisin, että aina lopulta kuitenkin jossain vaiheessa se oikeudenmukaisuus voittaa, ja toivon, että siihen ei tarvitsisi nyt kuitenkaan ottaa niin pitkää tähtäintä, että sosialidemokraatit pääsevät jossain vaiheessa toivottavasti näitä esityksiään toteuttamaan, vaan toivoisin, että hallitus ottaisi viisaasti kopin SDP:n malleista ja toimisi siten, että pieni- ja keskituloinen saisi enemmän ja suurituloinen hieman enemmän kantaisi tätä taakkaa. Tämän vaihtoehdon me olemme tarjonneet, tulemme sitä tarjoamaan, ja haluamme tämän vaihtoehdon myötä nimenomaan sitä, että Suomeen syntyy enemmän työpaikkoja, parempaa talouskasvua, (Puhemies koputtaa) parempi ja oikeudenmukaisempi tulonjako.

15.21 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Tässä on jo esimakua huomisesta keskustelusta, ja pakko sanoa, että jäljet pelottavat. Mehän muistamme viime vuoden vaihtoehtobudjettikeskustelusta, että silloinen valtiovarainministeri esitti kuusi virheellistä väittämää yhden minuutin sisään. Jäämme odottamaan, mikä on tämänkertaisen valtiovarainministerin saavutus.

Jo tänään on ollut aihetta tarkastaa hallituksen esittämiä faktoja, eli lyhyesti ja ytimekkäästi: edustaja Heinosen väite ei pidä paikkaansa. Tämä on nyt laskujeni mukaan kolmas tai neljäs kerta, kun tässä oion ja korjaan esittämiänne väitteitä. On kuitenkin olemassa sellainen toimittajien vapaaehtoisryhmä nimeltään Faktabaari, ja minä toivon, että Tuomas Muraja ja kumppanit ovat huomenna hereillä ja oikovat näitä väitteitä, sillä minun aikani ei riitä teidän väitteittenne oikomiseen, kun meillä on esitettävänä tässä vakavasti otettava vaihtoehto hallituksen eriarvoistavalle politiikalle.

15.22 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kuva: "Suunta Suomelle — työtä, tasa-arvoa ja turvallisuutta." [Puhuja näytti nettisivua mobiililaitteestaan.] Työväenpuolue SDP:n nolo moka: se oli vaalimateriaali, joka painettiin Virossa. (Timo Harakan välihuuto) Ja tässä kerrotaan, että kotimaisen vaihtoehdon sijaan (Hälinää) useampi tuhat SDP:n vaaliohjelmalehtistä on painettu virolaisessa painotalossa, ja tässä tilannetta pahoittelee vain Reijo Paananen, eli kyllä se on ihan totta, että sosialidemokraatit käyttivät halpaa virolaista työvoimaa. (Välihuutoja) En olisi tätä puheenvuoroa tähän käyttänyt, mutta edustaja Harakka hyökkäsi sen verran räväkästi kimppuuni, (Eduskunnasta: Miten se nyt olikaan?) että kerrotaan totuus pöytäkirjaan, että vaalimateriaalit painettiin vuonna 2015 eduskuntavaaleissa Virossa. (Välihuutoja)

15.23 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt on pakko todeta, että se koira näköjään vingahtaa tai älähtää, johon kalikka kalahtaa, eli aika uskomatonta on, että edustaja Heinonen nyt yrittää tämän vakavan keskustelun kääntää johonkin, joka on tapahtunut vuosia sitten. Sinänsä voi olla ihan viihdyttävää teille, (Välihuutoja) että käytte tämän vaalimateriaalikeskustelun jossakin muualla, mutta kyllä minun mielestäni nyt pitää keskustella siitä, miten hallitus hyvittää tekemänsä leikkaukset kaikkein heikko-osaisimmille, kaikkein köyhimmille suomalaisille.

Eduskunnan tietopalvelu on nimittäin laskenut, että hallituksen omilla päätöksillä heikennetään kaikkein eniten prosentuaalisesti kaikkein köyhimpien ostovoimaa. Tässä on kyse eduskunnan tietopalvelun laskelmista, ja tuskin niitä sentään kyseenalaistatte, vaikka

ymmärrän toki, että sieluun sattuu, jos tätä kysymystä ihan vakavissaan ajattelee. Eduskunnan tietopalvelu on siis laskenut, että te viette takuueläkettä saavien ostovoimasta 2 prosenttia miinuksen puolelle, työmarkkinatuen varassa olevien ostovoimasta leikkaatte 1,8 prosenttia. Samaan aikaan teillä on näköjään varaa korottaa niiden ostovoimaa, jotka ansaitsevat enemmän kuin 2 000 euroa kuukaudessa, enemmän kuin 3 300 euroa kuukaudessa tai enemmän kuin 8 000 euroa kuukaudessa — heidän ostovoimaansa te parannatte kaikkein eniten, peräti 0,4 prosenttia.

Tässä kohtaa on aivan hyödytöntä vedota siihen, miten tuloerot ovat vuosikymmenten saatossa Suomessa kehittyneet. Kyllä hallitus on vastuussa niistä päätöksistä, joita istuva hallitus tekee: siitä, miten hallituksen päätökset vaikuttavat nyt työtätekevien, Suomessa asuvien, eläkkeellä olevien, kaikkein köyhimpien suomalaisten ostovoimaan. Siitä te olette vastuussa, ja siitä te ette pääse yli ettekä ympäri.

15.25 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä salissa voi todellakin hämmästyä aika monista asioista.

Mutta ensinnäkin, edustaja Heinonen, hämmästelen suuresti tätä hyökkäystä sitä kohtaan, missä joku brosyyri on painettu. Nimittäin ymmärtääkseni se on kuitenkin ollut sellaisilla sisämarkkinoilla, joita te kannatatte erittäin paljon. Sen sijaan tiedän, että esimerkiksi perussuomalaisten vaalimateriaalia tehtiin Kiinassa ja jaettiin sitten Suomessa. (Timo Heinosen välihuuto) — No, esimerkiksi eurovaalien aikaan ja viime vaalien aikaan, niitä nyt on tehty vähän siellä sun täällä.

Mutta se, mitä tämä hallitus tekee, on, että tämä hallitus antaa verohuojennuksia. (Hälinää) 5 prosenttia esimerkiksi apteekkareille ja niille, jotka tienaavat 235 000 euroa vuodessa, tarkoittaa 4 700:aa euroa vuodessa. Niille, jotka tienaavat tuommoisen vähän yli 40 000, se tarkoittaa muistaakseni noin 700:aa euroa vuodessa. Mutta niille, jotka tienaavat 1 000 euroa, se ei tarkoita yhtään mitään. Ja te sanotte, että tämä on tasapuolinen. Tämä on tasapuolinen sen takia, että kaikki saavat yhtä paljon, kaikki saavat 5 prosenttia. Minkälainen teidän matikkapäänne on? 5 prosenttia on tietysti 5 prosenttia kaikille, mutta kun se lasketaan tietystä summasta, niin se on ihan eri asia. Jos otetaan 10 prosenttia satasesta, tulee kymppi. Jos otetaan 10 prosenttia kympistä, tulee vain euro. Tällä huojennuksella, joka tulee tällä tavalla, niidenkin, jotka eivät saa yhtään mitään, pitää pystyä ostamaan se sama maitopurkki ja sama leipä kuin niiden, jotka saavat 4 700 euroa vuodessa huojennusta — eli lähestulkoon puolet siitä, mitä kaikkein pienituloisimmat saavat koko vuodessa.

15.27 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! SDP:n vaaliohjelmalla tai vaihtoehtobudjetilla ei ole mitään tekemistä tämän asian kanssa sinänsä, mutta korjaan edustaja Heinosen virheen, koska se oli niin törkeä. Meidän vaaliesitteemme ostettiin suomalaiselta yritykseltä, ja tuo yritys hankki alihankintana osan painoksesta ulkomailta, ja tämä on se, mihin te todennäköisesti viittaatte. Mutta puheenvuorossanne te sanoitte ja väititte, että meidän vaihtoehtobudjettimme on tehty jossakin muualla kuin Suomessa. Tuosta virheestä, joka vaaliohjelman kohdalla tapahtui, oppineena me olemme edellyttäneet, että silloin kun teemme hankintoja, myös alihankinnan painatuksissa on tapahduttava Suomessa. Pystyttekö te vakuuttamaan, että teidän puolueenne toimii samoin?

15.28 **Joakim Strand r:** Arvoisa puhemies! Tässä puhutaan hienosti työstä ja ostovoimasta. Kuitenkin jos katsotaan päivän päiväjärjestystä, niin hallitus on väkisin muun muas-

sa kieltämässä Pohjois-Euroopan johtavan energiateknologiaklusterin sairaalaa kehittymästä omilla rahoilla Vaasassa, Pohjanmaan vientirannikolla, joka tuo enemmän rahaa tämän maan hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi kuin viisi vähiten vievää maakuntaa yhteensä. Toivottavasti pääsemme pian keskustelemaan tästä käsittämättömästä esityksestä, jossa sekä inhimillisyys että aito talousanalyysi loistavat poissaolollaan.

15.29 **Anna-Maja Henriksson r:** Arvoisa puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä on lähtenyt siitä, että huomenna me keskustelemme vaihtoehtobudjeteistamme, ja sen takia me emme ole nyt osallistuneet tähän keskusteluun. Odotamme, että me pääsemme eteenpäin ja pääsemme keskustelemaan myös tästä päivystysuudistuksesta, joka tulee olemaan varsin raskas monelle seutukunnalle ja monelle paikkakunnalle tässä maassa ja varsinkin potilaille. Nyt toivoisin, että voitaisiin päästä sellaiseen tulokseen, että myös ministerit voivat olla läsnä, kun tullaan niin pitkälle tämän päivän asialistalla, että päästään keskustelemaan päivystysuudistuksesta. Olisi surullista, jos ministereillä ei sitten olisi aikaa siihen.

Joten mielellämme keskustelemme myös taloudesta ja siitä, miten me saamme Suomen kuntoon, mutta otetaan se keskustelu meidän osaltamme huomenna.

15.30 **Mika Niikko ps:** Arvoisa rouva puhemies! Huomenna tosiaan on aika puhua näistä vaihtoehtobudjeteista ja siitä, miten tämä Suomi saadaan kuntoon vai saadaanko sitä kuntoon. Mielelläni odotan myös vihreiden vaihtoehtobudjettia, sitä sisältöä, millä he tulevat korvaamaan näitä kipeitä leikkauksia, mitä on tehty, jotka ovat toisaalta useat myös väistämättömiä sen johdosta, että aikaisempi hallitus teki niin paljon huonoja päätöksiä.

Mutta mitä tulee tähän keskusteluun tästä materiaalien painattamisesta — täällähän tuli nyt äsken esille, että sosialidemokraatit kannattavat virolaista työvoimaa enemmän kuin suomalaista työvoimaa — ja siihen, mitä, edustaja Tolppanen, mainitsitte äsken, niin teidän täytyy nyt tehdä parannus siitä, että te puhutte muunneltua totuutta. Ei riittänyt, että te puhuitte perussuomalaisten aikana, mutta nyt puhutte myös sosialidemokraattien edustajana sitä samaa asiaa. Nimittäin juuri äsken kerkesin soittaa ja kysyä, varmistaa tämän meidän puoluetoimistosta: ei meillä ole painettu mitään materiaalia Kiinassa, ei sen enempää eurovaalimateriaalia kuin mitään muutakaan materiaalia, ja te tiedätte varsin hyvin tämän. Esimerkiksi meidän vuosikokouksessa, jossa jaettiin muutama tuhat nahkasalkkua, ne olivat suomalaista käsityötä, ne oli tehty Suomessa, ne maksoivat aika paljon. Perussuomalaisilla on tapana suosia suomalaista työtä. Kaikessa, mitä me teemme, me pyrimme suojelemaan sitä suomalaisten työpaikkojen säilymistä ja teemme tilaukset Suomesta, mikäli se suinkin on mahdollista, joten korjatkaa, jos olen väärässä, mutta teidän tietonne on täyttä höpöhöpöä. (Timo Harakka: Oliko se työmiehen selkänahasta tehty salkku?)

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 174/2016 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 12/2016 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.31 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on siis kysymys hallituksen esityksestä, jolla nostetaan kiinteistöveroa. Me kävimme täällä ykköskäsittelyssä pitkän keskustelun — valitettavasti vain kovin harvoin voimin silloin, eli hallituspuolueiden edustajia oli tasan nolla salissa puolustamassa tätä esitystä. Enkä minä sitä yhtään sinänsä ihmettele, koska voi ehkä olla vähän vaikeaa tätä esitystä tässä tilanteessa puolustaa.

Nimittäin me lähdemme siitä, että hallitus tekee nyt niin, että se jo toisen kerran peräkkäin pakkonostaa kiinteistöveroa. Eli sitä alinta rajaa nostetaan ja näin ollen kunnat pakotetaan nostamaan kiinteistöveroa. Me tiedämme, että sillä on kuitenkin omat kielteiset vaikutuksensa asumiskustannuksiin. Iso osa tästä pakkokorotuksesta kohdistuu tänne pääkaupunkiseudulle — Helsinkiin, Espooseen — missä jo muutenkin on todella liian suuret asumiskustannukset.

Toinen asia, mistä puhuimme paljon, on tämän esityksen tulonjakovaikutukset. Me tiedämme, että kiinteistövero iskee rankemmalla kouralla nimenomaan pieni- ja keskituloiseen väkeen asumiskustannusten nousun myötä. Kiinteistövero ei ole rakenteeltaan oikeudenmukainen, se on regressiivinen, ja me haluamme nimenomaisesti toisen suuntaista kehitystä.

Puhemies! Siksi me haluamme esittää tässä käsittelyssä tämän lakiesityksen hylkäämistä, ja teen tässä yhteydessä sen esityksen.

Lisäksi totean, että tällä hetkellä, parhaillaan, on käynnissä kiinteistöveron kokonaisuudistus. Me haluamme toden totta kiinteistöverolle kokonaisuudistuksen, jossa nimenomaisesti huomioidaan paremmin sen vaikutukset pieni- ja keskituloisten asumiskustannuksiin ja muutetaan sitä veron suuntaa siten, että se toimisi tulonjaollisesti oikeudenmukaisesti. Me edellytämme, että tässä tilanteessa, kun näin on, että uudistusta tehdään, hallituksen ei tulisi pakkokorottaa kiinteistöveroa, joka vain sinänsä betonoi lisää tätä aika epäreilua rakennetta.

Tämän vuoksi, puhemies, lain hylyn lisäksi esitämme kahta lausumaa, jotka täältä kaivan esiin.

Eli, puhemies, esitän 1. lausumaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kiinteistöveron kokonaisuudistuksen, jossa rakennetta muutetaan nykyistä oikeudenmukaisemmaksi niin, että se edistää pieni- ja keskituloisten kohtuuhintaista asumista."

Ja 2. lausumaehdotus kuuluu: "Eduskunta edellyttää, että rakentamattoman rakennusmaan korotettu vero kohdistetaan kasvukeskuksiin, joiden asuntotuotanto ei vastaa asukaslisäyksen ennusteita, ja että se koskee yhteisöjä ja yrityksiä, jotka harjoittavat rakennustoimintaa, ei luonnollisia henkilöitä."

Tämä kakkoslausuma viittaa siihen, että samaan aikaanhan täällä esitetään rakentamattomalle rakennusmaalle ikään kuin mahdollisuutta nostaa kiinteistöveroa, osin pakolla, ja käytännössä me pidämme sinänsä asuntopoliittisesti viisaana sitä ajatusta. Mutta tämä malli, mitä hallitus tarjoaa, ei ole viisas siksi, koska se esimerkiksi pakkokorottaa myös sen

kaltaisissa kunnissa, missä tällaisia ongelmia ei sinänsä ole, monissa maaseutuvaltaisissa pääkaupunkiseudun kunnissa. Siellä pakkonousee nyt sitten rakentamattoman rakennusmaan kiinteistövero. Ja samaan aikaa me koemme, että asuntopoliittisesti tämän kaltainen kannustus ei ole viisasta eikä oikein kohdennettua. Välttääksemme nämä niin sanotut mummonmökkiongelmat me haluamme nimenomaisesti, että tulee valmistella malli, jossa se koskee yhteisöjä ja yrityksiä, jotka harjoittavat rakennustoimintaa, eikä luonnollisia henkilöitä.

Nämä ovat muuten hyviä ponsia. Niiden puolesta kannattaa äänestää.

Puhemies! Ihan tähän loppuun totean, että sosialidemokraateilta tulee oma vaihtoehtobudjetti. Sitä sivusimme äsken pitkään, ja siinä tulemme kaiken kaikkiaan esittämään useita veroratkaisuja ja sellaisen kokonaisuuden, mikä osaltaan toimii paremmin työllisyyttä edistävään suuntaan ja tulonjaollisesti oikeudenmukaisemmin. Ja tämä kokonaisuus on sitä meidän ajatteluamme, mikä täällä nyt on käsitteillä.

15.36 **Mats Nylund r:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten edustaja Viitanen sanoi, tämä hallituksen esitys käytännössä merkitsee kiinteistöveron pakkonostoa jopa 125 kunnassa, eli yli kolmasosassa meidän kuntia joudutaan nyt pakkonostamaan kiinteistöveroa. Suurin muutos tapahtuu nimenomaan Helsingissä ja Espoossa, missä asumiskustannukset jo nyt ovat todella korkeat, yli 60 prosenttia tuotoista osuu sinne.

Me nostamme myös esille meidän vastalauseessamme, että hallitus pakottaa nyt 14 pääkaupunkiseudun kuntaa tuplaamaan rakentamattoman rakennusmaan kiinteistöveroprosentin alarajan. Kaikki nämä toimenpiteet heikentävät merkittävästi kuntien itsemääräämisoikeutta sekä heikentävät kuntalaisten mahdollisuutta demokraattiseen vaikuttamiseen.

Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä kiinteistöveron tulisi myös jatkossa olla kunnallinen vero, jossa kunnat saavat itse määritellä veron tason omien paikallisten tarpeiden mukaan. Siksi me esitämme, että lakiehdotus hylätään, ja kannatan edustaja Viitasen hylkyesitystä.

15.38 **Peter Östman kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiinteistöveron alarajan korotus iskee, aivan niin kuin tässä on kuultu, loven monen pienituloisen arkeen, sillä se nostaa asumisen kustannuksia riippumatta siitä, asuuko vuokralla vai omassa asunnossa. Vielä viime vuonna Suomessa oli arviolta kymmeniätuhansia rakennuksia, joista verottajalle ei ole ilmoitettu. Kuntaliiton arvion mukaan kiinteistöveroja jää koko maassa näiden rekisteripuutteiden takia keräämättä satoja miljoonia. Päivitetyt rakennusrekisteritiedot olisivat sekä kuntalaisten että kunnan etu. Puutteellisina ne taas vaikuttavat nyt suoraan maksettavaan kiinteistöveron määrään sekä kaupungin kiinteistöverotuloihin, joten vain ajanmukaiset maksetut verot auttavat tasapainottamaan kuntien taloutta. Sen sijaan hallituksen esityksellä alarajan nostamisesta on suuria haittavaikutuksia juuri pienituloisten arkeen heikentäen heidän ostovoimaansa.

Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kannattaa Pia Viitasen tekemää hylkyesitystä.

15.39 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Kommenttina tähän sosialidemokraattien valiokunnassa esittämään vastalauseeseen, jossa edellytetään, että hallitus seuraisi toimiensa vaikutuksia asumisen kustannuksiin ja varautuisi hillitsemään nousupaineita erityisesti kasvukeskuksissa:

Tämähän on hyvä ja oikea tavoite, ja toivoisin, että myös sosialidemokraatit itse toteuttaisivat sitä toiminnassaan. Kuten hyvin tiedetään, vuosikymmenet sitten ammattiliitot ja vasemmistolainen osuuspääoma perustivat Valtakunnallisen vuokratalo-osuuskunnan varmistamaan, etteivät asumisen kustannukset ja vuokrien nousupaineet estä vähävaraisempaa asumasta pääkaupunkiseudulla. Nyt suosittelisin, että vaikuttaisitte kontaktienne ja ammattiliittotoverienne kautta, kun teillä on monta liittotaustaista edustajaakin salissa, että siellä liitoissa harkittaisiin, voisivatko ne tinkiä siitä vuokrajohtajan asemasta ja valtavista verottomista osingoistaan. Valtion vuokratalo-osuuskunta nykyään osakeyhtiönä on tosiaankin tiennäyttäjä, mitä tulee vuokrien korotuksiin. Siitä tulisi hieman uskottavuutta tähän demarien huoleen kohtuuhintaisesta asumisesta, jos te hillitsisitte tätä kehitystä. Uskottavuus on tämän asian suhteen kärsinyt jo aiemminkin keväällä, kun esimerkiksi edustaja Viitanen oli kovin huolissaan yli 50 neliön kokoisten autotallien ympäristötodistusten kohtuuttomuudesta. Monellakohan pienituloisella on varaa sellainen rakentaa?

Puhemies Maria Lohela: Yksi vastauspuheenvuoro, ja se menee edustaja Viitaselle.

15.41 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Se on kyllä mielestäni todella hämmästyttävää, että perussuomalaiset ovat sitä mieltä, että on aivan oikein pistää autotallitkin energiatodistuksen piiriin. Tämä on todella hämmästyttävää. Samaan aikaan, kun puhutaan normien purusta, kustannuksia nostavien normien purusta, perussuomalaiset pistävät jopa autotallit energiatodistuksen piiriin ja vieläpä mielellään. Tämä on mielestäni jälleen kerran hieman yllättävää, mutta kaikkeenhan tässä joutuu, puhemies, tottumaan.

Me sosialidemokraatit emme hyväksy kohtuuttomuuksia, me edellytämme kohtuullisuutta kaikilta. Se koskee VVO:ta ja kaikkia, ja tämän me olemme toistaneet moneen kertaan. Meidän vaihtoehtobudjettimme itse asiassa sisältää tämän kiinteistöveroajatuksen lisäksi myös muita asioita, millä asumisen kohtuuhintaisuutta edistetään. Me voimme puhua siitä lisää, mutta täällä on erittäin hyviä ideoita muun muassa siitä, että parantaisimme vuokratalotuotannon ehtoja ja sitä kautta laskisimme asumisen hintaa, kun asuntotuotantoa syntyisi enemmän. Toivon, että hallitus ottaisi tästä koppia.

15.42 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Itse en veroja noin yleisestikään rakasta enkä niiden korottamista varsinkaan. Tämä kiinteistöverokysymys on yksi, joka nyt on tässä kokonaisuudessa, millä yritetään myös kuntien taloustilannetta hivenen helpottaa. Mehän muistamme kaikki sen tilanteen, kuinka meillä oli kuntia ja kaupunkeja, jotka rakensivat oman palveluverkkonsa esimerkiksi yhteisöverotuottojen varaan, jotka kasvoivat merkittävällä tavalla pitkään, sitten romahtivat, ja kunta olikin erittäin suurissa vaikeuksissa. Kiinteistövero on sen sijaan tuotoltaan varsin vakaa, ja se on tietysti parempi. Ainakin näin itse kuntapäättäjänä ajattelen, että sen varaan on helpompi pohtia päivähoitopalveluita, koulupalveluita ja muita, mitä kunta joutuu tekemään. Sen takia itse näen järkeväksi, että myös tätä mallia käytetään.

Monet kunnat, myös nämä kunnat, jotka nyt joutuvat korottamaan, ovat kyllä julkisuudessakin tuskailleet tiukan kuntatalouden kanssa, mutta siitä huolimatta heillä on ollut halu ja vara pitää tämä vero alarajalla, kun moni muu kunta on joutunut menemään ylärajalle. Silloin ehkä voi itse miettiä myös sitä, että tietynlainen oikeudenmukaisuuskysymys koko maan näkökulmasta on se, että se ero ei kasvaisi liian suureksi, ja silloin — kun tässä nyt

sosialidemokraatit arvostelevat korotusta 0,39 prosentista 0,41 prosenttiin — ei kovin isosta korotuksesta kuitenkaan lopulta ole kyse.

Edustaja Viitanen toi esille rakentamattoman rakennuspaikan veron, ja jos itse oikein muistan, niin se on näistä veroista kuitenkin vapaaehtoinen kaupungille ja kunnalle. (Pia Viitasen välihuuto) — Onko muuttunut? (Pia Viitasen välihuuto) — Joo. Eli kunta voi itse päättää, ottaako se käyttöön... — Puhemies! Tulen sinne. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Arvoisa rouva puhemies! Jatkan hetken täältä. — Eli kun edustaja Viitanen viittasi tähän rakentamattoman rakennuspaikan veroon ja siihen huoleen, että meillä on paljon sellaisia alueita, missä sitä ei ole edes mitään syytä kerätä, niin ei ole myöskään tarvetta kerätä, eikä sitä lainsäädäntö myöskään pakota keräämään. Eli kunta voi itse todeta, että meillä ei ole nyt sellaista pakottavaa tarvetta saada esimerkiksi näitä yksityisen omistamia omakotitalotontteja liikkeelle tai niille ei ole sellaista kysyntää, ja sitä veroa ei ole pakko ottaa käyttöön. Tämä löytyy lainsäädännöstä, elikkä tässä kiinteistöverossa kunta tekee itse päätöksen, ottaako sen käyttöön, ja sen jälkeen nämä alarajat ovat käytössä. Tässä on myös hyvällä tavalla tuotu pääkaupunkiseudun kuntien huoli siitä, että meidän pitää saada maata rakennuskäyttöön niin, että me saamme lisää asuntoja ja pystymme kohtuullistamaan asumiskustannuksia. Sen takia pääkaupunkiseudulla on tämä hivenen korkeampi alaraja, joka on siis vähintään 3, kun se on muualla 2 prosenttia.

Vielä aivan loppuun yksi kysymys siitä, että kun täällä esimerkiksi RKP vastusti näitä korotuksia ja toi esille, että te haluatte luottaa kuntapäättäjiin, että kunnat saavat tehdä nämä päätökset, niin onko teidän esityksenne se, että näistä alarajoista luovuttaisiin kokonaan. Eli miksi teidän mielestänne on oikeudenmukaista, että kunta pakotetaan keräämään vakituisesta asunnosta 0,39 prosenttia kiinteistöveroa, se on teidän mielestänne siis oikeudenmukaista ja oikein, mutta jos se on 0,41 prosenttia, niin se loukkaa kunnan päätösvaltaa? Mielestäni olisi reilua silloin tehdä esitys, jossa näistä alarajoista luovuttaisiin kokonaan ja kunnat voisivat itse tehdä ratkaisun siitä, mitä haluavat käyttää.

Oikeastaan saman kysymyksen voisin kysyä edustaja Pia Viitaselta, joka vastaa sosialidemokraateissa talouspolitiikan isosta linjasta: Onko teidän mielestänne oikeudenmukaista, että vakituisen asuinrakennuksen veroprosentin alaraja on 0,39 prosenttia? Onko se oikeudenmukaista kuntademokratian näkökulmasta, ja onko se, jos tämä alaraja on 0,41 prosenttia, sitten epäoikeudenmukaista? Eli missä se teidän oikeudenmukaisuuden ja epäoikeudenmukaisuuden rajanne menee?

15.47 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Kiinteistöveroa pitää käyttää viisaasti. Se sopii erittäin huonosti kuntatalouden äkillisen kassavajeen täyttämiseen, joka nyt on tässä hallituksen esityksen taustalla. Kiinteistöveron yhteiskunnalliset vaikutukset ovat laajat. Se vaikuttaa asumisen hintaan, asuntorakentamiseen, aluekehitykseen, työpaikkojen sijoittumiseen, työvoiman liikkuvuuteen ja työllisyyden kautta koko kansantalouteen. Sillä on huomattavia tulonjakovaikutuksia. Kiinteistöveron korottaminen edellyttää muita, mahdollisesti negatiivisia ulkoisvaikutuksia korjaavia toimia.

Sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetissa esitetään asumisen ja liikenteen toimenpideohjelma. Nimittäin hallituksen haaveet talouden ja työllisyysasteen kasvusta kompastuvat jo siihen, että kasvukeskuksiin ei ole saatavissa työvoimaa, kun kohtuuhintaisia vuokraasuntoja ei ole saatavissa. Se heikentää yrittäjyyttä nimenomaan pääkaupunkiseudulla. Kiinteistöveron korotuksen mitoitus ja ajoitus ovat siis äärimmäisen tärkeitä. Kiinteistöve-

ro siirtyy asumisen kustannuksiin, jotka jo nyt ovat monissa kasvukeskuksissa kestämättömät. Tämä lisää veron regressiivisyyttä. Nykyjärjestelmässä kiinteistöveron arvo on suhteellisesti ankarampi pienituloisilla kuin suurituloisilla. Lisäksi veronkorotus siirtyy vuokriin, jolloin maksajiksi joutuvat vuokralla asujat, joiden enemmistöltä asumiskulut vievät jo nyt liian suuren osan käytettävissä olevista tuloista.

Hallitus nostaa jo toistamiseen kiinteistöveron alarajaa. Lisäverotuksella tavoitellaan tuoton kaksinkertaistamista, mikä on näin lyhyessä ajassa kohtuuton rasitus.

Kuten edustaja Viitanen sanoi, täällä ei ollut lähetekeskustelussa yhtään hallituspuolueen edustajaa eikä ennen kaikkea yhtään Helsingin ja Uudenmaan edustajaa, jotka puolustaisivat sitä, että 60 prosenttia tästä lisäverosta lankeaa Helsingille ja Espoolle. Nyt heillä on tilaisuus kertoa äänestäjille, miksi juuri kalleimman asumisen kunnissa asumisen hinta kallistuu entisestään. Kun katson ympärilleni täällä salissa, heitä ei nytkään näytä olevan ihan tungokseksi asti, mutta jos täällä on Helsingin ja Uudenmaan hallituspuolueiden edustajia, niin olkaa hyvä, nyt teillä on tilaisuus. Samaan aikaan alennetaan perintö- ja lahjaveroa sekä nostetaan kiinteistöveroa suunnilleen samoilla vaikutuksilla. Kahden miljoonan arvoisen asunnon perijä hyötyy ensi vuonna 50 000 euroa, ja tämä summa peritään sitten omakotitaloissa asuvilta vanhuksilta, joilta jo nyt asumismenot vievät suuren osan elinkustannuksista. Keskusta ja perussuomalaiset selittäköot tämän oikeudenmukaisuuden maaseudun asukkaille ja kokoomus puolestaan, miksi Helsingissä ja Espoossa asuminen kallistuu entisestään.

Samalla kun hallituksen esitys heikentäisi asuntopolitiikkaa kasvukeskuksissa, siihen sisältyy pakottavia toimia asuntorakentamisen lisäämiseksi. Rakentamattoman rakennusmaan lisäverotus on asuntopoliittisesti perusteltu kannustin, mutta nyt sitä ei kohdisteta oikeudenmukaisesti ja tarkoituksenmukaisesti, kun pakkonosto rajoittuu pääkaupunkiseutuun ja jopa maaseutumaisiin kehyskuntiin. Korotus pitää suunnata, kuten edustaja Viitanen jo totesi, vain yhteisöihin ja rakennustoimintaa harjoittaviin yrityksiin, ei luonnollisiin henkilöihin.

Kiinteistöveron lisäkorotus korostaa entisestään nykyisen veropohjan ja arvostustasojen puutteita ja vääristää verotusta. Valtiovarainministeriössä on valmisteilla kiinteistöverotuksen kokonaisuudistus, jota ennen ei ole syytä puhtaasti fiskaaliseen ja epäoikeudenmukaiseen korotukseen.

Arvoisa puhemies! Kannatan sekä edustaja Viitasen hylkäysesitystä että hänen esittämiään lausumia.

15.51 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Henkilökohtaisesti pidän kiinteistöveroa erittäin huonona verona, koska se ei ota huomioon verovelvollisen veronmaksukykyä eikä myöskään sitten kiinteistöomaisuuden tuottomahdollisuuksia. Enkä vakuutu tämän kiinteistöveron hyvyydestä edes sen takia, että ekonomistit sitä aina mainitsevat hyväksi ja korostavat sitä, että sitä pakoon ei pääse muulla tavalla kuin myymällä kiinteistön pois.

Sosialidemokraattien vastalause alkaa heti, että "kiinteistövero itsessään on hyvä verotuksen keino". Tämä ei ole millään tavalla yllättävää kylläkään, mutta yllättävää on se, että nyt sitten se ei olekaan hyvä keino, kun se kohdistuu (Pia Viitanen: Sinänsä!) muutamaan maan vauraimpaan alueeseen, jotka ovat tähän saakka voineet käyttää tätä kiinteistöveron alarajaa, ja kun se hiukan nousee, niin sitten Helsinki, Espoo ja muutamat muut maan vauraimmat alueet joutuvat nostamaan kiinteistöveroa. Tämä sosialidemokraattien ajatuskulku on aika ristiriitaista, varsinkin kun tiedetään, että viime kaudella sosialidemokraatit oli-

vat varsin ansiokkaasti nostamassa tonttien ja rakennusten kiinteistöveroa myös niin, että se kohdistui nimenomaan pääkaupunkiseutuun kaikkein rankimmin. Oikeastaan hyvin ristiriitaista on tämä sosialidemokraattien sanoma, mutta haluan kuitenkin vapauttaa tästä ristiriitaisuudesta edustaja Harakan, joka ei ollut täällä eduskunnassa viime kaudella ollenkaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Aalto. — Puheenvuoroja voi varata P-painiketta käyttäen.

15.53 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa puhemies! Kiinteistövero on siinä mielessä hyvä vero, että vero kohdistuu omistukseen ja sen tuotto on vakaa sekä ennakoitavissa, että veropohja ei karkaa Panamaan ja se täydentää muuta verojärjestelmää. Kiitos kiinteistöveron paineet korottaa tuloverotusta ja muita maksuja ovat pienemmät. Koska euro on myös hyvä ohjain, kiinteistövero edistää maan ja rakennuskannan tehokasta käyttöä ja kustannustehokasta yhdyskuntarakenteen kehittämistä.

Arvoisa puhemies! Vaikka kiinteistövero on Suomessa kansainvälisesti verrattuna matala, siihen kytkeytyy myös isoja ongelmia, joita tänään tässä salissa on ihan ansiokkaasti tuotu esiin. Kiinteistövero muodostaa monelle ison kuluerän, verotusarvo ei usein vastaa asuntojen markkina-arvoa, ja kiinteistövero ei katso omistajansa kukkaroa, eikä se näin myöskään nouse, kun tulot nousevat.

Arvoisa puhemies! Vaikka kannatan kiinteistöveron alarajojen korotuksia hallituksen esittämällä tavalla, itse kiinteistöveroa tulee uudistaa. Siksi jätän vastalause 2:n sisältävät lausumaehdotukset, ja ne kuuluvat seuraavasti:

"Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa toimiensa vaikutuksia asumisen kustannuksiin ja varautuu hillitsemään nousupaineita erityisesti kasvukeskuksissa."

"Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa kiinteistöverotusta siten, että veropohja on nykyistä tiiviimpi, verotusarvot nykyistä oikeellisemmat ja vero kokonaisuudessaan vähemmän regressiivinen kuin nykyisin."

15.55 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Aallon tekemiä lausumaehdotuksia. Hän kävi ansiokkaasti läpi tähän esitykseen liittyviä hyviä ja huonoja, ongelmallisia, puolia.

Samalla haluan todeta, että on hienoa, että muun muassa edustaja Mäkelä ja monet muut täällä puhuneet ovat kantaneet huolta kohtuuhintaisten asuntojen puutteesta. Edustaja Mäkelä nosti omassa puheenvuorossaan taas kerran VVO:n ja SATOn esille. VVO ja SATOhan ovat käytännössä nyt molemmat luopuneet kokonaan kohtuuhintaisesta asuntotuotannosta ja toimivat siis käytännössä samalla tavalla kuin mikä tahansa muu vapailla markkinoilla toimiva yksityinen kiinteistösijoitusyhtiö. Onko tämä oikein? Mielestäni on harmillista, että ne ovat tällaiseen ratkaisuun päätyneet, sillä Suomen markkinoilla on huutava tarve toimijoille, jotka nimenomaan huolehtisivat siitä, että meillä on kohtuuhintaista asuntotuotantoa riittävästi. Kun nämä toimijat vähenevät, siirtyy vastuuta entistä enemmän kuntien hartioille, ja erityisesti kunnallisten vuokra-asuntoyhtiöiden rooli tulee jatkossa olemaan entistä merkittävämpi, mitä tulee kohtuuhintaisten asuntojen varmistamiseen.

Toivoisi, että perussuomalaisetkin käyttäisivät sen saman tarmon ja energian, millä he täällä jatkuvasti nostavat VVO:n esille, esimerkiksi siihen, että edistäisivät kunnallisella

tasolla sitä, että lisätään kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen määrää ja sitä tuotantoa kunnallisten vuokra-asuntoyhtiöiden kautta.

15.57 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Suunta on oikea silloin, kun verotetaan omaisuutta. Se on selvä asia. Mutta silloin kun verotetaan kiinteistöä, kun verotetaan asumista tällä tavalla, niin suunta on väärä, koska meillä Suomessa jokainen tarvitsee asunnon, jokainen tarvitsee kodin. Meillä on ilmasto, jossa on 70 asteen vaihtelut vuosittain, kaikkein suurimmillaan. Ja kiinteistövero kohdistuu ihmisiin, jotka asuvat kodeissa, olivatpa ne kodit vuokrakoteja tai omistuskoteja.

Se tulee nostamaan ilman muuta vuokria, ja se tulee nostamaan myöskin asuntojen hintoja, ja tulevaisuudessa yhä enemmän tulee niin sanotusti ilmaa asuntojen hintoihin. Yhä harvemmilla tulee olemaan varaa ostaa asunto ja maksaa näitä veroja tällä tavalla. Uudet asunnot tulevat olemaan entistä kalliimpia. Verot eivät missään eivätkä koskaan alenna asumisen kuluja. Jo tällä hetkellä pienituloiset ihmiset ja ihmiset, jotka tienaavat tuommoiset 1 500 euroa bruttona kuukaudessa, nettona 1 200—1 300 euroa kuukaudessa, maksavat tuloistaan puolet vuokrana pois — puolet. Se on aivan liian paljon maassa, missä ei itse asiassa edes kesäaikaan voi asua rannalla tai veneen alla. Meillä on pakko olla koti ihan jokaisella.

On käsittämätöntä, että tässäkään hallitus — vaikka hyvä ajatus on, että omistusta verotetaan — ei osaa katsoa sen mitalin toiselle puolelle, miten se vaikuttaa ihmisiin: miten se vaikuttaa asujiin, miten se vaikuttaa vuokralaisiin. Kyllä jossakin kohdassa toivoisin, että tulisi sitä inhimillisyyttä, vaikka niin kovasti halutaankin tätä kapitalismia viedä eteenpäin. Mutta jossakin kohdassa on myöskin tämän hallituksen otettava ihan tavallinen ihminen, köyhä ihminen, huomioon.

15.59 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kiviranta ei kyllä kuunnellut perusteluitani, miksi juuri tässä tilanteessa kiinteistöveron lisäkorotus on vahingollinen. Luettelin pitkän listan ulkoisvaikutuksia, jotka heikentävät työllisyyden ja talouskasvun edellytyksiä nimenomaan kasvukeskuksissa, jotka nimensäkin mukaan ovat niitä ainoita talouden kasvun ja toimeliaisuuden valopilkkuja tässä nykyisessä tilanteessa. Väittääkö edustaja Kiviranta todellakin, että kiinteistöveron lisäkorotus lisää työllisyyttä ja kasvua, että se edistää hallituksen tavoitteita 110 000 uudesta työpaikasta, kun työvoimalla ei ole varaa asua siellä, missä työtä on, ja talouskasvusta, kun yritykset eivät saa työvoimaa, jota kasvu vaatii?

Kiinteistöveroa ollaan uudistamassa. Meidän pitää odottaa linjakasta ja nykyistä parempaa kiinteistöveromallia eikä seurata hallituksen säntäilyä veropolitiikassa, jossa mitään linjaa on vaikea hahmottaa. Hallitus ei tee vakaata ja viisasta veropolitiikkaa vaan pelaa veroflipperiä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Kiviranta. (Timo Harakka: Katsos, nyt tuli vastauspuheenvuoro!)

16.00 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti tätä pääkaupunkiseudun asiaa voitaisiin parhaiten hoitaa sillä tavalla, että kaavoitettaisiin tontteja ja saataisiin aikaan uutta rakentamista. Sillä tavallahan täällä asuntojen hinta laskisi. Tarvittaisiin ilmeisesti aika vähän tätä niin sanottua sosiaalista asuntotuotantoa, josta jot-

kut keräävät rahaa. Eli suosittelen, että tonttien tarjontaa lisätään, niin eiköhän se asuntojen hinta alene täälläkin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Harakka.

16.00 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Suuret kiitokset, arvoisa puhemies! Edustaja Kiviranta ei ole kuitenkaan vaalipiiriltään pääkaupunkiseudulta. Kuten täällä juuri jo haastoin, niin tulkaa nyt pääkaupunkiseudun, Helsingin ja Espoon, edustajat kertomaan, miksi hallituksen kiinteistöveron lisäkorotus on teistä välttämätön tässä tilanteessa. Ja esimerkiksi edustaja Eestilän haastan tässä kertomaan, millä tavalla nämä asumisen ja liikenteen pullonkaulat ja työvoiman saatavuuden pullonkaulat tällä tavoin paranevat ja millä tavalla hallituksen työllisyystavoitteet oikeasti toteutuvat siellä, missä työtä on.

16.01 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä itse asiassa käytiin jo äskeisessä debatissa läpi pari olennaista asiaa, mitkä tässä nyt ovat, edustaja Kiviranta ja muut, pielessä. Tässä on pielessä se, että hallitus tekee, jo toistamiseen, pakkonoston — jo toistamiseen. Ja tietenkin se vaikuttaa, kun 60 prosenttia siitä menee nimenomaan Helsinkiin, Espooseen, tänne, missä muutenkin asumiskustannukset ovat varsin korkeat, aivan liian korkeat, ja silloin tietenkään ei ole järkevää kaksi kertaa tehdä tällaista pakkonostoa hallituksen toimesta. Asumiskustannukset nousevat.

Ja toinen seikka, minkä edustaja Kivirantakin veroasiantuntijana varmasti myöntää: silloin jos rakenteeltaankin jo heikkoa kiinteistöveron kokonaisjärjestelmää uudistetaan parhaillaan, niin mitä ihmeen järkeä on itse asiassa sitä huonoa rakennetta vain pönkittää ja betonoida niin, että vielä pakkonostetaan kiinteistöveroa? Nimenomaan kannattaisi tehdä niin, että pikaisesti viedään uudistustyötä eteenpäin, hyvin pikaisesti, ja siellä nimenomaan tehdä koko verojärjestelmän muutos sellaiseksi, että se ihan oikeasti palvelisi paremmin keski- ja pienituloisten asumista, mikä tarkoittaa, että siihen pitäisi tulla tietyllä lailla tällaista tulonjaollista elementtiä ja katsoa, ettei se niin haitallisesti vaikuttaisi nimenomaan tavanomaisen asumisen kustannuksiin. Tästä on kysymys, ja juuri tätä uudistusta sosialidemokraatit haluavat kiinteistöverossa. Tällä me katsomme tulevaisuuteen tässä omassa vaihtoehdossamme. Me emme pakkonosta nyt, me haluamme kokonaisuudistaa, me haluamme tehdä oikeudenmukaisemman kiinteistöveron, aivan kuten haluamme tehdä oikeudenmukaisemman tuloverotuksen niin palkansaajalle, eläkkeensaajalle kuin työttömällekin. Meidän vaihtoehdossamme on kysymys oikeudenmukaisuudesta, ja silti me emme nosta veroastetta sinänsä. Me laajennamme veropohjaa emmekä anna näitä kaverikapitalismin varsin anteliaita veronkevennyksiä, mistä täällä edustaja Harakka on moneen kertaan sanonut, esimerkiksi apteekkarivähennystä, metsälahjavähennystä — miljoonaperintöjen verotusta kevennetään, (Puhemies koputtaa) puhemies. Se on tavatonta tässä tilanteessa, että näihin rahaa kyllä riittää.

16.03 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä kiinteistöverojen muuttaminen, alarajan hienoinen korotus, on kieltämättä korotus, ja se menee kuntien hyväksi ainakin osittain, mutta liian vähälle huomiolle minun mielestäni on jäänyt tässä keskustelussa se, että vuonna 2013:han nostettiin tätä kiinteistöverojen laskupohjaa elikkä varojen arvostamisesta annettua lakia muutettiin niin, että kiinteistöjen verotusarvoja nostettiin.

Ainakin monessa kunnassa ja myös omalta osaltani entisen työn puitteissa olen joutunut törmäämään siihen, että kun näitten kiinteistöjen arvot nousivat tämän arvostamislain muutoksen jälkeen, se aiheutti valtavan kiusallisia tilanteita, kun hyvinkin heikkoarvoisten kiinteistöjen arvoa nostettiin, ja se johti siihen sitten, että ihmiset kiukkuisina soittelivat, että miksi tällaista on tapahtunut, ovatko kiinteistöveroja kunnat nostaneet paljon. Vaikka kotikunnassanikin kiinteistövero on ollut alarajalla aina, niin silloin kun näitä kiinteistöjen arvoja nostettiin 2013 — edustaja Viitanen varmaan muistaa sen hyvin, tehän silloin tämän aiheutitte — mikäli muisti pelaa, niin näinhän tapahtui 2013, mikäli oikein katsoin siitä aikaisemmasta esityksestä... (Pia Viitasen välihuuto) — No en minä, minä halusin vain kertoa teille, kun te innokkaasti kerrotte tätä totuutta, ja minä haluan valaista myös sen toisen puolen. (Pia Viitanen: Kertokaa nyt oma kantanne! — Puhemies koputtaa) Joka tapauksessa, kun kiinteistöjen verotusarvoja korotettiin, se johti tähän tilanteeseen, missä nyt olemme. Kun nämä varojenarvostamislain mukaiset arvot nousivat, niin tietenkin, kun kertoimella otetaan siitä veroa, siinä tulee veronkorotusta.

Yhteiskunta kerää tietyn määrän veroja, ja saavutammeko koskaan tilanteen, jossa olemme absoluuttisen oikeudenmukaisia? Tuskinpa vain. Mutta tärkeintä on kuitenkin huomata se, että pyrimme siihen, että veronmaksukyky huomioituisi verotuksessa mahdollisimman hyvin. Aina emme ole siinä onnistuneet, mutta ainakin kannattaa yrittää.

16.05 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Andersson otti esille kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen saatavuuden edistämisen kunnallisella tasolla, ja tämä onkin hyvä ja tärkeä asia. Haluan todeta siihen, että tuolla meillä maakunnassa, missä kunnalla ei ole varaa pitää näitä kiinteistöveroja minimissään eikä kasvua tule ovista ja ikkunoista pyytämättä ja tilaamatta, tähän asiaan kiinnitetään huomiota aivan yli puoluerajojen, pidetään huolta siitä, että kunnalla on tarjota vuokra-asuntoja. Ainakin meillä Lappeenrannassa asiat toimivat. Vaikka kuntaa laskennallisesti velkaannuttaakin tämä vuokra-asuntojen rakentaminen, niin käyttöaste asunnoissa on korkea ja palvelu tarpeen.

16.06 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Harakka täällä viittasi minuun ja pyysi vähän kertomaan omia näkemyksiäni, mitä pitäisi tehdä. Ainakin minulla on semmoinen periaate ollut, että verotuksen pitäisi aina olla oikeudenmukaista ja myös ottaen huomioon, että jos jotakin omaisuutta verotetaan, niin sen verotuksen pitäisi olla suhteessa siihen omaisuuden todelliseen arvoon, ja nyt ei täällä ole.

Edustaja Hoskonen puhui aivan oikein. Eräs valtiovarainministeri allekirjoituksellaan on muuttanut näitä määritelmiä, miten kiinteistöveron perusteet muodostuvat. Nyt on tullut Suomeen sellainen tilanne, että muuttoliikkeen takia totta kai kiinteistöjen arvot heittelevät mutta verotusarvot pysyvät samoina riippumatta siitä, onko pääkaupunkiseudulla se asunto vai onko se Utsjoella tai Ranualla, ja se johtaa sellaiseen tilanteeseen, jossa verotus ei mitenkään voi olla enää oikeudenmukaista. Minun mielestäni, jos kiinteistövero suoritetaan oikein, sillä ei niin suurta väliä ole, mikä on ala- ja yläraja, mutta sillä on iso väli, mihin tämä kiinteistö verotuksessa arvostetaan. Sen verotuksen pitäisi suurin piirtein kohdistua siihen määrään, mikä sen rakennuksen ja kiinteistön todellinen arvo on. Että tämä on se iso ongelma.

Jos täällä lähdetään haastamaan jonkun puolueen edustajaa, että mitä te olette tehneet omalla kaudellanne, niin jokainen puolue tässä salissa on ollut nostamassa sekä kiinteistöverotusta että autoiluun liittyvää verotusta, ja tällä vuosikymmenellä liikenteen verotus on

kohonnut 1,8 miljardia, mikä minun mielestäni ei ole kilpailukyvyn kannaltakaan enää mikään pikku homma.

16.07 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Olen mielelläni kuunnellut tätä keskustelua, ja kenellekään nämä verot eivät ole mitään mukavia, ja tämä on näitä pieniä nousuja. Mutta kysyisin, arvon edustajat, pankaa käsi sydämelle: mitä olette tehneet nyt, kun näistä kiinteistöveroprosenteista olette omissa kunnissanne päättäneet? Löysin Tampereen kaupungin: minkä takia, edustaja Viitanen, olette laittaneet yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi 1,15, vaikka pitäisi olla vain 0,93? Samoin vakituiset asunnot 0,55 — minkä takia olette nostaneet sitä? Koska kaupunki tarvitsee rahaa. Näin se vain on. Te olette ollut päättämässä. Samoin rakentamaton maa. Te olette nostaneet nyt viimeiseksi 3:sta 4 prosenttiin kiinteistöveroa. Eli on hyvä täällä arvostella. Meillä oli juuri eilen valtuuston kokous, me pidimme ne entisellänsä.

Täällä en olisi mielelläni mihinkään puuttumassa, mutta kun tiedän, että tämä meidän valtiomme on valitettavasti kuralla ja siihen ovat kaikki syyllisiä, niin miettikääs nyt jokainen, mitä olette tehneet viime valtuustokaudella, kun vuoden 2017 kiinteistöverosta olette päättäneet, että oletteko laskeneet, niin kuin täällä nyt on oppositio edustanut. On mielenkiintoista todeta, että Tampere on nostanut, pitänyt kaksi vuotta samana, mutta aika korkeita nämä prosentit ovat, niin että minkä takia olette lähteneet tähän, näitä köyhiä tamperelaisia rankaisette myös näin? (Naurua)

16.09 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Siis nythän on kysymys nimenomaan siitä, mitä hallitus tekee, ja hallitus tekee niin, että täällä pääkaupunkiseudulla kohdistetusti pakkonostetaan kaksi kertaa kiinteistöveroa. Ja koska tämä kuuluu kunnallisen päätöksenteon oikeuksiin muuten, paitsi että täällä määritellään se alaraja ja sitä kautta se, mikä sen on vähintään oltava, niin siksi jos ovat täällä tähän mennessä pärjänneet pienemmällä kiinteistöverolla ilman, että on asumiskustannuksia lähdetty pakolla nostamaan, niin hyvä niin, mutta nyt valtio nimenomaisesti pakottaa täällä seudulla, missä nämä asumiskustannukset muutenkin ovat kaikkein kalleimmat. Tämä on todettu moneen kertaan.

Toinen ongelma, mihin täälläkin viitattiin — kiitos siitä, että täällä nyt on muutamia hallituspuolueiden edustajia paikalla, tosin ei pääkaupunkiseudun hallituspuolueiden edustajia ole paikalla, heitä en näe edelleenkään, mutta muutama sentään hieman perustelee, viimeksi täällä oli nolla. Nyt on tärkeää, kun me nimenomaisesti tiedämme, että tätä kokonaisuudistusta juuri nyt tehdään — juuri nyt tehdään — että varmasti aika monikin ajattelija voisi olla sitä mieltä, että silloin kun ollaan juuri korjaamassa näitä teidänkin kertomianne epäkohtia, niin miksi ihmeessä nyt täytyy toistamiseen tehdä tämä pakkokorotus huonolla rakenteella. Tehdään parempi rakenne, tehdään oikeudenmukaisempi rakenne, niin sillä se selviää, ja tästä on kysymys.

Minä nyt vielä kerran sanon: kaksi kertaa peräkkäin pakkonosto, joka iskee nimenomaan tällä alueella, missä asumisen kustannukset ovat varsin korkeat, ja toivon, että tähän tulee vastauksia myös pääkaupunkiseudun hallituspuolueiden edustajilta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Puheenvuoroja voi pyytää P-painikkeella.

16.11 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Pääkaupunkiseudun kokoomuslaiset ovat tässä varmaan samantyyppisen ristiriidan edessä kuin tämän sote-ratkaisun suhteen, että

hallituksessa joutuu kannattamaan sellaista sote-ratkaisua, jota pääkaupunkiseudun kunnallispolitiikkoina yhtä tarmokkaasti vastustavat. Eli Espoon kokoomuslaiset ovat käsittääkseni pitäneet tärkeänä, että kiinteistövero pysyy alhaisena ja houkuttelevana, ja nyt täällä salissa ei näy edustaja Lauslahtea, joka oli tässä kyllä aikaisemmin kovastikin äänekäs, ei näy edustaja Outi Mäkelää eikä ministeri Mykkästä. On kiinnostavaa nähdä, muuttuuko ääni kellossa sitten, kun kunnallisvallit lähestyvät. Äänestäjän kuluttajansuoja on tässä kysymyksessä.

16.12 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Suomen eduskunta on käsittääkseni paikka, missä arvioidaan ja laitetaan kuntoon Suomen asioita. Silloin on minun mielestäni jopa väärin verrata johonkin paikkakuntaan, että tuleeko joku kansanedustaja joltakin paikkakunnalta. Hän on aina kansan edustaja ja suomalaisten ihmisten edustaja täällä eduskunnassa.

Kun me puhumme verotuksesta, niin minun mielestäni verotuksen pitää olla oikeudenmukaista, ja kun tämä on selvästi omaisuuteen liittyvä vero, niin silloin sen veron pitää olla laskentaperusteeltaan lähellä sitä arvoa, mikä sillä omaisuudella todellisuudessa on. Tämähän johtaa nyt tilanteeseen, että jollakin tietyllä paikkakunnalla tämä verotus on selvästi liian ankaraa ja tietyillä paikkakunnilla se on selvästi liian löysää. Koska nämä rakennuksen ikään kuin veroperusteet muodostuvat rakennusteknisten laskennallisten seikkojen perusteella, vain maapohjan arvo otetaan huomioon, missä päin Suomea se maapohja on, mutta rakennusta ei oteta, eli se on ihan kylmä laskentakaava. Tämä kiinteistöveron perusteiden laskeminen on niin suuri epäkohta tämän päivän Suomessa, että siihen täytyy joku muutos olla, koska ihmisten omaisuuden arvo muuttuu koko ajan, ja jokainen tietää, mihin suuntaan se muuttuu. Ei ole kysymys siitä, pitääkö rangaista jotakin paikkakuntaa tai jonkin ikään kuin antaa mennä helpommalla. Kysymys on puhtaasti oikeudenmukaisuudesta, ja minä toivon, että maan hallitus ryhtyy toimenpiteisiin.

16.13 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! On todettava, että tämä kiinteistövero tulee kunnille, mutta vielä kaikella ystävyydellä edustaja Viitaselta, kun hän on hyvin voimakkaasti kritisoinut sitä, että näitä alarajoja nostetaan, minä kysyn, minkä takia, kun täällä te olette vaatimassa, että niitä pitäisi päinvastoin... (Pia Viitasen välihuuto) — Ei, päinvastoin olette laskemassa. — Minkä takia te olette olleet Tampereen kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa sitä mieltä, että yleinen kiinteistöveroprosentti olisi 1,15 ja samoin vakituiset asunnot 0,55, vaikka täällä surkea hallitus määrää alarajaksi vain 0,41? Että pitää sitten myös toimia siellä samalla lailla.

16.14 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Eestilä toi täällä varsin vakavan asian esille. Sehän on ollut näin niin kauan kuin minä muistan, että tonttien arvo vaihtelee kiinteistöverotuksessa sen mukaan, missä osassa maata ollaan, mutta sen sijaan rakennusten arvo on nimenomaan määritelty sillä tavalla, että se perustuu näihin teknisiin arvoihin ja sitten mahdollisiin ikäalennuksiin. Se tarkoittaa sitä, että rakennus on käytännössä samanarvoinen riippumatta siitä, sijaitseeko se Espoon parhaalla alueella vai esimerkiksi Hyrynsalmella. Tämä on tietysti aikamoinen epäoikeudenmukaisuuskohta kiinteistöverolainsäädännössä.

16.15 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Minä luulin jo kerran vastanneeni tähän kysymykseen, että nyt nimenomaisesti se ongelma on se, että täällä pakkonostetaan kaksi kertaa ja erityisesti täällä pääkaupunkiseudulla. (Lea Mäkipää: Miksi Tampereella olette hyväksyneet?) Erityisesti täällä pääkaupunkiseudulla asumiskustannukset ovat aivan liian korkeat, aivan liian korkeat. Ja olen hyvin pahoillani siitä, että perussuomalaiset — perussuomalaiset — ovat jälleen kerran nostamassa tätä hyvin epäoikeudenmukaista veroa. Mutta toisaalta, kuten sanottu, se ei yllätä. Mehän olemme nähneet sitä, että perussuomalaiset täällä kohtuullisen innokkaasti nostavat bensaveroa, aivan toisin kuin ennen vaaleja puhuttiin. Nyt samaan aikaan perussuomalaiset ovat alentamassa miljoonaperintöjen verotusta, antamassa apteekkareille verovähennyksiä samaan aikaan, kun pienituloisimmat yrittäjät eivät näistä hyödy. Mutta tämä on nyt perussuomalaisten arvovalinta, ja sillä sipuli. Toivottavasti te myös omassa maakunnassanne vastaatte näistä teidän hallituksenne arvovalinnoista.

16.16 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Minun on vähän vaikea seurata sitä logiikkaa, että kun me olemme kaikki yksimielisiä siitä, että nykyisen kiinteistöveron rakenne on epäoikeudenmukainen ja vääristävä, ja kun on meneillään juuri tätä epäkohtaa korjaamaan pyrkivä suuri uudistus, niin miksi me lisäämme tätä vääristävyyttä, tämän nykyisen huonon järjestelmän vääristävyyttä, tekemällä tämän lisäkorotuksen — siis ei ainoastaan korotuksen vaan lisäkorotuksen. Teidän johtopäätöksennehän pitäisi olla päinvastainen: jos verojärjestelmä on huono, niin sitä ei pidä entisestään vääristää.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 224/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

16.17 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta on keskeisenä tavoitteena varmistaa palvelujen yhdenvertainen saatavuus koko maassa, riittävä osaaminen niissä toimipaikoissa, yksiköissä, joissa palveluja jatkossa tarjotaan, ja aivan keskeisenä asiakas- ja potilasturvallisuus. Lisäksi tämän terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain uudistuksen tavoitteena on hillitä kustannusten kasvua.

Tässä esityksessä ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus ohjata sairaalaverkon ja päivystystoiminnan muutosta — huom. ohjata sairaalaverkon ja päivystystoiminnan muutosta. Hyvät kollegat, tämän uudistuksen tärkeyttä palvelujen laadun, ammattilaisten ja muiden

resurssien riittävyyden sekä palveluiden saatavuuden turvaamisen näkökulmasta ei voi korostaa liikaa.

Erikoissairaanhoitoa on tarkoitus koota suurempiin yksiköihin sekä tiettyjä tutkimuksia, toimenpiteitä, hoitoja niin valtakunnallisesti kuin alueellisestikin. Erikoissairaanhoidon työnjaon piiriin liittyvät niin erityisalojen keskinäinen työnjako eri sairaanhoitopiirien, sairaaloiden välillä kuin tutkimukset, toimenpiteet tai hoidot, jotka harvoin esiintyvinä tai vaativina edellyttävät toistettavuutta tai usean alan erityisosaamista riittävän taidon ja osaamisen saavuttamiseksi ja riittävän osaamisen ja taidon ylläpitämiseksi tai jotka ovat sellaisia, että ne edellyttävät merkittäviä investointeja laitteistoihin ja välineisiin terveydenhuollon laadun ja potilasturvallisuuden vaikuttavuuden, tuottavuuden ja tehokkuuden takaamiseksi.

Valtakunnallisesti erityisen vaativaa erikoissairaanhoitoa, sen työnjakoa, on koottava vähempään kuin viiteen yliopistolliseen sairaalaan. Alueellisesti työnjakoa eri sairaaloiden, sairaanhoitopiirien välillä erikoissairaanhoidon osalta tulee tehdä erva-alueittain sairaanhoitopiirien kesken ja nykyisten sairaanhoitopiirien sisällä. Meillä on jatkossakin keskussairaalat, se keskussairaalaverkko, joka meillä on tänäkin päivänä, mutta voi sanoa, että kaikkien näiden keskussairaaloiden tehtäviin tulee tavalla tai toisella muutoksia.

Leikkaustoiminta, joka edellyttää leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa, tullaan kokoamaan niihin sairaaloihin, joissa on ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys, eli käytännössä tämä tarkoittaa siis nykyisiä keskussairaaloita ja yliopistosairaanhoitopiirien suuria aluesairaaloita — yliopistosairaanhoitopiirien suuria aluesairaaloita. Pienten sairaaloiden toiminnan pääpaino tulee siirtymään perusterveydenhuoltoa tukevaan toimintaan, konservatiivisten erikoisalojen palveluja tuottaviksi — toistan tämänkin: konservatiivisten erikoisalojen palveluita tuottaviksi — yksiköiksi sekä kuntouttaviksi sairaaloiksi. Niissä voisi olla laajasti eri erikoisalojen poliklinikkatoimintaa. Tämän lakiehdotuksen mukaan tämä edellä sanomani on mahdollista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään valtakunnallisesta ja alueellisesta sairaaloiden välisestä työnjaosta niiltä osin kuin valtakunnallista työnjaon ohjausta tarvitaan, esimerkiksi keskitettävien tutkimusten, toimenpiteiden ja hoitojen määrällisten tai muiden edellytysten niin vaatiessa. Käytännön tasolla työnjaosta edelleen sovitaan erityisvastuualueen erikoissairaanhoidon järjestämissopimuksessa. Tekee mieli kysyä, ovatkohan kaikki sairaanhoitopiirit ja erityisvastuualueet noudattaneet sitä terveydenhuoltolain pykälää, jossa tämä järjestämissopimus pitää laatia.

Nykyiset keskussairaalat jatkavat ympärivuorokautista perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystystä, jonka yhteyteen tullaan järjestämään tämän lakiehdotuksen pohjalta sosiaalipäivystystä. Niissä säilyy myös tavallisimmin tarvittavien lääketieteen erikoisalojen osaaminen. Aivan keskeistä on se, että myös päiväsaikaan niillä henkilöillä, jotka ovat näissä päivystyksen ringeissä — niin kuin itse tätä termiä käytän; en tiedä, onko se oikein vai väärin mutta kansantajuinen kuitenkin — pitää olla sitä tekemistä, joka on koulutuksen mukaista. Täsmällisestä päivystysyksiköiden välisestä työnjaosta kullakin erityisvastuualueella on tarkoitus sopia erikoissairaanhoidon järjestämissopimuksessa.

Vaativin erikoissairaanhoito järjestettäisiin jatkossa 12:ssa ympärivuorokautisesti päivystävässä yksikössä, joista siis 5 on yliopistollisia sairaaloita. Tämän lisäksi meillä on, kuten jo aiemmin puheessani sanoin, nykyiset keskussairaalat, joissa on perusterveyden-

huollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystystä siten kuten tuon lakiehdotuksen, terveydenhuoltolain, 50 §:n muun muassa 4 momentissa asiasta kerrotaan.

Lisäksi joissakin muissa sairaaloissa sekä joissakin terveyskeskuksissa tulee olemaan tarpeen järjestää perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen päivystystä, jos palvelujen saavutettavuus ja päivystyspisteiden väliset etäisyydet sitä edellyttävät. Tämä edellyttää sosiaali- ja terveysministeriön lupaa ja sen anomista.

Poikkeuslupakäytäntö on olemassa jatkossakin. Edelleen säilyy mahdollisuus saada sosiaali- ja terveysministeriön poikkeuslupa, mikäli synnytysten määrä on alle 1 000 synnytystä vuodessa. Haluan tässä yhteydessä erityisesti korostaa, että poikkeuslupa voidaan myöntää koskien synnytysten määrää mutta laatukriteereistä ja tätä kautta potilasturvallisuudesta ei voida tinkiä.

Edelleen esityksellä pyritään siihen, että terveyskeskuksissa järjestettäisiin lähipalveluina virka-aikaisen toiminnan lisäksi väestön niin tarvitessa ilta- ja viikonlopun päiväaikaista kiirevastaanottoa. Lisäämällä vastaanottoaikoja iltaisin ja viikonloppuisin voidaan purkaa päivystysten ruuhkautumista, ja toivonkin, että tätä mahdollisuutta, joka lakiin on kirjattu, hyödynnetään kullekin alueelle toimivimmalla tavalla.

Arvoisa herra puhemies! Esityksessä on täsmennetty ensihoitopalvelun sisältöä korostamalla kotiin vietävän hoidon tarpeen arviointia ja toiminnallista kokonaisuutta muiden kotona annettavien päivystyksellisten lähipalvelujen kanssa. Lisäksi suhdetta ensihoitopalveluun kuulumattomiin hoitolaitossiirtoihin täsmennetään siten, että äkillisesti sairastuneen tai vammautuneen potilaan jatkohoitoon liittyvät siirrot silloin, kun potilas tarvitsee siirron aikana vaativaa ja jatkuvaa hoitoa tai seurantaa, kuuluvat ensihoitopalveluun.

Puhemies! Esityksen mukaan jatkossa sosiaalipäivystystä on järjestettävä terveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystysyksikön yhteydessä. Tämä ei tarkoita välttämättä fyysistä yhteyttä, joten tämän takia ei käy uuden rakennuksen perusteluksi, rakentamisratkaisun perusteluksi, se, että tulee sosiaalipäivystys mukaan, asioita tehdään yhdessä. Yhtään uutta pytinkiä ei pidä rakentaa sillä perusteella, että lainsäädännössä nykyistä tiiviimmin näiltä osin ollaan menossa kohti sote-maailmaa.

Lisäksi terveydenhuoltolaissa korostetaan terveydenhuollon ammattihenkilön velvollisuutta ohjata ilmeisessä sosiaalihuollon palvelujen tarpeessa oleva henkilö näitten sosiaalihuollon palvelujen piiriin. Ehdotuksessa korostetaan velvoitetta järjestää jatkohoidon turvaamiseksi mielenterveys- ja päihdetyön päivystys osana terveydenhuollon päivystystä ja sosiaalipäivystystä. Haluan tässä kohtaa esityksessä erityisesti nostaa esiin sen, että tässä ollaan matkalla kohti sotea myös päivystyksen osalta eli sosiaalihuoltolain ja terveydenhuoltolain mukainen päivystystoiminta nivotaan yhteen nykyistä tiiviimpään yhteistyöhön. Sosiaali- ja terveyspäivystyksen ammattilaisten tuominen tiiviiseen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen toistensa kanssa on myös koko sotea ajatellen yksi niitä raja-aitoja, joita pitää ylittää, raja-aitoja, joita pitää häivyttää, ja tätä kautta kyetään vahvistamaan myös palveluketjua. Uudistus selkiyttää myös käyttäjälle, siis avuntarvitsijalle, sen, mistä sosiaalipäivystyksen tukea tarvittaessa saa, sekä tämä yhdistää ammattilaisten osaamista. Nykyisen sirpaleisen sosiaalipäivystyksen hallintoa ja myös tekemistä nivotaan yhteen nykyistä paremmin.

Arvoisa herra puhemies! Kuten olette havainneet, monessa kohdin edellytetään yhteistyötä ja sopimista, erityisesti erityisvastuualueitten sisällä — yhteistyötä ja sopimista. Osana muutosta yhteistyö ja sopiminen ovat täysin välttämättömiä, ja tämä koskee ihan koko Suomea, kaikkia nykyisiä sairaanhoitopiirejä, kaikkia niitä alueita, joilla terveydenhuol-

lon päivystystoimintaa on. On äärimmäisen tärkeää, että alueilla ympäri Suomen käydään sitä tiivistä keskustelua, jota on jo pääosassa Suomea aloitettu, siitä, mikä on tulevaisuuden tavoite, millainen palveluverkko kullakin alueella, kullakin erityisvastuualueella on. Sairaalat pitää roolittaa, tehtäviä tulee jakaa. Ihmisen näkökulmasta palvelujen on oltava saatavilla korkeatasoisina silloin, kun niitä tarvitaan. Tämäkin muutos, arvoisat kollegat, tehdään viime kädessä alueilla.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Keskustelu asiasta alkaa. Otetaan ensin muutama puheenvuoro ja sen jälkeen mennään debattiin.

16.28 **Anna-Maja Henriksson r:** Värderade talman, arvoisa puhemies! Den centerledda regeringens förslag til jourreform är ett hårt slag i ansiktet för många regioner, mellanstora och mindre städer och framför allt för många medborgare. Det är en reform som inte drivs av behovet att förbättra servicen till medborgarna, utan av en centraliseringsiver och kostnadsjakt utan like.

Arvoisa puhemies! Keskustajohtoisen hallituksen esitys päivystysuudistukseksi on kova isku vasten kasvoja monille alueille, keskisuurille ja pienille kaupungeille sekä ennen kaikkea monelle kansalaiselle. Uudistusta ei tehdä palveluiden parantamiseksi vaan ennennäkemättömän keskittämisinnon ja kustannusmetsästyksen innoittamana.

Hallitus on päättänyt ajaa maamme aluesairaaloita alas. Raahen, Pietarsaaren, Forssan ja Jämsän kaltaisilla paikkakunnilla ei saisi jatkossa hoitaa edes suunniteltua päiväkirurgiaa. Hallitus on valinnut jakaa maan 12:een täyden päivystyksen keskussairaalaan oikeutettuun A-maakuntaan ja 6 B-maakuntaan, joilta nämä oikeudet puuttuvat. Missä on logiikka, missä oikeus, missä huoli kaikkien ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta?

Ingenstans i propositionen har man lyckats motivera varför till exempel Seinäjoki ska vara en stad med fulljoursjukhus men inte Vasa. Flere experter, bland dem Sitra och THL, har ansett att Vasa borde ha ett fulljoursjukhus. Landskapet Österbotten är ett av de mest livskraftiga i vårt land med en hygglig sysselsättning, en av de bästa faktiskt i landet, och goda framtidsutsikter också då det gäller befolkningsprognos. Resultaten på vården vid Vasa centralsjukhus har genomgående hållit hög klass. Det finns inga sakliga argument som skulle tala för att Vasa inte ska ha fulljour i framtiden. Åtminstone har man inte framfört de argumenten i propositionstexten.

Utan att ens beakta den språkliga aspekten borde regeringen ha kommit till den slutsatsen att Vasa också borde ha fulljourstatus. Men nej. Faktum är att det i Österbotten och Mellersta Österbotten bor närmare 100 000 svenskspråkiga. Det är många människor. För alla dem, för alla oss försämras vården i regeringens förslag på ett sätt som inte går att acceptera.

Någon ordentlig språkkonsekvensanalys har regeringen inte heller bemödat sig om att göra. Hur är det möjligt att man inte alls beaktat och tagit lärdom av den så kallade Karlebyfrågan och regionförvaltningsreformen år 2009? Hur är det möjligt att regeringen inte lyssnar till Europarådets expertkommitté som senast för några veckor sedan påtalade vikten av att säkra vårdlösningar som tryggar rätten till vård på svenska och samiska i den pågående vårdreformen?

Sitäkin käsittämättömämpää on, että hallitus puhuu työllisyyden parantamisesta ja kasvun lisäämisestä. Miten kukaan voi olla niin täydellisen sokea sille, että toimiva, korkealaatuinen hoito on tarpeen menestyvässä maakunnassa, jotta sen kehittyminen voisi jatkua ja uusia työpaikkoja syntyisi? Kokonaisarvio päivystysuudistuksen vaikutuksista puuttuukin.

Ennen viime vaaleja perussuomalaiset lupasivat, että he romuttavat päivystysasetuksen. Tuolloin kyseessä olivat synnytykset ja 1 000 synnytyksen raja. Nyt kyse on suoranaisesta pienten sairaaloiden alasajosta. Perussuomalaisten päivystysuudistusta vastustavat äänet ovat vaienneet. Myös tässä asiassa takki on kääntynyt.

Arvoisa puhemies! RKP vaatii päivystysuudistuksen panemista jäihin ja sen käsittelemistä kokonaisuutena sote-uudistuksen kanssa. Katsomme, että päivystysasetus puuttuu voimakkaasti kuntien, sairaanhoitopiirien ja tulevien maakuntien oikeuteen päättää itsenäisesti asukkailleen tarjottavista palveluista ja että asia on käsiteltävä perustuslain ja lain tasolla eikä suinkaan asetuksessa.

Katsomme arvioitujen kustannussäästöjen olevan suoranaista utopiaa. 16 aluesairaalan leikkausosastojen sulkeminen ei voi tuottaa 160 miljoonan euron säästöä. Kun katson Malmin sairaalaa Pietarsaaressa, leikkausosaston budjetti ei ole edes 6:ta miljoonaa euroa. Miten säästöä voisi tulla 10 miljoonaa?

Mielestämme kaikille maakunnille on annettava samat edellytykset päättää päivystyksensä laajuudesta, samat edellytykset sopia, samat edellytykset tehdä yhteistyötä. Siinä olemme ministerin kanssa samaa mieltä, että tarvitaan sopimista ja tarvitaan yhteistyötä, mutta tarvitaan oikeudenmukaisuutta tähän uudistukseen.

Vaadimme, että Vaasan keskussairaala on laajan päivystyksen sairaala. Katsomme uudistuksen kohdistuvan raskaasti naisiin, koska hoitohenkilöstö joutuu kärsimään osastojen alasajosta. Eilen muun muassa 60 hoitajaa Pietarsaaressa osoitti mieltään.

Vaadimme, että asiasta tehdään kunnollinen kielellisten vaikutusten arviointi sen arvioimiseksi, mikä vaihtoehto, siis Vaasa vai Seinäjoki, turvaa parhaiten kielelliset perusoikeudet, jos hallitus ei päätä lisätä laajan päivystyksen sairaaloiden määrää tai päättäisi luopua jaosta 12:een ja 6:een kokonaisuudessaan elikkä päätyisi siihen, että kaikille maakunnille olisi annettava sama lähtökohta.

Värderade herr talman! Vi anser också att man måste ha möjlighet att utföra dagkirurgi på kretssjukhusen. Det är slöseri med resurser att också göra det här omöjligt. Vi vädjar till regeringen att ännu gå in för en gemensam parlamentarisk beredning av vårdreformen.

16.35 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Ministeri! Yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kuuluvat jokaiselle kansalaiselle asuinpaikasta riippumatta — kaunis ja hieno tavoite, mutta vaatii ympärilleen myös konkretiaa.

Hallituksen keskittämispolitiikka saa tänään valitettavasti jälleen jatkoa, kun laajaa päivystystä esitetään keskitettävän 12 sairaalalle. Keskittäminen päivystysuudistuksella on ollut jo jonkin aikaa ministerin pöydällä, mutta yllätyksellistä on se, että hallitus tuo päivystysuudistuksen eduskuntaan nyt kiireellä budjettilakina eikä osana sote-uudistusta. Päivystysten järkevöittäminen on fiksua osana sote-uudistusta, mutta terveydenhuoltolain erikoissairaanhoidon keskittämistä, ensihoitoa ja kiireellistä hoitoa koskevia säännöksiä sekä sosiaalihuoltolain sosiaalipäivystystä ja sosiaalihuollon saatavuutta ja saavutettavuutta koskevia säännöksiä muuttamalla nimenomaan säästöt edellä hallitus mielestäni sortuu palveluiden leikkaamiseen haja-asutusalueilta sekä pienistä että keskisuurista kaupungeis-

ta. Täytyykin ihmetellä, että hallituksella ei ole tämän enempää ymmärrystä haja-asutusalueiden ihmisten arjesta. Hallituksen esityksessä nimittäin todetaan, että toimintojen keskittäminen voi pidentää potilaan matkaa hoitopaikkaan. Tämä lienee itsestäänselvyys. Välimatkojen pidentymistä halutaan kompensoida sillä, että esityksessä ehdotetaan lisättäväksi perusterveydenhuollon kiireellistä vastaanottotoimintaa terveyskeskuksissa ja tarpeen mukaan erikoissairaanhoidon poliklinikoilla. Kysynkin ministeriltä: millä vastaanottotoiminnan lisäämistä resursoidaan terveyskeskuksissa, kun koko päivystysuudistus tehdään nyt säästöt edellä?

Hallituksen esityksessä myös itse arvioidaan, että jos lisätään lähipalveluina järjestettävää ilta- ja viikonloppuaikaista kiireellistä vastaanottotoimintaa terveyskeskuksissa, saattaa se edellyttää lisävoimavaroja ilta- ja viikonloppuaikaiseen kiireelliseen vastaanottotoimintaan.

Ehdotuksen mukaan päivystysjärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että maassa olisi jatkossa 12 ympärivuorokautista laajan päivystyksen yksikköä. Tämä tarkoittaa kylmää kyytiä esimerkiksi Raahen ja Vaasan seuduille. Vaasassa oman laajan päivystyksen puolesta mieltään osoitti jo 10 000 ihmistä. Miten hallitus kuuntelee heitä? Päivystystoiminnan keskittäminen voi olla järkevää silloin, jos se ei tarkoita tiettyjen alueiden terveydenhuollon näivettymistä. Myös vaikutukset henkilöstöön ovat hallituksen esityksen mukaan negatiiviset. Hallituksen esityksen mukaan pienissä sairaaloissa, erityisesti aluesairaaloissa, henkilökunnan kokonaismäärä voi vähentyä. Esimerkiksi Raahessa leikkaustoiminnan loppumisen arvioidaan tarkoittavan jopa 50 työntekijän vähenemistä, ja kärsijöinä ovat siis jälleen julkisen sektorin naisvaltaiset alat, kun kyseessä ovat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Leikkaustoiminta esimerkiksi Raahessa on kustannustehokasta, ja yksikkö on keskittänyt toimintojaan jatkuvasti ja kehittänyt niitä laadukkaampaan suuntaan. Leikkaustoiminnan lopettaminen ei saa ymmärrystä paikallisilta päättäjiltä tai alan ammattilaisilta. Nyt tarvitaankin puoluerajat ylittävää yhteistyötä, jotta voimme yhdessä turvata pienten sairaaloiden, kuten Raahen, Oulaskankaan, Kajaanin ja Vaasan, laadukkaat ja toimivat palvelut myös tulevaisuudessa.

Vielä tähän loppuun haluan tukea edustaja Henrikssonin esitystä siitä, että tämä asia pitäisi jättää odottamaan sote-uudistusta. Tähän samaan kantaan yhtyy myös Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä toteamalla, että aluesairaaloiden leikkaustoiminta ja siihen liittyvä työnjako tulee jättää maakuntien ratkaistavaksi.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Keränen, ja sen jälkeen menemme debattiin.

16.40 **Niilo Keränen kesk:** Arvoisa puhemies! Hallituspuolueen edustajana minulla on ollut tapana tukea hallituksen esityksiä ja joskus tukea kriittisesti hallituksen esityksiä, mutta tässä esityksessä on yksi momentti, joka minun on kerta kaikkiaan vaikea niellä.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuudessaan pidän tätä hallituksen esitystä hyvänä ja perusteltuna. Minä olen hyväksymässä ja pontevastikin kannattamassa 12:ta laajan päivystyksen sairaalaa, erikoissairaanhoidon valtakunnallista työnjakoa ja myöskin sosiaalipäivystystä, joka minusta tässä ehdotuksessa on ratkaistu erinomaisesti. Niin ikään nämä perusterveydenhuollon kiirevastaanotot, jotka hallituksen esityksessä ovat mukana, ovat minusta mainio ajatus.

Mutta se yksi momentti, joka tuntuu minusta mahdottomalta nieleskeltävältä, on terveydenhuoltolakia koskevan ehdotuksen 45 §:n 3 momentti, jota tosin hallitus huolimattomasti perustelee 4 momenttina perusteluissaan. Tämä momentti kuuluu näin: "Leikkaustoiminta, joka edellyttää leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa, tulee kokonaisuudessaan koota niihin sairaaloihin, joissa on ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys."

Arvoisa puhemies! Tämä saattaisi tietenkin tuoda säästöä, jos kyseisen alueen keskussairaalassa olisi tyhjiä leikkaussaleja, mutta kun niitä ei ole. Jos tämä momentti tällaisenaan hyväksytään, niin tämä saattaa johtaa uusien seinien rakentamiseen, vaikka ministeri äsken totesi, että uusia seiniä ei taatusti tämän lain perusteella rakenneta. Monissa pienemmissä sairaaloissa, esimerkiksi Raahessa, Kuusamossa, Raumalla tai Iisalmessa, toimii 24/7 perusterveydenhuollon asianmukainen päivystys, eikä näihin sairaaloihin kannatakaan luoda erikoissairaanhoidon päivystystä.

Arvoisa puhemies! Nämä perusterveydenhuollon päivystykset kyllä pystyvät hoitamaan myöskin nämä mahdolliset päiväsaikaisista leikkauksista seuraavat vaikeudet. Tulee kyllä mieleen ajatus, että lain kirjoittajat eivät oikeastaan tiedä, mitä nykyaikainen anestesia on. Eetteriä ei nimittäin enää käytetä nukutusaineena, eivätkä potilaat yski ja yökkäile tuntikausia anestesian jälkeen vaan lähtevät tunnin parin sisällä kävelemään. Kyllä tuo perusterveydenhuollon päivystys pystyy hoitamaan ne kävelevät potilaat kotiin taikka vuodeosastolle.

Arvoisa puhemies! Kyseinen momentti tulisi mielestäni muuttaa tai korvata sellaisella velvoitteella, että maakuntatasolla, tai sitten nyt jo ennen sote-uudistusta erva-alueella, tulee sopia kirurgisen toiminnan työnjaosta niin, että hoidon laatu ja potilasturvallisuus taataan.

Arvoisa puhemies! Nimenomaan tämä tukisi myös sitä, että sote-uudistuksen yksi suuri tavoite, perusterveydenhuollon vahvistuminen, onnistuisi.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, nyt on sitten mahdollisuus pyytää debattipuheenvuoroja.

16.44 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erikoista, että sairaalaverkkoa ja sairaaloiden välistä työnjakoa sementoidaan ja aluesairaaloita ajetaan alas juuri ison sote-uudistuksen kynnyksellä. Tulevilta maakunnilta ja erva-alueilta sidotaan kädet tehdä oman alueensa tarpeiden ja erityispiirteiden kannalta tarkoituksenmukaista ja kustannustehokasta työnjakoa. Valtakunnalliset kaavamaiset keskittämislinjaukset voivat aiheuttaa ongelmia alueiden tarpeita vastaavien ja kustannustehokkaiden palvelurakenteiden rakentamisessa erityisesti harvaan asutussa Pohjois-Suomessa. Edustaja Keränen kuvaili äsken hyvin, että tällaiset kaavamaiset linjaukset saattavat jopa aiheuttaa lisäkustannuksia ja tarpeita lisäkapasiteetin rakentamiseen.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministereiltä: miksi te haluatte sitoa tulevien maakuntien kädet tehdä järkeviä työnjakopäätöksiä juuri sote- ja maakuntauudistuksen kynnyksellä?

16.45 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta maan hallitus on tuonut eduskuntaan nyt esityksen, joka on, myönnettäköön, monin tavoin kimu-

rantti ja aluepoliittisestikin kuumottava, kuten nyt jo puheenvuoroista ollaan kuultu, mutta samanaikaisesti täysin välttämätön.

Riippumatta siitä, minkälainen sote-malli Suomeen olisi tulossa rakenteiden osalta verrattuna viime kaudella valmisteltuihin tai tämän hallituksen valmistelemaan malliin, jonka lausuntokierros on parhaillaan päättymässä, tämä päivystysasetuksen kaltainen kokonaisuus keskittävästä, vaativimmasta erikoissairaanhoidon päivystyksestä on väistämätöntä tehdä kustannustemme näkökulmasta.

On hyvä huomioida muutamia asioita. Hämmentää, että osassa puheenvuoroja selvästi ollaan huolissaan sairaaloista ja seinistä, ei niinkään potilaista tai potilasturvallisuudesta. Kiitän siitä, että tässä esityksessä sosiaalipäivystys integroituu nyt hienolla tavalla osaksi terveydenhuoltoa ja ihmistä katsotaan tässäkin kokonaisuutena. Toivon, että tämä esitys vie myös (Puhemies koputtaa) rajapintaa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä kapeammaksi, niin että myös erikoissairaanhoidon osaamista voidaan kytkeä perusterveydenhuollon osaamiseen.

16.46 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa esitetään keskussairaaloiden jakoa päivystyksen laajuuden perusteella kahteen ryhmään, laajan päivystyksen ja muihin sairaaloihin. Kuitenkin myös virka-aikaisten leikkausten toimintaa on suunniteltu vahvasti keskitettäväksi näihin laajan päivystyksen sairaaloihin, mutta nämä ratkaisut tehdään vasta vuoden 2017 puolella.

Arvoisa ministeri, miten eduskunta voisi etukäteen hyväksyä sairaaloiden jaon kahteen ryhmään päivystyksen laajuuden osalta tietämättä mitään näistä tähän jakoon liittyvistä virka-asemien toiminnan laajuutta koskevista ratkaisuista? Tähän haluaisin vastauksen.

Och sedan, ärade minister. Jag pratar nu svenska. Det är skolsvenska, men det räcker inte på sjukhuset. Jag kan berätta för er att där i Österbotten bor 100 000 människor som är svenskatalande och där finns många, många gamla människor som inte kan någon finska, de pratar bara svenska.

16.48 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Sana "keskittämisinto" on leimannut tätä sote-uudistusta. Etäisyydet lähimpään päivystävään sairaalaan pitenevät, ja kiireellisen hoidon saanti ajoissa vaikeutuu. Tämä on paradoksaalista, kun ottaa huomioon sote-uudistuksen päätavoitteen eli kansalaisten yhdenvertaisen hoidon ja hoivan turvaamisen koko maassa. Miten kansalaisten yhdenvertaisuus paranee, jos palveluita keskitetään ja etäisyydet lähimpään sairaalaan pitenevät ja jos terveyskeskuksen ilta-, viikonloppu- ja yöpäivystystä rajoitetaan?

16.48 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensihoidon taso on viime vuosina noussut merkittävästi Suomessa. Ensihoitohan on erikoissairaanhoidon jatke, ja sitä kautta sen nopea tulo sitten perille, jolloin potilas on saanut vaikka sydän- tai aivoinfarktin, on sen paranemisen kannalta aivan oleellinen tekijä. Lain perusteluissa mainitaan, että ensihoidon tehtävämäärissä on tapahtunut viiden viimeisen vuoden aikana merkittävä lisääntyminen, johon ei ole yhtä selittävää tekijää.

Kysyisin, arvoisa ministeri, teiltä: kun me tiedämme, että on olemassa maakuntia, joiden ihmisillä on aika raskas työhistoria takanaan, on olemassa maakuntia, joissa sairastavuusindeksit poikkeavat merkittävästi maan keskiarvosta, niin onko yksi syy ensihoidon

tehtävien lisääntymiseen näillä alueilla se, että liian huonokuntoisia ihmisiä asuu kotona? Lain perusteluissa todetaan, että ensihoidon tehtävät menevät tuonne hoito- ja hoivakoteihin, mutta ainakin nämä ihmiset, jotka tekevät tätä käytännön työtä ensihoidossa, kertovat, että heidän mielestään monessa tapauksessa kyse on siitä, (Puhemies koputtaa) että liian huonokuntoisia ihmisiä asuu kotonaan.

16.49 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Först vill jag ge ett starkt understöd till det förslag som Anna-Maja Henriksson framförde.

Arvoisa puhemies! Päivystystoiminta ja laaja elektiivinen leikkaustoiminta kulkevat käsi kädessä. Tätä puoltaa sekä osaamisen ylläpito että päivystyksestä johtuva resursointi. Jo aluesairaaloiden operatiivisen toiminnan alasajo on suuri muutos, joka lisää leikkausvolyymiä nykyisissä keskussairaaloissa. Hallituksen esitys tarkoittaa esimerkiksi Pietarsaaren ja Oulaskankaan aluesairaaloiden operatiivisen toiminnan loppumista. On monta maakuntaa, joissa ervan alueella välimatkat ovat hyvin pitkiä. Edustaja Saarikko, päivystyksen puuttuminen tietyistä keskussairaaloista vaarantaa potilasturvallisuuden, sillä Pohjanmaan metsissä on vaikea tehdä leikkauksia. Seiniäkin siis tarvitaan. Onko yliopistoilla resursseja hoitaa voimakkaasti kasvava potilasmäärä (Puhemies koputtaa) hoitotakuun ja hyväksyttävien odotusaikojen puitteissa?

16.51 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät ministerit! Tässä lakiesityksessä on erittäin huolestuttavia piirteitä. Kansalaiset ovat huolissaan sekä näistä päivystykseen liittyvistä asioista että myöskin ensihoidosta ja siitä, että maakunnat jaetaan kahteen erilaiseen kastiin eli osalle maakunnista on tulossa tämä laaja päivystys ja osa jää sitä vaille. Aivan kuin tähän lakiin olisi jäänyt semmoinen henki yhdessä vaiheessa sote-uudistuksessa, kun on puhuttu tästä 12:n ja 5:n mallista. Nyt kun on tehty tämä kompromissi tästä 18 maakunnan mallista, niin miksi se kompromissin henki ei ole päätynyt tähän lakiesitykseen?

Sen lisäksi, että me Etelä-Savossa haluamme säilyttää nykytasoisen päivystyssairaalan 24/7... (Puhemies koputtaa) — Jatkan myöhemmin.

16.52 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muun muassa Sitran tilaamassa selvityksessä on laskettu optimaalinen sijainti tulevaisuuden 12:lle laajasti päivystävälle sairaalalle huomioiden väestökehitys, laskennalliset käynnit ja matka-aika. Selvityksessä Vaasa oli sijalla 5, selvästi mukana kartalla. Viisas hallitus korjaisi esityksensä tältä osin. Mainittakoon, että Vaasasta lähtee 40 prosenttia energiateknologiaviennistä, koko maan energiateknologiaviennistä. Siitä nyt kysyn teiltä, jälleen kerran, huomioidaanko ylipäätään vaikutukset yrityksiin ja ennen kaikkea vientiin, josta puhutaan. Jos katsotaan esitystä — oliko se sivu 24 tai 25 — niin siellä todetaan: ei merkittäviä vaikutuksia yritystoimintaan. Arvoisa ministeri, oletteko aidosti tätä mieltä? Onko Suomen edun mukaista heikentää miljardeja maahan tuovaa vientirannikkoa? Kuka julkisia palveluita de facto rahoittaa, elleivät yritykset? Onko seudullisia työllisyysvaikutuksia tehty ja ennen kaikkea suhteessa korkean jalostusasteen vientiteollisuuteen?

16.53 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän edustaja Saarikon tavoin sen, että kustannuksista pitää jatkossa säästää ja toimenpiteitä pitää tehdä,

mutta kun päivystyksiä keskitetään, niin mukana on vaara, että menee samalla iso osa poliklinikka- ja jälkihoitoa ja muuta leikkaustoimintaa, ja se tarkoittaa silloin isoa näivettymistä monelle paikkakunnalle, jopa joillekin maakunnille, kuten on sanottu. Kannattaisi muistaa näissä laskelmissa, että sairaala- ja leikkaustoiminnan keskittäminen, päivystystoiminnan keskittäminen, lisää työttömyyttä, eriarvoisuutta, heikentää kiinteistöjen arvoa ja vaikuttaa jopa alueen koulutustarjontaan, eli lasku veronmaksajalle voi olla paljon suurempi kuin näennäinen säästö, mitä keskittämisestä saadaan.

16.54 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen suunnalta on korostettu, että sote- ja maakuntauudistuksessa maakuntien päätösvalta lisääntyy ja maakunnat päättävät palvelurakenteesta. Nyt käsittelyssä oleva lakiesitys näyttää kuitenkin tosiasiallisesti vievän merkittävän osan maakuntien omasta päätösvallasta ennen kuin maakunnille on tullutkaan tätä päätösvaltaa.

Mielestäni edustaja Keränen, lääkintöneuvos Keränen, joka on mielestäni tällä hetkellä salissa paras sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntija, kuvasi hyvin tätä ongelmatilannetta. Toivoisin, että ministerillä olisi valmiutta valiokunnan kanssa vielä hyvässä yhteistyössä katsoa, miten tätä esitystä voidaan parantaa, jotta se hallituksen hyvä tavoite maakuntien päätösvallasta aidosti toteutuisi. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla on se tilanne, että OYSillä ei ole kapasiteettia hoitaa näitä leikkaustoimintoja, vaan se ostaa yksityisiltä toimijoilta Oulusta. Tämäkö on tämän lakiesityksen tavoite? Toivottavasti ei. Tässä mielessä toivon, että rakentavalla tavalla valiokunnan ja ministerin välillä (Puhemies koputtaa) syntyy dialogi, joka johtaa hallituksen suuren linjan toteutumiseen eli maakuntien päätösvallan aitoon toteutumiseen.

16.55 **Thomas Blomqvist r** (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Det är viktigt att vi får en vårdreform i Finland, men jag håller helt med ledamot Henriksson som säger att för att vi ska få en bra helhetsbild och ett bra slutresultat borde vi kunna se till helheten. Det klarar vi inte av om vi spjälker upp det på det här sättet som regeringen nu föreslår. Därför borde behandlingen av det här lagförslaget ske i samband med behandlingen av hela reformen.

Päivystysuudistuksen käsittelyä pitäisi siis lykätä, kunnes maakuntauudistus tulee eduskunnan käsiteltäväksi. Nythän tässä käy juuri näin kuin edustaja Rantakangaskin sanoi, että maakunnilta viedään päätösvalta jo ennen kuin heille on annettu mitään päätösvaltaa näissä asioissa, ja se ei ole minusta hyvä asia. Sitä olen aikaisemmin kysynyt ministeriltä ja vielä kerran kysyn: eikö olisi järkevämpää toteuttaa tämä kokonaisuudistus kokonaisuutena?

16.56 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleensä on tapana sanoa, että norsu kannattaa syödä palasina, koska se on liian iso yhdelle haukkaukselle, mutta tässä kyllä tuntuu siltä, että sitä norsua pitäisi ensin katsoa kokonaisuutena.

On iso huoli siitä, mitä tapahtuu alueellisesti. Tavoitteet, jotka tässä esityksessä ovat, liittyvät siihen, että turvataan potilasturvallisuus ja esimerkiksi osaava työvoima. Mutta nyt kun me lähdemme ikään kuin tällä tavalla etunojassa ohjaamaan sitä, mitä missäkin saa tehdä, niin se työvoima liikkuu nyt jo. Se liikkuu ennen kuin siellä alueella on pystytty miettimään, mitä tapahtuu, ja sen vuoksi moni keskussairaalatasoinen, joka ei siis tule kuu-

lumaan tähän laajaan päivystykseen, saattaa tämän seurauksena näivettyä enemmän kuin on ollut ollenkaan ajatus. Siksi olisi tärkeää, että maakuntatasolla ja laajan päivystyksen alueilla voitaisiin sopia, mitä missäkin tehdään, vapaammin kuin tässä esityksessä näyttäisi tapahtuvan. Toivoisinkin, että ministeri perustelisi sitä, miksi nämä pitää tehdä erikseen ja miksi nämä rajaukset pitää tehdä nyt, ennen kuin (Puhemies koputtaa) alueella on katsottu kokonaisuutta?

16.57 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det är många finländare som är väldigt oroliga i dag över vad som kommer att hända med vården. Alla behöver vi få känna trygghet. Vi måste klara av att skapa en sådan reform där man intygar åt medborgarna att vi faktiskt har jämlika rättigheter, att man inte försämrar någons situation. Därför är det helt obegripligt att regeringen fortsätter att dela in landet i 12 A-landskap och 6 B-landskap. Vi behöver samma rättigheter för alla medborgare och för alla landskap.

Arvoisa puhemies! Tässä on ollut hyviä puheenvuoroja, ja edelleen minäkin peräänkuulutan ministeri Rehulalta vastausta siihen, miksi tässä halutaan jakaa maatamme 12 A-maakuntaan, joille annetaan mahdollisuus täyden päivystyksen sairaalaan, ja 6 muuhun maakuntaan ja miksi tässä halutaan ajaa myös aluesairaaloita näin kovalla kädellä alas, koska siitä on kuitenkin kyse. (Puhemies koputtaa) Leikkaustoiminta tulee loppumaan monestakin aluesairaalasta, jos ei kaikista.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: Keränen, Hänninen ja Saarikko. Sen jälkeen ministerin puheenvuoro.

16.58 **Niilo Keränen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin tässä kumota yhden myytin, joka liittyy 12:een laajan päivystyksen sairaalaan. Näissäkään 12:ssa ei taatusti tule olemaan kaikkien erikoisalojen päivystystä, ja jo tänä päivänä meillä on keskitetty päivystystä niin, että vain viisi yliopistosairaalaa päivystää todella laajasti, ja jatkossa tulee olemaan vielä vähemmän kuin nämäkin viisi joissakin asioissa. Ja tämä 12 sairaalan lukumäärä on liukuva sillä tavalla, että pienemmissä sairaaloissa voi olla hyvinkin lähelle sitä 12 sairaalan laajaa päivystystä ja taas joissakin näiden 12 sairaalan joukosta voi olla hyvinkin vähän erikoisaloja, kuten tulee olemaan esimerkiksi Rovaniemellä.

16.59 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on käytetty hyviä ja rakentavia puheenvuoroja. Edelleen kysyisin ministeriltä: olisitteko valmis tarkastelemaan edustaja Keräsen tekemää esitystä siitä, että tästä lakiesityksestä poistettaisiin 45 §:stä tämä 3 momentti ja jätettäisiin maakunnille sitä todellista päätäntävaltaa järjestää parhaaksi katsomallaan tavalla tulevaisuudessa sote-palvelut, niin kuin ilmeisesti kuitenkin tämän uudistuksen perimmäinen tarkoitus on ollut? Itse en ole henkilökohtaisesti huolissani seinistä, vaan nimenomaan siitä, että ihmiset, kansalaiset asuinpaikasta riippumatta saisivat sitä oikea-aikaista, laadukasta ja riittävää palvelua ja ettei kenenkään tarvitsisi henkeänsä menettää sen takia, ettei apu ole riittävän ajoissa perillä.

17.00 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän esityksen mukaan jatkossa puolella suomalaisista on alle 30 minuutin matka tänne laajan, vaati-

vimman päivystyksen pariin ja 80 prosentilla suomalaisista tuo matka sinne vaativaan erikoissairaanhoidon päivystykseen on alle 50 minuuttia.

Yhtäkään sairaalaa ei minun ymmärtääkseni tämän esityksen puitteissa olla sulkemassa, joidenkin sairaaloiden rooli muuttuu. Toisekseen, täällä on saatettu antaa kuva, että ikään kuin päivystys olisi kokonaan lakkaamassa esimerkiksi keskussairaaloista Mikkelistä, Vaasasta tai Savonlinnasta. Näin ei tapahdu. On eritasoisia päivystyksen tarjoamisia. Pidän hyvin perusteltuna täällä esiin nostettua huolta ensihoidon kasvavasta roolista. Siihen tulee jokaisen sote-maakunnan kiinnittää huomiota, että ihmisten yhdenvertaisuus toteutuu — se on monesti se taho, joka turvaa ensimmäisenä hengen säilymisen tiukassa tilanteessa, ja se vaatii paljon kehitystyötä. Lisäksi haluan tukea siltä osin edustaja Keräsen huolta, että tämän ei kuitenkaan pitäisi johtaa epätarkoituksenmukaisiin (Puhemies koputtaa) investointeihin, jos tiettyjä toimintoja aluesairaaloista lakkautetaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten ministeri Rehula, 5 minuuttia. Sen jälkeen on mahdollista vielä käydä debattia.

17.01 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, tässä lakiehdotuksessa ei ole laitettu yhtään maakuntaa toista maakuntaa vastaan. Ei yhtään maakuntaa toista maakuntaa vastaan, vaan valmistelu on lähtenyt siitä ajatuksesta, että on kriteeristö, ja kriteerien perusteella saavutettavuus, osaamisen taso, väestöpohja ja niin edelleen ovat olleet niitä mittareita, joilla on lähdetty rakentamaan tätä kokonaisuutta.

Toisekseen, meitä on 5,5 miljoonaa, ja väestö lasketaan kahteenkin kertaan osalla alueista, joilla perustellaan sen oman sairaalan ja... — Anteeksi nyt vain, edustaja, aika monelle on kyse seinistä tilanteessa, jossa kyse on siitä, mitä seinien sisällä tapahtuu. Tässä esityksessä on yritetty katsoa koko maata ja erityisesti sitä, että pitkien etäisyyksien alueella ne erityispiirteet huomioidaan.

Samoin tämä esitys pitää sisällään sen, että kielelliset oikeudet turvataan. Siinä ehdotuksessa, joka on ollut lausuntokierroksella, kielellisten oikeuksien arviointia on näin valmistelun näkökulmasta merkittävällä tavalla lisätty. Onko se sitten riittävä, siihen minulla ei ole vastausta, mutta tässä muutaman kuukauden aikana on tehty näiltä osin paljon töitä.

Mitä tulee alueelliseen päätösvaltaan ja alueelliseen toimivaltaan, edustaja Rantakangas kantoi huolta Raahesta. Teiltä varmaankin unohtui Oulaskankaan sairaala, joka myöskin on Pohjois-Pohjanmaan alueella, tulevan maakunnan alueella. Kuusamo: mitä tapahtuu, mitä tehdään? Kyllä sillä on iso merkitys, on ollut ja tulee olemaan, mitä tapahtuu maakunnallisten päätöksentekijöitten voimin tässä ja nyt.

Siitä matkasta, joka tämän lakiesityksen osalta on valmistelusta noin vuoden aikana tapahtunut, olennainen osa on ollut sitä, että yhtäältä nykyisillä erva-alueilla ja toisaalta tulevilla yhteistoiminta-alueilla ammattilaiset, myös luottamushenkilöt, käyvät keskustelua työnjaosta ja tekevät myös ratkaisuja. Näiltä osin minulle asti on tullut viidestä erva-alueesta neljältä ihan konkreettinen ehdotus siitä, miten alueella tilanne nähdään. Ne valitettavasti osassa ovat sellaisia, että edelleen tätä yhteistyötä tarvitaan.

Kuten sanoin avauspuheenvuorossani: näitä ratkaisuja, mitä tapahtuu alueella, toki tämä laki ohjaa, ja myönnän, että tämä laki on hyvin tiukka, mutta tämän lain vuoksi ei tule rakentaa yhtään uutta rakennusta. Ei ensimmäistäkään.

Toisekseen niille, jotka kantavat huolta haja-asutusalueitten palveluista: tämä lakiluonnos lähtee siitä, että päivystystoiminnan kellonaikoja lisätään niillä oikeilla haja-asutusalu-

eilla, jotta ei tarvittaisi ensihoidon palveluja, jotta ei tarvitsisi lähteä sinne tulevaan sairaalaan.

Voi olla ihan nyanssi ja saivartelua, mutta meillähän ei lainsäädännössä ole enää aluesairaaloita ollut 80-luvun puolivälin jälkeen. Tiedän, että se on yleisesti käytössä oleva termi niistä ei-keskussairaaloista, jotka ovat seutukunnille tärkeitä. Näitten sairaaloiden tulevaisuus, ihan näitten kirjoitettujen pykälien mukaan, lähtee siitä ratkaisusta, mitä alueella tehdään.

Täällä edustaja Keränen esitti konkreettisen ehdotuksen 45 §:n 3 momentin muutoksesta. Minä toivon, että edustaja Keränen ja muutkin edustajat lukevat myös 50 §:n 3 momentin ja myös 4 momentin, joilla on merkitystä tässä. Jos tämä kohta vaatii sitten jotakin selkeyttämistä, niin tehtäköön se valiokuntakäsittelyn aikana. Tämänhän pitää olla niin selkeä, että se epävarmuus, johon edustaja Filatov viittasi, saataisiin mahdollisimman nopeasti pois.

Yksi perustelu sille, miksi tätä työtä tehdään: 1) Meidän palvelut rapautuvat. Joku muutos pitää kyetä tekemään. 2) Jos tämä siirrettäisiin kahden kolmen vuoden päähän, se epävarmuustilannehan, joka osassa Suomea on, joka jäytää ja joka vaikuttaa jo ihan potilasturvallisuuteenkin, jatkuisi tasan niin kauan kuin tämä ehdotus on pöydällä.

Mitä asioita tässä on sitten otettu huomioon, arvon edustajat, jotka kysytte ja perustellusti olette aluetalouden näkökulmasta asiaa lähestyneet: Tässä, jos missä, (Puhemies koputtaa) vastoin väitteitä, kansalaisten yhdenvertaisuus terveyspalveluiden osalta on se ykkösasia. Hallitus ei ole täydellisen sokea ihmisten huolille eikä turvattomuudentunteelle — tämä paketti on sellainen, joka tulee lisäämään turvallisuutta ja turvallisuudentunnetta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Näyttää edelleen olevan debatin tarvetta, joten otamme vielä toisen debattikierroksen.

17.07 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjanmaalla tämä tulee tarkoittamaan sitä, että jokaisen pohjalaisen osalta tie täyden päivystyksen sairaalaan ja matka sinne tulevat pitenemään. Me emme, edustaja Saarikko, ole siinä samassa tilanteessa kuin 50 prosenttia Suomen kansalaisista tai 80 prosenttia kansalaisista. Me emme ole prosenttilukuja, me olemme ihmisiä, ja meitä kaikkia pitäisi kohdella oikeudenmukaisesti.

Arvoisa ministeri Rehula, sanoitte, että yhtään maakuntaa ei ole laitettu toista vastaan. Itse toivon myös, että näin ei olisi, ja sen takia olisi viisasta, että hallitus antaisi kaikille maakunnille mahdollisuuden lähteä samasta lähtökohdasta eikä jo tässä vaiheessa poimittaisi voittajia ja häviäjiä, koska kyse on kuitenkin siitä, että ne paikkakunnat, joille ei tule täyden päivystyksen (Puhemies koputtaa) sairaaloita, tulevat tässä häviämään, ja myös aluesairaaloitten paikkakunnat tulevat... (Välihuuto) — No, kertokaa meille, miksi tässä lukee sitten näin, että 160 miljoonaa tullaan (Puhemies koputtaa) säästämään sillä, että aluesairaaloita ajetaan alas.

17.08 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erikoissairaanhoito ja sosiaalipäivystys on yksi osa hoitoketjua, ja ihmisille tämä yhtenäinen hoitoketju alkaa kotona ensihoidosta ja päättyy sairaalajakson jälkeen kuntoutukseen, hyvin usein näin. No, nyt tässä lakiesityksessä tämä ensihoito, joka tällä hetkellä on sairaanhoitopiirien järjestämisvastuulla, aiotaankin siirtää sieltä pois viiteen erva-alueeseen, ja tässä kyllä ri-

kotaan sellaista integraatiota, mitä tällä hetkellä esimerkiksi meillä Etelä-Savossa on tapahtunut tämän päivystystoiminnan ja ensihoidon välillä. Eli ei niinkään ole tärkeää se ensihoidon integraatio sinne pelastustoimintaan vaan nimenomaan siihen omaan päivystyssairaalaan, ja tätä toivon nyt mietittävän, (Puhemies koputtaa) että se säilyisi edelleen, jatkossakin siellä omalla alueella.

17.09 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä lienemme yksimielisiä, että nyt käsittelyssä oleva laki tulee keskittämään leikkauksia. Tiedän myös, että kirurgian järjestämistä 2020-luvulla miettineet selvityshenkilöt sanovat, että on potilaan ja veronmaksajan etu, jos kirurgiaa keskitetään eli toimitaan juuri tämän lain mukaisesti. Heidän mukaansa henkilökunnan osaaminen kasvaa, kun leikkauksia on sairaalassa riittävän paljon.

Tässä kohtaa haluaisin muistuttaa kuitenkin siitä, että oleellista ei ole se, kuinka paljon joitain tiettyjä leikkauksia tehdään yhdessä sairaalassa, vaan se, kuinka paljon samat ja kyseiset lääkärit leikkaavat. Jo tällä hetkellä on paljon alueita, joilla lääkärit kiertävät useassa sairaalassa, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että yhden sairaalan leikkausluvut voivat olla pienet mutta lääkärin osaamisalue paljon laajempi. Toivoisin, että myös tämä otetaan näissä laskelmissa huomioon.

17.10 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä todetaan, etteivät matka-ajat laajan päivystyksen sairaalaan merkittävästi väestötasolla kasva. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa esimerkiksi Kainuussa, missä Kuhmosta on Ouluun erittäin pitkä matka — niin pitkä, että se voi jo vaarantaa potilasturvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Kun tällä esityksellä lopetetaan toimiva työnjako ja leikkaustoiminta useissa sairaaloissa, niin haluan kyllä kysyä, miten te ajattelette kustannuksille käyvän, kun keskussairaalat ruuhkautuvat ja joutuvat jatkossa todennäköisesti purkamaan jonoja poikkeusjärjestelyillä ja kalliilla ostopalveluilla.

Ja, arvoisa puhemies, haluan kysyä ministeriltä edelleen, miksi nyt ei anneta maakunnille ja erva-alueille mahdollisuutta tehdä omalle alueelleen sopivia työnjakopäätöksiä, kustannustehokkaita ja toimivia työnjakopäätöksiä, itsehallinnon ja alueellisen tarkoituksenmukaisuuden puitteissa.

17.12 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri sanoi, että ruotsinkielisten oikeudet turvataan. Kysymys kuuluu vain, että miten käytännössä. Uskon kyllä, että Seinäjoelta löytyy lääkäreitä, jotka osaavat niin sanottua kouluruotsia, mutta, niin kuin tiedämme, kun ihminen sairastuu, suurimman osan ajastaan potilas viettää muun hoitohenkilökunnan kanssa. Kysymys on, kyetäänkö siihen oikeasti, uskooko ministerikin, että Seinäjoella kyettäisiin oikeasti palvelemaan närpiöläisiä potilaita, kun he tulevat sinne. Tai vastaavasti: voitaisiinko väittää, että esimerkiksi Maarianhaminassa osattaisiin palvella suomenkielisiä tyydyttävällä tavalla? Haluaisin vielä kuulla, miten nämä kielelliset oikeudet oikeasti turvataan. Voisitteko vielä vääntää vaikka rautalangasta?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Mäkipää ja Strand, ja sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro.

17.13 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeintä on tämä potilaan turvallisuus. Itse olen aina asunut tuolla kaukana kaikesta, eli matkaa tulee pitkälti toista sataa kilometriä, ja kun täällä on puhuttu turvallisuudesta, niin nyt ainakin täytyy muistuttaa siitä, että tämä ensihoidon turvaaminen juuri tälle haja-asutusalueelle on numero yksi, että siellä voidaan antaa tätä ensiapua.

Mutta sitten kysyisin, kun täällä on jossain, että lähipalveluna tarjottavat perustason ilta- ja viikonlopun päiväaikaiset palvelut vastaavasti vähentäisivät pitkiä matkoja, niin mitenkä näitä sitten rakennetaan. Kyllä täytyy sanoa, että vaikka olenkin hallituksen edustaja, niin katsoisin itsekin, että kun nyt tulee tämä uusi sote-uudistus, että kun ne 18 maakuntaa tulevat, niin niillä ei todellisuudessa sitten ole valtaa, jos tämä lakiesitys menee tällä viisiin. Oltaisiinpa katsottu (Puhemies koputtaa) sitten vasta tämän sote-uudistuksen myötä nämä maakunnatkin.

17.14 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Jag vill vara artig mot tolken och väljer därför att inte tala någon svårare begriplig dialekt.

När man själv eller en nära anhörig i värsta fall håller på att mista livet ska man inte behöva vänta på eller över huvud taget kommunicera via en tolk. Regeringen avser alltså lämna Vasa utanför fulljourgrupen trots att otaliga undersökningar visar att sjukhuset ligger i topp vad gäller patientsäkerhet samt flera olika specialiteter och även har längsta avstånd till universitetssjukhus. Man har heller inte fäst uppmärksamhet vid det faktum att sjukhuset är en viktig del av Österbottens exportinriktade näringsliv, som starkt bidrar till att finansiera andra sjukhus i vårt land. Man väljer alltså att helt kallt försätta 100 000 svenskspråkiga medborgare i en totalt omänsklig och grundlagsstridig situation. Möjligheterna till att i praktiken kunna bli förstådd på eget språk vid akuta sjukdomsfall får inte berövas männsikor i dagens Finland år 2016.

Värderade minister. När man själv eller en nära anhörig i värsta fall håller på att mista livet ska man väl inte behöva vänta på en tolk eller kommunicera via en tolk.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Rehula, 3 minuuttia.

17.16 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula:** Arvoisa puhemies! Ei 5 000:ta, ei 50 000:ta, ei 100 000:ta eikä 150 000:ta suomalaista olla jättämässä tämän kokonaisuuden, tämän muutoksen ulkopuolelle. Tämä koskee kaikkia 5,5:tä miljoonaa lähtökohtaisesti aivan samalla lailla. Aivan samalla lailla.

Edustaja Östman kysyi Maarianhaminasta. Minulla olevien tietojen mukaan myös Maarianhaminalla on tällä hetkellä erittäin tiivis yhteistyö Turun yliopistollisen keskussairaalan kanssa, ja toki siellä hyödynnetään myös naapurivaltion palveluja, mutta on erittäin tiivis yhteistyö, jolla niistä vaativista palveluista, joita ei Maarianhaminassa voida tehdä, voidaan huolehtia sen erityisen erityisen vaativan osalta, voidaan hoitaa asioita äidinkielellä, ruotsiksi.

Se väite, että tämä lakiesitys lakkauttaisi 16 nykyistä aluesairaalaa, niin kuin täällä yritetään väittää: Tämä lakiesitys ei pidä sellaista sisällään. Sen tämä pitää, että toimipisteiden, yksiköiden luonne muuttuu ja ne asiat, joita siellä tehdään, muuttuvat. Se koskee kaikkia sairaaloita.

Termi "täyden palvelun sairaala": meillä on todellisuudessa koko maassa vain yksi sellainen sairaala, jossa on sitten aivan kaikki palvelut, mitä voi olla, ja näidenkin osalta pitää tehdä työnjakoa.

Sitten ensihoidon osalta, sitä kysyttiin jo edellisessäkin debattivaiheessa: Kainuu on esimerkki maakunnasta, jossa on käsittääkseni ainakin yksi parhaista, ellei paras, ensihoitopalvelu, joka on integroitu siihen päivystystoimintaan. Kainuun tulokset osoittavat, että seurantajaksolla — ettei tule väärää vuosilukua, mutta seurantajakso muutama vuosi tästä taaksepäin verrattuna tähän päivään — neljä tapausta kymmenestä, jossa ensihoidon yksikkö on lähetetty avuntarvitsijan luo, on pystytty hoitamaan siellä kotona ilman, että on tarvinnut lähteä siirtoon sieltä kotoa päivystävään sairaalaan. Näin Kainuussa. Se on tätä päivää, ja se on ollut välttämätöntä niillä etäisyyksillä, jotka Kainuussa ovat.

Sitten maakuntien päätösvalta. Vetoan tänäänkin siihen, mitä olen aiemmin puhunut alueilla tavatessani erva-alueitten johtoa ja aikaisemmassa puheenvuorossa. Tämän kokonaisuuden rakentaminen on aivan keskeisiltä osiltaan kiinni yhteistyöhalusta, yhteistyötahdosta ja yhteisestä tekemisestä. Esimerkiksi Hämeenlinnan osalta tiedän, että on hyvin tiiviit neuvottelut käynnissä tukeutuen yliopistolliseen sairaalaan siitä, millä tasolla ja tavalla asioita hoidetaan. (Puhemies koputtaa) Näin tulee olla koko maassa, niin Hämeessä kuin Pohjanmaalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja sitten mennään puhujalistaan.

17.19 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta on ajoitukseltaan jokseenkin erikoinen, sillä maakuntauudistus on vielä pahasti levällään ja tulevaisuuden sairaalaverkkoa on vaikeaa ja epätarkoituksenmukaista tarkastella erikseen tulevasta maakunnallisesta sote-rakenteesta.

Hallituksen esityksessä päivystysjärjestelmää muutettaisiin siten, että maassa olisi 12 ympärivuorokautisen laajan päivystyksen yksikköä. Muissa keskussairaaloissa järjestettäisiin suppeampi ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys. Lisäksi esityksellä myös leikkauksia keskitetään ja aluesairaaloiden toimintaa supistetaan. Tämä tarkoittaa palveluvalikoiman supistumista useista sairaaloista ja useilla alueilla.

Esityksen tavoitteena on kustannussäästö ja tasalaatuinen palvelu eri alueilla, mutta on kyseenalaista, toteutuvatko ne ja millä hinnalla. Leikkaustoiminnan keskittäminen saattaa kasvattaa kustannuksia ruuhkauttaessaan keskussairaalat. Esitys on ongelmallinen erityisesti Pohjois-Suomen kannalta, sillä se tarkoittaisi palveluvalikoiman supistumista esimerkiksi Kainuun keskussairaalassa ja Raahen aluesairaalassa. Esitys kasvattaisi suuresti matka-aikoja lähimmän palvelun piiriin ja siten saattaa vaarantaa potilasturvallisuutta ja jäykistää sairaaloiden välisen työnjaon aluelähtöistä ja taloudellista suunnittelua.

Esitys on myös ongelmallinen kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta, kun Vaasan keskussairaalan palveluita supistetaan.

Arvoisa puhemies! Erikoispalveluiden ja erikoisosaamisen keskittäminen on joissain tapauksissa perusteltua laadun, henkilökunnan saatavuuden ja kustannusten kannalta. Valtakunnan kaavamaiset keskittämislinjaukset voivat kuitenkin aiheuttaa ongelmia mielekkään ja alueen erityispiirteet huomioivan työnjaon ja palvelurakenteen suunnittelussa. Lainsäädännössä ja sen tulkinnassa tulisi olla liikkumavaraa siten, että mahdollistetaan

alueellisesti järkevät ratkaisut ja eri alueiden erityisolosuhteiden huomiointi palveluverkkoa ja palveluvalikoimaa ja työnjakoa suunniteltaessa.

On ongelmallista tehdä tämänkaltaisia sote-palveluihin ja palveluverkkoon syvästi vaikuttavia linjauksia juuri ennen sote-maakuntauudistusta. Pelkona on, että tässä käy niin, että muulla lainsäädännöllä sidotaan maakuntapäättäjien ja tulevien erva-alueiden kädet tekemästä oman alueensa kannalta järkeviä ja tarpeellisia työnjakopäätöksiä.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa käsittelyssään huomioon Suomen eri alueiden erilaiset piirteet ja tulevan sote-uudistuksen.

17.22 **Joakim Strand r:** Arvoisa puhemies! Ei tullut juurikaan ministeriltä vastauksia äsken, mutta ei ole tullut tässä matkan varrellakaan hirveästi suoria vastauksia.

Olen useasti ihmetellyt monen suomalaisen päättäjän, virkamiehen ja muidenkin vaikuttajien välillä puutteellista kykyä tai jopa olematonta halua ymmärtää yksinkertaisiakin taloudellisen arvonluonnin mekanismeja sekä eri päätösten dynaamisia vaikutuksia. Käytännön päätöksenteossa Suomen hyvinvointipalveluiden rahoittamisen kannalta ylivoimaisesti tärkeintä eli yritystoimintaa ei laajassa mielessä, eikä erityisesti vientiteollisuuden toimintaedellytyksiä, yleensä jostain syystä huomioida pätkääkään.

Tuore ja surullinen esimerkki vallalla olevasta vanhanaikaisesta byrokraattisesta sektoriajattelusta on niin sanottu sote- ja maakuntauudistus ja nyt sitä ennen puolivaivihkaa hyväksyttäväksi esitetty terveydenhuoltolain ja päivystysjärjestelmän muutos. Poliittisen lehmänkaupan perusteella ollaan laittavinaan Suomea kuntoon ikään kuin asioita voisi hoitaa Excel-taulukolla huomioimatta dynaamisia vaikutuksia sote-palveluiden maksajan eli elinkeinoelämän kannalta. Hallituksen esityksessä sivulla 24 asia kuitataan yhdellä lauseella: ei merkittäviä vaikutuksia yritystoimintaan. Mielestäni aika surullista tulevia ja yhä enemmän velkaantuneen Suomen sukupolvia ajatellen, etteivät esitysten vaikutukset yrityksiin kiinnosta.

Maassamme on aloja ja alueita, jotka pärjäävät globaalissa kilpailussa erinomaisen hyvin takoen koko Suomen hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi huomattavasti enemmän miljardeja kuin mitä itse kuluttavat. Esimerkiksi Vaasan seudulla asuu 2 prosenttia maamme väestöstä, mutta alueelta lähtee lähes 40 prosenttia koko Suomen energiateknologiaviennistä. Euroissa mitattuna Pohjanmaan yritykset tuovat maahan enemmän rahaa hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi kuin viisi vähiten vievää maakuntaa yhteensä. Tällä rahalla rahoitetaan muuten monet sairaalat ja paljon muuta. Pariisin ilmastosopimuksen hyväksymisen alla toivoisi maamme hallituksen olevan ylpeä siitä, että Pohjoismaiden johtava energiaklusteri sijaitsee tällä hetkellä Suomessa ja Vaasassa, myös ainoana paikkakuntana Suomessa, jossa yritykset viime vuosina ovat lisänneet panostuksia tutkimukseen ja kehitykseen.

Energiaklusterin kärkiyritys Wärtsilä Finlandin toimitusjohtaja totesi julkisesti, kuinka Vaasan keskussairaalalla on merkittävä rooli heidän ekosysteemissään ja kuinka sairaalan asemaa olisi vahvistettava tulevien vuosien kasvuodotusta — huom. kasvuodotusta — silmällä pitäen. Mielestäni viennistä riippuvaisen pienen maan päättäjien tulisi kuunnella herkällä korvalla, jos maailmanennätysmoottoreita valmistavat toimijat puhuvat kasvuodotuksista. No, mitä tekee hallitus? Ainakin nyt käsissä olevan esityksen mukaan lähdetään tietoisesti heikentämään Vaasan keskussairaalaa.

THL:n eri mittauksissa Vaasan keskussairaala on myös jatkuvasti kahden kolmen sairaalan kärkijoukossa. Pohjanmaan maakunnassa väestö kasvaa, toisin kuin monessa muus-

sa maakunnassa. Vaasan väestötiheys on moninkertainen moneen muuhun maakuntakeskukseen verrattuna. Kansainvälinen lento- ja laivaliikenne lisää suuronnettomuuden riskiä. Matka yliopistosairaalaan on maan pisin, kuten täällä on tullut esille. Sairaala takaa myös käytännössä noin 100 000 ruotsinkielisen perustuslailliset oikeudet. Esimerkiksi Sitran tilaamassa selvityksessä Vaasa oli sijalla 5 selkeästi yksi laajan päivystyksen sairaaloista 12:n mallissa.

Surkuhupaisimpia esimerkkejä viime vuosisadan sektoribyrokratiasta tai pahimmassa tapauksessa puoluetaktikoinnista ovat kommentit siitä, että sijainti rannikolla olisi ongelma. Ei tarvitse hirveästi maapalloa tutkailla, kun huomaa, että merkittävät vienti- ja osaamiskeskittymät sijaitsevat nimenomaan rannikoilla. Sitä se kansainvälinen kauppa on, ja siihen kykeneviä alueita on syytä Suomen kannalta vahvistaa.

Hallitus, joka välillä yrittää puhua kauniisti normien purusta, viennistä ja vapaudesta, on nyt siis lailla kieltämässä hallituksen oman työllisyystavoitteen ajat sitten saavuttanutta Pohjanmaan vientirannikkoa ylläpitämästä itse luomillaan rahoilla sellaista erikoissairaanhoidon järjestelmää, joka globaaleilla markkinoilla kilpailevien yritysten ekosysteemiin ehdottomasti kuuluu.

Arvoisa hallitus, älkää nyt tietoisesti ampuko lypsävää lehmää. Vaasan keskussairaalan lisääminen laajasti päivystävien sairaaloiden joukkoon vahvistaa koko Suomen julkisen sektorin rahoituspohjaa nyt ja tulevaisuudessa. Kaikissa päätöksissä on huomioitava viennin toimintaedellytykset. — Kiitos.

17.27 **Thomas Blomqvist r:** Värderade herr talman! Som jag sade tidigare tycker jag att det är viktigt att vi gör en vårdreform i Finland, en reform som är rättvis och där medborgaren och patienten är i centrum. Jag måste säga att regeringens förslag, som vi har här i dag, inte övertygar. När jourverksamheten koncentreras, såsom man nu föreslår, borde de grundläggande språkliga rättigheterna väga mer än ekonomiska och administrativa aspekter. Nu är det ändå uppenbart att med avseende på de språkliga rättigheterna går det här förslaget i fel riktning. Det är, tycker jag självklart, precis som ledamot Strand här sade, att Vasa centralsjukhus också i fortsättningen borde vara ett fulljoursjukhus. Jag är också oroad över hur förslaget kommer att påverka de övriga tvåspråkiga sjukhus som upprätthåller specialiserad sjukvård och operativ verksamhet som kräver operationssal och anestesi. Det är viktigt att bevara en tillräcklig verksamhet på Mellersta Österbottens centralsjukhus, Malmska sjukhuset, Raseborgs sjukhus, Borgå sjukhus och så vidare, sjukhus som i dag kan ge en likvärdig vård på både svenska och finska.

Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tehdään sote-uudistus Suomessa, mutta sitä pitää toteuttaa niin, että se on oikeudenmukainen, ja niin, että kansalaiset kokevat uudistuksen hyväksi ja yhdenvertaiseksi eri puolilla Suomea. Nyt vaikuttaa kuitenkin siltä, että hallitus haluaa ensin lakkauttaa sairaaloita, sulkea lisää synnytysosastoja ja vähentää niin erikoissairaanhoidon kuin perusterveydenhuollonkin päivystystä ja vasta sitten syntyy 18 maakuntaa, joille annetaan vastuu siitä, mitä jää jäljelle, eikä näillä maakunnilla ole tähän asiaan mitään sanottavaa. Minusta tämä ei ole oikea lähestymistapa.

Uudistuksen yhteydessä on puhuttu paljon myös palveluintegraatiosta. Minun on vaikea ymmärtää ja nähdä, miten integraatio toteutuu, kun ensihoito hoidetaan viidessä ervassa, päivystys tapahtuu osittain terveyskeskuksessa, osittain keskussairaalassa ja osittain toisen maakunnan keskussairaalassa. Kun tähän vielä sitten lisätään sote-uudistuksen va-

linnanvapaus, mikä sinänsä on hyvä asia, niin kyllä tässä on vaikea nähdä, miten tämä integraatio voidaan hoitaa.

Arvoisa puhemies! Jotta kielelliset oikeudet toteutuvat, pelkkä hyväntahtoisuus ei riitä. Tarvitaan myös valintoja ja tekoja, jotka aktiivisesti turvaavat ruotsinkielisten oikeudet käytännössä. Ohjenuorana hallituksella voisi olla esimerkiksi kansalliskielistrategia, joka tehtiin juuri siitä syystä, että kielilaki ei yksin riitä. Hallitus on kuitenkin tässä uudistuksessa valinnut helpon tien toteamalla, että palvelut ruotsiksi turvataan, mutta ilman, että tälle väitteelle löytyy oikeastaan mitään katetta.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta on aiemmin käytännössä selkeästi todennut, että kun tehdään isoja hallinnollisia uudistuksia, niin pitää myös tehdä perusteellinen kielellisten vaikutusten arviointi. Tässä tapauksessa voidaan todeta, että kotiläksyt ovat hallitukselta jääneet tekemättä. Ruotsia äidinkielenään puhuvat eivät ole vain tilastoja. He eivät ole olemassa, jotta he voivat vaikeuttaa ministerin työtä. Ei, he ovat — tai me olemme — suomalaisia, samanlaisia kansalaisia kuin kaikki täällä salissa. He ovat ihmisiä, jotka nyt ovat epävarmoja siitä, voidaanko hädän hetkellä turvata heille palvelut, ymmärtääkö joku heitä, kun heillä on iso hätä. En halua epäillä ministerin enkä hallituksen tahtoa siitä, että palvelut ruotsiksi turvataan, mutta nyt kyllä tarvitaan tekoja ja ehdotuksia, jotka tukevat tätä päämäärää.

17.32 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Harmittavaa todella, että ministeri lähti pois, nimittäin kysyin äsken ministeriltä sitä, kuinka paljon nyt myöskin virka-aikaisia leikkaustoimintoja on tarkoitus siirtää näihin 12 sairaalaan. Nimittäin jos sairaaloista häipyy kirurginen toiminta lähes kokonaan, niin se tarkoittaa sitä, että kirurgeja ei ole päivälläkään. Jos ei ole päivystysaikaan, niin ei ole päivällä. Jos ei ole kirurgia, ei ole anestesiaa. Ja jos ei ole kirurgia ja anestesiaa, ei ole synnytyksiä. Jos ei ole synnytyksiä, ei ole gynekologia ja naistentauteja, ja jos ei ole synnytyksiä, ei ole lastenlääkäreitä. Tämä on yksinkertainen dominoefekti, mikä tapahtuu niissä sairaaloissa, joissa näitä toimintoja ei pidetä.

Nyt meiltä vaaditaan päätöksiä ja ratkaisuja sellaiseen asiaan, mihin hallitus kertoo omat ratkaisunsa vasta ensi vuoden puolella. Miten eduskunta voi ottaa kantaa asiaan, mistä se ei tiedä mitään? Tämä on kummallista toimintaa minun mielestäni. Ja vähän kyllä nyt ajattelen sitäkin, voidaanko pelkällä asetuksen voimalla — tästähän on tulossa asetus, kuinka paljon siirretään virka-aikaista toimintaa muihin sairaaloihin — siirtää suuri osa virka-aikaisesta leikkaus- ynnä muusta toiminnasta laajan päivystyksen sairaaloihin, jolloin samalla voidaan saattaa uhanalaiseksi muutamien, eräiden sairaaloiden elinkelpoisuus pelkällä asetuksella. Tämä on asia, jota kannattaa miettiä.

Ministeri on luvannut, että Vaasan keskussairaalassa säilyvät synnytykset, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että siellä on 2—3 keisarileikkausta per viikko. Tuleeko Vaasan keskussairaalaan kirurgi tekemään 2—3 keisarileikkausta per viikko? Jotta voitaisiin virka-aikana hoitaa, tarvitaan kaksi lääkäriä. Jos siellä on kaksi lääkäriä, niin samalla systeemillä nämä lääkärit voisivat hoitaa myöskin pehmytkirurgiaa ja kovaa kirurgiaa. Nyt koska näin ei ole, koska nämä toiminnot ollaan siirtämässä pois, tämä uhkaa Vaasan keskussairaalaa, niin se tarkoittaa sitä, että kun näitä potilaita leikataan, tarvitaan ambulanssi, jossa on hoitovalmius ja jossa on henkilökunta. Sen ylläpito maksaa noin puoli miljoonaa vuodessa. Se ei ole ilmaista. Kuljetukset toiseen sairaalaan eivät ole ilmaisia. Hoito toisessa sairaalassa ei ole ilmaista. Onko laskettu kokonaisvaikutuksia? Nyt puhutaan säästöistä, mutta lasketaanko vain ne säästöt, mitkä tulevat sen sairaalayksikön osalta, josta toimintoja ollaan aja-

massa alas? Onko laskettu sitä, kuinka paljon lisää henkilökuntaa toiseen sairaalaan täytyy palkata? Onko laskettu kuljetuskustannuksia? Onko laskettu ambulanssikustannuksia? Näillä asioilla on aina monta puolta, ei pelkästään se kiiltävä lantin yläpuoli, vaan myöskin se alapuoli on olemassa.

Sen lisäksi haluaisin muistuttaa, että Vaasan seudulla asuu 2 prosenttia maamme väestöstä mutta alueelta lähtee lähes 40 prosenttia koko maan energiateknologiaviennistä. Euroissa mitattuna Pohjanmaan yritykset tuovat maahan enemmän rahaa hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi kuin viisi vähiten vievää maakuntaa yhteensä. Tällä rahalla rahoitetaan monet sairaalat ja paljon muuta. Sairaala on erittäin tärkeä osa ekosysteemiä meillä, ja on todella väärin, jos me rahoitamme muittenkin sairaalat, että meiltä oma vietäisiin, siitä on pidettävä kiinni.

Sitten haluaisin kertoa, että jos Vaasasta joudutaan lähtemään Seinäjoelle, joka nyt tässä vaiheessa vaikuttaa siltä sairaalalta, joka kuuluu 12 sairaalan joukkoon, niin meiltä sinne on tunnin ajomatka. Turkuun, jossa saadaan yliopistosairaalahoitoa, meiltä on 334 kilometriä. Pietarsaaresta sinne on 410 kilometriä, ja tämä tarkoittaa ajassa 4—6 tunnin ajomatkaa yhteen suuntaan — yhteen suuntaan. Ja kun tullaan takaisin, niin jopa 12 tuntia menee siirtoihin aikaa, rahaa, bensaa tai dieseliä, hoitohenkilökuntaa et cetera et cetera.

Sen lisäksi vielä haluaisin muistuttaa ministeriä, joka ei ole täällä — mutta kertokaa joku ministerille — että meillä ei ole olemassa vain sellaista yhtä suomenruotsia. Meillä on olemassa Närpeksen ruotsi, Molpen ruotsi, saaristoruotsi, ja minä vakuutan teille, että se ei ole ruotsia. Se ei ole ruotsia. Se ei ole edes suomenruotsia, mitä täällä Helsingissä puhutaan, eikä edes suomenruotsia, jota puhutaan Vaasassa tai Kokkolassa tai Pietarsaaressa. Se on sellaista murretta, että sitä ei ymmärrä sellainen, joka ei ole sitä puhunut eikä ole sen kanssa elänyt. Osaan yhden lauseen närpekseksi. Meillä tulkki voi varmaan kääntää sen. Tässä on ainoastaan yksi sanonta, ja se on näin: Kan ni speila AC/DC? — Kan ni spela AC/DC?

17.38 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Hallitus esittää, että terveydenhuollon ja sosiaalihuollon päivystysjärjestelmää uudistetaan. Erikoissairaanhoitoa on tarkoitus koota suurempiin yksiköihin. Tämä lakiesitys huolestuttaa kansalaisia ja jakaa maakunnat kahteen kastiin. Osalle maakunnista on tulossa laajan päivystyksen sairaala ja osalle ei. Lakiin on jäänyt henki 12 maakunnan mallista, eikä poliittinen kompromissi 18 maakunnan olemassaolosta ole päätynyt tähän lakiesitykseen. Toisinkin voisi olla. Eiväthän nämä hallituksen esitykset taivaasta tipahda vaan ovat ihmiskätten työtä.

Me eteläsavolaiset olemme sitä mieltä, että tarvitsemme nykytasoisen erikoissairaanhoidon maakunnassamme ja maakuntamme erityisolosuhteet tulee huomioida. Etelä-Savo on vesistöjen rikkoma pitkien välimatkojen maakunta. Sen keskuskaupunki on Mikkeli, joka on Suomen suurin mökkikunta, ja kesäaikana väkimäärä on normaalia huomattavasti suurempi. Mikkelin keskussairaalassa on nykyisin 10 päivystävää erikoisalaa jonkin verran vaihdellen lääkäritilanteesta riippuen. Lähtökohtaisesti Etelä-Savon päivystyspalvelujen laajuuden olisi pitänyt riittää siihen, että keskussairaalamme kuuluisi 12 laajan ympärivuorokautisen päivystyssairaalan joukkoon eikä 6 suppeamman päivystyspalveluja tarjoavan maakunnan ryhmään. Mikäli katsotaan alueellisesti, niin Etelä-Savon maakunnan alue on laajin alue, jolla ei tämän hallituksen esityksen mukaan ole laajan päivystyksen sairaalapalveluja.

Tämän hallituksen esityksen mukaan ministeriölle tai valtioneuvostolle tulee asetuksenanto-oikeus. Tällöin on mahdollista, että eduskunnan ulottumattomissa rajataan vahvasti

eri keskussairaaloiden valtuuksia tehdä erilaisia kirurgisia toimia. Tämä johtaa pahimmillaan kirurgian keskittämiseen ja ammattilaisten siirtymiseen laajan palvelun keskussairaaloihin. Epävarma tilanne vaikuttaa jo nyt. Laajan palvelun sairaalat houkuttelevat muun muassa meidän lääkäreitämme töihin. Ne ammattilaiset, jotka työlääntyvät tähän epävarmaan tilanteeseen, lähtevät, ja näin on jossain määrin jo nyt käynyt. Nyt tällä hetkellä on kova kilpailu osaajista. Tätä kautta erikoisalojen toiminta voi nopeasti romahtaa.

Huolestuttavasti vaikuttaa myös siltä, että ministeriön linja on se, että yliopistosairaalat saavat dominoivan roolin alueellaan olevien sairaaloiden ja erikoisalojen työnjaosta. Tässä yliopistosairaalan sijaintimaakunnalla on muita hallitseva rooli, ja tässä alueella käytävässä keskustelussa laajan palvelun 12 sairaalaa ovat paremmassa asemassa kuin muut. Miksi hallitus haluaa tällä tavalla eriarvoistaa Suomea?

Yliopistokeskussairaalan maakunnaksi valikoituminen perustuu huomattavan kauan aikaa sitten tehtyihin valtion historiataustaisiin alueellistamislinjauksiin, eivätkä yliopistokeskussairaaloiden maakunnat välttämättä poikkea aina kaikilta osin kehittämisedellytyksiltään muista maakunnista. Voin esimerkiksi mainita sen, että KYS-erityisvastuualueen sairaaloista Mikkelin keskussairaala tekee eniten munuaissyöpäkirurgiaa ja enemmän urologisia syöpäleikkauksia kuin Jyväskylä ja Joensuu yhteensä. Jos esimerkiksi paksusuolisyöpäkirurgia viedään meiltä pois, ei Mikkelissä voisi jatkossa poistaa edes umpilisäkettä. Sairaaloita tulee jaotella osaaminen edellä, ei seinät edellä. Koko lakiesityksessä on kuultu liikaa yliopistosairaaloiden ja käytännön työstä etääntyneiden ääntä.

Mikkelissä on keskussairaala, jota tarvitsemme nykytasoisena 24/7-päivystyssairaalana jatkossakin palvelemaan kansalaisia. Ympärivuorokautinen päivystys, synnytykset ja kirurgia, muun muassa syöpäkirurgia ja tekonivelkirurgia, tulee säilyttää Mikkelin keskussairaalassa nykytasolla. Mikkeli on valtatie 5:n ja Savon radan varrella. Meidän tulee olla varautuneita liikenneonnettomuuksiin ja pystyä antamaan nopea hoito tien päällä sairauskohtauksen saaneille. Jos Viitostielle jää Lahden ja Kuopion välille noin 400 kilometrin ja 4 tunnin aukko ilman päivystyssairaalaa, tulee ihmisten hoitoon pääsyyn viivästymiä, minkä seurauksena halvaantumiset ja raajojen menetykset lisääntyvät — ja pahimmassa tapauksessa menehtymiset.

Arvoisa puhemies! Erikoissairaanhoito ja sosiaalipäivystys on yksi osa hoitoketjua. Ihmisille yhtenäinen hoitoketju alkaa kotona ensihoidosta ja päättyy sairaalajakson jälkeen kuntoutukseen. Etelä-Savossa ensihoitoa on kehitetty integroimalla palvelua sekä keskussairaalan päivystykseen että alueen kotisairaanhoitoon ja kotihoitoon. Pitkien etäisyyksien ja vesistöjen rikkoman maakunnan on ollut välttämätöntä pitää ensihoidon yksiköitä valmiudessa myös etäällä maakuntakeskuksesta, myös ikääntynyt väestö tarvitsee sitä. Osalla näistä etäällä olevista yksiköistä on hälytystehtäviä harvakseltaan, välillä esimerkiksi yksi per päivä, ja tuottavuuden ja kustannusten hallinnan näkökulmasta on ollut järkevää hyödyntää tätä henkilöstöä myös kotihoidon ja terveysasemien palveluiden tuottamisessa muun muassa vanhusten palvelutaloihin ja muihin kotihälytyksiin.

Etelä-Savossa ensihoidon yksiköillä on reaaliaikainen yhteys keskussairaalan päivystyksen tietojärjestelmiin ja päivystyksen erikoislääkäreillä on mahdollisuus ohjata ensihoitajia kohteessa. Ambulansseihin on meillä hankittu vieridiagnostiikkalaitteet, jotta turvarannekekotihälytyksen kohteessa ensihoitajat voivat tehdä tarkempaa arviota potilaan tarvitsemasta avusta ja mahdollisuudesta jättää potilas turvallisesti kotiin ilman turhaa sairaalakäyntiä. Ensihoitajat voivat tukea myös yksityisiä palvelutaloja 24/7 ja kotisaattohoidossa olevia potilaita. Päivystysalueen uudistamisen yhteydessä keskuskaupungin yksiköille

on suunniteltu tilat keskussairaalan päivystyksen yhteyteen, jolloin työvoiman käyttö on järkevää ja yhteistyö päivystyksen ja kotihoidon välillä vielä entisestään tiivistyy.

Esityksen perusteluteksteissä esitetään saatavan merkittäviä kustannussäästöjä ja toiminnan tehostamista, jos ensihoito siirretään sinne ervan alle. Minkäänlaisia laskelmia ei kuitenkaan ole esitetty. Ensihoidon näkökulmasta omassa maakunnassani kustannukset tulisivat varsin todennäköisesti nousemaan.

Ensihoidon ja maakunnallisen terveydenhuollon integraation purkaminen johtaa päällekkäisyyksiin, koska yksiköiden määrää joudutaan merkittävästi lisäämään eli tilaamaan eri yksiköt ambulanssihälytyksiin ja kotihoitoon. Lisäksi johtamisen näkökulmasta tulee suuria ongelmia, jos ensihoidon henkilökunta on eri työnjohdon alaisuudessa kuin päivystys. Ensihoidon integraatio maakunnan sosiaali- ja terveystoimeen on huomattavasti merkittävämpi kuin integraatio pelastustoimeen. Pela-yhteistyö on onnistuttu rakentamaan meillä toimivaksi jo nykyisellä organisaatiomallilla. Demokratianäkökulmasta ongelmallista on se, että yliopistosairaalamaakunnat voivat päättää toisten maakuntien pelastustoimesta ja ensihoidosta. Esitetty yhteistyösopimusmalli ei turvaa muiden maakuntien päätösvaltaa.

Ihmettelen myös hallintomenettelyä lain lausuntovaiheessa. Järjestämisvastuussa olevilta sairaanhoitopiireiltä ei ministeriöstä pyydetty lainkaan lausuntoa ensihoidosta. Sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen sekä ensihoidon järjestämisvastuun määrittäminen samalle maakunnalliselle toimijalle helpottaa palveluiden käyttäjälähtöistä kehittämistä, enkä pidä esitettyä ensihoidon toteutustapaa tarkoituksenmukaisena ja järkevänä. Perusteltua on, että maakunta järjestää ensihoidon palvelut maakunnan alueella.

Eli toivon todella tätä lakia selkeytettävän valiokuntakäsittelyssä, suomalaisia ei saa (Puhemies koputtaa) eriarvoistaa asuinmaakuntansa mukaan.

17.48 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Lain tavoite on hyvä ja kannatettava, mutta sitten kun tulemme yksityiskohtiin, niin ongelmat alkavat.

Itse asiassa tämä arvio siitä, että 12 aluetta laajaksi päivystysalueeksi on optimaalinen, perustuu siihen, että on laskettu matka-aikoja, mutta sitten kun menemme sen järjestelmän sisälle, niin huomaamme, että jollakin alueella väestöpohja on paljon laajempi kuin mitä tarpeen olisi, jollakin pohjalla se jää taas ohuemmaksi. Elikkä tämä peruskriteeristö on hieman ontuvalla pohjalla.

Mutta jos lähtee silti tästä asiasta eteenpäin, niin oleellista olisi se, että se tieto olisi näillä alueellisilla ja maakunnallisilla toimijoilla, joilla on kiistatta paras näkemys siitä, minkälaista hoidon porrastusta, minkälaisia päivystyspisteitä, minkälaisia määriä päivystyspisteitä tarvitaan, miten leikkaustoimintojen työnjako pitää toteuttaa, minkälaisia järjestelyjä tarvitaan, jotta takapäivystys voidaan tehdä turvallisesti, ja silloin on järkevää, että nämä päätökset näistä rakenteista tehdään myös siellä alueilla, eikä kannata puuttua niihin oikeastaan tällaisilla aika kaavamaisilla laeilla tai asetuksilla, joita tietysti vasta sitten odotamme, että mitä tässä jatkoprosessissa tulee.

Tämä lakiesitys antaa mahdollisuuden pitkälle menevään keskittämiseen, ja sillä on isoja vaikutuksia myös maakuntien alueelliseen elinvoimaan. Täällä on hieman väheksytty sitä, että ei saisi puhua seinistä. Minusta on hyvin ymmärrettävää, että edustajat puhuvat oman alueensa terveydenhuollon palveluista. Ei siinä puhuta pelkästään seinistä, vaan siinä puhutaan siitä omasta alueintressistä, ja tämä menee meillä eri alueilta tulevilla ihmisillä hieman ristiin. Lainsäätäjinä meidän on katsottava kokonaisuutta, ja itse ajattelen, että

nämä kaksi intressiristiriitaa voidaan yhdistää sillä, että okei, hyväksytään tietyntyyppinen keskittäminen, hyväksytään se, että meillä tietyillä alueilla tehdään enemmän isommalla (Puhemies koputtaa) väestöpohjalla kuin pienemmällä, mutta sitten...

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Puhuja voi jatkaa puhujapöntöstä. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

...tämän vastapainona annetaan sitä päätäntävaltaa sinne alueille näistä eritasoisista järjestelyistä. Esimerkiksi edustaja Järvinen kuvasi hyvin sitä, että voi olla, että jossakin yksikössä ei ole riittävästi volyymiä, jotta osaaminen säilyy, mutta voi olla, että sillä henkilökunnalla, joka tuolla yhdessä yksikössä työtä tekee, on riittävästi osaamista, tai toisinpäin. Itse asiassa me emme tiedä, miten tämä osaaminen ja miten nämä volyymit kohtaavat silloin, kun me teemme kaavamaista lainsäädäntöä, mutta siellä alueilla me tunnemme nämä erityispiirteet, ja jos niitä otetaan siellä huomioon, niin saadaan varmasti parempi kokonaisuus.

17.51 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Pidän selvänä, että hallitus aidosti uskoo tämän keskittämisen parantavan palvelujen laatua ja myös sitten ajan mittaan alentavan kustannuksia ja nostavan tuottavuutta.

Arvostan kuitenkin edustaja Keräsen pitkää kokemusta ja asiantuntemusta, ja minusta tuntuu, että tämä 45 §:n 3 momentti terveydenhuoltolakia koskevassa esityksessä on kirjoitettu liian ehdottomaan muotoon. Nykyaikana lainsäädäntöhän suosii kuitenkin joustavia normituksia, ja minusta tässä nyt voisi ajatella niin, että valiokuntatasolla päätettäisiin, että erityisistä syistä voidaan myös sopia toisin.

Sitten haluaisin sanoa sen, että pidän hieman ylimielisenä sitä, että alueittensa ja seutujensa asukkaiden etuja puolustavia kansanedustajia täällä sanotaan seinistä puhujiksi — ei kuitenkaan onneksi seinähulluiksi, mutta kuitenkin. Ei varmasti kukaan ajattele näissä asioissa muuta kuin sitä palvelujen laatua, mitä näillä alueilla pystytään takaamaan. Kyllä minä esimerkiksi olen kiinnostunut omalta alueeltani siitä, mitä Salon, Uudenkaupungin ja Loimaan aluesairaaloissa tapahtuu sen jälkeen, kun siellä leikkaustoiminta ehkä loppuu. Siitä olisi hyvä saada aika pian tieto, jos näin tulee tapahtumaan.

17.53 **Anna-Maja Henriksson r:** Värderade talman, arvoisa puhemies! Det är synd att minister Rehula och minister Mattila har gått härifrån. Vi har ännu många många frågor som inte har fått svar.

Olisin mielelläni vielä jatkanut tätä keskustelua ministereitten kanssa, koska auki jäi monta kysymystä, mihin vieläkään ei olla saatu vastauksia.

Muun muassa tässä ministeri Rehula itse sanoi, että eihän aluesairaaloita ajeta alas. No, joka tapauksessa tässä hallituksen esityksessä lukee näin, sivulla 29: "Lakimuutoksen edellyttämien säästöjen toteutuminen edellyttää, että toimintoja lakkautetaan kokonaan pienemmistä yksiköistä, kuten aluesairaaloista." Minusta tämä on hyvin selvää suomen kieltä. Och samma på svenska står det också faktiskt. Tämä koskee niin kiireetöntä leikkaustoimintaa kuin operatiivista päivystystoimintaakin. Sitten tämä jatkuu: "On arvioitu, että jopa 160 miljoonan euron säästö toteutuisi suoraan aluesairaaloiden operatiivisen toiminnan keskussairaaloiden yhteyteen siirtämisen kautta." Sitten sanotaan vielä, että tässä on

kyse 16 aluesairaalan operatiivisen toiminnan kustannuksista, jotka ovat tällä hetkellä yhteensä 200 miljoonaa. Miten sen voi selkeämmin sanoa hallituksen esityksessä kuin näin, että näitä lakkauttamalla syntyy näin paljon säästöjä?

No, me emme oikein usko näihin säästöihin. Me tiedämme, että ne potilaathan eivät häivy minnekään, niitä potilaita pitää kuitenkin jatkossakin leikata. Minun mielestäni se on aivan nurinkurista, että meillä tulee sitten olemaan aluesairaaloita, missä on leikkausvarustusta, missä on myös päiväkirurgiaa varten tehty uusiakin leikkausosastoja ja huoneita, jotka nyt sitten jäisivät käyttämättä, ja samalla rakennettaisiin lisää tilaa näihin 12 keskussairaalaan. Onko tässä järkeä? Ei ole.

Värderade talman! Vi fick inte heller några som helst svar när det gäller Vasa, Vasa centralsjukhus framtid, och varför man har kommit till att Vasa centralsjukhus då inte skulle vara ett av de 12 som ska ha så kallad fulljourstatus. Vi fick inte heller något svar på varför man inte har gjort en ordentlig språklig konsekvensbedömning. Vi vet att om man ska kunna bygga ett Finland som på sikt också ska ha två nationalspråk så måste man i förvaltningsreformer förstå att välja sådana lösningar som på bästa sätt tryggar de grundläggande språkliga rättigheterna. För he är ju så, att om ja blir sjuk så måst ja kunna få vård på svensk, å tå gar int he ti bara säj, att tu får far ti Seinäjoki tå.

Hur många av er förstod det här jag just sade? — Li Andersson och Joakim Strand.

Minä sanoin just murteella, että asiahan on näin, että kun minä sairastun, niin minun pitää myös saada hoitoa kielellä, jonka ymmärrän. Minä luulen, että edes tulkki ei pysynyt tässä mukana — hän pysyi, se on hyvä, meillä on hyvä tulkki, mutta kaikki tulkit eivät pysyisi — ja tämä oli nyt vain tavallista Pohjanmaan murretta eikä mitään Närpion murretta.

Arvoisa puhemies! Hallitus tuntuu unohtaneen, että sillä on myös kokonaisvastuu yhteiskunnasta. Puhuessaan täällä istuntosalissa työllistymisen tärkeydestä ei voi samalla heikentää menestyksekkään yrittämisen ja alueiden kasvuedellytyksiä. Hallituksen olisi varmistettava, että kaikilla alueilla, kaikissa maakunnissa olisi kasvun edellytykset myös tulevaisuudessa, ja sen takia hallituksen keskittämisinto herättää huolta ympäri maata. Esimerkiksi Kotkassa ja Hämeenlinnassa ihmiset ovat huolissaan sairaanhoitonsa tulevaisuudesta. Olemme täällä kuulleet, että sitä huolta on myös Raahessa, sitä on ympäri Suomea tänä päivänä. Lokakuun alussa Vaasassa 10 000 pohjalaista osallistui mielenilmaisuun Vaasan keskussairaalan puolesta, ja viesti oli hyvin selkeä: ihmiset odottavat oikeudenmukaisia esityksiä täyden päivystyksen sairaaloista.

Olisi korkea aika, että hallitus nyt ymmärtäisi, että ei ole viisasta viedä nyt tätä päivystysuudistusta eteenpäin tällä vauhdilla kytkemättä sitä sote-uudistukseen. Tämä on erittäin suuri kokonaisuus, ja päivystysuudistuksella luodaan ne askelmerkit, tärkeät askelmerkit, myös koko sote-uudistukselle — ei ole sota-uudistus mutta sote-uudistus. Tästä näkökulmasta katsottuna toivoisin, että meillä eduskunnassa löytyisi sen verran yhteistyökykyä, koska olen täällä salissa tänään huomannut, että moni kansanedustaja on tätä mieltä, ja olen myös huomannut, että esimerkiksi edustaja Keränen on tuonut esille hyvän ehdotuksen tästä pykälästä, oliko se 45 §, sen 3 momentista. Minusta nämä avaukset on nyt syytä ottaa sellaisella huolella mukaan sinne käsittelyyn sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa että myös perustusvaliokunnassa, että me pystymme saamaan sellaisen uudistuksen, jonka kanssa kaikki kansalaiset, också på svenska, voivat elää. Me tarvitsemme sitä, me tarvit-

semme sellaisen uudistuksen, että kansalaiset tuntevat, että heitä kuunnellaan ja että kaikkia kohdellaan yhdenvertaisesti.

18.00 **Li Andersson vas:** Värderade talman! Jag vill också uttrycka min besvikelse över att minister Rehula inte längre är här och deltar i diskussionen.

Jour- och specialsjukvårdsreformen är en reform som påverkar och berör alla finländare som bor i det här landet, och det handlar också om service och tjänster som är helt centrala för vårt välmående och för vår hälsa, och det är klart att också väggar har betydelse när man talar om hälsovårdstjänster.

Det här har också blivit en av de största frågor som berör språkliga rättigheter som hittills har behandlats under den här regeringsperioden, och minister Rehula sade i sin egen taltur att de språkliga rättigheterna har beaktats i det här förslaget, men återigen besvarade han inte frågan hur. Hur tryggas de språkliga rättigheterna då Vasa centralsjukhus inte längre kan erbjuda full jour? Hur tryggas de språkliga rättigheterna om de svenskspråkiga medborgarna i Österbotten i fortsättningen inte kan lita på att de får service på sitt eget modersmål då det verkligen behövs?

Språklig konsekvensbedömning och att beakta de språkliga rättigheterna handlar inte om fraser och om ord, att man konstaterar att man gör någonting, utan det handlar om konkreta och faktiska beslut. Det räcker alltså inte att regeringen konstaterar att man har gjort någon form av språklig konsekvensbedömning, utan det man borde göra i stora reformer som den här är att man konkret väljer det alternativ som bäst tryggar de språkliga rättigheterna.

18.03 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä oleva päivystyssairaaloita koskeva hallituksen esitys on herättänyt erittäin paljon keskustelua, ja ymmärrän sen tuskan, mikä tämän hallituksen esityksen taakse liittyy. Oikeastaan tämä hallituksen esityshän keskittää erikoissairaanhoitoa niin, että 12 laajan päivystyksen sairaalaa jää jäljelle ja sitten näissä sairaaloissa on saatavissa kaiken maailman erilaista kiireellistä hoitoa tarvitseville ihmisille apua 24 tuntia vuorokaudessa vuoden ympäriinsä. Siitähän tässä periaatteessa on kysymys. Nämä 12 sairaalaa tietenkin ovat sitten omalla alueellaan niitä tärkeimpiä pisteitä, jotka oikeastaan koko sen alueen terveydenhuoltoa tulevat kehittämään ja hoitamaan sitä aluetta hyvin.

Kaiken takana on kuitenkin se, että tähän päivystysuudistukseen liittyy myös sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus vääjäämättä, ja kun se lakiesityshän on parhaillaan lausuntokierroksella, niin minusta on liian vähälle huomiolle jäänyt se, että kun päivystykseenhän mennään vain sitten, kun asiat ovat heikosti, ja nämä huippusairaalat ovat sitä varten tietenkin, että sinnehän ihminen viedään vain siinä tapauksessa, että hänen terveydentilansa vaatii välittömiä esimerkiksi kirurgisia toimenpiteitä, niin on suotavaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa sitten kuntien terveyskeskuksiakin ruvetaan vihdoinkin kehittämään. Meillähän on ollut pitkä periodi tässä, ehkä viimeiset 15 vuotta, että kuntien terveyskeskukset ja niiden palvelut ovat jääneet liian vähälle huomiolle, ja se taas luo paineita näihin isompiin sairaaloihin, ja viime kädessähän se näkyy näissä laajan päivystyksen sairaaloissa: kun terveydenhuolto on huonolla tolalla, sitten ihminen menee huonoon kuntoon ja hänet viedään sitten tämmöiseen erittäin kalliiseen sairaalaan hoidettavaksi, mikä on se kaikista vaihtoehdoista ylivoimaisesti kallein.

Ja tähän asiaan liittyvät ne kaksi tämänkin keskustelun aikana hyvin terävästi esille noussutta asiaa. Tämä kielikysymys: Kun tässä olemme saaneet kuulla erilaisia esimerkkejä monen edustajan suusta, miten ruotsin kielellä on erilaisia murteita, niin voin teille, hyvät ystävät, vakuuttaa, että kun joku savolainen ukko viedään tuonne sairaalaan ja se viänttää oikein kunnon savon murretta, niin otapa siitä selvää — jos on vaikka Helsingistä tullut päivystävä lääkäri, niin ymmärtääköhän hän kovin hyvin sen savolaisen miehen tai naisen selvitystä omasta terveydentilasta? Suattaapa olla, tai suattaa olla, ettei ymmärrä. Elikkä ehkä niiden kielellisten asioiden taakse nyt ei kannata piiloon mennä. Tärkeää on vain, että Suomessa saadaan tämä sairaalaverkko kuntoon ja päivystys toimimaan kunnolla.

Vaasan seudulla on tämä ikävä tilanne, ja mitä edustaja Joakim Strand omassa puheenvuorossaan sanoi, niin on aivan totta, että sillä alueella on valtava taloudellinen kasvukeskittymä, joka liittyy nimenomaan vientiteollisuuteen. Omalta osaltani tässä yhteydessä toivon, että tähän asiaan hallitus vielä palaisi, koska kysymys on niin vakavasta asiasta tämän maan kannalta. Ainahan on sanottu, että jokaisessa asiassa täytyy olla sääntö, mutta yhtään sääntöä ei kuitenkaan ole, ettei siinä yhtä poikkeusta sallita, ja tältä osin toivoisin, että vaikka ministeri Rehula ei nyt ole paikalla, hän kuulisi tässä asiassa näin merkittävän talouskeskittymän huolta asiasta, koska sillä on Suomen kannalta ja nimenomaan tämän laman torjunnan kannalta ja vientiteollisuuden kannalta aivan ensiarvoisen suuri merkitys. Kysymyksessä on maailman huippuluokan tekniikka, mitä Vaasan seutu tuottaa, ja toivoisin, että tämä alue kehittyy edelleen ja pysyy Suomessa. On syytä meidän kaikkien kansanedustajien muistaa, että tämän päivän maailmassa yhtiön siirtäminen toiseen maahan vaatii yhden hallituksen päätöksen, yhtiön hallituksen päätöksen, ja sen jälkeen rupeaa tapahtumaan. Kaikilla on tuoreessa muistissa, että kun aikoinaan paperikoneita ruvettiin tässä maassa lakkauttamaan, niin ei mennyt monta kuukautta, kun ne samat paperikoneet lähtivät pyörimään — mikä lähti Intiassa, mikä missäkin. Elikkä muutos tapahtuu hyvin äkkiä. Koneet kyllä lähtevät, jäljelle jäävät vain tyhjät hallit ja työttömät. Toivoisin, että tämä asia otetaan nyt vakavasti hallituksessa ja ministeri paneutuu seutukunnan osaajien kanssa tähän asiaan vielä kerran. Varmasti sitä on jo mietitty moneen kertaan, mutta vielä kerran kannattaisi ehkä yrittää.

Sitten pari huomiota vielä tämän päivystysuudistuksen vaikutuksista koko Suomeen: Kotimaakunnassani Pohjois-Karjalassa meillä on semmoinen suuri onni, että aikoinaan Luoja oli kaukaa viisas ja suunnitteli maakunnan sillä keinoin, että meidän maakuntakeskuksemme Joensuu on suurin piirtein maakunnan keskipisteessä, että siltä osin ei ole ongelmaa. Mutta niillä sairaanhoidon alueilla, missä tämä ongelma on kouriintuntuva, se on joka tapauksessa hyväksyttävä jossakin mitassa, koska kuitenkaan yhteiskunnan resurssit eivät riitä sen suurempaan sairaalaverkkoon kuin mistä nyt puhutaan, ja varmaan joitakin sairaaloita ehkä joudutaan lakkauttamaan, mutta varmaan sekin on ymmärrettävää.

Mutta sitten lopuksi, arvoisa puhemies, tästä sote-uudistuksesta vielä — kun lakiesitys on nyt lausuntokierroksella, niin nythän voi vielä mielipiteen vapaasti lausua: Jos sote-uudistuksessa emme saa niitä terveyskeskusten palveluita kuntoon, sinne saa lääkäreitä hommattua niin, että siellä on aidosti osaavat lääkärit, jolloin sairaudet hoidetaan jo niiden alkuvaiheessa ja kuntoutetaan ihmiset kuntoon ja ennalta ehkäisevää terveydenhuoltoa harjoitetaan myös pienemmissä kunnissa ympäri Suomea, niin se johtaa varmasti nouseviin kustannuksiin. On syytä muistaa kaikkien Suomen kansanedustajien, että meillä on tällä hetkellä maailman mittapuussa vertailtuna ehdottomasti yksi halvimmista terveydenhuol-

tojärjestelmistä, mitä koko tässä maailmassa on. Jos katsotaan vaikka verrokkimaita Ruotsia, Tanskaa tai Norjaa, niillä on noin 2—3 prosenttiyksikköä kalliimmat terveydenhuoltokulut bruttokansantuotteeseen verrattuna kuin Suomessa, ja siinä puhutaan jo hyvin helposti 4—5 miljardista eurosta. Elikkä kyllä meidän pitää terveydenhuoltoa uudistaa, mutta nimenomaan se ei saa johtaa missään nimessä valtavaan keskittämiseen eikä se saa johtaa siihen, että niiden palveluiden osalta, joiden piti aikaisemmin olla terveyskeskuksissa kunnossa, sen jälkeen pannaan terveyskeskuksia kiinni ja rakennukset puretaan, koska joku valtio niin katsoo — nyt tämän uudistuksen myötähän valtio saa kunnista suurin piirtein en sano tiukan kurkkuotteen mutta kuitenkin tiukan hallinnan. Siihen ei missään nimessä saa mennä, koska sote-uudistuksen ydinkysymys oli se, että kaikille taataan tässä maassa hyvät palvelut ja kohtuullisella kustannusrasituksella niin, että ihmiset saavat ne lähipalveluna. Ja se heijastuu suoraan myös tänne erikoissairaanhoidon puolelle: jos siellä puolella menevät hommat mönkään, se johtaa vääjäämättä siihen, että erikoissairaanhoidon kustannukset kasvavat.

Viittaan vielä lopuksi, arvoisa puhemies, edustaja Niilo Keräsen erinomaiseen puheenvuoroon. Hänellä on ihan varmasti tässä salissa niin kansanedustajana kuin omalla erikoisalallaan lääkärinä paras osaaminen vuosikymmenten ajalta. Hänen puheenvuoronsa oli kyllä erittäin asiantunteva, ja allekirjoitan siitä joka sanan.

18.11 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Sote-uudistus on merkittävä uudistus, ehkä yksi merkittävimpiä maakuntauudistuksen kanssa, mitä Suomessa on vuosikymmeniin nähty. Täytyy toivoa, että se kokonaisuutena tulee onnistumaan. Tämä on yksi palanen sitä, mutta ymmärrän tämän keskustelun huolen ja olen itse tähän keskusteluun osallistunut jo ennen tätä salikeskustelua niin blogeissa kuin julkisuudessakin paljon ja jaan sen huolen, mikä täällä on esimerkiksi tuotu Vaasan osalta esille, mutta myös laajemmin sen huolen tästä päätösvallasta, mikä rajautuisi ehkä liiankin tiukasti pois. Itse toivon, että tätä päätösvaltaa jätettäisiin maakuntiin enempi tässä tilanteessa. Varsinkin kun sote-uudistuksen yhtenä keskeisenä kulmakivenä on myös valinnanvapauslaki, joka tulevaisuudessa tulee ulottumaan myös erikoissairaanhoitoon, niin silloin on oikeus ja kohtuus, että myös nämä alueet voivat kehittää niitä palveluitaan itse.

Täällä on arvosteltu sitä, jos oma maakunta nostetaan esille. Minut on valittu Hämeestä, täällä on valittu osa toisaalta Suomesta, ja itse kannan huolta esimerkiksi siitä, että meillä erittäin keskeinen sairaala Hämeenlinnassa ei ole näiden 12:n joukossa. Kun me katsomme, millä tavalla Suomi kehittyy kasvukäytävällä, mitä kulkee tällä hetkellä iso osa meidän etelä—pohjoissuuntaisesta raskaasta liikenteestämme plus pääraiteet ja muut, niin se kasvu, mitä sinne tulee, mutta myös mahdolliset onnettomuudet ja muut ovat sellaisia, joita pitää tällaisissa päätöksissä ottaa huomioon. Myös lääkärihelikopteriasiasta on tullut huolta, ja toivon, että se myös nousee tässä sote-uudistuksessa keskeisellä tavalla esille. Meillä etäisyydet ovat väistämättä monin paikoin jo niin pitkiä, että tarvitaan erilaista mahdollisuutta saada apua.

Olen itse hivenen ihmetellyt sitä, miksi tämä raja on 12 sairaalassa, ja se on tietyllä tavalla minun mielestäni keinotekoinen. Edustaja Filatov kävi läpi tätä alueellista kysymystä, miten sitä on tehty väestöpohjan ja muun näkökulmasta, ja siitäkään ei tule tämäntyyppisessä maassa millään tavalla yhtenevää. Se on yksi, mikä aiheuttaa kyllä kysymyksen, miksi se raja on 12:ssa.

Aikanaan kuuntelin — tämä on itse asiassa tasan vuoden takaa — kun 19. marraskuuta Ykkösaamussa oli vieraana sosiaali- ja terveysministeriön lääkintöneuvos Timo Keistinen. Itse kuuntelin sitä työmatkalla ja kun pääsin eduskunnan työhuoneeseen, niin päätin litteroida sen haastattelun itselleni, ja se on täällä blogissani kirjoitettuna. Ajattelin siitä muutaman kohdan myös nostaa tähän keskusteluun esille.

Silloin oli kerrottu, että meillä tulee olemaan 12 sairaalaa, ja todettiin, että on kerrottu, että maahamme jää 12 laajan tai täyden päivystyksen sairaalaa, joista 5 on nykyiset yliopistolliset sairaalat. Sen lisäksi jää joitain sairaaloita myös päivystäviksi mutta ei näin laajalla repertoaarilla. Näinhän on nyt jäämässäkin.

Ykkösaamussa sosiaali- ja terveysministeriön lääkintöneuvos Timo Keistinen kävi minusta hyvin läpi tulevaisuuden sairaalarakennetta. Keistinen totesi Ykkösaamussa, että keskittämistä tapahtuu siksi, että korkeimman tason ammattihenkilöstöä ei riitä joka paikkaan, kun lääketiede on muuttunut yhä vaativammaksi. Vaaditaan hyvin monen erikoisalan osaamista silloin, kun todella potilas on sairaana, ja tämän takia on jouduttu tilanteeseen, että päivystystoimintaa keskitetään isompiin yksiköihin. 12 sairaalaa on tullut pohjaksi osaksi myös maantieteen kautta.

Timo Keistinen kävi läpi kuvaavasti näitä 12:ta sairaalaa ja niiden roolia. Hän totesi, että itse asiassa nämä 12 sairaalaakin ovat hyvin erilaisia. Meilahden sairaalassa Helsingin yliopistosairaalassa päivystää yli 50 erikoisalaa, ja siellä tehdään valtakunnallisesti keskitettyä päivystystoimintaa. Meilahteen siis siirtyy tarvittaessa potilaita koko Suomesta. Sitten on yliopistosairaalat, joissa päivystää myös hyvin moni erikoisala, 20—30 tavanomaisesti, Keistinen totesi. Näissäkin muun muassa Oulussa, Kuopiossa, Turussa siis pystytään hoitamaan vaativia tilanteita. Sitten on 7 muuta sairaalaa, joissa on hiukan yli 10 erikoisalaa edustettuna. Näissäkin siis pystytään tekemään vaativaa toimintaa, ja niissä olisi myös muun muassa teho-osasto ja ympärivuorokautiset leikkaukset. Näissä olisi myös verikeskukset ja kaikki muut eli hyvin laaja palvelukokonaisuus. "Ja itse asiassa keskellä yötäkin toistasataa ihmistä työssä", Keistinen totesi.

Eli kaikissa 12 sairaalassa pystytään tekemään 24/7 vaativia leikkauksia, hoitamaan tehohoitopotilaita, kuten myös pehmytosakirurgiaa ja myös synnytykset, ja paikalla ovat myös sisätautien tai niin sanotun konservatiivisen lääketieteen erikoisosaajat.

Mutta hän totesi myös, että synnytyksiä ei kuitenkaan pystytä todennäköisesti keskittämään vain näihin 12 sairaalaan. Hän totesi: "Tosiasiahan on, että kun katsotaan Suomen maantiedettä, niin 12 sairaalaahan on liian vähän synnytyksiä hoitamaan. Me tarvitsemme enemmän synnytysyksiköitä Suomeen kuin 12. Riskisynnytykset ja tämäntyyliset varmasti keskittyvät näihin 12:een ja itse asiassa vieläkin pienempiin 5 yliopistosairaalaan, mutta sitten kun katsotaan karttaa, niin aika vaikeahan on ajatella, että 12:lla selvittäisiin, kun puhutaan synnytyksistä." Näin totesi Timo Keistinen.

Hallintoneuvos Timo Keistiseltä kysyttiin vielä erikseen sitä, tuleeko tässä sote-uudistuksessa tapahtumaan niin, että nämä laajan päivystyksen sairaalatkin entistä enemmän erikoistuvat verrattuna toisiinsa. Keistinen vastasi, että eivät sillä tavalla erikoistu, että niissä tehtäisiin vain yhtä asiaa, vaan nämä laajan päivystyksen sairaalat ovat hyvin pitkälti verrattavissa tavarataloihin. Sieltä löytyy kaikki palvelut. "Mutta niin kuin edellä jo kirjoitin" — tai nyt puhuin — "tavaratalojen laajuus siis vaihtelee laajimmasta Meilahdesta sitten muiden yliopistosairaaloiden kautta muihin 7 sairaalaan."

Keistinen myös kertoi, mitä hänen mukaansa tapahtuu sitten niille sairaaloille, jotka eivät nyt mahdu näiden 12:n joukkoon. Hänen mukaansa yhtään sairaalaa ei suljeta, vaan

kaikki keskussairaalat jatkavat toimintaansa. Hän totesi: "Niissä välttämättä ei sitten ole esimerkiksi päivystysaikana laajaa leikkaustoimintaa, mutta niissä kuitenkin tehdään kiireetöntä toimintaa, ja osassa on varmasti synnytykset edelleen." Näissä sairaaloissa pystytään tekemään pienempiä leikkaustoimintoja myös päivystysaikana. "Mutta lähinnä se, että kun tällaisessa täyden palvelun sairaalassa päivystää esimerkiksi 12 erikoisalaa ympäri vuoden, näissä sitten ehkä 5—6 erikoisalaa koko ajan päivystää." Näin hän totesi. Sairaalat eivät siis katoa hänen mukaansa mihinkään.

Tässä haastattelussa Keistinen kävi läpi myös sitä, mitä on tapahtunut esimerkiksi ensihoidon osaamistasossa viime vuosina. Hänen mukaansa on tärkeää, että mahdollisimman usein osattaisiin hakeutua suoraan oikeaan paikkaan hoitoon. Hän kertoi 500 ambulanssista, mitkä ovat liikenteessä ja missä on korkeasti osaavaa henkilökuntaa ensihoitotehtävissä arvioimassa tilannetta, ja mahdollisesti myös he konsultoivat ensihoitolääkäriä esimerkiksi autokolareissa oikean hoitopaikan määrittelemiseksi heti suoraan.

Keistinen totesi, että sairaalarakennetta uudistetaan nimenomaan potilasturvallisuuden parantamiseksi. "Itse asiassa potilasturvallisuus on ehkä kaikkein tärkein tekijä, miksi tähän ollaan joutumassa. Se, että nyt lääketiede on tietyllä tapaa kapeutunut tai, sanotaan, osaaminen kapeutunut, johtuu siitä, että tietoa on tullut niin paljon. Ei ole enää yleiskirurgeja, jotka osaavat leikata luita ja suolia, vaan tilanne on se, että siellä on erikoistuttu jo niin pitkälle ja haettu sitä osaamista, että se johtaa siihen, että tarvitaan täällä isompia ihan potilasturvallisuuden ja laadun takia." Näin hän totesi vuosi sitten. Täällä ovat puhuneet ammattilaisetkin tästä asiasta, mutta minulle maallikkona tämä avasi hyvällä tavalla tätä meidän sairaalarakennettamme, eli ne sairaalat ovat hyvin erilaisia. Ja nyt kun puhutaan 12 sairaalasta, niin ne 12:kaan sairaalaa eivät siis ole identtisiä toistensa kanssa, vaan siellä on yksi sairaala, joka on aivan selkeästi ylitse muiden, ja sinne tuodaan koko Suomesta potilaita tietyissä tilanteissa, ja sitten on vielä eritasoisia sairaaloita sen alapuolella. Ainakin minulle tämä hyvällä tavalla avasi tätä kokonaisuutta, missä mennään, mutta tämä myös vahvisti käsitystäni siitä, että tämä 12 on täysin teennäinen raja, eli siinä 12:ssa ei tapahdu itse asiassa mitään ihmeellistä.

Itse toivon, että valiokunnassa käsitellään vielä erityisesti tätä päätösvaltakysymystä (Puhemies koputtaa) maakuntien näkökulmasta.

18.21 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt sanottiin, kuinka Keistinen on nämä asiat tulkinnut, niin kertoiko Keistinen myös sen, miten näihin sairaaloihin, jotka jäävät jäljelle, mahtuvat kaikki ne hoidettavat ihmiset? Jo tällä hetkellä me tiedämme, että esimerkiksi yliopistosairaaloihin ihmiset joutuvat jonottamaan sen takia, että sinne ei mahdu yhtä aikaa. Ihmiset ovat myöskin käytävillä: ei ole huonepaikkaa, vaan he joutuvat olemaan jopa leikkauksen jälkeen käytävillä. Onko tässä otettu huomioon sitä, että kun tulee lisää sairaita yhteen paikkaan, tarvitaan lisää lääkäreitä, lisää hoitajia, lisää huoneita, lisää seiniä? Mitä se maksaa, kun ne tehdään? Se kuulostaa hienolta, että kaikki tuodaan sinne ja asiat vain hoituvat, mutta eivät hoidu, kun ne sairaalat on jo nyt mitoitettu sen mukaan, mikä sen alueen asujaimisto on.

18.22 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Timo Heinonen totesi, että 12 on teennäinen raja, ja hallituksellahan on kaikki valta sitä muuttaa. Hän puhui myös hyvin potilasturvallisuudesta, ja juuri tässä muun muassa Vaasa on maamme huippua. Ruotsissa kun heikennettiin sairaalaverkkoa, tai ajettiin osa alas, aloitettiin huonoim-

masta päästä, ei parhaimmasta päästä — ja nyt en enää lähde siihen vienninedistämiskeskusteluun. Mutta toivon kuten edustaja Hoskonen hienosti totesi, että hallitus nyt vielä kerran miettisi vaikka tällaista tyylikästä 12+1-ratkaisua, jos ei haluta turhia vääntöjä.

18.23 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen mietti sitä, että mistä tämä 12 on tullut. Se on tullut siitä, kun hallitus, mukaan lukien kokoomus, keskusta ja perussuomalaiset, on päättänyt, että meille tulee 18 maakuntaa ja sitten tulee 12 tällaista maakuntaa, joissa on täyden palvelun päivystys, ja sitten tulee 5 muuta. Kun muistaa vielä tarkemmin, miten asiat ensin olivat, niin silloinhan puhuttiin siitä, että meillä olisi ollut 18:n, 15:n ja 12:n järjestelmä. No, sitten siitä 15:stä luovuttiin, mutta tämä oli se hallituksen sisäinen kompromissi. On hieman merkillistä, että hallituksen oma edustaja ei oikein tiedä, mistä tämä on tullut.

Mutta Timo Keistinenhän on virkamies, joka on kirjoittanut varmasti paljon tästä esityksestä. Minä haluaisin tietää, mihin hän perustaa nämä taloudelliset vaikutukset, koska on hyvin vaikeata nähdä, mistä nämä miljoonasäästöt tulisivat ilman, että meillä jää (Puhemies koputtaa) monta monta sairaanhoitajaa työttömäksi.

18.24 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En sanonut sitä, että en tietäisi, mistä se on tullut. Tiedän hyvin, että se on kompromissi, missä haettiin maakuntajako ja sen jälkeen tulivat nämä sairaalat ja näin poispäin. Itse halusin nimenomaan kuvata sitä, että siinä 12:ssa ne 12 sairaalaa eivät ole millään tavalla identtisiä toistensa kanssa, eli se 13:s ei ole täysin erilainen kuin se 12:s, mutta se ykkönen on täysin erilainen kuin ne 11 muuta siinä joukossa olevaa sairaalaa. Sen takia halusin tätä nimenomaan tuoda esille, että se raja on keinotekoinen, ja itse en haluaisi, että asetuksella tehdään sellaisia rajauksia, jotka sitten jatkossa sulkisivat esimerkiksi näitä mahdollisuuksia kehittää maakunnittain näitä sairaaloita. Se on keskeinen osa kuitenkin tätä koko sote-uudistusta jatkossa. Ja yritin, arvoisa edustaja Henriksson, puolustaa myös Vaasaa tässä, niin että ei nyt ihan pieleen (Puhemies koputtaa) pitänyt mennä tuo puheenvuoro.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan.

18.25 **Niilo Keränen kesk:** Herra puhemies! Palaan näihin pieniin sairaaloihin, ja jotta minua ei syytettäisi maakuntapoliitikoksi, niin minä en nyt mainitse ollenkaan Raahea enkä Kuusamoa enkä Oulaskangasta (Naurua) vaan otan esille kaksi isoa aluesairaalaa, Iisalmen ja Rauman, joitten puolustajia täällä ei näköjänsä näy. Näissä molemmissa aluesairaaloissa tehdään todella merkittävästi kirurgista työtä, mutta siellä ei ole kirurgista päivystystä yön yli. Siellä on vain perusterveydenhuollon päivystys, ja jos tämä hallituksen esitys toteutuu 45 §:n 3 momentin kohdalla, niin niistä täytyy tämä leikkaustoiminta lopettaa. Minusta se on surullista. Ministeri Rehula sanoi tuossa lähtiessään, että pitää lukea myöskin hallituksen esityksen 50 § ja siitä 3 ja 4 momentit. En ehtinyt sanoa Rehulalle hänen lähtiessään, että myös hänen on syytä lukea ne. Nimittäin niissä ei tilanne yhtään muutu, vaan siellä vaaditaan yhteispäivystystä yliopistosairaalan muihin sairaaloihin, jotta siellä voisi jatkaa kirurgista toimintaa. Ja näissä vanhoissa aluesairaaloissa on nyt vain perusterveydenhuollon päivystys.

18.26 **Juha Pylväs kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys terveydenhuoltolain muuttamiseksi sisältää paljon hyviä ja kannatettavia uudistuksia. On totta, että erikoissairaanhoidon toimenpiteiden keskittäminen osaamisen ja potilasturvallisuuden ja hoidon tason turvaamiseksi pitää paikkansa. Toistot tuovat varmuutta ja rutiininomaista osaamista, tehtiinpä työ yhdessä tai useammassa sairaalassa täällä esiin tulleella tavalla.

Alueellinen näkökulma on myös syytä aina pitää keskustelussa mukana. Suomi on laaja maa, ja alueet ovat etäisyyksiltään ja väestöltään hyvinkin erilaisia. Näillä muutoksilla tulisi aina turvata myös harvemmin asutuilla alueilla ihmisten palvelut. Maakunta- sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä päätösvallan palvelujen järjestämisestä tulisi pysyä aidosti maakunnilla. Se ei toimi, jos tiukalla lain ohjauksella kiristetään väljyys tiheään asutun alueen tavalla.

Toivon, kuten täällä moni muukin edustaja, samoiten edustaja Keräsen esille nostamaa muutosta tuohon 45 §:n 3 momenttiin, jotta valiokuntakäsittelyssä voitaisiin tätä kohtaa hieman tarkentaa ja tästä löytyisi semmoinen sopiva kompromissi, että tämä laki olisi entistä parempi.

18.28 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua olen tässä seurannut, ja se noudattelee varsin odotettuja raiteita, elikkä lähinnä keskitytään siihen kipuiluun, mikä tietysti syntyy siitä, jos kaikkiin maakuntiin ei jää sitä laajan päivystyksen sairaalaa. Se oli sinänsä täysin odotettavissa silloin, kun tähän kompromissiin 12 sairaalasta päädyttiin eikä pysytty 18:ssa tai 15:ssa. Omasta puolestani se olisi voinut pysyä, mutta monta kertaa mainituista syistä tässä nyt sitten ollaan. Toisaalta kun katsotaan Suomen karttaa, jossa ne sairaalat ovat, niin eipä niitä 12:ta sairaalaa paljon tuon tasapuolisemmin pystyisi jakamaan, jos 12 sairaalaa on jaettavana. Jos olisi 15 jaettavana, jakautuma voisi olla tasaisempi, mutta kyllä tuo maantieteellisesti näyttää varsin oikealta.

Täällä on murehdittu palveluita, joita saa omalla kielellä tai sitten ei saa, mutta tämä ongelma voi tulla esiin yllättävissäkin yhteyksissä. Esimerkiksi meillä Etelä-Karjalassa monet kokevat ongelmalliseksi sen, että lääkäripulan johdosta ei ole aina saatavilla suomenkielisiä lääkäreitä vaan hoitotyötä tekevät esimerkiksi venäläiset tai virolaiset lääkärit, joiden suomen kielen taito ei ole parhaimmasta päästä ja kommunikaatio tuottaa vaikeuksia. Eli tässäkin pitää muistaa, että maassa on erilaisia alueita.

Toisaalta nyt on kuitenkin niin, että niihin 5 yliopistolliseen sairaalaan jää paljon laajemmat palvelut kuin näihin maakuntien laajankin päivystyksen aluesairaaloihin. Ja toisaalta on kuitenkin niin, että ei se sairaalatoiminta täysin lopu sieltäkään, mitkä eivät nyt tällä kartalla ole.

Tämä asia on juurikin niin, että se liittyy sote-uudistukseen. Se on hoidettava paikallisella tasolla: siellä on vastuu palveluiden tuottamisesta, ja siellä pitää myös olla viisaus palveluiden tuottamisesta, että ne palvelut voidaan tuottaa tasapuolisesti näiden sote-piirien alueella.

Toisena asiana tämän ohella nostaisin esiin sen — en tiedä, onko kukaan muu huomannut — että tiestön ja erityisesti valtateiden parannushankkeet on nyt otettava vakavasti. Näiden etäisyyksien johdosta on selvää, että kun sairaaloita keskitetään, täytyy pitää huolta, että niihin sairaaloihin myös käytännössä päästään.

18.30 **Joakim Strand r:** Värderade talman! Haluan vain tähän loppuun vielä todeta, että kun varmaan huomenna puhutaan enemmän taloudesta ja vaihtoehtobudjeteista, niin pu-

hutaan taas normienpurusta hienosti ja viennistä ja työllisyydestä. Siinä kun välillä kauniisti puhutaan normienpurusta ja viennistä ja vapaudesta yrittää, niin haluan vain muistuttaa, että nyt tällä lailla, mitä käsitellään, ollaan kieltämässä hallituksen oman työllisyystavoitteen ajat sitten saavuttanutta Pohjanmaan vientirannikkoa ylläpitämästä itse luomillaan rahoilla sellaista erikoissairaanhoidon järjestelmää, joka globaaleilla markkinoilla kilpailevien yritysten ekosysteemiin ehdottomasti kuuluu. Kun verrataan energiaklusterimme yritysten kilpailijoita maailmalla, niin siellä ei ole paljon mitään suppean päivystyksen sairaaloita, ja se on se ympäristö, minne ne sieltä lähtevät. Eivät ne Suomeen jää, jos ne Pohjanmaalta lähtevät. Pyydän teitä nyt harkitsemaan uudestaan ja lisäämään Vaasan laajan päivystyksen listalle. — Kiitos.

18.31 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Sitä perusongelmaa, mikä tässä maassa sairaanhoidossa on, tämä uudistus ei muuta miksikään, ja se perusongelma on se, että meillä on liian vähän lääkäreitä. Meillä on hyvin paljon ulkomaalaisia lääkäreitä työskentelemässä täällä, kaikki kunnia heille, mutta he eivät valitettavasti puhu sellaisia kieliä, joita Suomessa puhutaan. Jos meillä on kreikkalainen lääkäri, hän ei puhu suomea sen enempää kuin ruotsiakaan, saatikka saamen kieltä. Yksi semmoinen asia, joka parantaisi ehdottomasti potilasturvallisuutta, olisi se, että meillä lisättäisiin lääkärikoulutusta: tehtäisiin lääkärikoulutusta niin paljon, että lääkäreitä riittäisi joka paikkaan. Tällä hetkellä ei näin ole.

Mutta jos meillä kuvitellaan, että tämä ongelma poistuu sillä, että me pienennämme sairaaloiden toimintamahdollisuuksia, se olettamus on väärä. Se ei kerta kaikkiaan toimi sillä tavalla. Kyllä meidän on annettava ne palvelut ja jaettava niitä resursseja, mitä meillä on, tasaisesti koko maahan ja oltava tasapuolisia jokaista paikkakuntaa ja jokaista aluetta kohtaan. On täysin käsittämätöntä, että pannaan toimivia sairaaloita kiinni, sairaaloita, jotka eivät pyöri tappiolla vaan jotka pyörivät ihan niillä rahoilla, mitä on. Nyt niitä sitten ajetaan alas, ja siellä ei voi enää harrastaa sellaista toimintaa, mitä tähän saakka on ollut. Kyllä meillä on vastuu, tässä salissa on vastuu siitä, että ollaan tasapuolisia eri alueita kohtaan ja myöskin eri kieliryhmiä kohtaan.

18.33 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tämä keskustelu osoittaa, kuinka vaikean asian äärellä me todella olemme, mutta pakko oli reagoida edustaja Tolppasen kysymykseen lääkärien määrän lisäämisestä. Kun takavuosina vähennettiin aloituspaikkoja lääketieteellisissä tiedekunnissa, se ei luonnollisestikaan ollut hyvä asia, mutta se, että lääkäreitä koulutettaisiin enemmän, ei todellakaan ratkaise tätä kysymystä. Meillä on lääkäreitä niin sanotusti väärissä paikoissa. Tarvittaisiin enemmän lääkäreitä perustyöhön, terveyskeskustyöhön, mutta liian paljon on houkuttelevassa terveysbisneksessä ja sitten erilaisessa tutkimustyössä. Uskoisin, että se ongelma on pikemminkin siellä. Tarvittaisiin elementtejä, rohkaisevia elementtejä, jotta uskaltauduttaisiin hakeutumaan entistä enemmän perulääkärityöhön.

18.34 **Anna-Maja Henriksson r:** Arvoisa puhemies! Edelleenkään meille ei ole selvinnyt se, mistä juuri nämä 12 sairaalaa on valittu. Tässä edustaja — en muista, kuka se oli, mutta joku teistä — sanoi, että karttaa katsomalla nämä 12 on nyt sijoitettu hyvin tasaisesti ympäri Suomenmaata. No, nyt se on vain niin, että ei voi tehdä päätöksiä vain karttaa katsomalla; pitää katsoa, mitä myös sen paikkakunnan takana on. Nyt meillä on maa, jossa meillä on kaksi virallista kansalliskieltä, suomi ja ruotsi. Meillä on lainsäädäntö, perustus-

laki, joka lähtee siitä, että sekä suomen- että ruotsinkielisten pitää saada palvelut samalla tavalla ja oikeudenmukaisesti ja molemmilla on samanlaiset oikeudet, myös perusoikeudet. Silloin hallituksen ja viime kädessä eduskunnan on katsottava sen perään, että ne uudistukset, jotka tehdään, ovat sellaisia, että ne myös pitkällä tähtäimellä pystyvät sitten toteuttamaan niitä kansalaisten perusoikeuksia ja myös kielellisiä oikeuksia. Tämä on nyt tässä sivuutettu, ja tässä on se ongelma ja se problematiikka, mikä koskee Pohjanmaata ja Vaasaa. Kunnon kielellisten vaikutusten arviointia ei ole tehty. Kielellisten oikeuksien olisi pitänyt olla yksi kriteeri, kun valitaan nämä 12, ja sen takiahan me olemme sanoneet, että pitäisi laittaa kaikki samalle viivalle, pitäisi päästä tästä luvusta 12 pois ja kaikkien maakuntien pitäisi saada kehittää omat päivystyksensä yhteistyössä muitten maakuntien kanssa tulevaisuudessa.

18.35 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa puhemies! Haluan itsekin palata edustaja Tolppasen puheenvuoroon, jotta korjataan se väärinkäsitys, eli yhtään sairaalaa ei olla lopettamassa tämän uudistuksen yhteydessä. Kaikki sairaalat jatkavat, ja jokaisessa maakunnassa säilyy ympärivuorokautisesti päivystävä sairaala, ja tämä työnjako, mikä tehdään sairaaloitten kesken, tehdään nimenomaan näitten alueitten yhteistyöllä. Esimerkkinä: Tuolla Pohjois-Suomessa Lappi, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa ovat yhdessä tehneet tämän erityisvastuualueen yhteisen esityksen siitä työnjaosta, johon on oltu tyytyväisiä, oltu yksimielisiä siitä, miten se työnjako tehdään. Meillä on ollut täysin tiedossa se, että esimerkiksi Kainuussa ei ole nytkään laajan päivystyksen sairaalaa eikä ole jatkossakaan, eikä kukaan ole sellaista pyytänytkään. Ainoa, mikä on ollut se kipupiste, on ollut leikkaustoiminta, päivystystoiminta. Synnytystoiminta on meille se kriittinen siellä, että meillä ei ole tosiaan 2—4 tunnin matkaa seuraavaan synnytyssairaalaan, vaan se on ollut tärkeätä, että siellä säilyy tämä toiminta, mutta se on myös tärkeätä tämän muun leikkaustoiminnan ja päivystystoiminnan osalta, jotta meillä siellä on se kriittinen määrä niitä tehtäviä ja saadaan niitä lääkäreitä jatkossa. Kokemus Kainuun mallista yli kymmenen vuoden ajalta, että maakunnallisesti on toteutettu siellä sote-tehtäviä yhteistyössä — kunnilta siirrettiin ne silloin yli kymmenen vuotta sitten maakunnalle, ja nimenomaan se hyöty siitä on ollut se, että perusterveydenhoito- ja erikoissairaanhoitointegraatio on siellä toteutunut. Noin 100 miljoonaa euroa ehdittiin säästää sinä aikana, kun oli tämä maakunnallinen toiminta, ja sitten isompi työnantaja pystyy tarjoamaan näitä erikoistehtäviä, erikoistumista, koulutuspalveluja, tutkimustoimintaa, yhteistyötä ja muuta, jotka houkuttelevat näitä lääkäreitä. Tämä on myös se idea, miksi tehdään myös tämä isommille hartioille siirtäminen. Tässä on kustannussäästö, tehokkaampaa, laadukkaampaa palvelua, mutta ennen kaikkea se, että niitä lääkäreitä saadaan ympäri Suomea tällä hyvällä työnjaolla.

18.37 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä todella toivon, että yhtään sairaalaa ei ajeta alas. Se on tosiaankin harras toiveeni. Mutta minä haluan nähdä tämän tilanteen: Kun meiltä viedään päivystykset, kun meiltä viedään esimerkiksi kirurgia pois, niin uskotaan siihen, että sinne tulee kirurgi tai kirurgeja pelkästään synnytysten takia, kuten nyt näyttää, että Vaasan keskussairaalan osalta ollaan tekemässä. Pahoin pelkään, että sinne ei tule yhtään kirurgia pelkästään kahden kolmen synnytyksen takia viikossa. Ja kun sieltä lähtee kirurgia, sieltä lähtee anestesia. Kun sieltä lähtee anestesia ja kun lähtee kirurgia, niin lähtevät synnytykset, lähtevät lastentaudit, lähtevät naistentaudit. Tämä on dominoilmiö, jonka lopputulos on se, että ei ole sairaalaa, on terveyspiste.

Onhan sekin tietenkin tyhjää parempi, mutta se ei vain palvele sitä aluetta. Se ei palvele sen alueen ihmisiä. Se ei luo turvallisuutta. Se on pelottava asia meille.

18.38 **Joakim Strand r:** Arvoisa puhemies! On pakko tuohon karttahommaan lyhyesti reagoida vielä. Esimerkiksi Sitra tilasi juuri selvityksen, jossa Vaasa oli sijalla viisi, selkeästi yksi näistä laajan päivystyksen sairaaloista 12:n mallissa. Siinä oltiin katsottu väestönkehitystä tulevaisuuteen, laskennallisia käyntejä ja matka-aikaa, ja minun mielestäni surkuhupaisimpia esimerkkejä viime vuosisadan sektoribyrokratiasta tai pahimmassa tapauksessa puoluetaktikoinnista ovat just kommentit siitä, että sijainti rannikolla olisi ongelma. Ei tarvitse hirveästi maapalloa tutkailla, kun huomaa, että merkittävät vienti- ja osaamiskeskittymät sijaitsevat nimenomaan rannikoilla. Sitä se kansainvälinen kauppa on, ja siihen kykeneviä alueita on Suomen syytä kehittää. Silloin meillä on varaa ylläpitää koko maassa palveluita.

18.39 **Anna-Maja Henriksson r:** Arvoisa puhemies! Minä haluan vielä muistuttaa perussuomalaisia heidän vaalilupauksestaan ennen edellisiä eduskuntavaaleja. Minulla on täällä teidän perussuomalaisten sosiaali- ja terveyspoliittinen ohjelma vuodelta 2015, jossa lukee näin: "Päivystysasetus, joka astui äskettäin voimaan, tulee mielestämme purkaa." Sitten tässä lukee näin: "Lisäksi päivystysasetus uhkaa lopettaa synnytystoiminnan lukuisista sairaaloista ympäri Suomen, jos tietty määrä synnytyksiä ei vuositasolla täyttyisi. Tätä pidämme erityisen vastuuttomana toimintana. Perussuomalaiset eivät hyväksy synnytysten keskittämistä vain suuriin yksiköihin." Ja sitten edellinen ministeri Hanna Mäntylä on muun muassa ilmaissut asian seuraavasti: "Tästä tulee dominoefekti: kaikki muukin ajetaan alas."

Ääni näyttää nyt muuttuneen kellossa, kun perussuomalaiset ovat päässeet hallitukseen. Kysynkin teiltä edustajilta, jotka nyt olette täällä puolustamassa tätä hallituksen esitystä: Oletteko todella tämän takana? Haluatteko keskittää näin valtavasti kuin hallitus nyt haluaa?

18.41 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Kun edustaja Henriksson esitti kysymyksen, niin siltä osin vastaan, että kuten aikaisemmin sanoin, 12 aluetta on kompromissi. Omasta puolestani 15 tai 18:kin aluetta olisi parantanut vanhaa tilannetta merkittävästi. Järjestäjien määrä olisi vähentynyt useista sadoista 18:aan. Ei siinäkään olisi mitään vikaa sote-järjestelynä ollut, mutta kuten sanottu, tämä on kompromissi ja tämän mukaan nyt mennään. (Anna-Maja Henriksson: Eli takki on kääntynyt!)

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 231/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

18.42 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä esitetään opiskelijoiden siirtämistä yleisen asumistuen piiriin. Sitä voidaan pääsääntöisesti pitää aivan hyvänä ratkaisuna monen opiskelijan kohdalla, mutta siitä huolimatta tämä esitys herättää huolenaiheita, mitä tulee sekä niiden noin 40 000 opiskelijan asemaan, jotka jäävät kokonaan asumistuen piirin ulkopuolelle, että erityisesti perheellisten opiskelijoiden taloudelliseen asemaan tulevaisuudessa. Tämän esityksen keskeinen kipukohta on myöskin se, että menoja, jotka syntyvät siitä, että tätä uudistusta tehdään, pyritään kattamaan asumistukijärjestelmän sisältä, mikä tarkoittaa lisää säästöjä, jotka kohdistuvat kaikkiin asumistuen saajiin.

Opiskelijoiden nykyisen asumislisän ongelma on sen riittämätön taso sekä se, että se ei huomioi asumiskustannusten eroja eri paikkakunnilla. Muun muassa Suomen ylioppilaskuntien liiton mukaan yksi opiskelijoiden suurimmista menoeristä tällä hetkellä on asuminen ja iso osa opiskelijoista käyttääkin koko opintotukensa asumismenojen kattamiseen. Lisäksi monella paikkakunnalla pelkkä vuokran maksaminen edellyttää lisätuloja.

Yleisen asumistuen piiriin siirtämisen hyvä puoli on se, että eri paikkakuntien suuret erot vuokra-asumisen kustannuksissa tulevat paremmin huomioiduiksi kuin opiskelijoiden asumislisässä. Yleinen asumistuki on myöskin ympärivuotinen. Siihen liittyy kuitenkin myös ongelmia, joihin tulisi kiinnittää huomiota tämän siirron toteuttamisen yhteydessä. Ne liittyvät siihen, että yleistä asumistukea myönnettäessä samassa osoitteessa asuvien henkilöiden katsotaan yleensä automaattisesti muodostavan yhden ruokakunnan, jonka taloutta tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena. Lain määrittelystä johtuen yhdessä asuvien mutta ei avoliitossa olevien asumistuen hakijoiden on ollut vaikeaa osoittaa, että kyse ei ole avoliitosta, jos määritellyt kriteerit tai osa niistä eivät täyty. Tämä voi johtaa ongelmiin sellaisissa talouksissa, joissa esimerkiksi opiskelijat ja työssäkäyvät asuvat yhdessä, sekä tilanteissa, joissa asutaan kimppakämpässä. Erilaiset yhdessä asumisen muodot ovat yleistyneet, erityisesti nuorten aikuisten kohdalla, vuokrien nousun myötä. Opiskelijoiden yleisen asumistuen piiriin siirtämisen yhteydessä asumistukea tulisi kehittää yksilöllisempään suuntaan ja varmistaa, että esimerkiksi kimppakämpissä asuvat jaetaan omiin ruokakuntiinsa.

Suuri huolenaihe kuitenkin liittyy perheellisten opiskelijoiden taloudelliseen asemaan, joka tulee heikkenemään, jos opintorahaan ei tämän siirron yhteydessä säädetä huoltajakorotuksesta, jota ei otettaisi huomioon tulona asumistukea määriteltäessä. Kuten tiedämme, Suomi on tällä hetkellä ainoa Pohjoismaa, jossa perheellisille opiskelijoille ei osoiteta mitään erillistä tukea eikä opiskelijoiden perheellistymistä millään lailla huomioida opintotuessa. Tällä hetkellä perheelliset opiskelijat ovat olleet yleisen asumistuen piirissä, mutta tällä hetkellä opintorahaa heidän kohdallaan ei lasketa tuloksi ansiotulojen tapaan yleistä asumistukea määriteltäessä. Nyt tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että tästä luovu-

taan, mikä tarkoittaa sitä, että erityisesti perheellisten opiskelijoiden toimeentulo tulee laskemaan tämän uudistuksen myötä. Hallituksen esityksessä arvioidaan, että lapsiperheiden keskimääräisen tuen määrä laskisi uudistuksesta johtuen 27 eurolla kuukaudessa, ja tämä olisi suurempi kahden huoltajan perheissä, joissa se olisi keskimäärin 41 euroa kuukaudessa, ja yksinhuoltajaperheissä sitten 17 euroa kuukaudessa. Ammattikorkeaopiskelijoiden järjestö Samok on myöskin arvioinut, että perheellisen opiskelijan käytettävissä olevat tulot voivat laskea jopa 1 700 euroa vuodessa, kun myös huomioidaan hallituksen suunnittelemat leikkaukset opintotukeen.

Toinen keskeinen ongelma, kuten mainittua, tässä esityksessä on se, että näitä menoja katetaan asumistukijärjestelmän sisältä, mikä tarkoittaa sitä, että enimmäisasumismenoja ei koroteta ensi vuonnakaan — se on siis kolmas vuosi peräkkäin, jolloin niitä ei koroteta — minkä lisäksi lisäsäästöjä vielä haetaan sillä, että enimmäisasumismääriä lasketaan tietyissä kuntaryhmissä.

Vasemmistoliitto siis katsoo, että hallituksen on ryhdyttävä toimiin erityisesti perheellisten opiskelijoiden aseman parantamiseksi. Tarve huoltajakorotukselle on hallituksen leikkausten jälkeen ja tämän uudistuksen jälkeen suurempi kuin koskaan aikaisemmin.

18.47 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Mielestäni opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin on sinänsä kannatettava ja selkeyttä lisäävä asia. Rinnakkaiset järjestelmät samasta asiasta helposti lisäävät kokonaiskustannuksia hallinnoinninkin takia. Ei liene tarkoitus työllistää etuuskäsittelijöitä rinnakkaisilla järjestelmillä vaan tuottaa selkeitä palveluita tuensaajille. Se on myös heidän intressinsä.

Totta kai itse asumistukijärjestelmää sinänsä tulee kehittää. Järjestelmät on rakennettu niin monimutkaisiksi, että väliinputoamisia voi aina tapahtua, kun muutoksia tehdään, ja sellaiset tulee sitten vain korjata.

Noin muutenkin tässä lakiesityksessä käy ilmi tämän lainsäädännön vaikeus, että tekemällä lakiin yhden yhdenmukaisuutta lisäävän toimenpiteen voi muualla seurata ongelmia. Tarkoitan esimerkiksi kansanopistoissa maksullisilla linjoilla opiskelevien asemaa. He opiskelevat sisäoppilaitoksissa yhteisöllisen pedagogiikan mukaisesti eivätkä välttämättä solmi asumisestaan vuokrasopimuksia, joista yleistä asumistukea voisi saada. Niinpä kiitänkin hallitusta siitä, että tässä lakiesityksessä on huomioitu tämä kansanopistojen tarve ja ollaan esittämässä, että asumisen tuki säilyisi ennallaan Suomessa kansanopiston mutta myös liikunnan koulutuskeskuksen ja Saamelaisalueen koulutuskeskuksen maksullisilla linjoilla.

18.48 **Kimmo Kivelä ps:** Puhemies! Kyseessä on todella merkittävä opiskelijoiden sosiaalipoliittinen uudistus, ja tämä todistaa, että vastoin opposition kritiikkiä kyllä hallituksella on tasa-arvoistamislinja ja ei todellakaan hallituksella ole päätavoitteena tai ylipäätänsä tavoitteena se, että opiskelijoilta leikattaisiin ja heitä kurjistettaisiin. Kyllä tässä on sosiaalinen ajattelu taustalla. Opiskelijat asetetaan samaan tasa-arvoiseen tilanteeseen muiden vuokralla asuvien, asumistukea saavien kanssa.

Mutta sen sijaan suurena vaarana on, että jättimäiset ja ahneet vuokrataloyhtiöt, sellaisetkin, joita on tuettu verovaroin, jatkavat sellaista toimintaansa, mistä mediassa on viime aikoina julkisuudessa kerrottu: voitot tuloutetaan omistajille sen sijaan, että niillä pidettäisiin rakennuskanta kunnossa tai jopa rakennettaisiin uusia asuntoja. Eli lapsi menee pesuveden mukana viimeistään silloin, kun opiskelijat haluavat muuttaa kalliimpiin asuntoi-

hin. Vuokrat nousevat, ja lisälasku siirtyy vuokranmaksajille, ja esimerkiksi ay-liikkeen omistama vuokrataloyhtiö käärii osinkoja. Tämä ei voi olla oikein. Nimenomaan hallituksen pitää seurata tätä uudistusta, mitä tästä seuraa, kuka lopulta hyötyy. Hallituksen tavoitteen pitää olla, että opiskelija on se hyötyjä.

18.50 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys, joka sinänsä on kokonaisuudessaan askel parempaan suuntaan, ei todellakaan ole aivan ongelmaton, kuten jo näissä edeltävissä puheenvuoroissa on tullut esille.

Hyvää on lyhyesti se, että uudistus parantaa etenkin yksin asuvien opiskelijoiden, pienituloisten opiskelijoiden asemaa, nimenomaan sellaisten, jotka maksavat nyt korkeita asumismenoja.

Mutta suurimmat ongelmat liittyvät tosiaan siihen, että toisin kuin tämä opiskelijoiden nykyinen asumislisä, tämä yleinen asumistuki ei ole yksilökohtainen vaan se on nimenomaan ruokakuntakohtainen, ja siitä seuraa erilaisia ongelmia. Olen edustaja Kivelän kanssa samaa mieltä siitä, että näiden ongelmien vuoksi, joita tähän lakiesitykseen liittyy, on aiheellista tehdä varmasti monenlaisia seurantaponsia.

Esimerkiksi asuntopolitiikan kannalta tällä voi olla merkittäviä seurauksia. Voi olla niin, että kun yhdessä seurustelukumppanin tai puolison kanssa asuminen ei enää taloudellisesti yksinkertaisesti ole mahdollista, niin nykyistä useampi joutuu valitsemaan yksin asumisen nykyistä kalliimmassa asumismuodossa, mikä varmaan tulee nostamaan sitten yksiöiden hintoja, jotka jo nyt ovat aika kohtuuttomia isoissa kaupungeissa. Tässä kohtaa voi mainita esimerkiksi sen, että Helsingissä kaikkein nopeimmin kasvava asunnottomien joukko on nimenomaan helsinkiläisten perheiden omat nuoret, joilla ei ole varaa asua omassa asunnossa tai ylipäätänsä missään. Eli tässä puhutaan köyhyyspolitiikankin näkökulmasta aika vakavasta asiasta.

Ja sitten nämä perheelliset opiskelijat, joiden toimeentulo heikkenee: on selvää, että opintotukeen tarvittaisiin vihdoin huoltajakorotus, jotta voitaisiin parantaa näiden opiskelijoiden asemaa, joilla jo on lapsia. — Kiitos.

18.53 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa puhemies! Käsillä on hallituksen esitys, joka liittyy olennaisesti opintotukimuutoksiin, joita on jo linjattu hallitusohjelmassa. Tässä yhteydessä on kyllä mainittava, että vaikka ikävä kyllä joka puolelle näitä säästöjä kohdistuu ja myös opintotuki saa osansa, niin tällä muutoksella, mikä nyt yleiseen asumistukeen tehdään opiskelijoitten kohdalla, itse asiassa isolla osalla, suurimmalla osalla, opiskelijoista opintoaikana saatava tuki valtiolta paranee. Tämä on merkittävä asia tässä yhteydessä, erityisesti yksin asuville ja kaupungeissa, joissa on korkea vuokrataso — tämä on nimenomaan kädenojennus siihen, että tosiaan näitä korkeita vuokria siellä joudutaan maksamaan.

Kun tämä vuokrataso on korkea näissä isoissa kaupungeissa ja kun pelätään sitä, että se vielä nousee esimerkiksi tämmöisen esityksen myötä, niin on tunnustettava kyllä se, että tämä ei koske pelkästään opiskelijoita vaan myös muita pienituloisia ryhmiä. Ja se, miten tähän vuokratason nousuun puututaan, on aivan oma asiansa, ja kyllä, siihen todellakin pitäisi puuttua ja tämä rahastus tiettyjen tahojen kautta lopettaa.

Mutta nyt tässä kohdassa puhutaan opiskelijoista, ja se, että toisen asteen opiskelijat ja korkea-asteen opiskelijat nyt siirtyvät yleisen asumistuen piiriin, on tervetullut uudistus, mitä ovat opiskelijajärjestöt ajaneet jo pitkään. Nyt se toteutetaan ja nimenomaan opiske-

lijat asetetaan muitten pienituloisten kanssa nyt yhdenvertaiseen asemaan. Järjestelmä myös yksinkertaistuu.

Se, mikä on tässä haasteena, on tämä perheellisten opiskelijoitten tilanne, joka tiedostetaan. Todellakin esimerkiksi keskusta on pitkään ajanut sitä, että huoltajakorotus olisi sellainen asia, joka pitäisi toteuttaa opintotuen osana, ja tässä yhteydessä pitää keväällä kyllä viimeistään käydä se keskustelu, että tämä huoltajakorotus toteutetaan tässä yhteydessä, että perheellisten opiskelijoitten asema ei heikkene sinänsä muuten erittäin hyvän uudistuksen yhteydessä.

18.55 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Itse olen aina lähtenyt siitä, kun opintotuesta puhutaan ja kun puhutaan muistakin etuuksista, että opintotuki on ennen kaikkea sosiaaliturvaa. Mielestäni tämä uudistus, josta nyt keskustelemme, kehittää meidän opintotukijärjestelmän kokonaisuutta nimenomaan sosiaaliturvan suuntaan. Yleistä asumistukea saavat ne, ketkä ovat eniten sen tarpeessa, ja nytten tämän uudistuksen myötä — vaikka onkin näin, että osalla tämä asumisen tuki heikkenee — ne, ketkä sitä eniten tarvitsevat, tulevat jatkossa sitten saamaan enemmän tätä asumistukea. Tämä on myös, niin kuin edustaja Jarva tässä aikaisemmin totesi, monien opiskelijajärjestöjen pitkäaikainen tavoite, ja siinäkin mielessä on hienoa, että tämä nyt etenee läpi.

Arvoisa puhemies! Asumistukijärjestelmän yhtenäistäminen on myös ollut pitkään sosiaaliturvajärjestelmämme uudistamisen tavoite, ja tämä myöskin sitä sitten osaltaan palvelee. Sinänsä nyt opintotukijärjestelmään tulevat muutokset, joita myöhemmin tänään keskustelussa käsitellään, myös liittyvät tähän, ja tämä varmasti parantaa siihenkin peilaten sitten niiden heikommassa asemassa olevien opiskelijoiden asumisen tuen tasoa.

Tässä nyt on viitattu tähän kimppa-asumiseen, joka varmasti on monien opiskelijoiden kohdalla haaste nyt, kun tulee tämä uusi järjestelmä. Yhdyn kyllä siinä niihin puheenvuoroihin, että tätä asiaa on tarkasteltava ja pyrittävä kehittämään tätä asumistukijärjestelmää siihen suuntaan, etteivät sitten tällaisista ihan taloudellisista syistä saman katon alla asuvat opiskelijat joudu eriarvoiseen asemaan tämän uudistuksen myötä.

18.57 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa herra puhemies! Kuten tässä on tullut esille, tässä lakiesityksessä on kyllä paljon semmoisia hyviä elementtejä, jotka parantavat nykyistä tilannetta monien opiskelijoiden kohdalla. Mutta itsekin kyllä yhdyn siihen huoleen, mikä tässä on tullut, että yksinhuoltajaperheiden ja lapsiperheiden asumistuki vähenee, ja sen takia olisi kyllä ensisijaisen tärkeää, että tämä huoltajakorotus saataisiin opintotukeen.

Toisaalta myös huolestuttaa se, että kun opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin, niin siitä aiheutuvat lisäkustannukset katetaan nyt asumistuen enimmäisasumismenoja rajoittamalla elikkä muiden pienituloisten asumistukea leikkaamalla. Mehän tiedämme, että tästä varmaankin tulee tulevaisuudessa osa valumaan toimeentulotukeen, elikkä sieltä joutuu sitten osa pienituloisista enemmän hakemaan tukea omaan elämiseensä. Olisikin syytä miettiä, miten varmistetaan se, että tämä ei nyt aiheuta kaikkein pienituloisimmille muille kuin opiskelijoille lisäheikennyksiä.

Kaiken kaikkiaan varmaan meidän asumistukijärjestelmä kyllä vaatii ihan perusteellista remonttia. Siitä on paljon nyt viime aikoina puhuttu, että meillä on tilanne, jossa varsinkin monissa kasvukeskuksissa asuminen on niin kallista, että edes palkkatyötä tekevillä ei ole mahdollisuutta sitä kustantaa ilman erillisiä tukia, saati sitten jos on palkkatuen ulkopuolella. Tämä on mielestäni semmoinen asia, missä meidän pitäisi miettiä kokonaisuudistus-

ta. Sinänsä tämä palanen varmaan on ihan hyvä, mutta kuten tässä on tullut esille, on syytä seurata sitä, miten tämä kehittyy, ja varmistaa se, että asumiskustannukset eivät karkaa.

18.59 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Yhdyn näihin puheenvuoroihin, joissa todetaan yleisellä kannalla, että hallituksen esitys on hyvä. Se parantaa ennen kaikkea yksin asuvien opiskelijoitten asemaa ja huomioi myös paremmin todelliset asumiskustannukset, mutta kuten täällä on todettu, ongelmia syntyy heti välittömästi siinä tilanteessa, kun esimerkiksi kaksi opiskelijaa haluaisi asua yhdessä. Tämmöinen yksittäisen asumislisän ja henkilökohtaisen asumistuen huomioiminen jää harkinnanvaraiseksi, ja sitä kautta tulee ongelmia, elikkä tämä palauttaa niin sanotun ruokakuntakohtaisen asumisen, ja sitä kautta varmaan entistä useampi opiskelija haluaa asua yksin ja pienessä asunnossa.

Kannan myös suurta huolta nimenomaan opiskelijalapsiperheistä. Meillä on tällä hetkellä 45 000 perheellistä opiskelijaa, joista 60 prosenttia elää köyhyysrajan alapuolella. Nyt kun tämä asumistukijärjestelmä muuttuu, tämä tulee myös entisestään heikentämään heidän asemaansa, mutta tähän liittyy koko opintotukijärjestelmän uudistus, joka ei sinällään tue millään tavalla perheellisiä opiskelijoita.

Tästä syystä tuen myös vahvasti sitä, että huoltajakorotus on vähimmäisasia, joka opiskelijaperheelle pitäisi mahdollistaa, sekä perheellisille opiskelijoille myös ansaintarajan nostaminen, jotta he pystyisivät omilla tuloillaan myös paremmin elättämään oman perheensä ja sitä kautta sitten, voisiko sanoa, pääsisivät pois tästä lapsiperheköyhyydestä, joka opiskelijaperheillä tällä hetkellä on.

19.01 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin sellainen yllättäväkin tieto kollegoille, mitä ette ehkä tienneet ja mikä voi sotia vastoin teidän perinteisiä käsityksiänne: En tiedä, tiesittekö — mutta nyt ainakin tämän jälkeen tiedätte — sen, että keskustan kannattajista yhtä paljon tai enemmän kuin maanviljelijöitä on opiskelijoita. Keskusta on perinteisesti opiskelijoitten puolue. Keskusta on perinteisesti myös perusturvapuolue, ja siihen liittyen tietysti tuntuu hyvältä käsitellä tällaista esitystä, tämähän on saanut runsaasti kiitosta jo täällä salissa. Toki näitä haasteitakin tässä esityksessä on, mutta voi sanoa, että jonkinlaista yksimielisyyden henkeäkin on ollut havaittavissa pitkästä aikaa tämän suuren salin keskustelussa. Myös opiskelijajärjestöt ovat toivoneet tätä opiskelijoitten siirtymistä yleiseen asumistukijärjestelmään, ja siihenkin liittyen nyt ollaan vastaamassa opiskelijoitten toiveisiin.

Tämä yleiseen asumistukeen siirtyminen opiskelijoitten asumisen tukemisessa auttaa, kuten aiemmat puhujat ovat jo hyvin kuvanneet, erityisesti niitä opiskelijoita, jotka tukea tarvitsevat, sellaisilla paikkakunnilla, sellaisissa kaupungeissa opiskelevia, missä on korkea vuokrataso, yksin asuvia opiskelijoita. Voidaan odottaa, että tämä myös tulee jonkin verran vaikuttamaan valmistumisaikoihinkin, kun ei ehkä tarvitse ihan niin monta sivutyötä tehdä siinä opintojen yhteydessä.

Yhdyn myös niihin toiveisiin, mitä täällä salissa on esitetty siitä, että voitaisiin saada huoltajakorotus aikaiseksi perheellisille opiskelijoille. Tämä on ollut semmoinen hanke, jota on varmasti jo ainakin 5 plus vuotta tai 10 vuotta pohdittu, ja tämä on varmaan sellainen asia, että esimerkiksi hallituksen puoliväliriihessä kannattaa asiaa pohtia.

Muutenkin, puhemies, ehkä haluan tässä ottaa yleisellä tasolla kantaa meidän asumistukijärjestelmään. Se on tällä hetkellä erittäin monimutkainen, maksaa erittäin paljon, ja se

valuu aika paljon yksityisten vuokranantajien taskuihin. Ehkä tätä asumistukijärjestelmää pitäisi muutenkin järkeistää.

19.03 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Asumistukijärjestelmää ja ylipäätään asuntopolitiikkaa pitäisi katsoa aina kokonaisuutena. Sinänsä on tervetullutta, että opiskelijat saavat nyt, niin kuin kaikki muutkin asumistuen tarpeessa olevat ihmiset, ympärivuotisen turvan, koska ei ole ollut perusteltua se, että osa ihmisistä saa 12 kuukautta asumistukea ja osa huomattavasti vähemmän kuukausia.

Mutta opiskelijan elämä on hyvin vaihtelevaa. Usein se, kuka on asuinkumppanina, vaihtelee sen mukaan, miten kaverit valmistuvat ja miten heidän opintonsa toimivat. Toisena vaihtelee usein myös se paikkakunta, jolla ollaan, koska opiskelijat ovat hyvin paljon työn perässä liikkuva joukko, kesätöiden perässä nimittäin, ja toisaalta myös tulotasot vaihtelevat sen mukaan, miten keikkatöitä onnistuu saamaan tai miten kesätöitä onnistuu saamaan ja miten opintoja niihin yhteensovittamaan.

Kun hallitus paljon peräänkuuluttaa norminpurkutalkoita, niin toivoisin, että valiokunta erityisesti katsoisi tästä näkökulmasta sitä, miten näitä asumistuen mukaisia tulorajoja sitten tosiasiallisesti käsitellään, koska vaikka periaatteessa uudistus on ilman muuta hyvä ja kannatettava, niin voi olla, että siinä käytännössä tulee monta sellaista mutkaa, jotka tuovat viiveitä siihen toimeentuloon, mikä opiskelijoille kuitenkin on kuukausittain erittäin tärkeä, kun opintotuen osuus yhä edelleen on hyvin pieni osa siitä toimeentulosta. Huoli tietysti liittyy opiskelijaperheisiin, koska he ovat ne, jotka tässä ilmiselvästi ovat häviäjäpuolella, ja siellä puolella tämä ikään kuin huoltajakorotus olisi se, joka olisi paras vastaus tähän murheeseen. Jos sitä etsitään asumistuen kautta, niin voidaan joutua vielä monimutkaisempiin järjestelyihin.

19.05 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Minä en kiellä sitä, etteikö tämä olisi parannus joidenkin pienituloisten opiskelijoiden kohdalla, mutta kyllä nämä hallituspuolueiden edustajien puheet sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta kuulostavat nololta hurskastelulta, kun otetaan huomioon muun muassa se esitys, josta tullaan keskustelemaan vielä myöhemmin tänään, eli opintorahaan kohdistuva jättimäinen leikkaus. Eli kyllä tämä hallituksen politiikka kokonaisuudessaan, jos tarkastellaan opiskelijoiden näkökulmasta, on kaikkea muuta kuin sosiaalisesti oikeudenmukaista. Opintorahaan siis kohdistetaan suurin yksittäiseen etuuteen kohdistuva leikkaus. Että se on tämä opiskelijapuolue keskustan arvovalinta leikkausten osalta.

Jos hallitus olisi halunnut tehdä sosiaalisesti oikeudenmukaista politiikkaa tämän asumistukiuudistuksen yhteydessä, niin ette olisi kattaneet näitä lisämenoja asumistukijärjestelmän sisältä, jolloin se kohdistuu, kuten tässä todettiin, kaikkiin muihinkin pienituloisiin asumistuen saajiin, ja olisitte jo tässä vaiheessa antaneet lupauksen siitä, että tämä huoltajakorotusasia hoidetaan. Nyt tämä jää teidän lupauksenne varaan. Toivotaan, että tämä lupaus ei ole katteeton.

19.06 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan totta, mitä edustaja Andersson sanoi, että tässähän on puutteita ja eletään taloudellisesti vaikeaa aikaa. Joudutaan nipsimään ja napsimaan joka suunnalta, tekemään heikennyksiä. Eihän sitä kannata kieltää. Sitä suuremmalla syyllä pitää kiittää sellaisia esityksiä, missä satsataan, ja tämä on sellainen. Opiskelijoitten reilumpi asuminen — minusta se on erittäin so-

siaalisesti oikeudenmukainen ratkaisu. Yli 60 prosenttia opiskelijoista kuitenkin voittaa tällä ratkaisulla, noin 120 000 opiskelijaa voittaa tällä ratkaisulla. Minusta se koskee aika suurta joukkoa opiskelijoita.

Tuosta huoltajakorotuksesta voisi todeta sen, että edustaja Anderssoninkin puolue taisi viime hallitusyritelmässä olla mukana. Miksi te ette silloin antaneet lupauksia, joita olisitte voineet pitääkin siellä hallituksessa? Nyt sitten vaaditaan kaikenlaista oppositiossa.

19.07 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viitaten edustaja Anderssonin puheenvuoroon: Suurimmalla osalla opiskelijoista todellakin tukitaso opintojen aikana nyt nousee, täysin siis nousee rahamäärä näistä opintotukileikkauksista huolimatta. Ja koska nyt siirrytään tällaiseen järjestelmään, joka on tasavertaisempi opiskelijoille ja myös muitten pienituloisten kesken yhdenvertaisempi, niin tätä tukea jaetaan jatkossa oikeudenmukaisemmin: On niitä, jotka eivät sitä tukea tarvitse, perheitä, joissa esimerkiksi puoliso on hyvätuloinen, korkeatuloinen — eiväthän he silloin sitä tukea tarvitse. Nyt sitä tukea voidaan lisätä useammille, nimenomaan korkean vuokratason kaupungeissa. Tämä on ollut nimenomaan se ongelma, kun opintotuki ei riitä näitten asumismenojen kattamiseen. Tällä esityksellä me nimenomaan vastaamme tähän isoimpaan ongelmaan.

19.08 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kyllä huomauttaa, että vaikka tässä jotkut hyötyvät, niin noin 50 000 opiskelijaa tässä menettää. Ja kun me puhumme siitä, että meidän pitäisi lyhentää opiskeluaikoja, että ihmiset pääsisivät töihin aikaisemmin, pääsisivät työn syrjään kiinni, niin tämä ei kyllä ainakaan edesauta sitä. Se, että joillakin menee paremmin tämän uudistuksen takia, on hyvä asia heille. Mutta on syytä muistaa ne, joilla tämä pienentää toimeentuloa: tämä pienentää toimeentuloa esimerkiksi opiskelijoiden lapsiperheillä. Tämä on siinä suhteessa erittäin huono asia, ja varsinkin kun otetaan huomioon muut indeksisidonnaisten etuuksien leikkaukset, niin tämä kyllä heikentää opiskelijoiden asemaa. Tämä lisää opiskeluaikaa, ja se on erittäin huolestuttavaa meillä Suomessa. Meillä kestää liian kauan aikaa valmistua maisteriksi ja päästä työhön kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Andersson, ja sitten siirrytään puhujalistaan. Täällä pyytävät vastauspuheenvuoroja samat edustajat, jotka ovat pyytäneet myöskin varsinaisia puheenvuoroja.

19.09 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä edustaja Kurviselle ja edustaja Jarvalle: Minä puhuin nimenomaan tämän hallituksen kokonaisuudesta eli siitä, minkälaisesta opiskelijanäkökulmasta politiikkaa tehdään ja mitä muutoksia opintotukeen tulee. Edellisellä kaudella vasemmistoliitto teki erittäin kovaa työtä niin opintotuen puolustamisessa leikkauksilta kuin sen eteen, että opintotuki saatiin sidottua indeksiin. Miten kävi opintotuen osalta heti, kun Sipilän hallitus tuli? Te poistitte opintotuen indeksisidonnaisuuden, ja nyt te esitätte 120 miljoonan euron leikkaukset opintorahaan. Kun tässä edustaja Kurvinen puhuu pienistä nipsahduksista ja napsahduksista, niin en minä kyllä kutsuisi 120 miljoonan säästötavoitetta opintotuen osalta pieneksi napsahdukseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

19.10 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa herra puhemies! Iso ongelma tässä laissa liittyy siihen, että laista seuraavat kustannusmuutokset rahoitetaan yleisen asumistuen sisältä, ja se tarkoittaa käytännössä sitä, että jatkossa siis, kyllä, jaetaan enemmän tukea joillekin mutta tosiaan harvemmille kuin nykyään. Ja se tarkoittaa sitä, että osa opiskelijoista väistämättä häviää. Kaikkein surullisinta on se, että häviäjiin kuuluu nimenomaan näitä pienituloisia lapsiperheitä, elikkä voi arvioida, että lapsiköyhyys yhteiskunnassa syvenee ja kasvaa.

Sitten toisaalta voi huomauttaa ihan asuntopolitiikan näkökulmasta, että sitä, että leikataan jo nykyisellään liian niukkaa asumistukea kolmannessa ja neljännessä kuluryhmässä asumistuen puolella, ei voi pitää asuntopoliittisesti perusteltuna, se on vain keino rahoittaa tämä uudistus.

Harmillisena pidän itse myöskin ideologisesti sitä, että tähän lakiesitykseen sisältyy se ideologia, että pyritään ohjaamaan opiskelijoita ottamaan opintolainaa nykyistä enemmän. Se on sosiaalipoliittisesti arveluttavaa, koska osa potentiaalisista opiskelijoista sitten ajattelee sillä tavalla, että koska heillä ei ole varmuutta toimeentulosta, niin he eivät uskalla lähteä opiskelemaan laisinkaan, kun järjestelmästä tehdään opintolainapainotteinen. Tämä on tosiasia.

Sitten myöskin jonkin verran kyseenalaisena pidän sitä ajatusta, että kun ajatellaan, että yleinen asumistuki on ruokakuntakohtainen, eli siinä otetaan sitten huomioon kaikkien taloudessa asuvien tulot, niin se ohjaisi siihen, että tehdään työtä vähemmän ja valmistutaan nopeammin ja (Puhemies koputtaa) edetään uralle nopeammin. Näin ei välttämättä käy. Ensinnäkin on paljon semmoisia akateemisia uria, joissa työllistyminen opintojen jälkeen on paljon helpompaa, (Puhemies koputtaa) jos on ollut mahdollisuus opintojen aikana tehdä jonkin verran töitä, ja sitten toisekseen...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Alanko-Kahiluoto, nyt minä pyydän teitä siirtymään puhujapönttöön.

Okei, otan kohta uuden puheenvuoron.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kun oli 2.15 jo aikaa mennyt, niin sen takia näin.

19.12 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Opiskelijoiden siirtäminen yleiseen asumistukeen tietenkin poistaa päällekkäisyyksiä asumisen tuissa ja vähentää tuelta toiselle siirtymisen ongelmia. Tämä on tietenkin hyvä asia näissä norminpurkutalkoissa. Hyvää on myöskin se, että yksin asuvien ja pienituloisten opiskelijoiden tulotaso paranee ja kesäajan katkosta ei enää tule, niin kuin tähän saakka on tullut, se on ehdoton parannus tässä asiassa. Myöskin se on hyvä asia, että asumistukea nyt sitten maksetaan yksin asuvalle alle 18-vuotiaalle opiskelijalle. Se on nyt mahdollista, aikaisemmin ei ollut.

Mutta se, että 50 000 menettää uudistuksen johdosta asumisen tuen ja että tällä on kielteisiä vaikutuksia lapsiperheitten toimeentuloon, on erittäin huolestuttavaa. On muistettava, että tässä maassa on 120 000 — 120 000, se on kaksi kertaa enemmän kuin Vaasassa asukkaita — köyhää lasta. Ja meillä on liki miljoona ihmistä, jotka elävät alle köyhyysrajan. Sitä tilastoa minulla ei ole, kuinka moni näistä 120 000 lapsesta on opiskelijoiden lap-

sia, mutta voinpa melkein vannoa, että opiskelijoiden lapset kuuluvat tähän köyhien lasten joukkoon. Tämä on asia, johon meidän pitäisi kiinnittää huomiota.

Tämä on juuri sitä, mitä tämä hallitus tekee — kiillottaa yhdeltä puolelta mutta ei malta nostaa sitä lanttia toisinpäin ja katsoa, mitä se aiheuttaa. Nyt kun tämä tilanne on tämä, minä haluaisin tietää kustannusvaikutukset siitä, kuinka paljon toimeentulotukimenot tulevat nousemaan, jollemme me ota millään tavalla huomioon näitä lapsiperheitä emmekä ota näitä 50 000:ta opiskelijaa, jotka menettävät tässä. Hallituksella on vastuu siitä. Ei voida vain ajaa yksien asioita, pitää ajaa kaikkien asioita.

19.14 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Asumistuki opiskelijoillekin ympärivuotiseksi on kyllä kannatettava ja hyvä asia, ja tämä tulee kattamaan paremmin näitä vuokrakustannuksia. Mutta yhdyn niihin puheenvuoroihin, joissa tätä perheellisten opiskelijoiden asemaa, huoltajakorotusta, on esillä pidetty. Itse asiassa tätä samaa keskustelua on käyty kyllä eduskunnassa monen aiemmankin hallituksen aikana. Itse olen kohta 10 vuotta täällä ollut ja muistan, että koko sinä aikana on tämäntyyppistä keskustelua ollut, ja sen takia itse toivoisin, että meiltä poliitikoilta löytyisi yhteistä tahtoa. Itse uskon, että tämä on lähes sellainen kysymys, että salin vasemmalta laidalta oikeaan laitaan voitaisiin löytää ratkaisu, joka olisi hyvin oikeudenmukainen opiskelijoiden näkökulmasta, ja pystyttäisiin käyttämään nämä rahat niin, että se mahdollistaisi nykypäivää paremmin täysipäiväisen opiskelun. Itse toivon tällaista kokonaisuudistusta, jota voitaisiin tehdä jopa parlamentaarisesti. Tämä asia on mielestäni niin tärkeä.

Mallin pitää olla kannustava. Asumistuki, opintoraha, opintolaina -kokonaisuus varmasti tulevaisuudessakin tulee olemaan. Itse olen pitänyt myös esillä sitä huolta, että meillähän opiskelijat ovat itse asiassa ainoat, joita rangaistaan ahkeruudesta. Olen joskus verrannut siihen, että maataloudessa saadaan tuotantotukea, kun tehdään tulosta, mutta opiskelija ei saa, jos hän on vielä sen opiskelun rinnalla ahkera eli haluaa vielä hankkia itselleen työkokemusta. Itse olen puhunut myös näiden vapaan tulon rajojen korottamisen puolesta tai jopa poistamisen puolesta.

Itse en tässä salissa syyllisty siihen, että vähättelisin opiskelijoille tulevia leikkauksia. Minun mielestäni ne ovat kovia. Ne ovat poikkeuksellisen kovia näinä vaikeinakin aikoina, ja niitä on erittäin vaikea puolustaa.

19.17 **Antti Kurvinen kesk:** Herra puhemies! Tietysti on aina helppo olla, kun ei vastuussa ole, sellainen puhdasoppinen, ja tietysti edustaja Andersson osoittaa nyt loistavaa puhdasoppineisuutta täällä salissa. Tietysti hänelläkin ehkä kai vähän asiat ovat kertaamatta. Kertasin tuossa edellistä vaalikautta, mutta on tainnut silloinkin, kun vasemmisto ja sen edeltäjä, vasemmistoliitto, on ollut hallituksessa, jopa oma ministerikin, teidän sukunimikaimanne, olla opintotukiministerinä leikkaamassa opintotukea. Että näinhän se menee: kun taloutta laitetaan kuntoon, niin silloin joudutaan tekemään kipeitä juttuja. Mutta onneksi nyt saadaan jotakin positiivistakin opiskelijoille. Se on erittäin hieno ja tärkeä asia.

Pitää vielä todeta se, että suurin osa opiskelijoista voittaa tässä ratkaisussa. Sellaiset opiskelijat, joilla ei ole muita tuloja, ei ole palkkatuloja, ei ole sellaista avo- tai aviopuolisoa, joka saisi palkkatuloja, voittavat tässä ratkaisussa. Tämä on erittäin tärkeää muistaa. On tärkeää muistaa, että tämä alentaa toimeentulotukimenoja. Senkin se tekee. Sekin on erittäin järkevä ja positiivinen juttu.

Mutta, arvoisa puhemies, ehkä toteaisin vielä yleisesti opintotukijärjestelmästä sen, että itsekin näen opintotuen ennen kaikkea sosiaaliturvana, mutta jos koko opintotukijärjestelmää ajatellaan juuri näitten valmistumisaikojenkin näkökulmasta, niin itse muokkaisin sitä vähän joustavampaan suuntaan niin, että myös opiskelija voisi itse valita, nostaako sitä opintotukea kokonaisuutena, esimerkiksi jos haluaa nopeasti tehdä tutkinnon, voisi nostaa lyhyen aikaa korkeampaa tukea, tai sitten jos elämäntilanteet muuttuvat, haluaa tehdä työkeikkaa, voisi nostaa pidemmän aikaa matalampaa opintotukea. Se voisi siinä vähän joustaa, koska me tiedämme — täälläkin salissa on monia, jotka ovat vähän aikaa sitten valmistuneet korkeakoulusta — että varsinkin korkeakouluopintojen loppuvaiheessa on ihan hyväkin hakea vaikka vuosi työkokemusta jostakin muualta, ja sitten saattaa vaikka maisterina saada paremminkin töitä, ja taas Suomi menee eteenpäin ja kuntoon.

19.19 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Aivan kuten täällä on todettu, opiskelijoitten toimeentulo on kokonaisuus ja opintorahaa tullaan leikkaamaan hallituksen toimesta 26 prosenttia ja tulevaisuudessa opintoraha on ainoastaan 250 euroa kuukaudessa. Jokainen meistä ymmärtää sen, että ilman lainaa tai työtuloa kukaan opiskelija ei voi sillä tulolla elää.

Tähän asumistukeen liittyen: On aivan totta, että meillä on tämän seurauksena 120 000 opiskelijaa, joiden asumistuki pysyy joko nykyisellään tai nousee. Mutta 54 000 opiskelijalla tämä pienenee, ja noin 23 000 opiskelijaa menettää asumistuen kokonaan.

Täällä on puhuttu lapsiperheköyhyydestä ja kannettu siitä huolta, ja olen todella iloinen, että siitä keskustellaan niin vahvasti nyt. Meillä on, kuten aikaisemmin totesin jo, 45 000 perheellistä opiskelijaa, ja heistä 60 prosenttia elää köyhyysrajan alapuolella tälläkin hetkellä. He elävät tulevaisuudessa niillä tuilla, joita sitten hallitus leikkaa, ja käytännössä heidän erityistilannettaan ei kompensoida millään tavalla. Sen takia huoltajakorotus on vähimmäisasia, mitä heidän kohdallaan pitäisi tehdä. Olen henkilökohtaisesti ajanut jo pitkään sellaista ajattelua, että tätä ansaintarajaa perheellisten opiskelijoitten osalta pitäisi korottaa, koska heillä on huoltajavastuu ja toimeentulovastuu perheestään ja lapsestaan. Ja jos toimeentulo heikkenee, niin tämän seurauksena se käytännössä tarkoittaa sitä, että perheellinen opiskelija siirtyy työelämään, ja riskinä on, että hän keskeyttää opintonsa ja sitä kautta ei myöskään valmistu. (Puhemies koputtaa) Elikkä tämä perheellisten opiskelijoitten köyhyys ei ole millään tavalla perusteltua.

19.21 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen vaikutuksia pitää tosiaan huolella seurata, koska epäilen, että tämän lain seurauksena osa opiskelijoista joutuu vähentämään työntekoa saadakseen asumisen maksettua ja osa taas, jotta tältä välttyisi, joutuu muuttamaan erilleen puolisostaan tai kumppanistaan. Ja sitten taas työnteon kannustamisen vähentäminen ei ole ongelmatonta kaikkien kohdalla, koska tosiaan on todettu tutkimuksessa, että opiskelun aikainen työssäkäynti voi helpottaa työllistymistä opintojen valmistuttua.

Olenkin sitä mieltä, että nämä yleisen asumistuen kannustinongelmat, jotka liittyvät erityisesti ruokakuntakohtaisuuteen, pitäisi tutkia erikseen ja selvittää se, olisiko edellytyksiä lisätä asumistuen yksilökohtaisuutta. Nimittäin jo tällä hetkellä tämä yleisen asumistuen ruokakuntakohtaisuus on iso ongelma, jos ajatellaan esimerkiksi niitä nuoria, jotka eivät ole päässeet opiskelemaan, jotka joutuvat asumaan lapsuudenkodissaan sen vuoksi, että töitä tai opiskelupaikkaa ei ole. He ovat siinä asemassa, että he eivät voi tehdä edes ly-

hytaikaisia töitä, jos perhe saa asumistukea, koska koko perheen tulot lasketaan tosiaan yhteen yleisessä asumistuessa. Eli tämä on merkittävä kannustinongelma, joka varmasti lisää jo nyt nuorten syrjäytymistä. Eli sen vuoksi minä kyllä katsoisin, että kun tämä askel tehdään, niin olisi aivan ehdottoman tärkeää tulevaisuudessa tarkastella sitä, voidaanko tästä yleisen asumistuen ruokakuntakohtaisuudesta luopua, varsinkin kun on odotettavissa, että tämä uudistus kasvattaa erityisesti yksiöiden vuokria isoissa kaupungeissa.

Toiseksi, huomautan edustaja Kurviselle, joka vinoili tuolta takarivistä, että tässä toimeentulotukimenoja vähennetään, (Puhemies koputtaa) että eihän se niin ole. Tämän hallituksen esityksenkin mukaan säästöt yleisessä asumistuessa johtavat (Puhemies koputtaa) lisääntyneisiin toimeentulotukimenoihin eli viimesijaisella toimeentulotuella katetaan osittain ensisijaisen etuuden säästöjä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Alanko-Kahiluoto, jos tällä kertaa voisin pyytää teitä tänne puhujakorokkeelle.

Sain sanottua kaiken.

19.23 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! On surullista, että ensimmäisen kauden edustaja Kurvinen on jo löytänyt talon tavoille niin, että hänkin nyt kaivaa esimerkkejä 90-luvulta oman hallituksen tänä vuonna tekemien huonojen päätösten perustelemiseksi, mutta itse en lähde samaan mukaan.

Kuten todettua, minä en ole kieltänyt sitä, etteikö tämä uudistus siis hyödyttäisi isoa osaa opiskelijoista ja ennen kaikkea pienituloisia yksin asuvia opiskelijoita. Mutta mielestäni on äärimmäisen tärkeää, että tässä salissa myöskin käydään keskustelua niistä ongelmista, joita tähän esitykseen sisältyy.

Haluan erityisesti kiittää niitä hallituspuolueiden edustajia, jotka täällä omissa puheenvuoroissaan ovat painottaneet tämän huoltajakorotuksen saamisen tärkeyttä. Jäämme odottamaan sitovaa lupausta hallitukselta ja ennen kaikkea tuloksia viimeistään sitten siinä ensi kevään puoliväliriihessä.

Kannatan myöskin sitä, että tätä yleisen asumistuen yksilökohtaisuutta lähdettäisiin kehittämään. Se olisi äärimmäisen tärkeää tämän uudistuksen yhteydessä, mutta kuten edustaja Alanko-Kahiluotokin toi esiin, se on itse asiassa ongelma, johon olisi pitänyt puuttua jo nyt.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 225/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

19.25 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tämä esitys on minulle erityisen mieluisa. Kriisinhallintaveteraanit saavat vihdoin tarvitsemansa hoidon ja avun. Siitä kiitos kuuluu entiselle ministerille Carl Haglundille, nykyiselle puolustusministerille Jussi Niinistölle, entiselle ministerille Hanna Mäntylälle, nykyiselle sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattilalle ja valtiovarainministeri Petteri Orpolle.

Tänä vuonna tulee kuluneeksi tasan 60 vuotta siitä, kun ensimmäiset suomalaiset rauhanturvaajat lähtivät maailmalle. Myöhemmin arvokas työ on palkittu myös muun muassa Nobelin rauhanpalkinnolla, ja erityisesti meidän rauhanturvaajat ovat keränneet suurta arvostusta maailmalla. Meistä on tullut rauhanturvaamisen ja rauhan välittämisenkin suurvalta.

Aivan yhtä suurta arvostusta nämä rauhanturvaajat eivät ole saaneet täällä kotimaassamme. Tarkoitan nyt niitä muutamaa kymmentä vakavasti fyysisesti tehtävissään loukkaantunutta ja arvoituksellisen suurta psyykkisesti loukkaantuneiden joukkoa. Kaiken kaikkiaan näissä rauhanturvaamis- ja kriisinhallintaoperaatioissa on ollut mukana 60 vuoden aikana noin 45 000 suomalaista naista ja miestä, ja erilaisten tutkimusten perusteella noin 2 prosenttia operaatioihin osallistuneista sairastuu psyykkisesti. Tämä tarkoittaisi noin 900:aa kriha-veteraania. Lisäksi lähes 50 suomalaista on kuollut kriisinhallintaoperaatioissa, ja juuri pari viikkoa sitten saimme suru-uutisen jälleen yhden nuoren miehen kuolemasta koulutusjaksolla. Hänen omaisilleen osanotto.

Nämä todellakin vakavienkin vammojen kanssa elävät kriha-veteraanit ovat joutuneet Suomessa mielestäni lähes nöyryytetyiksi. Maamme on lähettänyt heidät palvelemaan maatamme rauhan eteen, mutta loukkaantumisen ja haavoittumisen jälkeen ei vastuuta olekaan kannettu riittävällä tavalla, jos lainkaan. Olen tästä häpeissäni ja surullinen. Siksi itse olen tehnyt noin viisi vuotta aktiivisesti työtä tämän asian eteen ja olen tyytyväinen, että se nyt on maaliin tulossa.

Jokainen rauhanturvaamistehtäviin ja kriisinhallintatehtäviin osallistunut saa tämän vuoden aikana kriisinhallintaveteraanistatuksen ja kriisinhallintaveteraanikortin. Tämän tavoitteena on nyt vakiinnuttaa sotaveteraaniemme rinnalla kriisinhallintaveteraani-käsite ja tukea näiden naisten ja miesten kriisinhallintatehtävien jälkeistä sopeutumista. Puolustusministeriö lähettää kriisinhallintaveteraanikortin automaattisesti kaikille niille, joiden nimi on yhä asevelvollisuusrekisterissä. Muut eli erityisesti yli 60-vuotiaat kriha-veteraanit voivat tilata kortin itse internetsivujen kautta. Kortilla avautuvat ovet muun muassa Valtiokonttorin tukemaan kuntoutukseen hoitolaitoksissa. Nykyisen sotilastapaturmalain kanssa on ollut nimittäin ongelmia, ja hoitoa ja hoivaa eivät ole saaneet edes vakavimmin loukkaantuneet tai haavoittuneet. Nyt laki uudistetaan ja nykyinen sotilastapaturmalaki korvataan kahdella eri lailla. Toinen laeista koskee muun muassa varusmiehiä ja siviilipalvelusmiehiä, kertausharjoituksiin osallistuvia reserviläisiä, vapaaehtoista asepalvelusta

suorittavia naisia ja sotilasvirkaan koulutettavia. Kriisinhallintatehtäviin osallistuvia varten säädetään siis nyt oma laki. Hallitus antoi tämän lakiesityksen lokakuun lopulla.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden alussa, ja täydentävässä valtion talousarviossa tullaan lisäämään tietojeni mukaan määrärahat kriha-kuntoutuksen takaamiseksi jokaiselle vammautuneelle. Lakiuudistus täsmentää nyt sitä, miten määritellään sotilastapaturma ja palvelussairaus. Tavoitteena on, että palveluksessa aiheutuneet vammat ja sairaudet sekä palveluksesta johtuvien vammojen paheneminen korvataan riittävän kattavasti. Korvausedellytyksissä otetaan siis nykyistä paremmin huomioon palvelusajan olosuhteet, jotka lisäävät sairastumisen ja vammautumisen riskiä. Samalla korotetaan ansionmenetyskorvauksen vähimmäistasoa.

Uusi laki tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä koskee taas sotilaalliseen kriisinhallintaan sekä siviilikriisinhallintaan ja Euroopan unionin rajaturvallisuusviraston toimintaan osallistuvia henkilöitä. Nyt voimassa oleva sotilastapaturmalaki koskee vain sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistuvia. Tämä siis on nimenomaan tätä kriisinhallintaveteraaniasiaa. Uudella lailla kaikkien kriisinhallintaan osallistuvien turva siis yhtenäistetään, koska palvelusolosuhteet ja niiden aiheuttamat riskit ovat sekä siviili- että sotilaallisessa kriisinhallinnassa hyvin samanlaiset. Korvaukset maksetaan jatkossa samoja periaatteita noudattaen kuin sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaukset. Turva on siten kattavampi kuin työntekijöitä koskeva työtapaturma- ja ammattitautiturva. Lain mukaan korvausharkinnassa otetaan samalla huomioon kriisinhallintatehtävien erityisolosuhteet.

Kriisinhallintatehtävissä olosuhteet poikkeavat kotimaan rauhanajan olosuhteista, ja niihin sisältyy paljon vammautumisen ja sairastumisen riskejä lisääviä tekijöitä. Kriisinhallintatehtävästä palaavalle tulee lisäksi oikeus erityiseen psyykkiseen tukeen. Psyykkinen tuki koskisi takautuvasti myös ennen uuden lain voimaantuloa palveluksessa olleita. Psyykkisen tuen saamisen kynnys olisi matala, eikä se edellyttäisi hakijalta tapaturmana tai palvelussairautena korvattavaa vammaa tai sairautta. Esityksen mukaan tukea voisi saada kuitenkin vain yhden vuoden ajan.

Tätä kohtaa pitää vielä valiokuntakäsittelyssä eduskunnassa minusta selvittää. Minusta tuen pitää olla niin kattava ja niin pitkäkestoinen kuin jokainen yksilöllinen tilanne vaatii. Tyhjän päälle ei saa jättää enää yhtäkään naista ja miestä. Kriisinhallintaan osallistuvia koskevaan lakiin sisällytetään lisäksi myös erityinen lisäturva kuolemantapauksen sekä pysyvän invaliditeetin varalta. Lisäksi minusta eduskuntakäsittelyssä lakiin pitää lisätä myös tuki ja hoito ja apu omaisille ja läheisille. Sitä monessa tilanteessa saattavat tarvita perheiden lapset ja puolisot, ja tulen itse ottamaan tämän myös puolustusvaliokunnassa esille.

Olen tästä asiasta enemmän kuin iloinen. Olen tämän työn aikana saanut itselleni muutaman uuden ystävän. Heidän puolestaan olen enemmän kuin tyytyväinen. Joku nyt kysyy, onko tämä pois sotiemme veteraaneilta. Vastaan, että ei ole. Ensi vuonna vuosikausiin ensimmäistä kertaa sotaveteraaneille ei kohdisteta leikkauksia ja myös 1939—1945 veteraanien kuntoutukseen ohjataan lisää tulevina vuosina 40 miljoonaa euroa ja avopalveluiden haitta-asteraja lasketaan 15:stä 10 prosenttiin. Tällaisia panostuksia sotaveteraaniemme eteen ei ole yksikään hallitus ennen tätä tehnyt. Nyt ne tehdään.

Rauhanturvaajaliiton puheenjohtaja Paavo Kiljunen totesikin Helsingin Sanomissa jokin aika sitten: "Ne sotaveteraanit, joiden kanssa olen jutellut, suhtautuvat asiaan eli krihaveteraaneihin erittäin positiivisesti. He ymmärtävät, että tämä on toinen juttu ja että emme

tavoittele tässä mitään kunniakansalaisuuksia." Ja toinen lainaus: "Sotaveteraanien vankkureista syömistä on vältelty viimeiseen asti, eikä tässä ole sellaista." Se on juuri näin.

Tämä vuosi on erinomainen kiittää ja kunnioittaa nyt myös näitä meidän kriha-veteraanejamme. Tänä vuonna nimittäin tulee siis kuluneeksi tasan 60 vuotta siitä, kun ensimmäiset suomalaiset rauhanturvaajat lähtivät Suezille joulukuussa 1956. Pidämme huolen jatkossa siis jokaisesta naisesta ja miehestä, jonka maailmalle lähetämme nykyisin entistäkin vaativampiin ja vaarallisempiin tehtäviin. Ja pidämme myös entistä parempaa huolta jokaisesta vuosien 39—45 sotiemme sotaveteraanista, sotainvalidista, lotasta ja heidän puolisoistaan viimeiseen naiseen ja mieheen asti.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan nostaa muutaman pienen huomion valiokuntakäsittelyyn kriisinhallintaveteraanien vertaistukiryhmältä. He toteavat omaan kokemukseensa perustuen, että kuntoutusohjelmaa laadittaessa tulee huomioida erityisesti kroonisesta kivusta sekä traumaperäisestä stressihäiriöstä kärsivät. Kriisinhallintainvalidit tarvitsevat ehdottomasti näiden oireiden erityisosaamista hallitsevaa ammattitaitoista hoitohenkilökuntaa. Sotaveteraaniemme kuntoutuslaitokset ovat kriisinhallintatehtävissä olleille rauhanturvaajille se oikean sisällön (Puhemies koputtaa) kuntoutukselle mahdollistava paikka, oikea vertaistuki. Vammojen syntymisolosuhde on hyvin yhdistävä kokemus. (Puhemies koputtaa) Kokenut, ammattitaitoinen, toivomukset huomioiva henkilökunta on fyysisesti (Puhemies koputtaa) mutta etenkin henkisesti voimaannuttava.

Arvoisa puhemies! Voinko käyttää minulle lain suomaa oikeutta, kolme lyhyttä kohtaa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Olkaa hyvä.

Kiitos. — Toisena kohtana, jonka toivon sosiaali- ja terveysvaliokunnassa esille otettavan, on se, että asiantuntijalääkäreillä pitäisi olla sotilastapaturmien asiantuntemus. Vakuutustapaturman määrittelemiseen tarvitaan erikoiskoulutusta. Vakuutusyhtiöillä on omat lääkärit, jotka antavat korvauksen epäämistä puoltavia lausuntoja henkilöitä koskaan näkemättä. Vaara-, uhka- ja läheltä piti -tilanteiden kohdalla selvitys ja kirjaaminen ovat ehdoton edellytys, jotta voidaan todentaa syy-yhteys tapahtumiin myöhemmin.

Kolmantena kohtana: Eräs huolenaiheista on loukkaantuneet tai sairastuneet, joita ei tavoiteta. On suuri vaara, että ne, jotka todella tarvitsisivat apua, eivät jaksa tai halua tulla sitä hakemaan. Myös tieto vuosien varrella eri rauhanturvaoperaatioissa haavoittuneista, loukkaantuneista ja sairastuneista tuntuu olevan hajallaan. Asia korostuu, kun viime vuosina kriisinhallintatehtävät ovat muuttuneet entistä vaativammiksi ja vaarallisemmiksi, jolloin myös haavoittumisten ja loukkaantumisten riski on kohonnut. Taistelustressi ja kriisialueella koetut tapahtumat voivat aiheuttaa oireita vielä pitkänkin ajan kuluttua kotiutumisen jälkeen, vaikka kotiutuessaan henkilö olisikin kokenut itsensä täysin terveeksi. Pitäisi organisoida koko Suomen laajuinen koonti kaikille kriisinhallintatehtävissä palvelleille, mukaan lukien siviilikriisinhallinta, samalla periaatteella kuin järjestettiin 70-luvulla sotaveteraaneillemme. Tuolloin saatiin hoidon, kuntoutuksen ja korvausten piiriin sellaisetkin, jotka olivat mielestään vähemmän haavoittuneet. Etenkin traumaperäisten stressireaktioiden tunnistaminen on nykyään hyväksytty diagnoosi, toisin kuin aikaisemmin, jolloin kyseessä olevaa aihetta vältettiin hulluksi leimaantumisen pelossa.

Viimeisenä toivon, että valiokunnassa otetaan vielä huomioon se, että erityisesti tässä asiassa tämän alan ja nämä kokemukset itse kokeneita huolettavat nuoret. Kotimaan terveydenhuollolla voi tällaisissa tapauksissa olla vaikeuksia tunnistaa oirehtimisen syy-yh-

teyksiä. Eräänä ratkaisuna on tiedotuksen lisääminen siten, että siviilipuolen terveydenhoidossa ymmärrettäisiin paremmin taistelustressiin ja post-traumaattiseen stressireaktioon liittyviä ongelmia. Puolustusvoimien ja Valtiokonttorin välinen 5.5.2014 tehty sopimus psykososiaalisen hoidon kustannusten korvaamisesta on täysin riittämätön. Sopimusta sovelletaan vain vuoden ajan palveluksen päättymisestä, ja se koskee henkilöitä, jotka olivat palveluksessa kyseessä olevana sopimusajankohtana tai myöhemmin. Sopimuksen tulee olla aikaan sitomaton, ja vanhat tapaukset on voitava ottaa uudelleen käsiteltäväksi.

Arvoisa puhemies! Pahoittelen, että ylitin ajan, mutta asia oli tärkeä, ja toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunnassa nämä kriisinhallintaveteraanien Vaikeasti Korvattavat ry:n miesten ja naisten esille nostamat neljä erityistä asiaa otetaan huomioon.

19.39 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys nykyisen sotilastapaturmalain korvaamisesta kahdella eri lailla on erittäin tervetullut ja tarpeellinen. Laki sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta korvaisi voimassa olevan sotilastapaturmalain, joka koskee varusmiehiä, siviilipalvelusmiehiä, kertausharjoituksiin osallistuvia reserviläisiä, vapaaehtoista asepalvelusta suorittavia naisia sekä sotilasvirkaan koulutettavia henkilöitä. Tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annettaisiin siis uusi laki. Lakia sovellettaisiin henkilöihin, jotka osallistuvat sotilaalliseen tai siviilikriisinhallintaan taikka Euroopan unionin rajaturvallisuusviraston toimintaan.

Esityksen tavoitteena on, että palveluksessa aiheutuneet vammat ja sairaudet tai niiden paheneminen korvataan riittävän kattavasti. Korvausedellytyksissä on tarkoitus ottaa nykyistä paremmin huomioon palvelusaikaiset olosuhteet, jotka lisäävät sairastumisen ja vammautumisen riskiä. Samalla korotettaisiin ansionmenetyskorvauksen vähimmäistasoa.

Nykylain mukaan kriisinhallintatehtävissä toimivien tapaturmat ja palvelussairaudet korvataan sotilastapaturmalain mukaan. Palveluolosuhteissa on viime vuosina tapahtunut isoja muutoksia. Kriisinhallintatehtävissä niin fyysisen kuin psyykkisenkin vammautumisen riskin on arvioitu nousseen aiempiin vuosikymmeniin verrattuna. Tarpeen psykososiaaliseen tukeen katsotaan lisääntyneen.

Valtiokonttori käsitteli viime vuonna noin 70 rauhanturvaajan korvaushakemuksen. Valtaosassa tapauksia korvaus myönnettiin hakemuksen mukaan. Hankaluuksiakin on ollut varsinkin palvelussuhteen päättymisen jälkeen ilmenneiden vammojen ja sairauksien syy-yhteyden osoittamisessa, erityisesti henkisten vammojen osalta.

Palvelus kriisinhallinta-alueilla muistuttaa usein työskentelyä sotatoiminta-alueilla ja poikkeaa kotimaisista olosuhteista monin tavoin. Lainsäädäntöuudistusta valmisteltaessa on paneuduttu perusteellisesti kriisinhallintaoperaatioiden palveluolosuhteisiin ja hoitojärjestelyihin Afganistanissa ja Libanonissa. Vaarallisen toimintaympäristön lisäksi palvelus tällaisilla alueilla on henkisestikin kuormittavaa.

Uudistuksen tavoite on saada vammautunut henkilö nopeasti hoitotoimenpiteisiin ja kuntoutukseen sekä turvata hänen taloutensa niin, että hän tulee toimeen vammautumisestaan huolimatta ja palaa ehkä työelämään. Kriisinhallintatehtävästä palaavalle tulee oikeus yhden vuoden ajaksi erityiseen psyykkiseen tukeen, joka koskee takautuvasti myös ennen uuden lain voimaantuloa palveluksessa olleita. Psyykkisen tuen saamisen kynnys olisi matala, eikä se edellyttäisi hakijalla tapaturmana tai palvelussairautena korvattavaa vammaa tai sairautta.

Hyvin tärkeää on myös se, että valtio vihdoin ottaa vastuun vammautuneiden ja sairastuneiden varusmiesten hoidosta ja toimeentulosta. Suomen maanpuolustus perustuu ylei-

seen asevelvollisuuteen ja suureen reserviin, joten on luonnollista, että siihen sisältyy velvollisuus varusmiespalveluksessa tai kertausharjoituksissa vammautuneen tai sairastuneen hoidosta ja toimeentulosta sairausaikana.

Voimassa olevan sotilastapaturmalain nojalla on korvattu sattumisvuosina 2010—2014 yhteensä yli 8 000 vahinkotapahtumaa. Näistä palvelussairauksia on ollut 2 000 ja loput tapaturmia. Varusmiesten osuus vahinkotapahtumista on ollut noin 85 prosenttia, sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistuneiden runsaat 6 prosenttia ja kertausharjoituksiin osallistuneiden noin runsaat 3 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Vaikka vakavasti vammautuminen tai kuolemantapaus on todennäköisempää kriisinhallintatehtävissä, myös varusmiesten pysyviä vammautumisia ja kuolemia on valitettavasti tapahtunut. Lakisääteiseen varusmiespalvelukseen osallistuu palkatta erikuntoisia ihmisiä, joilla voi olla toimintarajoitteita jo ennestään, kun kriisinhallintatehtävissä palvelee ammattisotilaita. Vakuutusturvan parantaminen ja oikeudenmukainen korvaustaso saattavat osaltaan motivoida valitsemaan siviilipalveluksen sijaan varusmiespalveluksen, ja tämä saattaa lisätä myös naisten osallistumista vapaaehtoiseen maanpuolustukseen.

19.44 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Hallitus on esityksellään uudistamassa voimassa olevaa sotilastapaturmia koskevaa lainsäädäntöä ja täsmentämässä sen soveltamisalaa. Esityksessä täsmennetään sotilastapaturman ja palvelussairauden määrittelyjä niin, että ne tulevat paremmin ja nimenomaan riittävän kattavasti korvattaviksi. Mielestäni on hyvä, että tätä asiaa tarkastellaan uudestaan nyt jopa 30 vuoden jälkeen. Edellinen tarkastelu tehtiin vuonna 90 vastamaan nykyajan vaatimuksia esimerkiksi kriisinhallinnan suhteen. Sitä ihmettelen laajemminkin, jos aikaisempi lainsäädäntö ei ole riittävästi suojannut isänmaan palveluksessa olevan varusmiehen, reserviläisen, koulutettavan, virka-apua antavan, vapaaehtoisen tai siviilipalvelusmiehen asemaa palvelusaikaisen loukkaantumisen tapahtuessa tai vamman pahentuessa. Miten tämä voi olla mahdollista, että tätä ei ole aiemmin hoidettu kuntoon vaan meidän täytyy käsitellä sitä nyt täällä? Tämä osoittaa, että maailma ei ole todellakaan vielä valmis. Hallituksen esitys, joka kantaa vastuun näistä ihmisistä, on oikein tervetullut.

19.45 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tätä lakia on valmisteltu useita vuosia, ja asianmukaiset yhteistyötahot, kuten STM, puolustusministeriö ja Valtiokonttori sekä henkilöstöjärjestöt, ovat olleet tiiviissä yhteistyössä lainvalmistelutyössä. Jatkossa palveluksessa aiheutuneet vammat ja sairaudet sekä palveluksesta johtuvien vammojen paheneminen on korvattava riittävän kattavasti.

Erityisen hyvää laissa on psyykkisten vammojen nostaminen fyysisten vammojen rinnalle ja se, että kriisinhallintatehtävästä palaavalle ehdotetaan oikeutta erityiseen psyykkiseen tukeen. Suomen sodissa sotineiden miesten mielen traumat jäivät usein kaiken avun ulkopuolelle. Sodan kauhujen ja kuolemanpelon vuoksi sotaneuroosista kärsineitä on Suomessa ollut tuhansia, ja näiden hoitamattomuus vaikuttaa varmasti vielä tänäkin päivänä omassa sukupolvessani. Psykiatrista hoitoa ei ymmärretty eikä osattu silloin antaa. Nykyään onneksi tajutaan se, että kenen tahansa mieli voi murtua raakuuksien edessä. Pikemminkin voisi kysyä, että eikö ole epänormaalia se, jos ihmisen mieli ei millään tavalla reagoisi kokemaansa kauhuun ja kuolemaan.

Traumat tulevat pintaan usein vasta viiveellä, ja sen vuoksi on hyvä, että laissa ehdotetaan psyykkisen tuen koskevan takautuvasti myös ennen tämän lain voimaantuloa palveluksessa olleita. Pidän erinomaisena sitä, että psyykkisen tuen saamisen kynnys tulisi olemaan matala eikä se edellyttäisi hakijalla tapaturmana tai palvelussairautena korvattavaa vammaa tai sairautta. Kenenkään ei pidä ensin joutua kokemaan avioeroa, alkoholisoitua tai kärsiä unettomuudesta ja masennuksesta ja vasta pohjakosketuksen jälkeen päästä keskustelemaan traumoista ammattilaisen kanssa. On pystyttävä varhaiseen auttamiseen.

Finlandia-palkitun historiantutkijan Ville Kivimäen Murtuneet mielet -tietokirjassa tutkija toteaa, että jos kokemus väkivallasta oli sodan aikana lyhytaikainen, siitä saattoi selvitä. Jatkuessaan ja kertautuessaan se muuttui jäytäväksi, hitaaksi, tylsistyttäväksi, masentavaksi, ihmistä kuluttavaksi. Silti Suomessa psyykkisten häiriöiden syysuhteet sotaan kiellettiin. On häpeällistä, että sodissa psyykkisesti haavoittuneet sotilaat ja veteraanit eivät ole saaneet sotainvalidikorvauksia. Myös kynnys hakea korvausta psyykkisistä syistä on ollut erityisen korkea.

Onneksi nyt asenteet ovat muuttuneet. Vielä 90-luvulla psyykkisesti haavoittuneiden korvauksista käytiin keskustelua ja hyljeksiviä mielipiteitä löytyi sekä Sotainvalidien Veljesliitosta että Tapaturmaviraston lääkäreidenkin käsityksistä. Psyykkiset häiriöt liitettiin pelkuruuteen tai psyykkiseen poikkeavuuteen. Palvelusolosuhteet ja niiden aiheuttamat riskit ovat sekä siviili- että sotilaallisessa kriisinhallinnassa hyvin samanlaiset. Toivon vilpittömästi, että tämä tärkeä laki nyt vuosien odotusten jälkeen tulisi pikaisesti voimaan ja näin kaikkien kriisinhallintaan osallistuvien turva yhtenäistettäisiin.

Arvoisa puhemies! Haluan kuitenkin huomauttaa, että tämä laki on riittämätön sovellettavaksi kansainvälisen avun antamiseen tarkoitettuihin sotilas- ja siviiliapujoukkoihin. Miksikö? Siksi, että kriisinhallintaoperaatiot ovat luonteeltaan rauhaaturvaavia tai koulutusta antavia. Niissä ei osallistuta varsinaisiin sotatoimiin, vaikka voimaa joudutaankin itsepuolustukseksi joskus käyttämään. Kansainvälisen avun antamisen myötä suomalaisten on mahdollista joutua osaksi aktiivista hyökkäyksellistä sotatoimintaa varsinaisilla sotatoimialueilla, siis joutua sotaan. Tällöin riskit ovat jotain ihan muuta kuin tarkkoihin riskianalyyseihin perustuvissa kriisinhallintaoperaatioissa. Siksi tämä laki ei sovellu käytettäväksi kv-sotilasaputehtäviin, toisin kuin kyseisen lain lakiesityksessä esitetään, vaikka tätä tapaturmalakia ei ole lainkaan valmisteltu kansainvälisen sotilasavun näkökulmasta, koska kyseinen laki tuli esille vasta, kun tämä tapaturmalaki oli jo käytännössä loppuunvalmisteltu. Kansainväliseen sotilasapuun tämä tapaturmalaki lienee yhdistetty lain perusteluissa vain siksi, että sotilaiden pakottamiseen ulkomaille löydettäisiin edes joitakin myönteisiä perusteluja. Itse en kannata pakottamista, vaan lähtemisen ulkomaisiin tehtäviin tulee jatkossakin perustua vapaaehtoisuuteen.

19.51 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä esitys on viimein saatu tänne eduskuntaan. Sehän on tainnut olla jo käytännössä valmis runsaan vuoden ajan.

Tämä kriisinhallintatehtävissä tapaturman tai palvelussairauden saaneiden korvaamista koskeva laki taitaa olla aika hyvässä kunnossa, ja se on tietysti erinomainen asia.

Sen sijaan tämä toinen esitys, joka koskee pakollisessa varusmiespalveluksessa tai reserviläisharjoituksissa tapaturman tai palvelussairauden saaneita, on jäänyt puutteelliseksi, ja toivoisin, että sitä korjattaisiin ja täydennettäisiin eduskuntakäsittelyssä. Siihen pitäisi itse asiassa lisätä kriisinhallintatehtävissä palvelleiden lakiesityksestä 9 §, 10 § ja 11 § sellaisinaan, eli ne pitäisi lisätä tähän sotilastapaturmalakiin. 9 § koskee lisäkorvausta py-

syvästä haitasta, 10 § kuolemantapauksen johdosta maksettavaa lisäkorvausta ja 11 § psyykkistä tukea ja hoitoa. Tällaisia pykäliä ei tuohon varusmiespalveluksessa loukkaantuneen lakiesitykseen sisälly. Siihen voitaisiin ottaa vielä sekin, että sairauspäivärahaan tulisi kerroin, esimerkiksi 2, jollainen on kyllä vuosityöansioon liitetty kertoimena 3, sikäli kuin on kysymys tapaturmaeläkkeen ja perhe-eläkkeen perusteena käytettävän vuosiansion vähimmäismäärästä. Aika usein on niin, että tuo sairauspäivärahakausi jatkuu jopa vuoden ennen mahdollista eläkepäätöstä.

19.53 **Kimmo Kivelä ps:** Puhemies! Tämä todellakin on tervetullut ja odotettu uudistus. Voikin kysyä, miksi se annetaan vasta nyt. Tämä selkeyttää tilannetta ja toivon mukaan ja todennäköisesti vähentää monitulkintaisia tilanteita.

Kun sanon, että miksi vasta nyt, niin nyt kun on perussuomalaiset hallituksessa, meillä ovat ministerit panneet hihat heilumaan, sosiaali- ja terveysministeri ja puolustusministeri. Kun niin päiväjärjestyksen tämän kohdan kuin seuraavankin kohdan, niin sanotun Lex Lindströmin, kohdalla perussuomalaiset ministerit saavat näin paljon hyvää aikaiseksi ja panevat tuulemaan, niin kyllä se ihmetyttää, että meidän puolueen kannatus ei tätä korkeammalla ole. Mutta kyllä uskon, että kun tämä Suomen kansalle kirkastuu, että perussuomalaiset on hallituksessa se uudistava voima, kansaa puolustava voima, niin sitten todelliset gallupit eli vaalit kertovat jotakin aivan muuta.

Tämä on tärkeää myös sikäli, että kertausharjoituksissa olevien reserviläisten asemaan tulee turvaa, samoin varusmiesten asemaan, ja ennen kaikkea, eikä vähimpänä ja viimeisenä, on se, että niin kuin edustaja Heinonen sanoi, olemme rauhanturvatehtävien suurvalta olleet jo 60 vuotta ja omalta osaltaan tämä laki toteutuessaan auttaa sitä, että myös jatkossa saadaan osaavia ja motivoituneita henkilöitä kriisinhallintatehtäviin.

19.56 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä on todellakin sellainen lakiesitys, jonka ihan mielellään ottaa vastaan. Tätä on todellakin valmisteltu jo useamman vuoden ajan, niin että ihan tänä vuonna sitä ei ole — eikä tämän hallituksen aikanakaan — käynnistetty. Mutta hyvä, että se nyt saadaan maaliin. Ja se on erittäin hyvä asia, että siellä on nyt sitten mukana myöskin tämä psyykkinen puoli ja psyykkiset vammat. Satuin olemaan juuri silloin puolustusvaliokunnassa, kun se lisättiin sinne. Erittäin kiva nähdä nytten, että se on tässä lakiesityksessä edelleenkin mukana.

Mutta se olisi hyvä, jos tähän vielä saataisiin varusmiespalveluksessa tapahtuvat traumat ja onnettomuudet ja loukkaantumiset, koska niitäkin on, samoin kansainvälisissä tehtävissä. Kun ollaan kansainvälisissä tehtävissä kriisi- tai sotatoimialueella joko tarkkailijana tai koulutustehtävissä ja siellä sattuu jotakin, niin kyllä sellainenkin pitäisi korvata, koska tuo kriisi- ja sotatoimialueella oleskelu tahtoo olla vähän sellaista, että mikään vakuutuskaan siinä ei tule matkaan, koska tiedetään, että se on aika vaarallista toimintaa.

Se on erittäin hyvä, että esimerkiksi rauhanturvaajat voivat nyt hakeutua vaikkapa heti, kun kotoutuvat omasta palveluksestaan, myöskin lääkärihoitoon ja saada myöskin traumoihinsa jonkinnäköistä apua. Se on nimittäin erittäin tavallista, että jos on ollut rauhanturvaajana, niin eivät ne ensimmäiset kuukaudet kyllä kauhean helppoja nukuttavia ole. Kyllä ne asiat elävät siellä mukana.

Tästä täytyy kyllä antaa hallitukselle kiitos — tai puolustusministerillekö se sitten on — että tämä asia on saatu näin pitkälle, että se on nytten viety maaliin. Sitä valmisteltiin tosiaan viime kaudellakin hartaasti.

19.58 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa herra puhemies! On helppo yhtyä niihin kiitoksiin, mitä tässä on esitetty siitä, että tämä laki nyt vihdoin valmistuu.

60 vuotta sitten ensimmäiset suomalaiset lähtivät kriisinhallintatehtäviin, ja on todellakin korkea aika, että me nyt saamme tämän lain ja nämä kriisinhallinnan veteraanit saavat apua ja tukea niihin vammoihin ja sairauksiin, mitkä mahdollisesti aiheutuvat, kun he ovat sekä sotilaallisissa että siviilikriisinhallintatehtävissä. Suomi on heidät sinne lähettänyt, Suomi on kantanut oman vastuunsa osallistumalla näihin erilaisiin kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin, ja meillä on myös vastuu huolehtia niistä miehistä ja naisista, jotka käytännössä tätä vastuuta siellä kentällä kantavat.

Edustaja Heinonen tässä hyvin omassa puheenvuorossaan esitti niitä huomioita, mitä lain jatkovalmistelussa on syytä ottaa huomioon siinä, miten tätä esitystä voimme vielä parantaa, ja edustaja Taavitsainen kuvaili hyvin niitä psyykkisiä vammoja, mitä helposti näissä tehtävissä syntyy. On erittäin tärkeää, että tämä psyykkinen tuki on tässä mukana, ja on huolehdittava, että se on riittävän kattava ja sitä saa myös myöhemmässä vaiheessa.

Toivon ja uskonkin, että me kaikki omassa valiokuntatyössämme otamme tosissamme nämä huolet, jotka tässä keskustelussa on esitetty, ja vielä pyrimme parantamaan ja täydentämään tätä lakiesitystä.

20.00 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tästä iso kiitos kuuluu edellisen hallituksen puolustusministerille Carl Haglundille, joka otti tämän mielestäni aika lailla sydämenasiakseen viedäkseen eteenpäin, ja silloin nykyinen puolustusministeri Jussi Niinistö toimi puolustusvaliokunnan puheenjohtajana ja itse sain olla puolustusvaliokunnassa. Kyllä kiittäisin heistä kumpaakin ihan yhtä lailla tämän asian hoitamisesta. Ilman Carl Haglundia tämä ei olisi lähtenyt eteenpäin, Jussi Niinistöllä oli valiokunnan puheenjohtajana merkittävä rooli siinä ja nyt sitten maaliin viemisessä tietysti sosiaali- ja terveysministerillä ja hallituksella noin yleisesti, että tähän rahat myös saadaan.

Myös Vaikeasti Korvattavat ry, joka on kriisinhallintaveteraanien vertaistukijärjestö, ansaitsee kyllä ison kiitoksen. Se on järjestö, johon ei pääse jäseneksi kuin vaikeimman kautta. He ovat tehneet erittäin hyvää työtä tämän kokonaisuuden maaliin saamiseksi, ja toivotaan, että ne miehet ja naiset nyt tämän myötä myös tulevat saamaan apua.

Perheiden tuki on sellainen, joka tässä jää liian pienelle huomiolle. Itse asiassa olen saanut useita viestejä näiden noin 5—6 vuoden aikana, kun tätä asiaa olen esillä pitänyt, perheiltä, jotka ovat huolissaan siitä, kun kuolemantapauksia tai vakavia loukkaantumisia, haavoittumisia tapahtuu näissä operaatioissa. Siinä saattaa järkkyä ei pelkästään sen perheen elämä vaan myös niiden perheiden elämä, joista isä tai äiti on mukana siinä samassa operaatiossa. Pienille lapsille mutta myös aikuisille puolisoille saattaa tulla oireita, joita pitää pystyä tukemaan ja hoitamaan, ja apu pitää osoittaa myös sinne asti.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan antaa tukeni edustaja Kivirannan esitykselle, että varusmiespalveluksen ja reserviläisten koulutusjaksojen osalta myös lisätään muutama pykälä eli myös heidät lisätään vakavimpien vahinkojen ja onnettomuuksien korvausten piiriin.

20.02 **Maria Tolppanen sd:** Tämä on erittäin hyvä asia, että nyt saadaan vihdoinkin vietyä maaliin tämä tapaturma-asia. Tähän pitäisi vain saada mukaan nytten se, että varusmiespalveluksessa olevat ja siellä loukkaantuvat varusmiehet kuuluisivat myöskin tämän piiriin. Samoin tähän pitäisi saada mukaan se, että jos ollaan kansainvälisissä tehtävissä

esimerkiksi opettamassa tai tarkkailijoina, niin sellaisten henkilöiden pitäisi olla tämän piirissä sen takia, että esimerkiksi yksityisiä tapaturmavakuutuksia ei juurikaan myönnetä sellaisille alueille, missä tämmöistä koulutusta tapahtuu, jos se siis tapahtuu sotatoimialueella tai ylipäätään kriisialueella.

Eli erittäin tervetullut on tämä lakiesitys, sitä voi kyllä kannattaa, mutta toivon, että siihen saadaan vielä lisättyä nämä asevelvollisuuttaan suorittavat nuoret miehet ja nuoret naiset. Sillä on merkitystä. Valitettavasti meillä tapahtuu onnettomuuksia tänä päivänä, jopa kuolemaan johtavia onnettomuuksia on tapahtunut asevelvollisuusaikana. Tietenkään mikään laki ei tuo heitä takaisin, mutta helpottaa ehkä hieman jäljelle jäävien tilanteita, ja ainakin siinä vaiheessa, jos loukkaannutaan, saadaan asiallista hoitoa ja päästään kuntoutumaan.

20.04 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Tolppanen, kyllä nämä teidän esille nostamanne asiat tästä esityksestä löytyvät, eli lakiuudistus täsmentää sitä, että määritellään sotilastapaturma ja palvelussairaus, eli nimenomaan varusmiesten. Mutta se, mikä täältä puuttuu, on tämä, minkä edustaja Kiviranta nosti esille, elikkä esimerkiksi kuolemantapauksien korvaukset ja ne pykälät varusmiesten plus reserviläisten kertausharjoitusten osalta täältä puuttuvat. Tästä löytyy sen sijaan myös se, että tapaturman ja palvelussairauden korvaaminen kriisinhallintatehtävissä koskee myös sotilaalliseen kriisinhallintaan sekä siviilikriisinhallintaan ja Euroopan unionin rajaturvallisuusviraston toimintaan osallistuvia henkilöitä, eli kyllä tässä on myös tämä koulutuspuoli huomioitu, eli varsin kattavasti tähän nyt saadaan nämä kaikki naiset ja miehet, jotka näissä kriisinhallintatehtävissä ovat kouluttajina taikka muissa tehtävissä.

20.05 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Näitä tapaturmia ja palvelussairauksiahan ilmenee hyvin vähän lukumääräisesti pakollisessa varusmiespalveluksessa, mutta ne ovat hyvin kipeitä tapauksia, ja minusta ne pitäisi hoitaa aivan yhtä mallikkaasti kuin kriisinhallintatehtävissä vammautuneitten tai loukkaantuneitten asiat. Minusta kriisinhallintatehtäviä koskevassa lakiesityksessä olevat kolme pykälää, 9 §, 10 § ja 11 §, pitäisi siis sisällyttää myös tähän sotilastapaturmalakiin. Nyt taitaa olla vuoden aikana tapahtunut laskujeni mukaan ainakin kolme varusmiesten kuolemantapausta, ja minusta niissä pitäisi olla asiallinen korvaustaso, joka ei budjettitaloudellisesti merkitse käytännössä juuri mitään. (Kimmo Kivelä: Inhimillisyys!)

20.06 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Toivottavasti olen tosiaan tulkinnut väärin, koska minä tulkitsen sen sillä tavalla, että jos ei olla varsinaisesti kriisinhallintatehtävissä vaan ollaan esimerkiksi tarkkailijana taikka ollaan kouluttamassa, niin silloin tämä ei koskisi, ja tarkoitin nimenomaan sellaista tilannetta. Mutta erittäin hyvä — jos olen tulkinnut väärin, silloin olen tietysti tyytyväinen, että tämä asia on jo siellä huomioitu.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle eläketukilaiksi ja laiksi tuloverolain 63 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 226/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

20.07 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on kannatettava, sillä tämän avulla yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien tilanne helpottuu ja he pääsevät säällisesti ensin eläketuelle ja sitten myöhemmin eläkkeelle. Tämänhetkisessä työllisyystilanteessa näiden henkilöiden työllistyminen on lähes mahdotonta, ja siksi tämä on inhimillinen esitys. Samalla vapautetaan te-toimistojen resursseja ja vähennetään työmarkkinatuen kunnalle aiheuttamia menoja. Keskustelu siitä, millä nimellä tästä lakiesityksestä puhutaan, on mielestäni ihan turhaa. Edustaja Taipale tämän aikoinaan oivalsi, ja hyvin samantapaista määräaikaista lakia on jo aiemminkin käytetty, joten on hyvä, että tämä hallitus otti tämän asian hoidettavakseen hyödyntäen näitä aiempia kokemuksia. Siis kaikki kiitos tästä lakiesityksestä hallitukselle.

Mutta, arvoisa puhemies, muuten hallituksen toimet pitkäaikaistyöttömien tilanteen helpottamiseksi eivät ole olleet kovin kummoisia. Meillä alkaa olla jo ministeriön omankin arvioinnin mukaan tulossa pitkäaikaistyöttömyyden suomenennätys. Tässä asiassa ei taida olla edes kunnolla valoa tunnelin päässä näkyvillä. Pitkäaikaistyöttömyyden hinta on lähes 9 miljardia euroa vuodessa, eli ei voi olla kysymättä, miten ihmeessä meillä on tähän varaa. Jokainen meistä ymmärtää, että työpaikkojen luominen on se tärkein asia, mutta olemme eri mieltä myös siitä, miten näitä uusia työpaikkoja luodaan. Se on kuitenkin enemmän huomisen keskustelun teema, näin uskon.

Mutta työpaikkojen luomisen lisäksi meidän on myös pidettävä huolta työttömistä ja estettävä heidän yhteiskunnasta syrjäytymisensä. Sosialidemokraatit ovat esittäneet lukuisia ehdotuksia tässä asiassa, ja mainitsen niistä nyt vain pari. Ensinnäkin kuntouttava työtoiminta tulisi kohdentaa sellaisille ihmisille, jotka tarvitsevat kuntoutusta, ja samalla kytkeä siihen kouluttautumismahdollisuus. Tällä hetkellä kuntouttavassa työtoiminnassa on henkilöitä, jotka eivät sinne kuulu ja jotka samalla vievät paikan niiltä, jotka tästä kuntoutuksesta hyötyisivät. Toiseksi julkista hankintaosaamista tulee parantaa ja lisätä sosiaalisten ja työllistävien kriteerien käyttöä, jotta vaikeammin työllistyvillä olisi paremmat mahdollisuudet työllistyä. Lisäksi esimerkiksi työttömien terveystarkastukset tulee muistaa ja saada osaksi sote-uudistusta.

Paljon voitaisiin tehdä pitkäaikaistyöttömyyden taittamiseksi, jos tahtotila olisi yhteinen, mutta monet hallituksen toimet valitettavasti toimivat ihan toiseen suuntaan. Erityisen huolissani olen siitä, että hallitus on vähentämässä palkkatukityörahoitusta kolmannelta sektorilta ja tämän seurauksena järjestöjen mahdollisuudet työllistää työttömiä uhkaavat heikentyä dramaattisesti. Eri arvioiden mukaan järjestöistä uhkaa hävitä tuhansia työpaikkoja. Tällä hetkellä työvoimapolitiikan tulokseksi odotetaan työllistymistä avoimille työ-

markkinoille, ja palkkatuettu työ esimerkiksi järjestöissä on pitkäaikaistyöttömälle usein väylä edetä näille avoimille työmarkkinoille. Mutta toisaalta meidän pitäisi hyväksyä se tosiasia, etteivät kaikki pitkäaikaistyöttömät yllä nykyisillä työvoiman tuottavuus- ja tulosodotuksilla avoimille työmarkkinoille.

Järjestöt painottavat omassa toiminnassaan sosiaalisia näkökulmia, ja julkisin varoin tuettu työllistämistoiminta antaa niille mahdollisuuden joustaa näissä tuottavuus- ja tulosodotuksissa. Pitkäaikaistyöttömälle itselleen työskentely kolmannella sektorilla antaa mahdollisuuden olla merkityksellinen osa yhteiskuntaa, ja samalla se tukee oman elämän hallintaa monella tavalla ja estää syrjäytymästä. Kolmannella sektorilla tehdään usein sellaisia tehtäviä, joita mikään muu taho ei yhteiskunnassa hoida. Näistä mainittakoon esimerkiksi pienimuotoinen kotiapu, kaupassa käynti, erilaiset kuljetustehtävät, lumenluonti, näkövammaisten lukupalvelu ja lastenhoitoapu. Työ on usein satunnaista, eikä sille ole kaupallisia tarjoajia, tai sitten asiakkaiden maksukyky ei yllä markkinahintaiseen palveluun.

Nyt olisi korkea aika ruveta ajattelemaan työstä uudella tavalla, eli työn roolin uudelleenajattelu ja -organisointi on nyt tarpeen, jotta tämänkaltainen tarpeellinen työ, yhteiskunnallisesti hyödyllinen työ, ja sitten työttömyyden hoito saadaan kohtaamaan. Järjestöissä on olemassa paljon organisointikykyä ja valmiuksia viedä läpi vaativiakin projekteja tehokkaasti, ja työllistämisessä järjestöt ovat aliarvioitu voimavara tällä hetkellä. Onkin käsittämätöntä, että hallitus tässä työttömyystilanteessa tietoisesti heikentää järjestöjen työllistämismahdollisuuksia. Näitä niin sanottuja välityömarkkinoita tulisi pikemminkin kehittää palvelemaan yksilöitä ja yhteiskuntaa eikä viedä niiltä toimintamahdollisuuksia pois.

20.12 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä nyt taas konkretisoituu se, ketkä puhuvat ja kenestä on tekoihinkin. Tarvittiin perussuomalaiset hallitukseen, että tämä laki saatiin etenemään. Demarit ovat olleet hallituksessa pitkin historiaa, mutta vasta kun perussuomalaiset olivat ensimmäistä kertaa hallituksessa, alkoi tapahtua. SDP on ollut tälle ajatukselle myötämielinen, mutta heidän työministereistään ei ole ollut käytännön toteuttajaksi. Pelkät ehdotukset eivät auta ketään. Kuten entinen sosialidemokraattinen kansanedustaja Ilkka Taipale sanoi Yleisradiolle 22.8.: "Kuulin, että aiemmat ministerit, Tarja Filatov ja Lauri Ihalainen, olisivat antaneet tukensa tälle hommalle. Mutta silloin, kun he ovat olleet ministereinä, aloitteellisuus ei ollut heidän käsissään. Perussuomalaiset ovat ottaneet asian tosissaan."

Toisaalta alkuunsa ihan sieltä kokoomuksen oikealta laidalta — vai muistanko oikein, että jopa aivan ministeritasolta — tuli äänenpainoja, että tämä vaikuttaisi työllisyyteen negatiivisesti tai tästä tulisi jokin automaatti. Eihän kertaluontoinen laki voi automaatti olla, enkä voi muutenkaan käsittää tällaista puhetta, sillä onhan se jo ihmisarvoa alentavaa, että lähellä eläkeikää olevia, yli viisi vuotta työttömänä olleita henkilöitä juoksutetaan työharjoitteluun tai työvoimakoulutukseen, kun työllistymisen mahdollisuuksia ei käytännössä ole riippumatta henkilön omista työhaluista. Mielestäni hallituksen toimien täytyy perustua tosiasioiden tunnustamiseen, ja tämä lakiesitys on hyvä esimerkki siitä, miten niitä tosiasioita voidaan tunnustaa.

20.14 **Kimmo Kivelä ps:** Puhemies! Kysymyksessä on monessa mielessä historiallinen asia. Tässä yhdistyvät inhimillisyys ja järkevä asioiden hoito. Jokainen tietää, että kuusissakymmenissä olevaa pitkäaikaistyötöntä on miltei mahdoton työllistää erilaisilla työllis-

tämistoimenpiteillä, ja työllistämistoimenpiteiden kohteena olo on monen kohdalla merkinnyt nöyryyttämistä, ja tästä onneksi tämän myötä päästään eroon.

Äsken edustaja Mäkelä ansiokkaasti kuvasi sitä, kuinka perussuomalaiset tekee ja SDP tyytyy puhumaan, ja tämän todellakin tämän asian eräänlainen isä, Ilkka Taipalekin, on avoimesti julkisuudessa tunnustanut. Hänhän on sanonut muistini mukaan myös jotenkin siihen suuntaan, että SDP pani tätä asiaa liikkeelle mutta ei vienyt sitä riittävällä tarmolla ja intensiteetillä eteenpäin.

Oli hyvin hämmästyttävää, että kun edustaja Mäkisalo-Ropponen ei löytänyt tästä mitään kritikoitavaa, niin hän otti sitten muut hallituksen laiminlyönnit työllistämisasioissa esille ja toi hyviä asioita esiin, mitä pitäisi tehdä, mikä oli sosialidemokraattien pitkä vaatimuslista. Ihmettelen, että kun noskelaisilla on ollut pitkään työministerin paikka viime hallituskaudella, niin mikseivät noskelaiset viime kaudella ajaneet eteenpäin näitä edustaja Mäkisalo-Ropposen esille tuomia asioita.

20.16 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! "Pitkäaikaistyöttömien eläketuki ei olisi linjassa eläkkeellejäämisiän nostamisen ja työurien pidentämistä koskevien tavoitteiden kanssa." Näin vastasi perussuomalaisten sosiaali- ja terveysministeri keväällä, kun SDP:n työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan eduskuntaryhmänä teimme hänelle kirjallisen kysymyksen siitä, voitaisiinko nyt tämä Lex Taipale tai Lex Lindström — ihan sama, mikä se nimi sitten loppujen lopuksi on — eläkelaki, toteuttaa. En tiedä, mikä sai hallituksen pään kääntymään, mutta olen iloinen siitä, että se kääntyi, koska tämä laki todellakin säästää työhallinnon resursseja, joten se ei ole mitenkään kovin kallis, ja se ennen muuta tuo inhimillisemmän ratkaisun niille hyvin pitkään työttömänä olleille ihmisille, joiden työllistymismahdollisuudet ovat käytännössä miinusmerkkiset.

Mutta minun on pakko korjata hieman tätä perussuomalaisten historian tuntemusta ja myös Ilkka Taipaleeseen liittyvän historian tuntemusta tai unohdusta, koska satuin itse asiassa olemaan työministerinä silloin, kun Paavo Lipposen hallitus sääti eläkelain, jonka mukaan silloin hyvin pitkään työttömänä olleet pääsivät kertaluonteisesti täsmälleen tällä samalla mallilla eläkkeelle, mutta he saivat tuolloin täyden eläkkeen eivätkä tällaista väliaikaista mallia tämän ratkaisun mukaisesti. Muistan sen varsin hyvin, koska silloin sosiaali- ja terveysministerinä oli Sinikka Mönkäre, jonka kanssa istuimme yhteisessä huoneessa ja juristiavustajien kanssa käytännössä kirjoittelimme noita pykäliä, koska silloin valmista mallia ei vielä ollut. Se tuotiin silloin 2000-luvun puolessavälissä eduskuntaan, ja silloin useampi tuhat pitkäaikaistyötöntä pääsi eläkkeelle.

Toinen Ilkka Taipaleen nimeä kantava malli on ollut tällainen avustettu eläke, jossa on käytetty sitten tällaisia terveydellisiä kriteereitä, ja sekin toteutettiin tuolloin. Silloin sitä vain kutsuttiin Elma-malliksi, joka tulee sanoista "eläke on mahdollisuus". Siinä ajatuksena oli, että työvoiman palvelukeskuksissa ostetaan erityistä osaamista, sitä osaamista, jonka mallia Ilkka Taipale itse on ollut lääkärinä luomassa, ja autetaan ihmisiä eläkkeelle, tehdään niitä vaikeampia terveydellisiä, neurologisia tutkimuksia, jotka osoittavat, mikä on se syy, jolla voi sitten ihan oikeasti päästä työkyvyttömyyseläkkeelle. Ja tuonkin järjestelmän kautta moni ihminen on eläkeratkaisun saanut.

Ikävä kyllä tällä kaudella tuota avustettua Elma-mallia ei ole ollut käytössä, mutta sen sijaan monet kunnat, esimerkiksi oma kotikaupunkini, ovat ottaneet sen käyttöön, koska se säästää silkkaa rahaa ja se on inhimillisesti toimiva ratkaisu ja se auttaa ihmisiä eläkkeelle

silloin, kun he jo meidän nykyjärjestelmämme mukaan kuuluisivat työkyvyttömyyseläkkeelle.

Mutta tällä hetkellä: "Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä ei ole koskaan ollut Suomessa niin suuri kuin nyt, yli 35 prosenttia, ja se jatkaa ennusteen mukaan kasvuaan tulevina vuosina. Ennusteen mukaan pitkäaikaistyöttömiä on tänä vuonna 125 000 eli 16 000 enemmän kuin viime vuonna." Tämä ei ole opposition propagandaa, vaan tämä on työ- ja elinkeinoministeriön ennuste, jossa ennustetaan, että työllisyys sinänsä kyllä paranee mutta pitkäaikaistyöttömyys jatkaa rajua nousuansa ja on itse asiassa suomenennätysmitassa. Tämä on historiallista, ja sen vuoksi kuuluttaisin koko tätä salia puuttumaan nimenomaan pitkäaikaistyöttömyyteen. Tämä eläketukimalli on yksi hyvä ratkaisu, koska se auttaa muutamaa tuhatta henkilöä, mutta tämän muutaman tuhannen lisäksi meillä on todellakin 125 000 ihmistä, joiden työttömyys on pitkittynyt, ja heistä iso osa tarvitsee enemmän apua kuin he tällä hetkellä saavat. Nyt he ovat saaneet avukseen lähestulkoon ainoastaan työttömyysturvan leikkauksia, väheneviä työvoimapoliittisen koulutuksen määrärahoja ja ainoastaan, lähestulkoon, aktiivisena toimenpiteenä kuntouttavaa työtoimintaa, koska tämä hallitus on päättänyt, että ensi vuonna esimerkiksi välityömarkkinoilla toimivat järjestöt eivät enää saa käyttää siinä määrin palkkatukea kuin he ovat tähän asti saaneet käyttää, vaan tuo volyymi tiputetaan noin 15 000:sta 3 000:een.

Vetoaisinkin tässä perussuomalaisiin, että kun valtionvaroissa mietitään tämän vuoden loppuvaiheesta sitä, mitä korjauksia budjettiin tehdään, niin sieltä ainakin tällainen typerä katto poistettaisiin ja järjestöt voisivat olla pitkäaikaistyöttömien apuna, niin kuin ne tähänkin asti ovat voineet olla.

20.21 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on niille noin 5 000 pitkäaikaistyöttömälle, joita se koskee, todellakin inhimillinen ja hyvä ratkaisu. Me kaikki tiedämme ja niin tietävät he itsekin, että työllistyminen heidän kohdallaan on hyvin epätodennäköistä, ja siksi on hyvä, että he pääsevät eläkkeelle.

Mutta kuten tässä edellä todettiin, me olemme tilanteessa, jossa pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut. Toivon, että pystyisimme löytämään semmoisia pysyviä ratkaisuja, jotta tämäntyyppinen tietynlainen armahdus iäkkäille pitkäaikaistyöttömille ei tulisi tavaksi, joka tehdään kymmenen vuoden välein, kuten tässä kuulimme. Sen sijaan meidän pitäisi aktiivisesti ruveta etsimään niitä keinoja, miten voimme luoda toimivat välityömarkkinat, miten voimme huolehtia siitä, että esimerkiksi järjestöt, joilla on paljon tekemätöntä työtä, voivat työllistää nykyistä paremmin ja voivat työllistää sentyyppisiä ihmisiä, jotka eivät ainakaan heti ole kykeneviä avoimille markkinoille. Me tiedämme, että järjestöjen erilaiset työllistämishankkeet ovat olleet monelle pitkäaikaistyöttömälle se väylä, millä he ovat sitten myöhemmin onnistuneet pääsemään myös avoimille markkinoille, ja siksi on äärimmäisen tärkeää, että me panostamme näihin välityömarkkinoihin ja meillä on riittävästi työllistämismäärärahoja, jotta tämä polku on mahdollinen erityisesti pitkäaikaistyöttömille. Mutta kuten tiedämme, työ muuttuu, koko ajan vaatimukset kasvavat. Semmoinen helppo työ poistuu, se digitalisoidaan, se automatisoidaan. Sen takia itse näen, että tämmöiset pysyvät välityömarkkinat ovat se ratkaisu, jolla huolehdimme siitä, että me pystymme tarjoamaan työtä yhä useammalle.

Meidän täytyy yhteiskuntana näitä välityömarkkinoita tukea, mutta se kuitenkin on inhimillisempi ratkaisu näille työttömille samoin kuin myös mahdollistaa sen, että moni työ, joka ei taloudellisessa mielessä ole kannattavaa, tulee tehdyksi, koska sellaista työtä meillä

on paljon ja erityisesti kolmannella sektorilla mutta myös julkisella sektorilla. Siksi itse olen hyvin pettynyt tähän nykyiseen tilanteeseen, jossa työllistymismäärärahoja on leikattu, ja vaikka se puute on tällä hetkellä hyvin tiedossa ja esimerkiksi palkkatukimäärät ovat vähentyneet ja palkkatukeen ei pysty enää saamaan kuin korkeintaan 6 kuukauden pätkiä, vaikka tarve olisi paljon suurempi, niin siitäkään huolimatta hallitus ei lisäbudjetissaan osoittanut lisämäärärahoja tähän työllistämiseen. Se on kyllä se keino, joka tulisi aktiivisesti ottaa käyttöön, jotta meidän pitkäaikaistyöttömillä olisi polku, millä he pääsevät ensin ehkä työllistämistöihin ja sitä kautta ainakin osa pystyisi etenemään myös avoimille markkinoille.

Kuten sanoin, vaikka sinänsä tämä lakiesitys on erittäin hyvä, inhimillinen ja oikeudenmukainen niille tällä hetkellä pitkään työttöminä olleille ikääntyneille, toivon todella, että tämä ei ole se ainoa keino, millä me huolehdimme ikääntyneistä pitkäaikaistyöttömistä tulevaisuudessa.

20.25 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on todettu, meillä on edelleen tämä korkea työttömyysluku ja on pitkäaikaistyöttömiä, nuorisotyöttömiä ja näin. Mutta jotta nämä työttömyystilanteet todella tulisivat paremmaksi, niin aina pitää muistaa, että Suomesta pitää löytyä niitä yrittäjiä, jotka työllistävät. Ja jotta työllisyys onnistuu, niin siinä on aina kysynnän ja tarjonnan laki, että jollei palveluita tai tavaraa mene kaupaksi, niin silloinhan tämä yritystoimintakaan ei pyöri. Ja kyllä hallituskin omalta osaltaan on yrittänyt auttaa, että näitä työllisyyden esteitä poistetaan.

Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin, että aikanaan Taipale on oivaltanut tämän asian, ja täytyy tällä hetkellä sanoa, että ministeri Lindström toteutti. Toisin sanoen kyseessä on niin sanottu Lex Lindström, jossa erityisen vaikeaan työmarkkina-asemaan joutuneille ikääntyneille pitkäaikaistyöttömille työntekijöille maksettaisiin jatkossa eläketukea.

Hallitus siis esittää, että eläketuki olisi kertaluonteinen ratkaisu, jolla turvattaisiin tuen piiriin kuuluvien henkilöiden toimeentuloa ennen heidän siirtymistään vanhuuseläkkeelle. Tätä eläketukea ruvettaisiin maksamaan ensi vuoden kesäkuun alusta lähtien. Eläketukea voisivat täten hakea 60 vuotta täyttäneet, 5 vuotta lähes yhtäjaksoisesti työttömänä olleet henkilöt. Eläketuen edellyttämä 60 vuoden ikä olisi tullut täyttää ennen 1. syyskuuta 2016. Eläketuen piirissä olisivat siis ennen 1. syyskuuta 1956 syntyneet henkilöt. Eläketuen myöntäminen edellyttäisi käytännössä noin 5 vuoden työttömyyttä. Työttömyysaikaan luettaisiin myös esimerkiksi sairauspäivärahalla oltu aika.

Tuki olisi määrältään täyden takuueläkkeen suuruinen eli 766,85 euroa kuukaudessa vuoden 2016 tasossa. Kun otetaan lisäksi huomioon muutosten vaikutus asumistuen määrään sekä verotukseen, keskimääräisen eläketuen saajan nettotulot lisääntyisivät noin 200 eurolla kuukaudessa. Etuus rahoitettaisiin valtion varoista, ja siihen ei sisältyisi työeläkettä. Eläketukea maksettaisiin korkeintaan kansaneläkelain mukaiseen vanhuuseläkeikään eli 65 vuoden ikään saakka. Ensi vuonna eläketukea maksettaisiin runsaalle 5 000 henkilölle kuukaudessa.

Eläketuki ei olisi kansaneläkelaissa tai työeläkelainsäädännössä tarkoitettu eläke. Verolainsäädännössä todettaisiin kuitenkin erikseen, että eläketukeen sovellettaisiin eläkettä koskevia säännöksiä verotuksen eläketulovähennyksen osalta. Hakijalla olisi oikeus myös eläkkeensaajan asumistukeen, kansaneläkelain mukaiseen lapsikorotukseen sekä eläkettä saavan hoitotukeen, ja tästä toimeenpanosta vastaisi Kela.

Tämä on pieni askel monelle tuhannelle apua tarvitsevalle.

20.29 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kivelälle — hän on kyllä jo poistunut täältä, mutta haluan kuitenkin todeta: kyllä minä omassa puheenvuorossani oikein lämpimästi kiitin tästä lakiesityksestä, mutta tämä lakiesitys ei poista kasvavaa pitkäaikaistyöttömyyden ongelmaa, ja kyllä siitä ongelmasta pitää myöskin tässä salissa useammassakin kohdassa puhua.

Viime kaudella pidettiin huolta siitä, ettei pitkäaikaistyöttömyys repeä tällä tavalla käsiin, niin kuin nyt tapahtuu. Tämä tapahtui muun muassa välityömarkkinoiden tukemisen avulla, ja se mahdollisti sen, että nekin ihmiset, jotka eivät yllä avoimille työmarkkinoille, pystyvät mahdollisimman usein työskentelemään esimerkiksi juuri järjestöissä. Ja nyt, kuten tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani sanoin, tämän hallituksen päätösten perusteella näitä työpaikkoja häviää tuhansia ja taas tuhansia ja nämä ihmiset jäävät tyhjän päälle. Heitä uhkaa nyt sitten syrjäytyminen yhteiskunnasta, ja se kyllä on kallista kaikella tavalla.

Tämän välityömarkkinoiden kehittämisen yhtenä ongelmana on varmaan myöskin se asenne, joka tulee esille myöskin tässä suuressa salissa silloin tällöin, kun täällä puhutaan tempputyöllistämisestä. Ei haluta nähdä välityömarkkinoiden yhteiskunnallisesti ja yksilön elämänhallinnan kannalta myönteisiä vaikutuksia ja ajatellaan, että tämä on vain turhaa, jonninjoutavaa leikkimistä, mutta kun minä olen itse näiden pitkäaikaistyöttömien kanssa keskustellut, niin he kokevat, niin kuin myöskin työnantajat ja järjestöt kokevat, että he tekevät oikeata, tarpeellista työtä, ja he ovat erittäin loukkaantuneita, kun puhutaan tempputyöllistämisestä, koska he eivät koe olevansa tempputyöllistettyjä. Kukaan ei halua olla tempputyöllistetty. Meidän olisi syytä myöskin muuttaa kielenkäyttöämme ja asenteita tätä asiaa kohtaan.

20.31 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tämä nyt käsittelyssä oleva hallituksen lakiesitys, Lex Lindströminkin nimeä kantava lakiesitys, on saatu tänne eduskuntaan ja vihdoinkin pitkäaikaistyöttömille annetaan kunniakas mahdollisuus siirtyä arvokkaasti eläkkeelle.

Todellakin, vuonna 1956 tai sitä ennen syntyneet pitkäaikaistyöttömät päästetään eläkkeelle tämän eläketukijärjestelyn kautta, joka on hieman monimutkainen, mutta tästä täytyy kyllä työministeri Lindströmille antaa kymmenen pistettä ja vielä ekstrapisteet päälle, kun hän on sitkeästi ajanut tätä asiaa läpi. Ja aivan oikein, kuten tämän keskustelun aikana olemme jo kuulleet, demarien kansanedustaja Ilkka Taipale ajoi aktiivisesti samantyyppistä asiaa edellisillä eduskuntakausilla, kun hän silloin aikanaan täällä oli, ja siitä hänelle pitää näin jälkikäteenkin lämpimät kiitokset lähettää tässä puheen välityksellä. Ihmettelin vain silloin, kun ei demarien oma ryhmä lähtenyt tätä innokkaasti ajamaan, (Tarja Filatov: Se toteutettiin silloin!) mutta joka tapauksessa on hyvä, että se nyt tulee. Annetaan tälle ihan kunniakkaasti nimi Lex Lindström, ja siinä samalla lämpimästi muistamme veteraanikansanedustaja Ilkka Taipaletta. Hän tämän asian kyllä kieltämättä aikanaan toi vahvasti esille, ja silloin ihmettelin, että miksi ei voisi antaa suoraan tätä armahdusta näille pitkäaikaistyöttömille, mutta nyt se sitten tulee, ja siitä nauttikaamme täysin rinnoin, että tämä asia saadaan ennen joulua pakettiin.

Kun nyt tämän keskustelun aikana on nostettu esille, että miten me tämän pitkäaikaistyöttömyyden pystyisimme torjumaan, arvoisa rouva puhemies, niin esitän pari sellaista keinoa, mitkä olisivat hyviä tämän ongelman ratkaisuksi.

Ensinnäkin, tämä ongelmahan koskee koko suurta Suomea koko pinta-alaltaan, kaikkia Suomen eri maakuntia ja kuntia. Tässä on helposti menty sellaiseen ajatteluun, että tämä

olisi muka maaseudun ongelma, että siellä on sellaisia hiljaisia ihmisiä, jotka ovat joutuneet työttömyysputkeen jo kauan kauan sitten eivätkä ole työpaikkaa saaneet. Näitä samanlaisia pitkäaikaistyöttömiä — en ole viimeaikaisia tilastoja kyllä niin tarkkaan katsonut, mutta veikkaan — on kaupungeissa yhä enemmän. Mutta joka tapauksessa se ratkaisu tähän ongelmaan on siinä, että vihdoin ja viimein lähdemme hallituksen viitoittamalla tiellä yhä rohkeammin liikkeelle järjettömän byrokratian purulla. Voisin kertoa kotikunnastani yhden esimerkin ihan tältä viikolta: Me olemme siellä erään hankkeen tiimoilta olleet aktiivisesti kuntana liikkeellä. Mitä on tapahtunut viranomaisen polulla? Valtava vastustus kaikin mahdollisin keinoin. Mitä mielikuvituksellisimpia syitä on keksitty, että sitä ei saa toteuttaa, ja onhan tämä nyt merkillistä, että valtion viranomaiset itse estävät työllisyyden parantamista ja näin tukevat vahvasti työttömyyden syntyä.

Kyllä pitää Suomen eduskunnan ottaa nyt ihan oikeasti vahva ote Suomen kehityksen parantamiseksi, koska eihän se nyt voi olla niin, että viranomaiset estävät hyviä, laillisia hankkeita sen takia, että jotkut luonnonsuojelujärjestöt ovat sitä mieltä, että tätä ja tuota ei saa tässä maassa tehdä. Ja kysymys ei ole mistään luonnon pilaamisesta, vaan kysymys on rakentamisesta, mutta kun keksitään mitä mielikuvituksellisimpia syitä sen takia, että voitaisiin estää nämä hankkeet ja saada ihmisille töitä, niin ne perustelut tuntuvat näin eduskunnan puhujakorokkeelta kovin vastenmielisiltä minulle, joka olen yrittänyt parhaani mukaan maaseudun kuntien tilannetta parantaa tässä maassa. Varmaan sama koskee näitä suuriakin kaupunkeja. Että jospa Suomi vihdoin ja viimein rupeaisi esimerkiksi näissä luonnonsuojeluasioissa olemaan vähän järkevämpi ja antamaan lupia. Meillä tällä hetkellä erilaisissa lupaprosesseissa seisoo satoja ellei tuhansia hankkeita, jotka toisivat kymmenille-tuhansille ihmisille töitä, mutta mitä tapahtuu käytännössä: jatkuvasti valitetaan hallinto-oikeuksiin, ja sitten lopputuloksena on tällainen lakiesitys, jossa meidän täytyy antaa pitkäaikaistyöttömille mahdollisuus jäädä arvokkaasti eläkkeelle.

Hyvä näin, mutta pitää, arvoisa rouva puhemies, lopuksi muistaa myös se, että kun pitkäaikaistyötön jää eläkkeelle, niin hänen eläketurvansa on lähes olematon, kun pitkäaikaistyöttömyysaika on vienyt häneltä sen eläketurvan lähes nolliin. Ei ole kertynyt sitä eläketurvaa. Totta kai takuueläke tulee tietyssä vaiheessa vastaan, mutta kun on pitkäaikaistyötön, niin ei hän sitä eläketurvaa ole hankkinut. Miten hän olisi sitä hankkinut, kun sitä työtä ei ole ollut? Tämän takia Suomen eduskunnan olisi syytä nyt pikkusen terästäytyä tässä asiassa ja armahtaa omat kansalaisensa niin, että annetaan tälle järjettömälle lupabyrokratialle vihdoinkin lopputili ja ruvetaan tekemään tässä maassa oikeasti töitä. Kun tuota aikaisempaa tämän päivän keskustelua seurasi, niin mikä oli lopputulos siitä? Kun esitetään erilaisia hankkeita, niin kyllä on mitä kummallisimpia syitä, minkä takia niitä ei saisi tehdä.

Toivon, että tässä Suomen eduskunnassa löytyy nyt sitä selkärankaa niin paljon, että vihdoin ja viimein Pyhälle Byrokratiukselle annetaan lopputili ja ruvetaan tässä maassa oikeasti töihin.

Puhemies Maria Lohela: Oliko edustaja Filatovilla vastauspuheenvuoropyyntö?

20.37 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin vain edustaja Hoskoselle kommentoinut, että Ilkka Taipale ansaitsee kyllä todellakin kiitoksen siitä, että hän on näitä malleja kehittänyt: sekä tästä, jossa eläketuen avulla pääsevät pitkäaikaistyöttömät kertaluonteisesti tietyn työttömyysjakson jälkeen eläkkeelle, että sitten Eläke on mahdollisuus -mallista, jossa on avustettu ihmisiä eläkkeelle.

Mutta sen sijaan hän muistaa hiukan väärin, koska 28.1.2005 säädettiin laki eräiden pitkäaikaisesti työttömänä olleiden henkilöiden eläketuesta. Ja se on kyllä jos ei nyt sukulainen, serkku, niin voisi sanoa, että oikeastaan veli tai sisko tälle laille, joka meillä nyt on käsittelyssä. Ainoa ero on se, että silloin ei tehty tällaista erityisjärjestelyä vaan nämä ihmiset ihan oikeasti pääsivät eläkkeelle. Nythän käy niin, että tässä tullaan takuueläkkeen piiriin, jolloin tuo raha, jonka takuueläkkeenä saa, ei ole kovinkaan paljon suurempi kuin se, mikä on työmarkkinatuki, mutta onneksi siihen liittyy eläkkeensaajan asumistuki ja verovähennykset ja muut, jotka sitten sitä tosiasiallista toimeentuloa parantavat.

Elikkä tässä mielessä historian voi tarkistaa Finlexistä, sieltä se (Puhemies koputtaa) laki löytyy.

20.38 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä Lex Taipaleen jatko, mikä nyt on tulossa, on tietenkin erittäin hyvä asia. Olisi vain toivottavaa, että se olisi hieman pitempi kuin kertaluontoinen asia, koska pitkäaikaistyöttömyys jatkaa näköjään nousuaan ja pitkäaikaistyöttömiä tulee olemaan vielä kuuden vuoden päästäkin ja olisi hyvä, että ihmiset pääsisivät jonkinlaiselle hieman paremmalle paikalle kuin missä he nyt roikkuvat löysässä hirressä.

Tämä tuki on siis määrältään nyt tosiaankin takuueläkkeen suuruinen eli 766 euroa 85 senttiä kuukaudessa. Se ei ole suurensuuri, mutta kun siihen otetaan huomioon sitten asumistuki ja verotus, niin laskelmien mukaan keskimäärin käteen jää 200 euroa enemmän kuukaudessa kuin aikaisemmin. Onhan se toki iso raha, mutta aika pieni raha se on niissä rahoissa, mitä me olemme täällä tulonsiirtoja tehneet, esimerkiksi tässä apteekkiverotuksen suhteessa, missä annetaan 4 700 euroa 235 000 euroa vuodessa tienaaville apteekkareille. Mutta parempi tämäkin kuin ei mitään, ja mukaanhan nytten pääsee yli 5 000 henkeä eli 5 300 henkilöä.

Se, mikä tässä on ehdottomasti hyvä asia, on se, että kunnat säästyvät näiltä osin sakkomaksuista. Nämä sakkomaksut olisi muutenkin hyvä valjastaa työllistämiseen. On ihan järjetöntä maksaa niitä valtiolle takaisin. Kuntien pitäisi saada käyttää niitä ihan oikeaan työllistämiseen ja työpaikkojen luomiseen. Ilman rahaahan työpaikkojen luominen ei onnistu.

Toki täytyy sanoa, että jos puhutaan tällaisesta eläkkeelle pääsystä, niin kuin nyt — joka ei ole oikea eläkkeelle pääsy, vaan tämä on siis takuueläkkeen suuruinen eläke, joka tulee ihmisille — niin tässä on joka tapauksessa varottava sellaista asiaa, että tästä ei tule semmoinen hyväksikäytön väline, että katsotaan, että pääset sitten kuitenkin tuolle eläkkeelle, kun vielä vuoden tässä jaksat olla työttömänä. Mutta tämä on tietysti vasta siinä vaiheessa, jos tästä saadaan sellainen, joka ei ole vain kertaluontoinen asia.

Kaiken kaikkiaan täytyy sanoa, että tämähän antaa nyt työvoimatoimistoille lisää resursseja. Työvoimatoimistot voisivat nyt keskittyä työllistämiseen. Siihen heillä ei tällä hetkellä oikein ole mahdollisuutta, varsinkaan kun tähän lisätään nämä kolmen kuukauden välein tapahtuvat työttömien kuulustelut siitä, onko tullut tehtyä 18 tuntia velvoitetyötä kolmen kuukauden aikana vai ei. Tämä kyllä verottaa sitten varsinaisesti työpaikkojen etsimistä ja työn välittämistä. Toki työvoimatoimistot tekevät työtä tälläkin hetkellä varsinkin näitten työmarkkinapoliittisten toimenpiteiden osalta, mutta olisi erittäin toivottavaa, että siellä olisi työnvälitystä eikä työnvälitystä ihan loppuun saakka yksityistettäisi yksityisille firmoille, niin kuin tällä hetkellä vaikuttaa käyvän.

Kaikkinensa voisi sanoa, että tämä hallitus voisi tutustua myös muihin sosialidemokraattien lääkkeisiin, kun puhutaan pitkäaikaistyöttömyyden hoitamisesta. Lainaan tässä

nyt suoraan edustaja Filatovin blogista pientä pätkää: "Työmarkkinatuesta tulee tehdä aktiivinen työllistämisraha Rinteen mallin mukaisesti, jotta te-toimistojen resurssit saadaan työnvälitykseen." Ja tässä hän on todella oikeassa. Rinteen malli on malli, joka kannattaisi ottaa käyttöön. Se edesauttaisi työllistymistä.

Sen lisäksi omaehtoiseen opiskeluun pääsyn kriteereitä pitää helpottaa. On aina parempi opiskella kuin olla pelkän työttömyysturvan varassa, ja tätä omaehtoista opiskeluahan tämä hallitus nyt haluaa jostain kumman syystä vähän suomia. Sitä pitäisi tukea, koska se on kaikki eteenpäin, kaikki opiskelu on eteenpäin — kaikki sellainen, mikä lisää ammattitaitoa, lisää osaamista, on sitä, mitä meidän pitää tukea ja mille pitää antaa määrärahoja.

Tämä pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu on semmoinen pommi, joka jatkaa kasvamistaan, jollemme me yhdessä tee töitä sen eteen, että se saadaan taitettua. Tässä kohdassa olisin kyllä sitä mieltä, että olisi todella rohkeaa ja hienoa tältä eduskunnalta, jos se pystyisi tekemään tätä työtä yli poliittisten rajojen, että se otettaisiin sellaiseksi yhdeksi prioriteetiksi, minkä eteen tehdään yhdessä töitä, koska se parantaa koko kansantaloutta. Se parantaa meidän ja meidän lastemme ja lastenlastemme tulevaisuudennäkymiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Yksin ei kukaan täällä pärjää. Tässä tarvitaan toinen toistemme tukea, ja on parempi, että puhutaan yhteisistä asioista eikä kinailla siitä, mikä minkäkin lain nimi on.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja elatustukilain 6 ja 8 §:n muuttamisesta sekä eräiksi muiksi avioliittolain muutokseen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 232/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

20.44 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! En itse kannata sukupuolineutraalia avioliittoa tai näitä siihen liittyviä lakimuutoksia. Mielestäni valiokunnan pitäisi jäädyttää tämän asian käsittely ainakin niin pitkäksi aikaa, kunnes tämä eduskunta on voinut ottaa kantaa Aito avioliitto -kansalaisaloitteeseen.

Otan nyt tässä kuitenkin kantaa tähän lakiesitykseen sellaisena kuin se on faktisesti esitetty ja mikä on sen lainsäädännöllinen tilanne.

Julkisuudessa on jo ehditty voivottelemaan sitä, että isät olisi tässä esityksessä nyt jotenkin unohdettu. Mielestäni tässä sotketaan nyt puuroja ja vellejä keskenään, koska eihän tässä laissa ole kysymys isän asemasta, vaan kuten esittelytekstistä selviää, tehdään välttämättömiä muutoksia edellisen hallituksen hyväksymän sukupuolineutraalin avioliittolain johdosta, joka astuisi tällä tietoa voimaan 2017 alusta. Pidän hyvin ikävänä tätä tehokeinoa, jolla julkisuudessa ajetaan sukupuolineutraalia agendaa verhoamalla se isyyden ja äitiy-

den taakse. Onhan se tietenkin kekseliästä — kukapa näitä käsitteitä vastustaisi. Totuus takana on kuitenkin toinen, niin tässä keskustelussa kuin äitiyslaissakin.

20.45 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että tämä lakiesitys on täällä. Tällä varmistetaan se, että kun meillä on monenlaisia perheitä, niin oikeudet heillä ovat samanlaiset, ja nyt tämän tasa-arvoisen avioliittolain myötä näihin liitännäislakeihin tehdään tarvittavat muutokset.

Toivon kuitenkin, että kun tätä lakiesitystä käsitellään, niin siinä korjataan se yksi epäkohta, mikä siihen on jäänyt. Elikkä meidän on syytä katsoa, mikä on todellisuus ja millaisia perheitä meillä Suomessa on ja millaisia tilanteita. Nythän tämän lakiesityksen jälkeenkin jää sellainen epäkohta, että jos meillä on perheitä, joissa lapsen hoidosta vastaa pelkästään isä, niin hänellä ei ole lainkaan oikeutta vanhempainpäivärahoihin, jos hän ei ole tai ei ole ollut avio- tai avoliitossa lapsen äidin kanssa. Ja tällaisia perheitä meillä on, missä isä hoitaa lasta yksin, on jäänyt lapsen kanssa aivan yksin. Näitä tapauksia ei ole kuin kymmenkunta vuodessa. Sitä suuremmalla syyllä tämä ei olisi mikään taloudellinen kysymys, vaan tämä on täysin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysymys, ja tämä epäkohta tästä laista pitää poistaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 230/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Suomen metsäkeskuksesta annetun lain ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 223/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain, vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 11 §:n sekä aravarajoituslain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 227/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tulliasioissa Argentiinan tasavallan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaankuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta

Hallituksen esitys HE 222/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja tuloverolain 127 d §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 229/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Siirrytään keskusteluun. Ministeri esittelee. Olkaa hyvä.

Keskustelu

20.48 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuon eduskunnan käsittelyyn hallituksen yhdessä päättämän säästön opintotukeen. Säästöjen taustalla on taloutemme vakava tila, elämme edelleen raskaasti velaksi. Nuorten sukupolvien kannalta on aivan ratkaisevaa, että pystymme kääntämään taloutemme suunnan ja vahvistamaan työllisyyttä. Koulutusjärjestelmämme ehdoton vahvuus on se, että jokaisella lapsella on tasa-arvoiset mahdollisuudet korkeatasoiseen maksuttomaan koulutukseen perheen varallisuudesta riippumatta. Tästä tulemme huolehtimaan jatkossakin.

Opintotukilain muutokset on valmisteltu pääosin selvitysmies Roope Uusitalon esitysten mukaisesti. Hänen tehtävänään oli arvioida erityisesti opintotukijärjestelmän vaikutusta eri taustoista tulevien opiskelijoiden mahdollisuuksiin kouluttautua ja hakeutua korkeakouluopintoihin. Esityksen mukaan korkeakouluopiskelijoiden opintorahan tasot ehdotetaan yhtenäistettäväksi toisen asteen opintorahan tasojen kanssa siten, että opintoraha on enintään 250,28 euroa kuukaudessa. Eri koulutusasteiden opiskelijoiden yhdenvertaisuuden parantamiseksi vanhempien tulot eivät enää jatkossa vaikuta itsenäisesti asuviin 18—19-vuotiaisiin toisen asteen opiskelijoihin. Tämä on tervetullut muutos toisen asteen opiskelijoille, jotka ovat olleet heikommassa asemassa opintotukijärjestelmässämme.

Opintolainan valtiontakauksen määrä nousee 400 eurosta 650 euroon kuukaudessa Suomessa opiskelevalla ja 700 eurosta 800 euroon kuukaudessa ulkomailla opiskelevalla opiskelijalla. Muussa kuin korkeakoulussa opiskelevien alle 18-vuotiaiden takauksen määrä nousee 260 eurosta 300 euroon. Jatkossakin määräajassa opintonsa suorittaneen opiskelijan lainasta osa maksetaan valtion varoista opintolainahyvityksenä. Pidän tärkeänä, että nämä kannustimet säilyvät opintotuessa.

Kaikkiin korkeakouluopintoihin tarkoitettu tukiaika lyhenee esityksen mukaan 10 kuukaudella 64 kuukaudesta 54 tukikuukauteen. Käytännössä tukiaika riittäisi tulevaisuudessa noin kuuden lukuvuoden korkeakouluopintoihin. Opiskelijoiden tukiaikaa on mahdollista jatkossakin pidentää sairauden tai muun painavan syyn vuoksi. Jokaiselle taataan mahdollisuus opintojen suorittamiseen.

Opintotuen on säilyttävä jatkossakin turvallisena tapana opintojen rahoittamiseen. Siksi opintotuen turvaelementit, kuten opintolainan koron pääomittaminen opiskeluaikoina ja pienituloiselle opintovelalliselle maksettava korkoavustus, ovat käytössä jatkossakin. Lisäksi opintolainan valtiontakauksen myöntämisehtoja muutetaan niin, että opiskelijan saama maksuhäiriömerkintä ei enää jatkossa estä valtiontakauksen myöntämistä. Opiskelijan omat tulorajat sidotaan ansiotasoindeksiin, jotta opiskelun ja työnteon yhdistäminen olisi jatkossa nykyistä kannattavampaa. Opiskelijan omien tulojen perusteella takaisin perittäväksi määrätyn opintorahan ja asumislisän määrän korotus lasketaan 7,5 prosenttiin.

Asumislisän piirissä olevat opiskelijat siirtyvät pääsääntöisesti yleisen asumistuen piiriin. Jatkossa asumisen tuki kohdistuu erityisesti niille opiskelijoille, joiden asumisen kustannukset esimerkiksi suurissa kaupungeissa ovat korkeat. Ulkomailla vuokralla asuvat opiskelijat sekä Suomessa kansanopistossa tai liikunnan koulutuskeskuksessa taikka Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa maksullisella linjalla opiskelevat oppilaitoksen asuntolassa asuvat opiskelijat jäävät asumislisän piiriin jatkossakin.

Odotan keskustelua tästä esityksestä teiltä, arvoisat edustajat, vaikka kello on jo paljon.

20.52 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Kuten hallituksen esityksen perusteluissakin todetaan, on opintotuen tarkoituksena turvata opiskelijan opiskeluaikainen toimeentulo. Opiskelijoilla tulee muiden kansalaisten tavoin olla oikeus elämiseen riittävään toimeentuloon. Jo tällä hetkellä opiskelijat ovat käytännössä ainoa väestöryhmä, joka pakotetaan ottamaan velkaa perustoimeentulonsa turvaamiseksi. Riittävä ja kannustava opintotuki myös edistää suunnitelmallista ja päätoimista opiskelua sekä opintoaikojen lyhentämistä. Lisäksi opintotuen tulee edistää tasa-arvoisia koulutusmahdollisuuksia.

Opintotukeen on koko 2010-luvun aikana tehty niin isoja kuin pieniäkin muutoksia. Jatkuvan mullistuksen kohteena oleva opintotuki ei täten ole kohdellut eri aikoihin aloittaneita opiskelijoita tasa-arvoisesti, ja yhdyn niiden opiskelijajärjestöjen näkemyksiin, joiden mukaan tämä tapa käsitellä opintotukea ei myöskään ole edustanut hyvää hallintotapaa. Ja nyt mennään taas.

Hallitus esittää suurinta yksittäiseen etuuteen kohdistuvaa leikkausta juuri opintotukeen. Yksittäiseltä opiskelijalta hallitus leikkaa yli 86 euroa kuukaudessa, ja pitkällä tähtäimellä hallitus haluaa säästää yli 120 miljoonaa opintorahasta. Se on lähes saman verran kuin hallitus käyttää suurituloisille yrittäjille kohdistuvaan yrittäjävähennykseen, jolla ei hallituksenkaan mukaan tule olemaan juuri mitään työllisyyttä tai yrittäjyyttä edistäviä vaikutuksia. Hallituksen esittämät leikkaukset opintotukeen tulevat toteutuessaan vaarantamaan opiskelijan toimeentulon, lisäämään opiskelijoiden työssäkäyntiä ja sitä kautta pidentämään opintoaikoja. Tämän vahvistaa myös Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen lokakuun puolessavälissä julkaisema tutkimus, jossa todetaan, että opintotukiuudistus tulee pidentämään opiskeluaikoja arviolta ainakin noin kolmella kuukaudella opiskelijaa kohti. Se tarkoittaa samalla, että vaikutukset julkistalouteen jäävät arviota pienemmiksi. Lisäksi hallituksen opintotuen leikkaukset heikentävät ihmisten tasa-arvoisia mahdollisuuksia osallistua korkeakoulutukseen.

Vasemmistoliitto pitää hallituksen opintotukileikkauksia lyhytnäköisinä ja kohtuuttomina. On käsittämätöntä, että opintorahaa leikataan yli neljänneksellä samaan aikaan, kun opintotukiaika lyhenee kymmenellä kuukaudella. Opiskelijat ovat jo nyt yhteiskunnan pienituloisin ryhmä, ja heidän suurin opintoja hidastava tekijä on heikko toimeentulo. Nuorten aikuisten pienituloisuus on muita ikäryhmiä syvempää ja yleisempää. Korkeakouluopiskelijoiden opintorahan leikkaaminen lähes 100 eurolla tekee pelkällä opintorahalla ja asumisen tuella elämisen opiskelijalle käytännössä mahdottomaksi.

Nuorten aikuisten ja erityisesti opiskelijoiden mielenterveysongelmat ovat viimeisten vuosien aikana olleet kasvussa. Opintoaikojen kiristykset yhdistettynä pieneen toimeentuloon ja työskentelyyn riittävän tulotason varmistamiseksi luovat monille paineita ja stressiä. Tämä tukiuudistus heikentää tilannetta entuudestaan. Opiskelijoiden tuloja leikataan roimasti ja lainapakkoa vahvistetaan aikana, jolloin työllistymisnäkymiin ja valmistumisen jälkeiseen tulotasoon liittyy hyvin paljon epävarmuustekijöitä. Lainapainotteisuuden lisäämisen vaara on, että suurta lainataakkaa pelkäävät ihmiset eivät hakeudu korkeakouluihin tai se johtaa korkeakoulutuksen eriarvoistumiseen ja Suomen osaamisresurssien heikkenemiseen. Kuten selvitysmies Roope Uusitalon keväällä julkaistussa raportissakin todetaan, voi pelko velkaantumisesta opiskeluaikana olla suurempi pienituloisista perheistä tulevilla opiskelijoilla, jotka eivät voi luottaa vanhempien mahdollisuuteen tai halukkuuteen tukea opiskelijoita taloudellisesti siinä tapauksessa, että opinnot jäävät kesken tai opintojen menestyksellisen suorittamisen jälkeenkään työllistyminen ei onnistu.

Suomessa koulutus on jo nyt voimakkaammin periytyvää kuin muissa Pohjoismaissa. Siirtyminen opintotukimalliin, jossa opiskelijoiden odotetaan rahoittavan yhä suuremman osan toimeentulostaan itse lainan muodossa, uhkaa vahvistaa tätä kehitystä entuudestaan. Hallitus siis pyrkii vähentämään julkisen talouden ja valtion velkaantumista siirtämällä tätä velkaantumispakkoa suoraan opiskelijoiden, yksittäisten ihmisten, harteille. Jokseenkin ironiselta tuntuu mielestäni myös esitys tulorajojen sitomisesta indeksiin, kun hallitus viime syksynä melkein ensi töikseen poisti opintotuen indeksisidonnaisuuden, kun tiedetään, että yksi keskeinen opintoja viivästyttävä tekijä tällä hetkellä on opiskelijoiden työnteko. Nyt sidotaan siis tulorajat indeksiin mutta ei tukea eli ilmeisesti halutaan viestittää, että opiskelijoita kannustetaan tekemään enemmän töitä ja valmistumaan nykyistä hitaammin.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Hallitus ei selvästikään näe koulutuksen tärkeyttä yhteiskunnallemme ja tulevaisuudellemme. Hallituksen leikkaukset on ideologinen arvovalinta, ja hallitus jatkaa näin sivistys-, koulutus- ja opiskelijavihamielistä linjaa. En usko, että Suomen historiassa on koskaan aikaisemmin nähty niin totaalista ja niin törkeää vaalilupauksen pettämistä kuin mitä niin sanotun koulutuslupauksen osalta on tapahtunut. Tätä opintotuen jättileikkausta voi kuvailla ainoastaan sukupolvilupauksen petoksena.

20.58 **Kimmo Kivelä ps:** Puhemies! Tiedonvälitys todellakin on nykypäivänä äärimmäisen nopeaa. Edustaja Anderssonin äsken pitämästä puheesta luin uutisen netistä jo 15 minuuttia sitten. Eli tiedonvälitys ei tänä päivänä ole ainoastaan reaaliaikaista, se on jopa ääntä nopeampaa.

Mutta tähän varsinaiseen aiheeseen. Kyllä tämä on kipeä asia, että opiskelijoitten opintososiaalisista eduista leikataan. Minä olen opetusministerin kanssa ollut Smolnassa laatimassa hallitusohjelmaa opiskeluun liittyen, ja kyllä me kipeänä koimme tämän. Varmasti voimme jakaa tämän, että henkilökohtaisiakin traumoja tästä asiasta tuli, mutta tällaisissa

reunaehdoissa jouduimme hallitusohjelmaa tältä osin rakentamaan. On kohtuutonta sanoa, että olisi joku sivistys- tai opiskelijavihamielisyys. Tässä tilanteessa nyt olemme ja pyrimme katsomaan tässäkin tilanteessa eteenpäin. Mutta on kuitenkin nähtävä, että on täällä hyviäkin asioita. Kokonaisuutena me tarvitsisimme kuitenkin laajan, laajapohjaisessa parlamentaarisessa valmistelussa valmistellun opintotukiuudistuksen. — Minä siirryn hetkeksi jatkamaan tänne. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Puhemies! Todellakin tarvitsisimme laajapohjaisessa parlamentaarisessa valmistelussa tehdyn opintotukiuudistuksen. Opintotukijärjestelmä on luotu alun alkaen 60—70-luvun taitteessa ensisijaisesti korkeakouluopiskelijoita varten ja sitä on sitten paloittain täydennetty. Ainoa merkittävä kokonaisuudistus tapahtui 90-luvun alussa silloisen selvitysmies Kurrin esittämien ajatusten pohjalta. Silloinhan painopistettä siirrettiin opintolainasta opintorahaan. Mutta samanaikaisesti iski päälle 90-luvun alun lama, ja silloin opintoraha jäi varsin matalalle tasolle. Tiedän tämän omakohtaisesti hyvin, koska katson, että tämä on ikäisteni sukupolvikertomus. Nyt todellakin tarvitsisimme tällaisen mittavan opintotukireformin.

Mutta näen tässä asiassa esimerkiksi sen hyvän seikan, että nyt eivät enää itsenäisesti asuvien 18—19-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoitten osalta vanhempien tulot vaikuta. Tämä on sinänsä pieni askel mutta kertoo tästä pyrkimyksestä laajentaa yhdenvertaisuutta, ja tätä pitää syventää entisestään ja myös pienentää eroja eri koulutusasteilla opiskelevien keskuudessa. On totta, kun äsken keskustelimme opiskelijoitten siirtämisestä yleisen asumistuen piiriin, että siinä on monia heikkoja kohtia juuri esimerkiksi yhteistaloudessa asuvien opiskelijoitten osalta, mutta näitä on syytä valiokuntakäsittelyssä tarkistaa. Joissakin puheenvuoroissa sanottiin, että se uudistus lisäisi opiskelijoiden työssäkäyntiä. Päinvastoin, se mahdollistaa päätoimisen opiskelun ja tätä kautta mahdollisen nopeamman valmistumisen.

Itse en kyllä välttämättä innostu siitä, että pitäisi olla jonkinlainen itseisarvo valmistua mahdollisimman nopeasti, ja vielä jos se tapahtuu vailla työkokemusta, niin tämmöinen henkilö ei ole oikein työmarkkinakelpoinen. Vaikka meillä on kritikoitu sitä, että meillä on pitkät valmistumisajat, niin siinä on kuitenkin ollut se mitalin kääntöpuoli, nimenomaan positiivinen puoli, että kun kenties keskimääräistä pitempien opintoaikojen seurauksena on työskennelty opintojen rinnalla, niin sitten on tullut sitä työelämävalmiutta. Sitä totisesti tänä päivänä tarvittaisiin, kun tiedetään jo, ettei koululaisillakaan ole entiseen tapaan työelämäkokemusta, ja usein monen kohdalla on jopa niin, että ylempi korkeakoulututkinto tai ammattikorkeakoulututkinto on suoritettu varsin vähäisen työelämäkokemuksen ohella.

21.04 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Suomi on hieno maa: jokaisella suomalaisella on mahdollisuudet opiskella niin pitkälle kuin rahkeet riittävät, vanhempien varallisuuteen ja postinumeroon katsomatta, edelleen jatkossakin. Ja voisi sanoa, että ehkä vielä paremminkin nämä mahdollisuudet nyt toteutuvat.

Vaikka opintorahaan toki kohdistuu leikkauksia, niin kokonaisopintotukihan siis kasvaa hallitusohjelman mukaisesti noin 1 100 euroon. Eli opintotukeahan ei leikata, mutta sitä yhtä osuutta, opintorahaa, kyllä leikataan. Se on ihan totta. Ja kun tiedetään, että opiskelijoilla nimenomaan nämä asumistukimenot ovat ne, jotka vievät leijonanosan tästä tuesta, niin nyt tähän huutoon vastataan toisen hallituksen esityksen yhteydessä, tämän opintotukimuutoksen yhteydessä, kun opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin. Tämä on erittäin tärkeä ja tarvittava muutos tässä yhteydessä. Tästä keskustelimme jo tänään aikai-

semmin, ja oli ilo kuulla, että eduskunta kuitenkin tukee tätä esitystä, kuulosti näin olevan. Eri ryhmistä tuli tähän tukea, ja on ihan totta, että opiskelijajärjestöt ovat tätä pitkään ajaneet. Oli hyvä, että tämä pystyttiin toteuttamaan tässä yhteydessä. Tämän ansiosta suurimmalla osalla opiskelijoista tukitaso nousee eli se käteenjäävä rahamäärä kasvaa, mitä valtiolta opiskelijoille tukea osoitetaan opintojen aikana. Tämä on tärkeätä siinä mielessä, että nimenomaan opintoajat voivat lyhentyä sen takia, että opiskelijat eivät ole pakotettuja hankkimaan työnteolla toimeentuloa, kun asumiseen lisätään tuen määrää valtion toimesta.

Mitä muita muutoksia tässä tulee? Esimerkiksi vanhempien tulot eivät vaikuta jatkossa enää toisen asteen opiskelijoihin näitten täysi-ikäisten osalta. Tämä on myös odotettu muutos, erittäin tärkeä tasa-arvoistava tekijä. Sitten muita muutoksia, mitä on pitkään odotettu: Tämä hyvin epätasa-arvoinen isompi korko, mitä on takaisinperinnässä ollut opintotuen osalta, lasketaan normaalille tasolle muitten takaisinperintäkorkojen kanssa. Tämä on hyvä muutos, pieniä muutoksia, mitä on voitu tehdä tässä isomman muutoksen yhteydessä. Myös lainamäärää, mitä opiskelija voi nostaa, nostetaan. Se on sinänsä hyvä asia ja jokaisen itse päätettävissä, ottaako tämän käyttöön vai ei, mutta se lisää myös käytettävissä olevaa rahamäärää ja on osa tätä opintotuen kokonaismäärän nostoa.

Tässä aikaisemmassa keskustelussa tuli esille esimerkiksi tämän indeksisidonnaisuuden poistaminen opintotuen osalta. On myös huomattava, että ei tästä indeksisidonnaisuudesta hirveästi kyllä ole hyötyäkään ollut, kun ei ole näitä tukia voinut nostaa tämän nykyisen maailmanmenon vuoksi. Että sinänsä tästä ei ole tähän tosiasialliseen rahamäärään ollut hyötyä opintotuen korottamisen osalta. Mutta jatkossa tätä voidaan tarkastella, ja sivistysvaliokuntahan on ottanut tämän esille, ja tähän voidaan palata myöhemmin.

Mutta sitten tämä perheellisten opiskelijoitten tilanne: Kyllä, tämä on täysin tunnustettava asia, että esimerkiksi asumistukeen siirtymisen yhteydessä on huomioitava se, että perheellisiin opiskelijoihin ja heidän elämäntilanteeseensa ja näihin tukimuotoihin liittyen tulee se tilanne, että heidän tulotasonsa pienenee, ja tätähän ei voida pitää mitenkään hyväksyttävänä. Odotammekin keskustan sivistysvaliokuntaryhmän osalta, että hallitus keskustelee keskenään tästä, onko opintotuen osalta mahdollista tämä huoltajakorotuksen valmistelu esimerkiksi ensi kevään budjettiriihen yhteydessä. Toivon, että opetusministeri voisi tämän asian ottaa esille. Tämänkin päivän istuntokeskustelussa tämä on tullut jokaisesta ryhmästä esille selvitettävänä vaihtoehtona. Toivomme, että tätä voidaan viedä eteenpäin. Kyse on kuitenkin noin 8—10 miljoonasta, joka on tämä arvioitu maksimimeno, mitä tästä tulisi, ja pidämme kohtuullisena, että tätä voitaisiin viedä eteenpäin.

Tässä aikaisemmin edustaja Andersson viittasi yrittäjävähennykseen ja siihen, että tässä on vastaavista summista kysymys. Tällä ei ole mitään tekemistä tämän opintotukimuutoksen kanssa, ja toivoisin myös, että tässä verotusasiassa vietäisiin näitä tasa-arvoasioita eteenpäin, niin että myös toiminimiyrittäjiä ja pienyrittäjiä, joista suurempi osuus verrattuna tavallisiin palkansaajiin elää köyhyysrajan alapuolella, kohdeltaisiin verotuksen osalta jatkossa samalla tavalla kuin osakeyhtiöyrittäjiä. Tämä on myös hyvä muutos, enkä pidä oikein siitä, että tätä asiaa verrataan opintotukimuutokseen.

21.09 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä kaikella on tekemistä tämän opintotukiuudistuksen kanssa, koska tässä on nimenomaan kyse siitä, minkälaisia arvovalintoja tämä hallitus tekee eli mihin te käytätte rahaa, mihin teidän mielestänne on varaa ja mihin meillä ei ole varaa, mistä te viette. Te viette nyt saman verran opiskelijoilta pitkällä tähtäimellä kuin mitä te olette valmiita laittamaan rahaa sellaiseen vero-

vähennykseen, jolla ei edes teidän oman esityksenne mukaan ole työllistäviä tai yrittäjyyttä edistäviä vaikutuksia. Ja jos olette huolissanne pienyrittäjien asemasta ja taloudellisesta toimeentulosta, niin olisi varmaan kannattanut suunnitella sellaista veromuutosta, joka olisi hyödyttänyt pienituloisia yrittäjiä, niin kuin tämä nyt ei tule tekemään.

Edustaja Jarva viittasi myöskin tähän indeksisidonnaisuuden poistoon. Totean vielä kerran, niin kuin totesin viimekin vuonna, että jäädytys olisi säästänyt tismalleen yhtä paljon eli ne vaikutukset valtiontalouteen olisivat olleet samoja, mutta siinä vaiheessa, kun talous taas olisi lähtenyt kasvuun, se olisi varmistanut sen, että opintotukikin seuraa tätä yleistä hintatasoa ja kulutushintojen muutosta. Nyt te päätitte, että opintotuki on (Puhemies koputtaa) ainoa tukimuoto, joka ei seuraa mitään (Puhemies: Aika!) indeksiä.

Puhemies Maria Lohela: Takaisin listalle.

21.10 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituspuolueiden edustajien tehtävä on tietysti puolustella hallituksen esityksiä, mutta aika tuskallista oli katsella sitä kiemurtelua, mitä täällä edustaja Jarva joutui äsken tekemään, kun hän etsimällä etsi niitä hyviä asioita tässä esityksessä ja tuntui unohtavan oikeastaan ne kaikki suurimmat ongelmat — tai jätti ne sanomatta vähän samaan tapaan kuin aiemmin täällä keskusteltiin siitä sinänsä hyvästä uudistuksesta, että opiskelijat tulevat asumistuen piiriin, mutta unohdettiin se, että nyt tässä opintotuen leikkauksessa opiskelijoilta leikataan huomattavasti enemmän kuin mitä he hyötyvät tuosta asumistukimuutoksesta.

Tässä korkeakouluopiskelijoiden opintorahasta vähenee neljännes, 86 euroa kuukaudessa, ja se on opiskelijoille todella iso raha, kun opiskelijat nyt jo ovat yhteiskunnan kaikkein pienituloisimpia ja heidän oletetaan nyt tämän opintotukiuudistuksen jälkeen hoitavan toimeentulonsa lainalla. Meillä ei mikään muu ihmisryhmä ole sellainen, että heidät pakotetaan ottamaan lainaa, jotta he voivat tulla toimeen. He eivät ole oikeutettuja toimeentulotukeenkaan, elleivät ensin ota opintolainaa, ja tämähän on itse asiassa johtanut myös siihen, että meillä on aika paljon nuoria, jotka ihan tietoisesti hankkivat itselleen maksuhäiriömerkinnän sen takia, että sitten he eivät voi saada opintolainaa ja sen sijaan he voivat saada toimeentulotukea. Minusta tämä on kyllä todella huolestuttavaa, että me kannustamme nuoria tällaisiin maksuhäiriömerkintöihin. Tämä ei millään tavalla voi olla yhteiskunnan väylä kannustaa tällaiseen.

Opiskelun pitäisi olla opiskelijan työtä, ja nyt kun tätä opintotukea halutaan muuttaa lainapainotteiseksi, niin se kyllä tarkoittaa sitä, että se pakottaa entistä useamman opiskelijan käymään töissä opintojen ohella. Sinänsähän varmasti, jos on oman alan töitä, se on ihan hyvä juttu, mutta käytännössä oman alan töitä ei ole kaikille saatavilla, ja tämä tulee pidentämään kyllä opintojen kestoa. Etla on arvioinut, että pidennystä tulee noin kolme kuukautta, ja se on kyllä vastoin kaikkia niitä työllisyys- ja koulutustavoitteita, mitä muuten yritämme edesauttaa ja pidentää työuria, sillä vaikka lainaa nyt saa enemmän, niin me tiedämme sen, että moni välttää lainaa viimeiseen asti. Nykyään ei ole lainkaan varmuutta edes korkeakouluopiskelijoilla siitä, että valmistumisen jälkeen saisi töitä tai että saisi ainakaan vakituisia töitä, tai vaikka saisikin töitä, niin palkka esimerkiksi kirjastonhoitajalla tai lastentarhanopettajalla on kyllä niin pieni, että sillä ei suuria lainamääriä makseta takaisin. Nuoret eivät yksinkertaisesti uskalla ottaa sitä lainaa, koska työurat ovat niin epävarmoja.

Me tiedämme myös sen, että sellaiset opiskelijat, jotka tulevat perheistä, joissa äidin koulutustaso on heikompi, välttävät tätä lainaa vieläkin enemmän. Jos äidin koulutus on

vain perusasteinen, niin vain 18 prosenttia näistä nuorista uskaltaa ottaa opintolainaa, kun akateemisen koulutuksen saaneen lapsilla luku on 27 prosenttia. Tässä on merkittävä ero, ja kyllähän tämä on paluuta siihen, että vanhempien lompakko, vanhempien koulutustaso, vanhempien sosioekonominen asema vaikuttaa siihen, millaisia valintoja nuoret tekevät, uskaltavatko he lähteä opiskelemaan. Se on todella todella harmillista, koska me tiedämme, että Suomen menestyminen on aina rakentunut siihen, että meillä ovat kaikki kouluttautuneet, meillä on kaikilla ollut mahdollisuus kouluttautua ja me olemme osaamisyhteiskunta. Nyt jos me teemme tämmöisiä ratkaisuja, jotka johtavat siihen, että käytännössä tausta vaikuttaa entistä enemmän siihen, miten nuoret uskaltavat opiskella, niin se on paluuta siihen menneeseen aikaan, ja se on myös meidän tulevaisuuden kannalta ja Suomen menestymisen kannalta väärä tie.

21.16 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Hyödynnän vielä tilaisuutta, kun ministeri on paikan päällä, esittääkseni kaksi kysymystä liittyen tähän hallituksen opintotukiuudistukseen.

Ensimmäinen koskee lainan valtiontakausta ja maksuhäiriömerkintöjä saaneita nuoria. Eikö tässä nyt mennä näiden maksuhäiriömerkintöjen osalta ojasta allikkoon? Mielestäni lähtökohdan pitäisi olla se, että ketään ei pakoteta ottamaan lainaa turvatakseen perustoimeentulonsa. Kuten jo todettiin tässä, opiskelijat on käytännössä ainoa väestöryhmä, jonka kohdalla tällä hetkellä toimitaan näin.

Nythän tätä pakkoa hallituksen esityksen myötä laajennetaan koskemaan myöskin sellaisia nuoria opiskelijoita, joilla on mahdollisesti jopa useita maksuhäiriömerkintöjä. Eikö tämän muutoksen seurauksena ole riski, että opiskelijat pakotetaan velkaantumaan, jotta pystytään maksamaan esimerkiksi maksuhäiriömerkinnöistä aiheutuvia velkoja? Eihän se voi olla hallituksen tavoitteena tässä.

Sitten haluan myöskin tuoda esille sen, että yleistä asumistukea koskevan keskustelun yhteydessä myöskin useat hallituspuolueiden edustajat toivat esille huolensa perheellisten opiskelijoiden kohtalosta tässä asumistukiuudistuksessa ja toivoivat, että hallitus puuttuu siihen tuomalla tämän kauan kaivatun huoltajakorotuksen opintotukeen. Suomi on edelleen ainoa Pohjoismaa, joka ei huomioi opiskelijoiden perheellistymistä millään tavalla tuessa. Mikä on ministerin näkemys tästä? Pystytkö jo lupaamaan meille, että hallitus tuo tämän huoltajakorotuksen viimeistään ensi keväänä, kun opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin nyt etenee?

21.18 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Opintotuki ja opiskelijoitten tilanne on sen verran tärkeä asia, että ajattelin tulla ihan tänne pönttöön puhumaan, niin että voi ehkä vähän laajemmin pohtia tätä keskustelua. Mehän olemme koko illan ajan keskustelleet opintotukeen liittyvistä asioista: aikaisemmin opiskelijoiden asumistuesta, ja nyt sitten keskustelemme tästä opintorahan tasosta.

Ensinnäkin on pakko todeta tästä keskustelusta ja niistä puolueista, jotka täällä ovat olleet äänessä, että ehkä se kertoo siitä, mitkä porukat ovat opiskelijoitten tilanteesta kiinnostuneita — tietysti meillä on vähän eri näkemyksiä, mutta tietyt porukat täällä edustettuna ovat. Kyllähän sillä lailla täytyy todeta, että otan kyllä itse hallituspuolueen edustajana — me kaikki hallituspuolueiden edustajat, ketkä paikalla olemme — ihan nöyrillä mielin vastaan tämän kritiikin, mitä esitystä kohtaan esitetään. Ei tämä helppo päätös ole, eikä tämä ole helppo esitys, ja on ihan selvä juttu, että meitä askarruttaa se, mitä tämä tekee suoma-

laiselle sivistykselle ja suomalaiselle osaamiselle. Erityisesti keskustalle tämä on vaikea ratkaisu. Niin kuin jo aiemmin tänä iltana kerroin, yleisestihän keskustaa pidetään maanviljelijöitten puolueena, mutta kun kysellään eri ammattiryhmiä, ketkä eri puolueita äänestävät, niin sieltä ilmenee, että itse asiassa opiskelijat kannattavat keskustaa yhtä paljon kuin maanviljelijät, ja joissakin tutkimuksissa keskustan kannattajista jopa isompi osa on opiskelijoita kuin maanviljelijöitä. Keskusta on opiskelijapuolue, ja keskusta on perusturvapuolue, ja siihen liittyen me erityisellä herkkyydellä tarkastelemme näitä opiskelijoiden sosiaaliturva- ja toimeentulokysymyksiä.

Vaikka tässä joudutaan nyt tekemään heikennys opintorahaan — mikä kieltämättä kirpaisee itseänikin vanhana opiskelijapoliitikkona, joka on eri Nouse jo -marsseilla ollut ja vaikuttanut SYLissä ja eri opiskelijajärjestöissä — niin siitä huolimatta on kuitenkin varmaan rehellisyyden nimissä todettava, että tämä kokonaisuus, missä opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin, toisen asteen opintotuki yhtenäistyy korkeakouluopiskelijoitten opintotukeen ja saadaan tämä rankaisuluontoinen takaisinmaksukorko kohtuullistettua, tarkoittaa suurimmalle osalle opiskelijoista plussaa. Nettomääräisesti suurin osa opiskelijoista tässä voittaa. Toki tulee yksittäisiä hankalia tilanteita, ja näitä pitää tietysti ratkoa ja seurata, mihinkä tämä järjestelmä kokonaisuudessaan johtaa.

Palaan vielä niihin positiivisiin juttuihin, joita tässä on haluttu vähätellä opposition puolesta. Minusta ne eivät ole ollenkaan vähäisiä juttuja, kun olen itse aikanaan juossut opiskelijavaikuttajana, Keskustaopiskelijoitten puheenjohtajana, täällä eduskunnassa näitä lobbaamassa. Eivät nämä pieniä juttuja ole. Ei ole pieni juttu se, että toisen asteen opiskelijoilta vanhempien tulojen vaikutus poistuu. Ei ole pieni juttu se, että opiskelija on yhdenvertainen, opiskeli hän sitten ravintolakokiksi tai filosofian maisteriksi. Ja onhan se, arvoisat kollegat, ollut aika erikoista, että jos erehtyy tekemään liikaa töitä, menee pikkuisen tulorajat ylitse, niin sen jälkeen se takaisinmaksun korotusprosentti on ollut 15 prosenttia. Nyt se kohtuullistetaan 7,5 prosenttiin, mikä vastaa yleistä viivästyskoron tasoa. Nämä ovat kaikki kolme semmoisia asioita, mitä erittäin pitkään opiskelijajärjestöt ovat lobanneet, ja se on hieno juttu, että Sipilän hallitus on pystynyt nämä viemään läpi. Siitä lämpimät kiitokset opetusministerille ja koko hallitukselle.

Iso asia suomalaisten opiskelijoitten toimeentulon kannalta on jatkossa se, miten yleiseen asumistukeen siirtyminen sitten todella tulee vaikuttamaan. Siinähän tulee se tilanne, että erityisesti niiden opiskelijoiden, jotka opiskelevat kaupungeissa, joissa on korkea vuokrataso — ainakin Etelä-Suomesta on silloin kysymys — tilanne saattaa parantua, mutta toki, niin kuin aiemmin on nostettu esille, meillä voi olla perheellisiä opiskelijoita, joilla sitten tapahtuu kielteisiä muutoksia. Ja yhdyn kyllä tässä kohtaa edustaja Jarvan esittämään ajatukseen siitä, että olisi hyvä asia, jos hallitus voisi selvittää, olisiko tiukasta taloustilanteesta huolimatta mahdollista ottaa käyttöön opintotuen huoltajakorotus perheellisille opiskelijoille. Olisi hieno juttu, jos opetusministeri voisi vähän valaista hallituksen ajatuksia tässä asiassa.

Arvoisa puhemies! Loppuun joitakin ajatuksia tulevaisuuteen.

Edustaja Kimmo Kivelä tänään niin kuin aiemminkin tässä salissa on esittänyt ajatuksia siitä, että meidän opintotukijärjestelmämme kaipaisi kokonaisvaltaisempaa remonttia. Opintotukea on muutettu, paikattu, soudettu, huovattu moneen suuntaan koko viimeisen 20 vuoden aikana, kun me siirryimme tähän opintoraha- ja opintotukipainotteiseen järjestelmään. Itse näen sellaisena hyvänä kehityskulkuna — kun opiskeluvuodet ovat aika tuoreessa muistissa — sen, että vaikka opintotuki on sosiaaliturvaa, niin olisiko silti mahdol-

lista, että opiskelija voisi vähän vapaammin käyttää sitä opintotukea. Jos vaikka lähtee vähän vanhemmalla iällä opiskelemaan, olisiko mahdollista sellainen, että sitten saisi vaikka korkeampaa opintotukea, jos opiskelee hyvin nopeasti, vaikka alle sen tavoiteajan? Tai sitten jos tulee elämäntilanteessa muutoksia, niin olisiko mahdollista, että voisi pidemmän aikaa nostaa vähän matalampaa opintotukea? Kuitenkin meillä on sellaisia tilanteita, varsinkin kun erityisesti korkeakouluopiskelijoitten valmistuminen lähestyy, että voi olla ihan hyvä juttu, että siinä lopussa otetaan vaikka sellainen vuoden pätkä työelämään tai ollaan osa-aikatyössä. Tätä fleksibiliteettiä varmasti olisi hyvä saada järjestelmään.

Toisaalta kyllä näen perustulon mahdollisuutena. Se on hieno juttu, että perustuloa nyt kokeillaan, hallituksella on rohkeutta — itse asiassa on ensimmäinen hallitus, hyvät opposition edustajat, joka uskaltaa kokeilla perustuloa. Kyllä perustulossa myös voisi olla mahdollisuus opiskelijoitten toimeentulon järjestämiseen jatkossa, ja olisi tietysti mukava kuulla opetusministeriltä visioita, mihin suuntaan opintotuki ehkä tämän uudistuksen ja näitten ratkaisujen jälkeen lähtee.

Mutta, arvoisa puhemies, vaikka kritiikkiä tulee ja itseänikin itse asiassa vähän ärsyttää, kun joudutaan tällainen päätös opintorahaan tekemään, niin kyllähän meidän pitää kuitenkin todeta, että Suomessa on aivan uniikki järjestelmä, jolla tuetaan opiskelijoita ja mahdollistetaan se, että jokainen voi vanhempien varallisuudesta ja postinumerosta riippumatta kouluttaa itseään. Tällainen järjestelmä on aivan ainutlaatuinen maailmassa, ja tällä ratkaisulla — vaikka nyt tulee lommo — tämä järjestelmä kuitenkin säilyy, ja siitä meidän pitää Suomena pitää kiinni.

21.25 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Jatkaakseni edellisen puhujan puheenvuoroon liittyen: Hyvin mielenkiintoinen on kyllä se näkökulma, että pitkään on puhuttu siitä, että opintotukijärjestelmä, jota on monta kertaa muokattu, on monimutkainen järjestelmä, ja se, mihin tämä hallituksen esitys menee yhdessä opiskelijoiden yleiseen asumistukeen siirron kanssa, on se, että tukijärjestelmää pitäisi yksinkertaistaa. Nykyisen hallituksen toteuttaman perustulokokeilun myötä on kyllä syytä mahdollisimman pian, sitten kun harkitaan seuraavia kokeiluryhmiä ja siitä eteenpäin, miettiä sitä, olisivatko opiskelijatkin kokeilun piirissä jossakin vaiheessa, niin että nähtäisiin se, miten siellä puolella voitaisiin tätä toimeentuloa opiskelijoille järjestää.

Oma näkemykseni ja esimerkiksi keskustankin näkemys hyvin pitkään on ollut se, että opintotuessa on kysymys opiskelijoitten osalta myöskin sosiaaliturvasta, ei opinnoista tulevasta palkasta, vaan pitäisi mennä kohti kattavampaa, yksinkertaisempaa sosiaaliturvajärjestelmää. Siinä mielessä edustaja Kurvisen esiin tuoma perustulo on tärkeä ajatus, kun mietitään, miten pitkällä aikavälillä opintotukea kehitetään.

Mutta vielä tähän hallituksen esitykseen liittyen: Olen pahoillani, jos opposition edustajille tuli aikaisemmin omasta puheenvuorostani sellainen kuva, että jotenkin kiemurtelisin pöntössä. Ehkä se johtuu tästä pienestä flunssasta, mikä on päällä, ja Buranaa todella tarvittaisiin. Mutta enemmän korviini kyllä sattuu (Antti Kurvinen: Virkeä edustaja!) tämä puhe siitä, että opintotuen tasoa oltaisiin kokonaisuudessaan leikkaamassa. Tämähän ei pidä paikkaansa, vaan opintotuki kokonaisuudessaan rahasummana nousee opiskelijoilla 1 100 euroon aikaisemmasta, useamman sadan euron verran yhteensä. Opintotukeen pitää laskea kuitenkin kaikki nämä osat. Opintorahaa kyllä leikataan, mutta näillä muilla muutoksilla paikataan tämä leikkaus.

21.27 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Kaikenlainen leikkaaminen opintososiaalisista tuista on leikkaus tulevaisuudesta. Siitä ei pääse yli eikä ympäri, näin se vain on.

Siihen aikaan, kun minä opiskelin, oli mahdollisuus työskennellä, jos edistyi opinnoissaan. Kukaan ei rangaissut siitä. Nyt en oikein ymmärrä, kun omat lapseni ja osin paikoin jo lapsenlapseni opiskelevat, että jos he ovat ahkeria ja jos he saavat opiskeltua siinä ajassa, mitä säädetty on, ja jos he vielä käyvät työssä rahoittaakseen itse opintonsa, niin heitä rangaistaan, jos he tienaavat, onko se nyt, yli 600 euroa kuukaudessa. Mihin ihmeeseen tämmöinen laki tässä maassa perustuu? Miksi opiskelijoita rangaistaan siitä, jos he ovat ahkeria? Jos he valmistuvat ajassa, mikä on, niin eikö siitä pitäisi palkita?

Toinen asia on sitten se, että kun puhutaan näistä opintososiaalisista eduista, niin ymmärtääkseni sitä saa jopa seitsemän vuotta. Mutta kun meillä on paljon sellaisia opinahjoja, mistä voisi kyllä valmistua, tai yliopisto-opintoja, joista voisi valmistua, neljässä vuodessa tai ainakin viidessä vuodessa, niin voitaisiinko ajatella sellaista tulevaisuutta — jos tässä nyt pohdiskellaan — että saisikin sen koko seitsemän vuoden opintotuen vähän lyhyemmässä ajassa kokonaisuudessaan käyttöön, mikä tarkoittaisi sitä, että silloin voisi opiskella täysipäiväisesti? Ei tarvitsisi käydä töissä, vaan valmistuisi esimerkiksi maisteriksi neljässä vuodessa. Jos opiskelee täysipäiväisesti, se on täysin mahdollista.

Minusta nämä ovat sellaisia avauksia, joita pitäisi pohdiskella täällä, ja meidän pitäisi pystyä auttamaan meidän nuoriamme työelämään aikaisemmin kuin mitä he nyt pääsevät. Suomessa lähdetään varmastikin kaikkein vanhimpana toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen yliopisto-opintojen jälkeen, kun verrataan koko muuhun Eurooppaan.

21.29 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Haluan ensin todeta edustaja Tolppaselle, että oikeastaan meidän opintotukijärjestelmä on täynnä ristiriitaisuuksia. Siis se, että opiskeluaikoja on rajoitettu, opintopistevaatimuksia opintotukikuukausia kohtaan on kiristetty ja samanaikaisesti opintotuen tasoa on pidetty aivan riittämättömällä tasolla, itsessään jo on ristiriitaista. Mielestäni koko tätä opintotukipolitiikkaa leimaa tällainen tietynlainen ristiriita osittain tämän valmistumis- ja opintoaikojen lyhentämistavoitteen sekä taloudellisten säästöjen välillä, mikä näkyy myöskin tässä hallituksen esityksessä. Samanaikaisesti, kun sanotaan, että halutaan lyhentää opiskeluaikoja ja nopeuttaa valmistumista, tehdään tämmöisiä yli 120 miljoonan säästöjä opintorahaan.

Sitten vielä edustaja Jarvalle: Tätä kiemurtelua on juuri tämä teidän käyttämänne ilmaisu siitä, että opintotukea ei leikata. Te olette tekemässä suuren yksittäiseen etuuteen kohdistuvan leikkauksen opintorahaan. Me tiedämme, että jo tällä hetkellä kaikki suomalaiset opiskelijat eivät ole halukkaita nostamaan lainaa muun muassa sen takia, että työllistyminen on epävarmaa tai jos tulee sellaisesta taustasta, että ei ole varmuutta siitä, onko sitä riskinkantokykyä, jos työpaikkaa ei löydykään valmistumisen jälkeen. Kerro niille opiskelijoille, joiden tulotaso nyt laskee melkein satasella kuussa, että opintotukea ei leikata. Kyllähän tässä leikkauksesta on kyse ja erittäin suuresta sellaisesta.

21.31 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puheenjohtaja! Itse myös ihmettelin tätä ajatusta siitä, että opintotukea oltaisiin tässä nostamassa, kun totuus on kuitenkin se, että sitä opintorahaa leikataan niin merkittävästi. Vaikka lainaa voi nostaa enempi, niin me tiedämme, että on valtavan iso joukko niitä opiskelijoita, jotka eivät lainaa halua nostaa, koska he eivät kykene ottamaan sitä riskiä, koska tämänpäiväinen työelämä on niin epävarmaa. Enää ei ole niin kuin joskus aikoinaan, että edes korkeakoulutus takaisi varman työpaikan. Sen

takia tämä opintotuki on nimenomaan sosiaaliturvaa, ja on varsin erikoista, että meillä on yksi ihmisryhmä, opiskelijat, joiden sosiaaliturva täytyy heidän itse rahoittaa ottamalla lainaa.

Mutta ne ajatukset, mitä tässä keskustelussa tuli siihen liittyen, että perustuloa pitäisi laajentaa koskemaan myös opiskelijoita, ovat kannatettavia. Toivonkin, että tässä hallituksen perustulokokeilussa päästään ottamaan askeleita eteenpäin. Tällä nyt tehtävällä kokeilulla, joka käytännössä koskee vain pitkäaikaistyöttömiä, ei saada edes perustulon näkökulmasta oikein selvyyttä siitä, mitkä ovat sen dynaamiset vaikutukset. Se myös jättää ulkopuolelle isoja ihmisryhmiä, kuten opiskelijat, joissa me voisimme näitä vaikutuksia nähdä, jotka sinänsä myös palvelisivat tätä sosiaaliturva-ajatusta opiskelijoiden kohdalla.

21.33 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Toistan alkuun sen, mitä sanoin jo korokkeelta pitämässäni puheenvuorossa, että kuitenkin tässä kokonaisuudessa, mitä tässä tapahtuu — korotusprosentin laskeminen, toisen asteen opintotuen yhtenäistäminen korkea-asteen järjestelmään ja sitten yleisen asumistuen puolelle siirtyminen — vaikka joudutaan tekemään tämä ikävä päätös opintorahan osalta, suurin osa opiskelijoista voittaa. Suurin osa opiskelijoista voittaa, se on tärkeää mainita.

Ja kyllä minä haluan vielä kerran ottaa esille myös tämän korotusprosenttiasian, joka on jäänyt tässä keskustelussa aika lailla syrjään. Minusta tällä on todella hyvä viesti opiskelijoille ja todella hyvä viesti työnteon kannattavuudesta ja ahkeruuden kannattavuudesta. Nythän on tullut aika ikävä seuraamus ja aika semmoinen käänteinen kannuste työnteolle: jos on pikkusen mennyt tulorajan yli, niin on ollut aika kohtuuton se 15 prosentin korotusprosentti. Itselläkin on siitä kokemusta, Kurvisella on kokemusta siitä, kun joutuu palauttelemaan Kelalle opintotukea kovalla korolla. Nyt tämä asia, minkä ovat monet opiskelijat ja heidän vanhempansa kokeneet todella epäoikeudenmukaisena, tämä epäkohta, saadaan korjattua. Se on aika merkittävä, se pitää todeta.

Tässä kohtaa haluan kyllä nyt erityisesti kiittää keskustelun loppupuolella edustaja Tolppasta, edustaja Mikkosta ja edustaja Anderssonia. Minusta täällä on tosi hyviä tulevaisuuden näköaloja pystytty porukalla yli hallitus—oppositio-rajan miettimään opintotuesta. Se on ollut minusta hieno juttu. Se, mitä perustulo voisi mahdollistaa opiskelijoitten toimeentulolle: minusta edustaja Tolppasella oli erittäin raikkaita ajatuksia siitä, että opintotuki voisi olla joustavampi ja se mukautuisi elämäntilanteisiin.

Täytyy sanoa se, että ensi yönä Amerikassahan käydään presidentinvaalit, joita seuraa koko maailma herkeämättä, ja siellä on hirveä vastakkainasettelu ja mollaaminen puolin ja toisin, ja vaikka joskus tuntuu siltä, että tämä meidänkin sali menee siihen amerikkalaiseen suuntaan, niin, (Puhemies koputtaa) arvoisa puhemies, emme me silti siihen ole menossa, kun tässä keskustelussa löytyy jo tämmöistä yhteistä.

21.35 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa puhemies! Kaksi näkökulmaa vielä haluaisin tuoda tähän keskusteluun.

On hyvä, että näitä uusiakin avauksia on mietitty tässä puolin ja toisin. Nyt haluaisin kyllä muistuttaa siitä, että opintotukeen kuuluu useampi osa. Siihen kuuluu opintoraha — toki, sitä kyllä leikataan — siihen kuuluu tämä asumislisä, joka nyt muutetaan sinne yleiseen asumistukeen opiskelijoitten osalta. Se tukimäärä nousee suurimmalla osalla opiskelijoista, ja siinä olennaista on se, että sosiaalinen oikeudenmukaisuus tapahtuu siinä yhteydessä, että ne opiskelijat, jotka häviävät, eivät sitä asumisen tukea tarvitse, koska heidän

omassa perheessä, esimerkiksi puolisolla, on tuloja — jos puoliso on hyvätuloinen, jopa korkeatuloinen, eihän silloin siinä ruokakunnassa tarvita sitä asumisen tukea, ja sitä tukea saadaan siirrettyä niille, jotka joutuvat maksamaan korkeaa vuokraa. Heillä jää pienempi osuus nyt opintotuesta tällä hetkellä käyttöön sitten muuhun kuin asumiseen. Jatkossa heidän tilanteensa paranee. Tämä on erittäin oikeudenmukainen linjaus.

Ja sitten tämä opintolaina. Kyllä, sen määrä nousee. Sitä ei ole kenenkään pakko nostaa, ja ilmankin sitä opintolainan nostamista opiskelijoitten opintotuki nousee isommalla osalla opiskelijoista. Tämä on erittäin hyvä muutos.

21.37 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Totean nyt vielä tästä opiskelijoiden siirtämisestä yleisen asumistuen piiriin, kun se taas kerran nousi esille edustaja Jarvan puheenvuorossa.

On totta, että se hyödyttää erityisesti pienituloisia yksin asuvia opiskelijoita. Eli osa opiskelijoista tosiaankin hyötyy siitä uudistuksesta, mutta todellakin toivon, että hallitus seuraa sen uudistuksen vaikutuksia eri opiskelijoihin tarkkaan, koska ei ole lainkaan niin, että se uudistus on niin yksiselitteisen oikeudenmukaisuutta lisäävää kuin mitä edustaja Jarva tässä omassa puheenvuorossaan toi esille.

Minä olen huolissani siitä, miten tämä vaikuttaa niiden noin 40 000 opiskelijan toimeentuloon, jotka nyt kokonaan jäävät asumistuen ulkopuolelle eli putoavat sen piiristä pois. Ei ole lainkaan varmaa, että ne tulotasot ovat niissä perheissä niin suuria, ja ennen kaikkea huolettaa perheellisten opiskelijoiden asema, niin kuin tässä on todettu, jotka tosiaankin häviävät siinä uudistuksessa verrattuna siihen, miten heitä kohdellaan tällä hetkellä yleisen asumistuen saajina.

Ja sitten vielä tästä hallituksen itse opintotukiuudistuksesta: Tosiaankin opintorahaan tehdään ennennäkemättömän suuri leikkaus. Se tarkoittaa yksittäisen opiskelijan kohdalla tulonmenetystä noin sadan euron edestä, joka on erittäin merkittävä osuus opintotuen kokonaisuudesta ja opintorahan kokonaisuudesta tällä hetkellä. Käytännössä tämä lainapainotteisuuden lisääminen tarkoittaa sitä, että pakotetaan jo valmiiksi Suomen pienituloisin väestöryhmä itse ottamaan lainaa, jotta pystytään turvaamaan sellainen toimeentulo, joka takaa sen, että on varaa edes välttämättömiin menoihin. Se on tämän hallituksen arvovalinta.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Grahn-Laasonen, 2 minuuttia siitä paikalta.

21.39 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia näistä puheenvuoroista myöhäisillassa. Muutama huomio heränneisiin teemoihin.

Emme halua hallituksena kannustaa ketään hankkimaan maksuhäiriömerkintää, joten jatkossa opintolainaa voisi hakea myös sellainen opiskelija, jolla on vähäisiä maksuhäiriömerkintöjä. Tällöin opiskelija voi saada opintolainaa nykyistä yksinkertaisemmin, ja mielestäni se on hyvä parannus nykyiseen.

Sitten tässä uudistuksessa ja laissa on nyt selkeästi sekä niitä hyviä että huonompia uutisia opiskelijoiden kannalta, ja huolta kannamme sekä tästä taloustilanteesta että siitä, miten voidaan opiskelijoita parhaalla mahdollisella tavalla tukea.

Mutta niitä hyviä elementtejä tässä uudistuksessa on lukuisia, kuten se, että opintolainan taso nousee, käteen jää enemmän rahaa. Yleiseen asumistukeen siirtyminen on hyvä uutinen, sitä opiskelijajärjestöt ovat erityisesti toivoneet. Tukimuotojen yhtenäistäminen

yksinkertaistaa järjestelmää. Tämä takaisinperintään liittyvä rangaistuskoroksikin kutsuttu elementti kohtuullistuu, se on monille opiskelijoille hyvä elementti. Ja sitten tämä toisen asteen opiskelijoiden vanhempien tulojen vaikutuksen poistuminen on pitkään toivottu ja odotettu elementti. Eli kyllä tässä paljon pureskeltavaa on sitten eduskunnalle ja valiokunnalle ja myöskin hyvästä näkökulmasta.

Samoin sitten tästä mahdollisuuksien tasa-arvon näkökulmasta haluan vielä sanoa, että keväällä teetetyssä selvityksessä selvitysmiehenä toiminut professori Roope Uusitalo ei löytänyt opintolainojen käytön jakaantumisesta Pohjoismaiden välisistä vertailuista tai 90-luvun opintotukijärjestelmän uudistuksesta tieteellisesti merkittävää näyttöä, joka tukisi väitettä koulutuksellisen tasa-arvon heikkenemisestä.

Ihan lopuksi huomautan, että hyvin tärkeä on se viesti, mikä tästä salista lähtee meidän nuorillemme: korkean koulutuksen hankkiminen Suomessa kannattaa, ja koulutus on paras investointi omaan tulevaisuuteen, korkeampaan ansiotasoon ja varmempaan työllistymiseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain ja hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 100/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 15/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 100/2016 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirkkolain 6 luvun muuttamisesta ja evankelisluterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 19 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 16/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 160/2016 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 146/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 24/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 24/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

21.42 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä on kyseessä Yle-veron indeksin jäädyttäminen vuosiksi 2017—2018, kuten juhannuksen alla Satosen johtamassa Ylen tehtävää ja rahoitusta pohtineessa parlamentaarisessa työryhmässä on sovittu. Indeksiä vuodelle 2019 tarkastellaan sitten myöhemmin. Henkilökohtaisesti en ole indeksien jäädyttämisen kannalla, koska se heijastuu journalismiin ja pelkään heijastuksia myös objektiiviseen tiedonvälitykseen, ja tiedän, että kun rahoitus on horjuvalla pohjalla, niin silloin työntekijöilläkään ei ole hyvä olla, vaan paineet kasvavat. Mutta, kuten sanottu, asia on parlamentaarisessa työryhmässä tältä erää sovittu.

Mutta haluaisin nostaa kysymyksen Ylen rahoituksen siirtämisestä takaisin kehysten ulkopuolelle. Tästäkin on jo sovittu, ja asiasta on maininta valiokunnan lausunnon perusteluissa. Aikataulu näyttää kuitenkin venyvän. Lausunnossa on nyt maininta, että vuoden 2018 talousarvion yhteydessä tämä asia käsiteltäisiin. Aiempi tieto oli loppukesän budjettiriihen kirjauksessa siten, että siirto Valtion televisio- ja radiorahastoon ja Yle-siirron siirtäminen kehyksen ulkopuolelle käsitellään seuraavan julkisen talouden suunnitelman yhteydessä eduskuntapuolueiden hyväksymän linjauksen pohjalta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että asia pitäisi ratkaista kevään kehysriihen yhteydessä. Asiasta on parlamentaarinen sopu olemassa, ja nyt ihmettelenkin, miksi hallitus ei pidä siitä kiinni vaan haluaa lykätä täytäntöönpanoa aina ensi vuoden budjettiin.

21.43 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa puhemies! Yleisradio, Yle, on varmasti meille kaikille tärkeä asia ja tärkeä instituutio. Erityisesti mielestäni Yleisradio tekee erittäin hyvää työtä alueradioillaan, paikallisella uutistoiminnallaan, ja sillä on erittäin iso merkitys maakuntien Suomen hyvinvoinnille, kehitykselle ja sille aineettomalle henkiselle buustille, mikä siellä on. On erittäin tärkeää, että kaikissa muutoksissa, mitä Ylen rahoitukselle tehdään, pidetään huolta siitä, että tämä kattava alueradioiden verkko säilyy.

Kuitenkin minusta on vähän ongelmallista, että täällä eduskunnassa kannetaan aina enemmän huolta Ylen tilanteesta, Yleisradiosta, kuin sitten meidän kaupallisen, ikään kuin villin ja vapaan median tilanteesta. Rohkenen sanoa, että siellä kyllä ollaan vielä tiukemmilla kuin Ylellä tällä hetkellä. Tämä valtava digitalisaatiomuutos — sosiaalinen media, valhemediat, joita nykyään mieluummin luetaan kuin omaa maakuntalehteä, ja se, että mainostulot karkaavat tuonne kauas ulkomaille hakukonepalvelujen ja sosiaalisen median sovellutusten kautta — kyllä on aika ahtaalle ajanut meidän maakuntalehdet, on ajanut ahtaalle meidän paikallisradioita, jopa paikallislehtiä. Toivottavasti nyt sitten hallitukselta ja myös tältä eduskunnan salilta löytyy virtaa miettiä sitä, mitenkä moniarvoinen, yksityisessä omistuksessa oleva media myös pidetään hengissä joka puolella Suomea. Kun meillähän on tämä televisiotyöryhmäkin perustettu kaupallisen television osalta, niin ehkä tämä nyt etenee.

Mutta, puhemies, minusta oleellista tässä asiassa on se, että tätäkään ei saisi tehdä. Yleisradiolle annettaviin rahoihinkaan ei saisi tehdä mitään jäädytyksiä. Että kyllähän tämä yleinen Suomen sisäpolitiikan ja talouspolitiikan linja on pikkusen sellainen, että me hallituksessa yritämme laittaa Suomea kuntoon, saada Suomen nousuun, saada tasapainoon tämän meidän maan talouden, lopettaa velkaantumisen, mutta kun mistään ei saisi säästää: Ei saisi säästää opintorahasta, siihen ei saisi tehdä mitään. Lääkekorvauksiin ei saa tehdä mitään. Nämä ovat kipeitä juttuja. Mutta kai nyt Ylelle voi vähän jotakin pientä säästöä laittaa. Onko sekin mahdoton ajatus opposition mielestä?

21.46 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Minusta on täysin ymmärrettävää, että täällä puhutaan nimenomaan Yleisradiosta. Yleisradio on parlamentaarinen radio, se on eduskunnan radio. On hyvä, että se ei ole hallituksen radio. Silloin se olisi aika huono asia. Silloin olisi vähän niin kuin hallituksen sylikoirana koko Yleisradio. Nyt se kuitenkin pystyy objektiiviseen tiedonvälitykseen. Tällä hetkellä parlamenttiin eivät tosiaankaan kuulu yksityiset tiedonvälittäjät, ei Mainos-tv, ei Nelonen eivätkä myöskään kaupalliset lehdet. Ne elävät mainostuloilla, ja mainostulot ovat sitä mitä ovat. Kyllä meillä näkyy vielä olevan noita lehtiä, ja toivotaan, että lehdet säilyvät digitalisaatiosta huolimatta. Digitalisaatio on kyllä suurempi ongelma lehdille kuin Yleisradiolle. Digitalisaatio vie ihmisiä nettiin, ja mahdollisesti netistä ei tule sitten niin paljon mainostuloja kuin on tullut aikaisemmin. Mutta henkilökohtaisesti voin sanoa, että minä pidän sanomalehden tuoksusta ja minä pidän siitä, että voin aamulla lukea aamukahvini kanssa lehteä. Toivon, että se kasvaa.

Tälle salille kuuluvat Yleisradio ja Yleisradion toiminta, Yleisradion pysyminen, Yleisradion objektiivisena pysyminen, Yleisradion uutistoiminta, dokumenttitoiminta ja ennen kaikkea aluetoiminta. Siitä on pidettävä huolta. Erittäin huolestuttavaa on se, että Yle ajoi alas esimerkiksi Akuutti-nimisen ohjelman. Sille me emme mahtaneet mitään, koska se tapahtui vähän niin kuin meiltä sivussa. Kukaan ei kiinnittänyt siihen huomiota. Mutta nekin ovat niitä asioita, jotka kuuluvat tietysti jollakin tavalla myöskin Yleisradion itsemääräämisoikeuksiin. Mutta minusta on tärkeää, että me pidämme huolen siitä, että Yleisradion työntekijät voivat olla varmoja siitä, että heillä on edes sen verran palkkarahoja talossa jäljellä, että he voivat keskittyä siihen omaan työhönsä ja tehdä objektiivista, hyvää tiedonvälitystä, mitä tähänkin saakka siitä talosta on tehty.

21.48 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kurvinen kyseli, että mistä saa säästää. No, huomenna me puhumme siitä, mitkä ovat kunkin puolueen ehdotukset siihen, mistä voi säästää, kun esittelemme vaihtoehtobudjettimme.

Itse pidän kyllä erityisen tärkeänä sitä, että me varmistamme Yleisradion riittävän rahoituksen, ja pidän myös erittäin tärkeänä sitä, että nämä Yleisradioon kohdistuvat muutokset tehdään parlamentaarisesti, niin kuin tapana on ollut. Sen takia tietysti nyt, kun tämä esitys on tullut siitä parlamentaarisesta työryhmästä, sitä on syytä kunnioittaa, mutta se olisi myös syytä sitten toimeenpanna siinä aikataulussa, mitä siinä ryhmässä myös sovittiin.

Tässä nousi esiin maakuntaradioiden tärkeä rooli. Se on aivan totta, niillä on äärimmäisen suuri merkitys alueilla, ja on varsin surullista, että maakuntaradiot ovat joutuneet myös vähentämään toimintaansa ja lähetysaikaansa Yleisradioon kohdistuneiden säästöjen vuoksi. On totta myös se, että kaiken kaikkiaan media elää aikamoisessa murroksessa, ja varsinkin sanomalehdet ovat joutuneet supistamaan toimintaansa sen takia, että mainostu-

lot ovat vähentyneet ja niiden siirryttyä verkkoon siellä ei ole löytynyt sitten semmoisia uudenlaisia tapoja, miten kerätä mainostuloja.

Mutta kaiken kaikkiaan pidän tärkeänä, että me täällä yhdessä pidämme huolta Yleisradiosta, pidämme myös huolta siitä, että kaiken kaikkiaan mediakenttä on mahdollisimman moninainen, ja sitten vielä koulutuspolitiikassa pidämme huolta siitä, että meidän lasten ja nuorten medialukutaito kehittyy.

21.50 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa puhemies! Tahdon tässä vielä todeta sen, että kyllä minusta eduskunnan tehtävä on pohtia viestintäpolitiikkaa laajemminkin kuin siten, että miten Yleisradio voi ja sitten ehkä on jotakin muutakin mediaa. Kyllä minusta länsimaiseen yhteiskuntaan ja pohjoismaiseen yhteiskuntaan kuuluu se, että meillä on muitakin tiedotusvälineitä kuin vain valtion omistama media — vaikkei se mikään hallituksen radio olisikaan. Ei se ole oikein terve tilanne mediakentässä ja viestinnän kentässä, jos ei ole mitään muuta kuin yhteiskunnan omistamia tiedotusvälineitä. Joskus joissakin asioissa on — ehkä sananvapaudessa on se asia myös — niin, että merkitystä ei ole vain sillä, miten asiat ovat, vaan myös sillä, miltä ne näyttävät, ja kyllä se pahalta näyttää, jos käy niin, että täysin kaupallinen media ja yksityisen sektorin omistama media meiltä katoaa. Mutta toivottavasti näin ei käy, ja edelleenkin toivon, että hallitus tekee toimenpiteitä, että myös yksityinen media selviää, pääsee eteenpäin.

Muttei tämän enempää. Varmasti jatkamme keskustelua, voiko säästää vai ei. Siltä vaikuttaa, että mistään ei voi säästää, mutta silti pitäisi Suomi pitää kunnossa.

Mutta ehkä nyt on, arvoisa puhemies, teidän ja meidän kaikkien muittenkin aika mennä nukkumaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 146/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elintarvikelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 104/2016 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 12/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 104/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi taimiaineistolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2016 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 13/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 126/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 144/2016 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 14/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 144/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 123/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 23/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 123/2016 vp sisältyvien 1.-4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja verotusmenettelystä annetun lain 15 c §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 110/2016 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 13/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 110/2016 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 141/2016 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 14/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 141/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuomioistuinten ulkopuolista rikosasioiden käsittelyä koskevan uudistuksen voimaanpanosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 115/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 12/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 115/2016 vp sisältyvät 1.-22. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 23. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle poroaitojen rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä muista toimenpiteistä porojen estämiseksi pääsemästä toisen valtakunnan alueelle Norjan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä poronhoitolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 143/2016 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 11/2016 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 25. asia. Ensin päätetään maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön MmVM 11/2016 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 143/2016 vp tarkoitetun sopimuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 143/2016 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 170/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 20/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 170/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 22/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 148/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

28. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 9.11.2016 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen